

atamis

Žirmūnų g.139 - 321, 09120 Vilnius
Tel.: (8-5) 272 83 34; Faks.: (8-5) 203 12 80

Planavimo organizatorius	UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas	RENGIMO ETAPAS
Planavimo proceso stadija	BENDRŪJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita
Teritorijų planavimo lygmuo	SAVIVALDYBĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	KOMPLEKSNIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-22T-1939
Bylos (segtumo) žymuo	BP-04
TPDRIS dokumento numeris	K-RJ-82-22-798

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	
Nr. ATP 1682	PROJEKTO VADOVĖ	ANDŽELIKA KAŽIENĖ	

Plano rengėjai:	
	UAB „Atamis“ Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 300564438 <i>Projekto vadovė</i> <i>Andželika Kažienė</i> <i>El. paštas: a.kaziene@atamis.lt</i> <i>Tel.: +370 68674252</i>

Dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
1.	Projekto vadovas	Andželika Kažienė (ATP1682)	
2.	SPAV ataskaitos rengėja, PDV	Dalia Bagdonaitė	
3.	Grafinės dalies rengėja, PDV	Nijolė Kučinskienė (TPV 0080)	

TURINYS

ĮVADAS	4
1. INFORMACIJA APIE PLANO RENGIMO ORGANIZATORIŲ IR RENGĖJĄ.....	6
2. PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SAŠAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS	7
2.1. Plano pagrindiniai tikslai ir uždaviniai.....	7
2.2. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo turinys.....	10
2.3. Plano sąsaja su kitais planais ir programomis	23
3. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS	25
3.1. Erdvinės ir funkcinės struktūros vertinimas.....	25
3.2. Socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas.....	30
3.3. Susisiekimo sistemos vertinimas	31
3.4. Inžinerinės infrastruktūros vertinimas.....	32
3.5. Gamtinės aplinkos būklės vertinimas.....	34
3.6. Aplinkos kokybės vertinimas	56
3.7. Aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas	62
4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS	64
4.1. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos.....	64
4.1.1. Saugomos gamtinės teritorijos ir gamtos paveldo objektai	64
4.1.2. „Natura 2000“ teritorijos	70
4.1.3. Kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos	74
4.1.4. Gamtinio kraštovaizdžio kompleksų ir vizualinio estetinio potencialo išsaugojimui svarbios teritorijos.....	82
4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės	93
5. SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS, YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS.....	95
6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU	99
7. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI	102
8. PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI.....	112
9. VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS, SU KURIAIS SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS.....	114
10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS	115
11. SANTRAUKA	116
PRIEDAI	119
GRAFINĖ DALIS	174

1. Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva. SPAV M 1:50 000 (brėžinys Nr. 1).
2. Bendrųjų sprendinių formavimas. II alternatyva. SPAV M 1:50 000 (brėžinys Nr. 2).
3. Bendrųjų sprendinių formavimas. Gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas M 1:50000.
4. Esamos būklės įvertinimas. Žemės naudojimo brėžinys. M 1:50000.

ĮVADAS

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai (konceptija) parengti vadovaujantis Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. AĮ-1116 patvirtinta Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programa, planavimo sąlygomis bei remiantis Lietuvos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, taisyklėmis ir kitais norminiais dokumentais, reglamentuojančiais teritorijų planavimą.

Bendrujų sprendinių formavimo stadijoje formuojama apibendrinta Utenos rajono savivaldybės teritorijos vystymo koncepcija, parengiamos dvi bendrujų sprendinių (konceptijos) alternatyvos. Bendrojo plano Bendrujų sprendinių alternatyvos rengiamos 30 metų laikotarpiui. Patvirtintos alternatyvos pagrindu bus rengiamas Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimas, kuris rengiamas ne trumpesniam kaip 10 metų laikotarpiui.

Rengiant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Tam, kad būtų nustatytos, apibūdintos ir įvertintos galimos reikšmingos Utenos rajono savivaldybės teritorijos vystymo koncepcijos įgyvendinimo pasekmės aplinkai, rengiamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas - planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, per kurį rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, konsultuojama, atsižvelgiama į vertinimo ir konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) tikslai:

- nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo įgyvendinimo pasekmes aplinkai;
- užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus;
- užtikrinti, kad bendrojo plano rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

SPAV ataskaita rengiama bendrujų sprendinių formavimo stadijoje, remiantis atliktu Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu ir SPAV apimties nustatymo dokumento vertinimo subjektų pastabomis ir vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo reikalavimais.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo proceso dalyviai pagal savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimo reikalavimus yra:

- Plano organizatorius – Utenos rajono savivaldybės administracijos direktorius;
- Visuomenė;
- SPAV subjektai:
 - Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos;

- Aplinkos apsaugos agentūra;
- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos;
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos;
- Utenos rajono savivaldybės administracija;
- Su planuojama teritorija besiribojančios savivaldybės: Anykščių raj., Rokiškio raj., Zarasų raj., Ignalinos raj., Švenčionių raj., Molėtų raj..

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas yra rengiamas Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinės sistemoje (TPDRIS). Rengiamo dokumento numeris: **K-RJ-82-22-798**.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūros vykdomos per TPDRIS: strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita (toliau – SPAV ataskaita), informaciniai pranešimai apie galimybę susipažinti su parengta SPAV ataskaita ir viešą svarstymą, visuomenės pasiūlymai, visuomenės pasiūlymų registracijos žurnalas, vertinimo subjektų išvados, SPAV ataskaitos tvirtinimo dokumentas ir kiti Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše nurodyti privalomieji dokumentai bus įkelti į TPDRIS planavimo procesui tęsti.

Visuomenė dalyvauja vertinant rengiamą teritorijų planavimo dokumentą Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme ir LR Vyriausybės 2013-12-18 nutarime Nr. 1267 „Dėl visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“ nustatyta tvarka (su vėlesniais pakeitimais).

1. INFORMACIJA APIE PLANO RENGIMO ORGANIZATORIŲ IR RENGĖJĄ

Duomenys apie plano rengimo organizatorių:

Įmonės pavadinimas	Utenos rajono savivaldybės administracijos direktorius
Adresas, telefonas, el. paštas	Utenio a. 4, Utena Tel.: (8 389) 61 620 El. paštas: <i>info@utena.lt</i>

Duomenys apie Bendrojo plano rengėją:

Įmonės pavadinimas	UAB „Atamis“
Įmonės adresas, telefonas, el. paštas	Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius Tel.: (+370) 5 2728334 El. paštas: <i>adm@atamis.lt</i>

Duomenys apie strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento rengėją:

Įmonės pavadinimas	UAB „Atamis“
Įmonės adresas, telefonas, el. paštas	Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius Tel.: (+370) 5 2728334 El. paštas: <i>info@atamis.lt</i>
Kontaktinio asmens vardas, pavardė, pareigos	Andželika Kažienė, projekto vadovė
Kontaktinio asmens adresas, telefonas, el. paštas	Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius Tel.: (+370) 686 74252 El. paštas: <i>a.kaziene@atamis.lt</i>
Kontaktinio asmens vardas, pavardė, pareigos	Dalia Bagdonaitė, SPAV apimties nustatymo dokumento rengėja
Kontaktinio asmens telefonas, el. paštas	Tel.: (+370) 652 97337 El. paštas: <i>dalia.bagdonaitė59@gmail.com</i>

2. PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

2.1. Plano pagrindiniai tikslai ir uždaviniai

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas: Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano (toliau – Bendrasis planas) keitimas.

Planuojama teritorija: Utenos rajono savivaldybės teritorija, plotas apie 1229 kv. km.

Teritorijų planavimo dokumento rūšis: kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas – savivaldybės bendrasis planas.

Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas:

- 1) Utenos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. spalio 28 d. sprendimas Nr. TS-267 „Dėl Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“;
- 2) Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. birželio 30 d. sprendimas Nr. TS-180 „Dėl Utenos rajono savivaldybės 2021 m. spalio 28 d. sprendimo Nr. TS-267 „Dėl Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“ pakeitimo“;
- 3) Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugpjūčio 25 d. sprendimas Nr. TS-202 „Dėl Utenos rajono savivaldybės 2021 m. spalio 28 d. sprendimo Nr. TS-267 „Dėl Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“ pakeitimo“;
- 4) Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. rugsėjo 14 d. įsakymas Nr. AĮ-1116 „Dėl Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano planavimo darbų programos patvirtinimo“.

Planavimo tikslai ir uždaviniai:

Planavimo tikslai:

1. Sudaryti sąlygas darniai Utenos rajono savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, teritorijų sanglaudai, kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius ir su klimato kaitos padariniais susijusius uždavinius;
2. nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, nustatyti plėtrai reikalingas teritorijas;
3. sudaryti sąlygas racionaliam gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
4. numatyti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
5. kurti sveiką, saugią, darnią, klimato kaitos padariniams atsparią gyvenamąją aplinką ir visavertę gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
6. sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas, skatinančioms alternatyvių energijos šaltinių ir technologijų plėtrą, didinančioms energijos vartojimo efektyvumą;
7. derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
8. sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

Bendrieji planavimo uždaviniai:

1. Suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
2. optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti jų atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo priemones;
3. numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, klimato kaitos poveikio švelnumo, gamtinio karkaso formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemones, optimalią kraštovaizdžio struktūrą;
4. detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

Papildomi planavimo uždaviniai

- Patikslinti Bendrajame plane numatytų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymo poreikius;
2. išnagrinėti teritorijas ir numatyti galimybę keisti, plėsti įvairios paskirties veiklos rūšis verslo ir pramonės plėtrai, jų išdėstymo reglamentavimą, investicinės aplinkos gerinimui prie magistralinių ir krašto kelių;
 3. išskirti urbanizuotas, urbanizuojamas ir neurbanizuojamas teritorijas (arba nurodyti urbanizuotų teritorijų plėtros kryptis), nustatant prioritетinės plėtros teritorijas ir galimą plėtros mastą, prioritетines ir kitas galimos veiklos rūšis;
 4. numatyti neprioritетinės savivaldybės infrastruktūros vystymo reikalavimus;
 5. numatyti 30 m aukščio ir aukštesnių ypatingųjų inžinerinių statinių ir atsinaujinančių išteklių energetikos objektų, išskyrus Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių įstatyme numatytus atveju, išdėstymo reikalavimus, reglamentus, privalomąsias nuostatas, įvertinti esamus ir kitais teritorijų planavimo dokumentais nustatomus 30 m ir aukštesnius ypatingus inžinerinius statinius;
 6. numatyti ūkininkų sodybų vietų ir (ar) žemės ūkio veiklai reikalingų statinių statybos vietų parinkimo reglamentavimą.

Planavimo sąlygos

2.1.1 lentelė. Teritorijų planavimo sąlygų sąrašas

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Pastabos
1	Utenos rajono savivaldybės administracija	REG243208 2022-09-27	-
2	Viešoji įstaiga "Plačiajuostis internetas"	REG242235 2022-09-20	-
3	AB "Energijos skirstymo operatorius"	REG242248 2022-09-20	-
4	Telia Lietuva, AB	REG242230 2022-09-20	-
5	LITGRID AB	REG242902 2022-09-26	
6	AB "Amber Grid"	REG242782 2022-09-26	
7	Akcinė bendrovė "Lietuvos geležinkeliai"	REG243429 2022-09-28	

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Pastabos
8	Valstybės įmonė Lietuvos automobilių kelių direkcija	REG242520 2022-09-22	
9	Uždaroji akcinė bendrovė "Utenos šilumos tinklai"	REG242394 2022-09-21	
10	Uždaroji akcinė bendrovė "Utenos vandenys"	REG243164 2022-09-27	
11	Viešoji įstaiga Transporto kompetencijų agentūra	REG242757 2022-09-23	
12	Lietuvos transporto saugos administracija	REG242583 2022-09-22	Klaidingas prašymas
13	Valstybinė miškų tarnyba	REG242458 2022-09-22	Klaidingas prašymas
14	Aplinkos apsaugos agentūra	REG242556 2022-09-22	
15	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	REG242923 2022-09-26	
16	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos	REG243695 2022-09-30	
17	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	REG243517 2022-09-29	
18	Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos	REG261843 2022-01-31	
19	Lietuvos kariuomenė	REG243693 2022-09-30	
20	Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos	REG243807 2022-09-30	
21	Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos	REG243192 2022-09-27	
22	Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija	REG243426 2022-09-28	
23	Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija	REG242273 2022-09-21	
24	Anykščių rajono savivaldybė	REG243002 2022-09-26	
25	Molėtų rajono savivaldybė	REG243425 2022-09-28	
26	Rokiškio rajono savivaldybė	REG242242 2022-09-20	
27	Švenčionių rajono savivaldybė	REG242302 2022-09-21	
28	Zarasų rajono savivaldybė	REG242285 2022-09-21	
29	Ignalinos rajono savivaldybė	REG260545 2023-01-23	
30	Utenos apskrities vyriausiasis policijos komisariatas	-	Pranešimas apie teritorijų planavimo sąlygų neišdavimą laiku REG244342
31	Uždaroji akcinė bendrovė "Utenos komunalininkas"	-	Pranešimas apie teritorijų planavimo sąlygų neišdavimą laiku REG244348
32	Akinė bendrovė "Kelių priežiūra"	-	Pranešimas apie teritorijų planavimo sąlygų neišdavimą laiku REG244346

2.2. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo turinys

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant į konkrečius visuomenės poreikius, socialinius, ekonominius savivaldybės teritorijos ypatumus ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatomos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai, parengiama bendrojo plano koncepcija, kurioje yra teikiamos dvi plėtos alternatyvos:

- **I ALTERNATYVA – MAKSIMALIOS PLĖTROS**
- **II ALTERNATYVA – OPTIMALIOS PLĖTROS**

Parengtą Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (koncepcijos) medžiagą sudaro aiškinamasis raštas (tekstinė dalis) ir brėžiniai (grafinė dalis). Tekstinė dalis yra suskirstyta į devynis skyrius. Grafinę dalį sudaro Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos bendrųjų sprendinių formavimo brėžiniai: Bendrieji sprendiniai. I alternatyva; II alternatyva (rengiami mastelyje M 1:50000). Žemiau yra pateikiamas Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos turinys.

Turinys

	IVADAS
	BENDROJI DALIS
	BENDRŪJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMO STADIJOS RENGIMO IR SPRENDINIŲ TAIKymo REIKALAVIMAI
1.	ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS
1.1.	Erdvinės struktūros vystymo kryptys
1.2.	Funkcinės struktūros vystymo kryptys
2.	GAMTINĖS APLINKOS IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS KRYPTYS
2.1.	Kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas
2.2.	Gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas
2.3.	Kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijos ir kryptys
3.	NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS
3.1	Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys
4.	SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO KRYPTYS
4.1	Demografinė prognozė
4.2.	Gyvenamasis fondas
4.3	Socialinės aplinkos vystymo kryptys
4.4.	Ekonominės aplinkos vystymo kryptys
5.	SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMO KRYPTYS
6.	INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS
7.	TURIZMO IR REKREACIJOS VYSTYMO KRYPTYS
8.	BENDRŪJŲ SPRENDINIŲ ALTERNATYVŲ SANTRAUKA
9.	BENDRŪJŲ SPRENDINIŲ ALTERNATYVŲ PASIRINKIMAS

Utenos rajono savivaldybės teritorijos funkcinės struktūros modelis formuojamas tęstinumo pagrindu iš dalies keičiant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime (T00085181) suplanuotas funkcinės struktūros sprendinius. Nepalanki demografinė situacija ir nuolat mažėjantis gyventojų skaičius sąlygoja žymiai mažesnius urbanizacijos tempus nei buvo prognozuota. Konstatuota, kad galiojančiame Bendrajame plane suplanuota decentralizuota perteklinė teritorinė plėtra, kuriai nėra

realaus poreikio. Esminiai sprendinių pokyčiai susisieti su urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų teritoriniu išdėstymu ir apimties mažinimu.

Apibendrinantis Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių alternatyvų (I, II) sprendinių aprašymas, atkreipiant dėmesį į alternatyvų panašumus ar skirtumus, pateikiamas 2.2.1 lentelėje.

2.2.1 lentelė. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos¹

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
Erdvinės struktūros vystymas	
<p>Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje formuojami šalies regioniniu ir savivaldybės lygmeniu veikiantys vidiniai ir išoriniai funkciniai ryšiai, kurie formuojami esamų transporto koridorių pagrindu, kuriais realizuojamas susisiekimas tarp Utenos miesto - regioninio centro su pagrindiniais vietiniais centrais, sukuriama ryšiai tarp jų ir su regioniniu lygmeniu veikiančiais funkciniais ryšiais. Funkcinių ryšių vystymo kryptys I-oje ir II-oje alternatyvoje išlieka tokios pačios.</p>	
<p>Savivaldybės teritorijoje išskiriami žemesnio lygmens palaikomojo tipo vietiniai urbanistiniai centrai, kurie kartu su Utenos miestu – regioniniu palaikomojo tipo centru, formuoja savivaldybės urbanistinį karkasą. Urbanistinį karkasą I-oje ir II-oje alternatyvose analogiškai formuoja tolygiai savivaldybės teritorijoje pasklidę 8 urbanistiniai centrai: Vyžuonos, Užpaliai, Tauragnai, Sudeikiai, Saldutiškis, Leliūnai, Kuktiškės, Daugaliai, kurie taip pat atlieka įvairios specializacijos rekreacinių centrų funkciją (2.2.1 pav.).</p>	
Funkcinės struktūros vystymas	
<p>Funkcinės struktūros plėtojimo kryptys: 1) išlaikomas neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų principinis funkcinis zonavimas; 2) I-oje alternatyvoje paliekama išplėtotą urbanistinę struktūrą pagal galiojančio bendrojo plano sprendinius. II-oje alternatyvoje ribojama urbanistinė plėtra ir užstatomų teritorijų skaida; 3) prioritetas teikiamas regioninio centro - Utenos miestui ir su juo susijusios priemiestinės teritorijos, Vyžuonų, Užpalių ir Sudeikių miestelių vystymui pagal šių teritorijų vietovės lygmens bendruosius planus; 4) prie pagrindinių urbanistinės integracijos ašių plėtojama mišraus ūkinio naudojimo zonos, kuriose dominuoja paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinė veikla; 5) saugomų teritorijų funkcinės zonos ir jų ribos nustatytos šių teritorijų specialiaisiais planais ir tvarkomos pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Saugomų teritorijų buferinių zonų ribos, plotas ir tvarkymo režimas tikslinami šių teritorijų specialiaisiais planais; 6) siekiant optimizuoti urbanistinės plėtros poveikį, numatoma kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros ir biologinės įvairovės apsaugos reikalavimus integruoti į urbanistinės ir technogeninės plėtros, susisiekimo, žemės ir miškų ūkio plėtros programas ir strategijas.</p>	
<p>II-oji alternatyva yra palankesnė dėl urbanizuotų struktūrų plėtros racionalumo, kompaktiškumo, integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, įgyvendinimo realumo ir didesnio ekonominio efektyvumo.</p>	
<p>I-oje alternatyvoje taikomas išsklaidytos plėtros modelis, kuris orientuotas į užstatomų teritorijų plėtrą.</p>	<p>II-oje alternatyvoje optimizuojama urbanistinė plėtra ir užstatomų teritorijų skaida. Urbanistinė plėtra orientuota į esamų užstatytų</p>

¹ Pilnos apimties Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių aiškinamasis raštas įkeltas į teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinę sistemą (TPDRIS). Rengiamo dokumento numeris: **K-RJ-82-22-798**.

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<p>I-oje alternatyvoje urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų išdėstymas ir plotas, kurie nurodyti galiojančiame bendrajame plane, nekeičiami.</p> <p>I-oje alternatyvoje urbanistinį karkasą formuoja 31 kompaktiškos urbanizacijos zona, kurios užima 19264 ha plotą, kuris išsidėsto 170 gyvenamojoje vietovėje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 1 intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zona, kuri sutampa su Utenos miesto ir su juo susijusi teritorija, kurioje galioja Utenos miesto bendrojo plano sprendiniai (3189 ha); 2) 30 ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonos, kurios užima 16076 ha plotą: Vyžuonos, Užpaliai, Tauragnai, Sudeikiai, Saldutiškis, Leliūnai, Kuktiškės, Daugaliai bei 22 kompaktiškos urbanizacijos zonos, kurios formuojamos plečiant esamų kaimų kompaktiškai užstatytą teritoriją. <p>Galiojančio bendrojo plano sprendiniai papildomi mišraus ūkinio naudojimo zonomis, kuriose dominuoja paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinė veikla. Planuojamos 7 mišraus ūkinio naudojimo zonos, kurių plotas 484 ha.</p>	<p>teritorijų vidinių resursų panaudojimą, fizinės ir funkcinės struktūros atnaujinimą: regeneravimą, modernizavimą, tankinimą ir konversiją bei kompaktišką plėtrą.</p> <p>II-oje alternatyvoje urbanistinį karkasą formuoja 31 kompaktiškos urbanizacijos zona, kurios užima 11177,5 ha plotą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 1 intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zona, kuri sutampa su Utenos miesto ir su juo susijusi teritorija, kurioje galioja Utenos miesto bendrojo plano sprendiniai (3189 ha); 2) 30 ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonos, kurios užima 7989 ha plotą: Vyžuonos, Užpaliai, Tauragnai, Sudeikiai, Saldutiškis, Leliūnai, Kuktiškės, Daugaliai bei 22 kompaktiškos urbanizacijos zonos, kurios formuojamos modernizuojant ir tankinant esamų kaimų kompaktiškai užstatytą teritoriją. <p>Planuojamos mišraus ūkinio naudojimo zonos, kuriose dominuoja paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinė veikla. Planuojamos 12 mišraus ūkinio naudojimo zonų, kurių plotas 1377 ha.</p>
Gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos vystymas	
<p>Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje nustatomos gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos vystymo kryptys: 1) <i>kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas</i>; 2) <i>gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas</i>; 3) <i>kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir kryptių nustatymas</i>.</p> <p>1) <i>kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas</i> - bendrąją Utenos rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus, pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų: konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių) – <i>draustiniai, paveldo objektai / paminklai</i> bei kompleksinių - <i>valstybiniai parkai</i> tinklas, užimantis apie 10% savivaldybės teritorijos ploto. Biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas formuojamas europinę biologinę svarbą turinčių „Natura 2000“ teritorijų tinklas. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai (I, II alternatyvos) yra formuojami įvertinant kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimo interesus ir galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą ypač saugomose ir „Natura 2000“ teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.</p> <p>Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP), kurio sprendiniai yra integruoti į naują LR bendrąjį planą, Utenos ir nedidele dalimi Zarasų rajonų savivaldybių teritorijoje yra rekomenduojama</p>	

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<p>įsteigti <i>Alaušo</i> rekreacinį parką. Šis pasiūlymas yra teikiamas ir Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II).</p>	
<p>Formuojant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius (I, II alternatyva) yra atsižvelgiama ir į kitų biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu svarbių / jautrių teritorijų lokalizaciją: Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių (miškų, pievų pelkių vandenu), pelkių ir šaltinynų, natūralių pievų ir ganyklų, kertinių miško buveinių, Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) registruotų saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių. Šių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai bus nustatomi Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje.</p>	
<p>2) <i>gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas</i>. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje nustatytą GK teritorinę sudėtį formuoja <i>geoekologinės takoskyros (T)</i>, <i>geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (S, s)</i> ir <i>migraciniai koridoriai (M, m)</i>, kurie, įvertinant jų svarbą, skirstomi į <i>tarptautinės, regioninės ir vietinės</i> reikšmės. Utenos rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių stadijoje išskiriamos GK teritorijos užima 61,8% teritorijos ploto. Gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl <u>teikiamose alternatyvose gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija ir užimamas plotas yra analogiški</u>.</p>	
<p>Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, bendrųjų sprendinių stadijoje yra atliktas Utenos rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas. Pagal kraštovaizdžio natūralumo laipsnį ir gebėjimą atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas Utenos rajono gamtiniame karkase išskiriamos <i>patikimo (Gp)</i>, <i>riboto (Gr)</i>, <i>silpno (Gs)</i>, <i>pažeisto (Gpž)</i> <i>geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos</i>. Atlikto vertinimo rezultatai rodo, kad <i>patikimo</i> ir <i>riboto</i> geoekologinio potencialo teritorijos, kurios laikytinos rajono gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindu, užima palyginti didelę Utenos rajono gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį (apie 74,4%) ir tai sudaro palankias sąlygas tolimesniam gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo vystymui.</p>	
<p>Gamtinio karkaso teritorijose numatoma: saugoti natūralų kraštovaizdžio pobūdį; palaikyti ir didinti gamtinę įvairovę; pagrindus būtinybę vykdyti rekultivacijos bei reatūralizacijos darbus, kurie užtikrintų kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkurtų pažeistas ekosistemas.</p>	
<p>3) <i>kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir krypčių nustatymas</i>. Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje nustatytų teritorijos naudojimo strategijų ir reglamentavimo krypčių arealų sklaidos ypatumus lemia rajono teritorijos kraštovaizdžio struktūra, gamtinių išteklių pobūdis, gamtinio karkaso ir saugomų teritorijų lokalizavimas, esamo žemės naudojimo tradicijos. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje išskiriamos sekančios kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptys: 2 - <i>konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (B strategija)</i>; 3a - <i>rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos</i> bei 3b - <i>rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų (C strategija)</i>; 4a - <i>tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų</i>, 4c - <i>tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų (D strategija)</i>; 5 - <i>intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų (E strategija)</i>; 6a – <i>ekstensyvios urbanizacijos</i>, 6b – <i>intensyvios urbanizacijos reglamentų (F strategija)</i>; 7a – <i>mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų (G strategija)</i>.</p>	
<p>Parengtų rajono teritorijos tvarkymo alternatyvų (I, II) skirtingumą lemia urbanistinio vystymo pasiūlymai, o konservacinės apsaugos, rekreacinio naudojimo ir bioprodukcinio (tiek tausojančio, tiek intensyvaus) vystymo kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių lokalizacija iš esmės nesikeičia (žr. brėžiniuose „Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas. Bendrieji sprendiniai. I alternatyva; II alternatyva“).</p>	

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<p>Bendrujų sprendinių formavimo stadijoje formuojamose alternatyvose pateikiamas kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypties zonų teritorinio diferencijavimo modelis tenkina būtinuosius minimalius reikalavimus kraštovaizdžio (funkcinės ekologinės) struktūros optimalumui ir sudaro sąlygas kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai palaikyti.</p>	
<p>Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga</p>	
<p>I-oje ir II-oje alternatyvose numatomos analogiškos kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys, kurios užtikrina kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą bei nykimo prevenciją. Abi alternatyvos yra palankios kultūros paveldo apsaugai. Prioritetas teikiamas kultūros vertybių naudojimui viešai paskirčiai, kultūros, rekreacijos ir turizmo reikmėms.</p>	
<p>Savivaldybės teritorijoje išskirti ryškiausio dominuojančio kultūros paveldo arealai: 1) <i>Regioninio reikšmingumo paveldo arealo zona</i>, 2) <i>4 valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealai</i>; 3) <i>Dominuojančio archeologinio paveldo arealas, į kurį patenka visa Utenos savivaldybės teritorija</i>.</p>	
<p>Tvarkybos ir naudojimo kryptys: 1) <i>kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais</i>; 2) <i>kultūros paveldo objektams, esantiems Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko teritorijose, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šių parkų apsaugos reglamentas, planavimo schemas, teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo specialieji planai ir šių objektų apsaugos reglamentai bei kitais aktais nustatyti paveldosauginiai reikalavimai</i>; 3) <i>archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 11 str. 5 dalis)</i>; 4) <i>savivaldybės teritorija tvarkoma išryškinant archeologinio paveldo sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir gamtine aplinka</i>; 5) <i>visoms neveikiančioms kapinėms nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis</i>; 6) <i>į kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos naudojamos viešam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai</i>; 7) <i>rengiami nekilnojamojo kultūros vertybių projektai ir kultūros paveldo specialieji planai</i>; 8) <i>krašto pažinimo tikslais į turizmo maršrutus įtraukiamos nekilnojamo kultūros paveldo vertybės, pasižyminčios didžiausiu kultūrinio potencialu</i>.</p>	
<p>Utenos rajono savivaldybės teritorijos savitumo raiškos, kultūros paveldo ir kultūrinio kraštovaizdžio integralumo užtikrinimo aspektu I-oje alternatyvoje poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui yra reikšmingesnis dėl nebūdingo dydžio ekstensyvos ir intensyvos urbanizacijos struktūrų formavimo kaimiškajame kraštovaizdyje. Šiuo aspektu II-oji alternatyva yra palankesnė.</p>	
<p>Demografinė prognozė</p>	
<p>Labiausiai tikėtino realistinio scenarijaus atveju, gyventojų skaičius Utenos rajono savivaldybėje pasieks 37638 gyventojus 2052 m. pradžioje. Per artimiausius 20 metų gyventojų skaičiaus kaitos tendencijos nepasižymės apčiuopiama kaita (artimiausius 7 m. gyventojų skaičius nežymiai didės, veikiamas teigiamo migracijos saldo, po ko mažėjant gimstančiųjų skaičiui bus fiksuojamas nežymus mažėjimas) artės prie pusiausvyros taško, kuriame išvykstančių ir mirstančių gyventojų skaičius taps lygus atvykstančių ir gimstančių gyventojų skaičiui, o nuo 2044 m. įgaus teigiamą reikšmę, t. y. gyventojų skaičius pradės nuosekliai augti, lemiamas didėjančio gimstamumo ir mažėjančio mirtingumo bei gerėjančio migracijos saldo.</p>	

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
Gyvenamojo fondo plėtra	
<p>Suderinant prognostinius duomenis su realistiniu gyventojų skaičiaus scenarijumi, Utenos rajono savivaldybėje numatomas 2023 tūkst. m² gyvenamasis fondas 2052 m. pabaigoje. Tai yra 32,6 proc. daugiau nei 2023 m. pradžioje. Atsižvelgiant į demografinės prognozes ir gyvenamojo fondo plėtrą per paskutinius 10 m., perspektyvinė būsto plėtra numatoma nuoseklaus vystymosi pagrindu (kasmet numatomas nuo 0,87 iki 1,68 proc. didėjimas), didesnę dalį gyvenamojo fondo plėtros numatant Utenos mieste, atitinkamai, kaimo gyvenamosiose vietovėse esančios gyvenamojo fondo daliai mažėjant nuo 47,9 proc. 2023 m. pradžioje iki 43,8 proc. 2053 m. pradžioje.</p> <p>Abi bendrųjų sprendinių alternatyvos numato pakankamas teritorines prielaidas tikslingai būsto plėtrai ir dėl urbanistinio vystymosi, grindžiamo esama gyvenamųjų vietovių potencialo išnaudojimu, minimizuoja potencialius kaštus, susijusius su teritorijų funkcionalumu, susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra.</p>	
Socialinės aplinkos vystymas	
<p>Abiejų alternatyvų atveju numatomos analogiškos socialinės aplinkos vystymo kryptis, kurios gali būti įgyvendintos tiek I-os, tiek II alternatyvos atveju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - išlaikyti esamą švietimo ir ugdymo įstaigų tinklą (mažinant pradinio ugdymo paslaugas teikiančių subjektų skaičių remiantis bendrojo ugdymo įstaigų tinklo optimizavimo plano sprendiniais) užtikrinant įvairiapusišką infrastruktūros išnaudojimą (steigiant daugiafunkčius centrus ir pan.); - nenumatyti viešųjų sveikatos priežiūros subjektų tinklo kiekybinio ir teritorinio plėtojimo, vystant sveikatos priežiūrą remiantis objektyviomis sąlygomis ir tendencijomis bei gerąją praktika; - išsaugoti esamą socialinių paslaugų teikimo pajėgumą ir kokybiškai vystyti socialinių paslaugų teikimą ir diversifikuoti paslaugas tiek esamos infrastruktūros ribose, tiek vystant naujus objektus, ypatingą dėmesį skiriant plėtrai kaimo gyvenamosiose vietovėse (prioritetą teikiant nestacionariųjų paslaugų (pvz., dienos socialinės globos, savarankiško / grupinio gyvenimo namų, ir kt.) vystymui,); - nenumatyti naujų viešųjų konvencinių kultūros objektų sukūrimo, transformuojant esamus objektus į platesnio profilio objektus bei formuojant naujas kultūrinės erdves, skirtas diversifikuotiems poreikiams (renginiams, ekspozicijoms ir pan.); - vystyti skirtingo dydžio, funkcionalumo ir aprėpties aktyvaus laisvalaikio, fizinio aktyvumo, sporto, jaunimo ir kultūros viešąsias erdves ir objektus. 	
Ekonominės aplinkos vystymas	
<p>Utenos rajono savivaldybė pasižymi nusistovėjusia verslo struktūra, stabilium ekonominiu vystymusi, geromis objektyviomis sąlygomis ekonominės veiklos vykdymui ir investicijų pritraukimui. Utenos rajono savivaldybės ekonominės aplinkos plėtra grindžiama:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekonominės veiklos vystymui būtinos infrastruktūros pasiūlos formavimu (žemės sklypų pasiūla, teritorijų konversija, inžinerinės infrastruktūros vystymas ir pan.); - ekonominės veiklos ir verslo diversifikavimu (vystant tradiciškai pramoninės koncentracijos teritorijoje alternatyvias ekonomines veiklas, pvz., turizmo paslaugas); - ekonominės veiklos dekoncentracija (formuojant prielaidas vystyti ekonominę veiklą visose didesnėse Utenos rajono savivaldybės gyvenvietėse ir šalia jų). 	
<p>Ekonominės plėtros krypčių kontekste I alternatyvos įgyvendinimas yra mažiau tikslingas dėl santykinai riboto naujų teritorijų, numatomų</p>	<p>Ekonominės plėtros krypčių kontekste II alternatyvos įgyvendinimas laikytinas tikslingu. Alternatyvoje numatoma galimybė</p>

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<p>ekonominės veiklos plėtojimui pasiūlos ir jų koncentracijos Utenos rajono savivaldybės pietų-pietryčių dalyje. I-osios alternatyvos atveju numatoma urbanizacija nėra lydima pakankamo (tiek apimties, tiek diversifikuotumo, tiek geografinio pasiskirstymo) teritorinių prielaidų ekonominiam vystymuisi suformavimo, todėl jos pagrįstumas yra kvestionuotinas, ypatingai aiškios ekonominio potencialo koncentracijos Utenos mieste kontekste.</p>	<p>dekoncentruotai vystyti ekonomikos ir verslo plėtrai reikalingas teritorijas, kurios yra tikslingai numatytos skirtingose Utenos rajono savivaldybės dalyse, sudaro santykinai didelio ploto zonas ir formuoja prielaidas didesnei atskirų plėtros iniciatyvų geografiniai aprėpčiai. II-osios alternatyvos atveju urbanizuojamos teritorijos yra lydimos ekonominiam vystymui numatytomis zonomis, kurios tolygiai pasiskirsčiusios visoje savivaldybės teritorijoje ir leidžia vykdyti skirtingų rūšių ekonominės veiklas.</p>
Susisiekimo infrastruktūros vystymas	
<p>I-a alternatyva maksimaliai atkartoja šiuo metu galiojančio rajono bendrojo plano sprendinius ir nenustato jokių esminių pokyčių susisiekimo sistemoje. I-oje alternatyvoje numatoma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - įrengti/plėsti Utenos miesto aplinkkelių bei jungiamųjų kelių sistemas; - formuoti elektromobilių įkrovos tinklą, įrengiant 18 elektromobilių įkrovimo vietų; - gerinti rajoninių kelių būklę, išasfaltuojant rajoninius kelius Nr. 4910, 5310, 5930; - plėsti bemotorio transporto sistemą, įrengiant dviračių takus; - vystyti viešojo transporto sistemą. 	<p>II-oje alternatyvoje nustatytos susisiekimo sistemos vystymo kryptys, kurios atitinka ES darnaus judumo politiką, užtikrina saugias eismo sąlygas, skatina netaršios transporto infrastruktūros plėtrą. Vystymo kryptys sietinos su urbanistiniais ir demografiniais gyvenviečių raidos pokyčiais. II-oje alternatyvoje numatoma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sumažinti valstybinės reikšmės kelių su žvyro danga ilgį, numatant jų asfaltavimą; - gerinti vietinės reikšmės kelių būklę ir eismo saugumą; - įrengti/plėsti Utenos miesto aplinkkelių bei jungiamųjų kelių sistemas; - plėsti elektromobilių įkrovos prieigų tinklą, vadovaujantis Elektromobilių įkrovimo prieigų plano sprendiniais; - skatinti komercinę ir pramoninę veiklą, pagrindinių tranzitinių gatvių/kelių aplinkoje; - vystyti ir plėsti bemotorio transporto infrastruktūrą, siekiant suformuoti lygiavertį susisiekimo būdą, kuris užtikrintų esamus ir perspektyvinius gyventojų judumo poreikius; - atnaujinti ir modernizuoti viešojo transporto infrastruktūrą.
Inžinerinė infrastruktūros vystymas	
<p>I-a alternatyva maksimaliai atkartoja šiuo metu galiojančio rajono bendrojo plano sprendinius ir nenustato jokių esminių pokyčių. Alternatyvoje Nr. I numatoma:</p>	<p>II-oje alternatyvoje nustatytos inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys, kurios atitinka šalies, rajono strateginius tikslus bei užtikrina parengtų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo tęstinumą. Vystymo</p>

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<ul style="list-style-type: none"> - vykdyti vandentiekio tinklų plėtrą ir vandens kokybės gerinimo įrenginių statybą viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose; - vykdyti nuotekų tinklų plėtrą bei nuotekų valymo įrenginių statybą ir/ar modernizavimą viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose; - modernizuojant atliekų tvarkymo infrastruktūrą bei įrengimus. Skatinti atliekų perdirbimą; - plėsti gamtinių dujų sistemą; - energetikos srityje prioritetą teikti ekologiškiems sprendimams. 	<p>kryptys sietinos su urbanistiniais ir demografiniais gyvenviečių raidos pokyčiais. Alternatyvoje Nr. II numatoma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, atsižvelgiant į rajono strateginius tikslus bei Utenos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiajame plane nustatytas plėtros įgyvendinimo kryptis; - modernizuoti/plėsti elektros tiekimo ir gatvių apšvietimo infrastruktūrą; - modernizuoti/atnaujinti šilumos tiekimo sistemas. Mažinti šilumos nuostolius vykdant daugiabučių ir visuomeninių pastatų renovacijas, skatinti naudoti alternatyvius ir atsinaujinančius energijos šaltinius; - įgyvendinti Utenos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano 2014–2023 m. priemonės. Įdiegti maisto/virtuvės atliekų tvarkymo paslaugas; - modernizuoti/plėsti ryšių infrastruktūrą ir užtikrinti elektroninių paslaugų kokybę; - vykdyti gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo tinklų plėtrą į urbanizuotas teritorijas, įvertinus ekonominį pagrįstumą; - skatinti atsinaujinančių išteklių plėtrą.
<p>Nustatytos inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys įgyvendinamos ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – miestų, miestelių ir kitų gyvenamųjų vietovių bendruosius ir detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus žymiai stambesniame mastelyje ir labiau konkretizuojamus, kuriuose turi būti įvertintas poveikis kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbioms teritorijoms ir objektams (vertybėms), išnagrinėta ir įvertinta potvynių grėsmės rizika, esant poreikiui numatytos priemonės apsaugai nuo potvynių.</p> <p>Nauji linijiniai inžinerinės infrastruktūros objektai Utenos rajono savivaldybės teritorijoje neplanuojami.</p>	
<p>Prioritetinės savivaldybės inžinerinės infrastruktūros vystymas</p>	
<p>I-oje alternatyvoje prioritetinės savivaldybės inžinerinės infrastruktūros vystymas sietinas su šiuo metu galiojančiame rajono bendrajame plane numatytais tikslais: bemo torio transporto infrastruktūros, elektromobilių įkrovos prieigų, vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra.</p>	<p>II-oje alternatyvoje prioritetinės savivaldybės inžinerinės infrastruktūros vystymas sietinas su vietinės reikšmės kelių būklės gerinimu, bemo torio transporto infrastruktūros, elektromobilių įkrovos prieigų plėtra, viešojo transporto atnaujinimu/modernizavimu, vandentiekio ir nuotekų sistemos infrastruktūros plėtra/modernizavimu, atsinaujinančių energijos išteklių plėtra.</p>

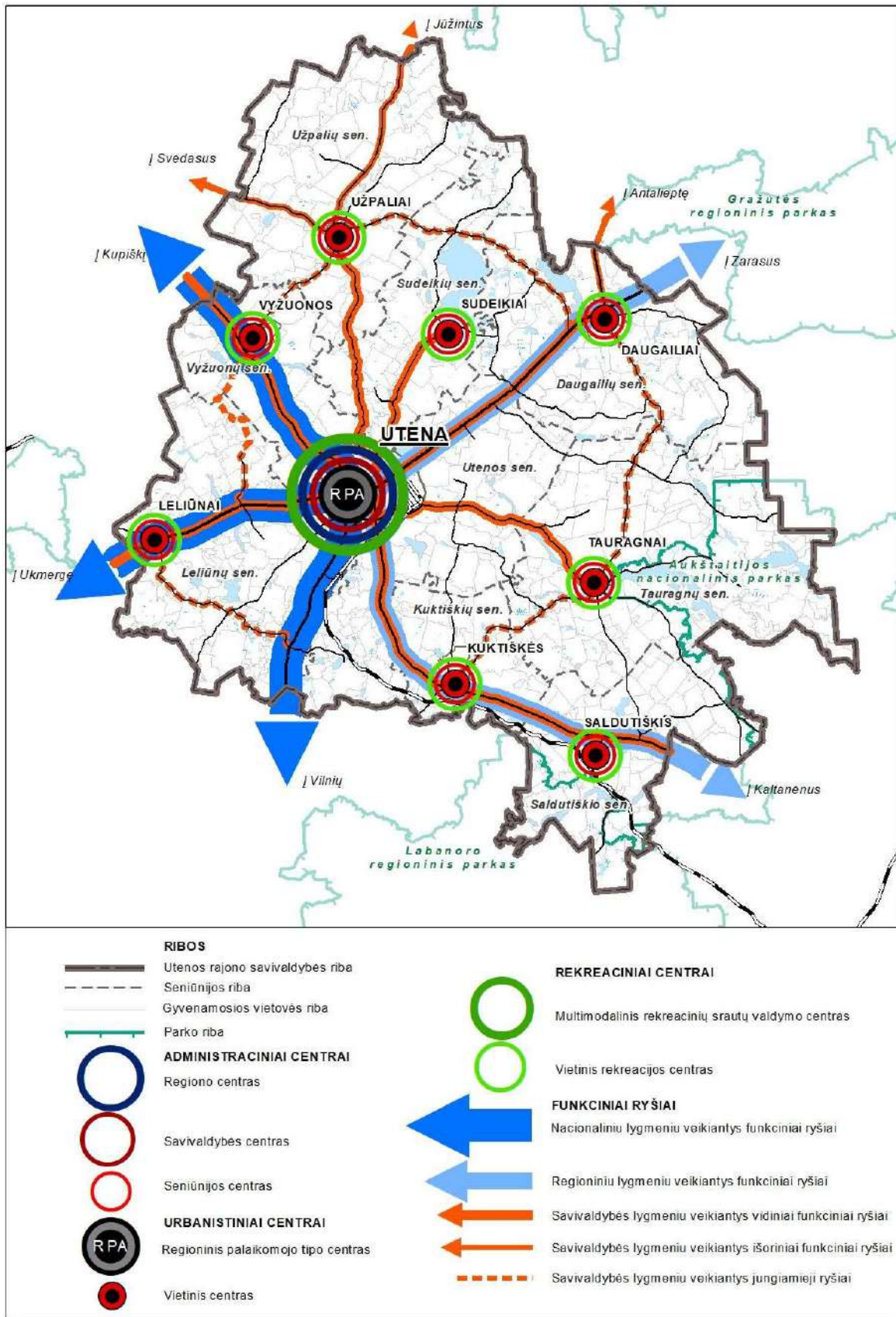
I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
Atsinaujinančios energetikos infrastruktūros vystymas	
<p><i>AEI vystymo kryptys siejamos su biokuro naudojimu centralizuotos šilumos tiekimo sistemose, saulės šviesos energijos elektrinių ir vėjo elektrinių plėtra.</i></p>	
<p>1. Atsinaujinančios energetikos infrastruktūros vystymo kryptys yra analogiškos: 1) AEI plėtra siejama su biokuro naudojimu šilumos gamybos sektoriuje, saulės šviesos energijos elektrinių plėtra urbanizuotose, urbanizuojamose ir neurbanizuojamose teritorijose, vėjo energijos elektrinių plėtros vystymo principais; 2) plėtra vystoma pagal nustatytus konkrečius plėtros principus ir reglamentus; 3) šiaurės vakarinėje savivaldybės dalyje, suformuoti 3 potencialūs AEI išdėstymo arealai (indeksai koncepcijos alternatyvų grafinės dalies brėžiniuose - V, VS ir S). Tikslios elektrinių vietos nenustatomos. Vėjo ir saulės elektrinių išdėstymo potencialūs arealai nustatyti atmetimo būdu įvertinant ribojančius kriterijus, kurie taikomi planuojamoje teritorijoje ir besiribojančių savivaldybių teritorijose. Įvertinus kraštovaizdžio, saugomų teritorijų, kultūros paveldo, gamtinius, urbanistinius ir inžinerinius ribojimus, nustatyta, kad AEI potencialių išdėstymo arealų plotai gali būti formuojami tik prie Anykščių ir Rokiškio savivaldybių ribų. Vėjo elektrinių, visų tipų saulės šviesos energijos elektrinių ir hibridinių elektrinių, kurių įrengtoji galia neribojama, statyba galima grafinėje dalyje išskirtuose arealuose ne arčiau kaip 300 metrų iki kitos savivaldybės ribos. Didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinės stiebo centrinės ašies iki kitos savivaldybės ribos būtų ne mažesnis, negu vėjo elektrinės stiebo aukštis metrais, padaugintas iš 2.</p>	
<p>2. <u>Saulės šviesos energijos elektrinių plėtra vystoma</u> atsižvelgianti į kraštovaizdžio, gamtinę ir kultūrinę aplinką:</p>	
<p>2.1. Saulės elektrinių/parkų statyba galima su sąlyga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neurbanizuojamų, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose, neribotos galios saulės elektrinės gali būti įrengiamos ant esamų pastatų (elektrinės integruotos į pastatus); - Neurbanizuojamų, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose, antžeminės neribotos įrengtosios galios saulės elektrinės gali būti įrengiamos tik žemės sklypuose, kuriuose yra įregistruoti pastatai; - Neribotos suminės įrengtosios galios antžeminės saulės elektrinės gali būti įrengiamos vėjo ir hibridinių elektrinių vystymo zonose; - Vieta saulės šviesos energijos elektrinių statybai parenkama kiekvienu atveju taip, kad nebūtų matoma nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų), apžvalgos vietų (regyklų), turizmo trasų. Infrastruktūrą dėstyti vidinėse sklypo dalyse, neužgožiant gatvės išklotinių ir panoramų nuo pagrindinių kelių, išlaikant architektūros kokybės kriterijus – estetiką ir urbanistinį integralumą. Siekiant sumažinti planuojamos infrastruktūros neigiamą poveikį miestovaizdžiui ir kraštovaizdžiui būtina projektavimo metu įvertinti ir numatyti vizualinę taršą mažinančias priemones. 	
<p>2.2. <u>Saulės elektrinių/parkų (didesnės nei 100 kW suminės įrengtosios galios) statybos draudžiamos:</u></p>	
<p>A. KRAŠTOVAIZDŽIO ASPEKTU SVARBIOSE TERITORIJOSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vertingiausiose estetiniu požiūriu Utenos rajono savivaldybės teritorijose – ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealuose (toliau YSK): <ul style="list-style-type: none"> - Rubikių kalvotas ežerynas – Pakalnių kalvynas (19); - Molėtų -Labanoro ežerynas (20); - Alaušo -Antalieptės marių -Luodžio ežerynas (23); - Tauragnų -Ignalinos -Sirvėtos kalvotas ežerynas (24). - siekiant išsaugoti kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą 1 km atstumu nuo autoturizmo trasų; 	

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<p>– tam tikro gamtinio pobūdžio kraštovaizdžio kompleksuose, nurodytuose Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano 15.3 papunktyje, kurie pripažįstami kaip ypatingai reikšmingi šalies kraštovaizdžio įvairovės palaikymui ir jų išsaugojimas yra prioritetas šalies mastu. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje: <i>K- smėlingas fluvio-glacialinis kalvynas/kopynas; S- upės slėnis; S' – senslėnis; E- ežerotas duburys; E' – ežerynas; L – smėlinga banguota lyguma; B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė).</i></p>	
<p>B. SAUGOMOSE TERITORIJOSE:</p>	
<p>– saugomose teritorijose, „Natura 2000“ teritorijose, gamtos paveldo objektuose ir jų apsaugos zonose, geotopuose:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 0,1 km atstumu nuo gamtos paveldo objektų; – 1 km atstumu nuo kraštovaizdžio ir biologinio profilio draustinių; – 0,5 km atstumu nuo kitų draustinių; – 3 km atstumu nuo Aukštaitijos NP, Labanoro RP, Gražutės RP; – 0,5 km atstumu nuo „Natura 2000“ buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST); – 3 km atstumu nuo „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST). 	
<p>C. PAVELDO TERITORIJOSE:</p>	
<p>– nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose ir apsaugos zonose, išskyrus archeologinį kultūros paveldą;</p> <p>– ne arčiau kaip 1 km atstumu nuo archeologinio kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų teritorijų.</p>	
<p>D. GAMTINĖSE TERITORIJOSE IR ŽEMĖS GELMIŲ IŠTEKLIŲ TELKINIUISE:</p>	
<p>– EB svarbos natūralių pievų, pelkių ir vandenų buveinėse/teritorijose;</p> <p>– gamtinio karkaso teritorijose – migracijos koridoriuose;</p> <p>– miškuose, pelkėse, šaltinyuose, natūraliose pievose ir ganyklose;</p> <p>– paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose (pagal ŠŽNS 98, 99 ir 100 str.);</p> <p>– sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijos, patvirtintos LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655: <i>didelės, vidutinės ir mažos tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijos</i> (10%; 1%; 01%);</p> <p>– žemės gelmių išteklių telkiniuose - detaliai ir parengtiniai išžvalgytuose kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniuose ir prognoziniuose plotuose;</p> <p>– saugomų rūšių augavietėse ir radavietėse. Tuo atveju, kai jų yra išdėstymo zonose, tolimesnis vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymas galimas tik įvertinus planuojamų ūkinių veiklų poveikio reikšmingumą saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms.</p>	
<p>E. URBANISTINĖS PLĖTROS ZONOSE:</p>	
<p>– Kompaktiškai užstatytose ir užstatomose gyvenamosiose teritorijose ir 300 m atstumu nuo jų;</p> <p>– rekreacinėse teritorijose ir 300 m atstumu nuo jų.</p>	
<p>F. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS TERITORIJOSE:</p>	
<p>– Inžinerinės infrastruktūros apsaugos zonose: elektros skirstomųjų ir perdavimo linijų apsaugos zonose; geležinkelio apsaugos zonoje; kelių apsaugos zonose; magistralinio dujotiekio apsaugos zonoje.</p>	
<p>3. Vėjo energijos elektrinių / parkų statybos draudžiamos:</p>	
<p>A. KRAŠTOVAIZDŽIO ASPEKTU SVARBIOSE TERITORIJOSE:</p>	
<p>– Vertingiausiose estetiniu požiūriu Utenos rajono savivaldybės teritorijose – ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealuose (toliau YSK):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rubikių kalvotas ežerynas – Pakalnių kalvynas (19); – Molėtų -Labanoro ežerynas (20); – Alaušo -Antalieptės marių -Luodžio ežerynas (23); – Tauragnų -Ignalinos -Sirvėtos kalvotas ežerynas (24); 	

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<ul style="list-style-type: none"> – Vėjo energijos elektrinės nuo šių teritorijų gali būti statomos: <ul style="list-style-type: none"> – 3,5 km atstumu, kai vėjo elektrinės aukštis iki 200 metrų; – 4,5 km atstumu, kai vėjo elektrinės aukštis iki 220 metrų; – 5,5 km atstumu, kai vėjo elektrinės aukštis iki 240 metrų; – 6,5 km atstumu, kai vėjo elektrinės aukštis iki 260 metrų; – už YSK arealų ribų esančiuose AI, AII, AIII, AIV, BI, BIII vizualinės struktūros tipuose; – siekiant išsaugoti kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą 1 km atstumu nuo autoturizmo trasų; – tam tikro gamtinio pobūdžio kraštovaizdžio kompleksuose, nurodytuose Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano 15.3 papunktyje, kurie pripažįstami kaip ypatingai reikšmingi šalies kraštovaizdžio įvairovės palaikymui ir jų išsaugojimas yra prioritetas šalies mastu. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje: <i>K- smėlingas fluvio-glacialinis kalvynas/kopynas; S- upės slėnis; S' – senslėnis; E- ežerotas duburys; E' – ežerynas; L – smėlinga banguota lyguma; B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė).</i> 	
<p>B. SAUGOMOSE TERITORIJOSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – saugomose teritorijose, „Natura 2000“ teritorijose, gamtos paveldo objektuose ir jų apsaugos zonose, geotopuose: <ul style="list-style-type: none"> – 0,1 km atstumu nuo gamtos paveldo objektų; – 1 km atstumu nuo kraštovaizdžio ir biologinio profilio draustinių; – 0,5 km atstumu nuo kitų draustinių; – 3 km atstumu nuo Aukštaitijos NP, Labanoro RP, Gražutės RP; – 0,5 km atstumu nuo „Natura 2000“ buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST); – 3 km atstumu nuo „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST). 	
<p>C. PAVELDO TERITORIJOSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose ir apsaugos zonose, išskyrus archeologinį kultūros paveldą; – ne arčiau kaip 1 km atstumu nuo archeologinio kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų teritorijų. 	
<p>D. GAMTINĖSE TERITORIJOSE IR ŽEMĖS GELMIŲ IŠTEKLIŲ TELKINIuose</p> <ul style="list-style-type: none"> – EB svarbos natūralių pievų, pelkių ir vandenų buveinėse/teritorijose; – gamtinio karkaso teritorijose – migracijos koridoriuose; – miškuose, pelkėse, šaltinyuose, natūraliose pievose ir ganyklose; – paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose (pagal SŽNS 98, 99 ir 100 str.); – sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijos, patvirtintos LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655: <i>didelės, vidutinės ir mažos tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijos (10%; 1%; 01%);</i> – žemės gelmių išteklių telkiniuose - detaliai ir parengtiniai išžvalgytuose kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniuose ir prognoziniuose plotuose; – saugomų rūšių augavietėse ir radavietėse. Tuo atveju, kai jų yra išdėstymo zonose, tolimesnis vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymas galimas tik įvertinus planuojamų ūkinių veiklų poveikio reikšmingumą saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms. 	
<p>E. URBANISTINĖS PLĖTROS ZONOSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kompaktiškai užstatytose ir užstatomose gyvenamosiose teritorijose ir 300 m atstumu nuo jų; – rekreacinėse teritorijose ir 300 m atstumu nuo jų. 	
<p>F. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS TERITORIJOSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inžinerinės infrastruktūros apsaugos zonose: elektros skirstomųjų ir perdavimo linijų apsaugos zonose; geležinkelio apsaugos zonoje; kelių apsaugos zonose; magistralinio dujotiekio apsaugos zonoje; aerodromo apsaugos zonoje; – vieta vėjo elektrinei parenkama ne arčiau kaip elektrinės aukštis su sparnuote plus 5 m iki apsaugos zonos. 	

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
<p>4. Kitų energijos iš atsinaujinančių neiškastinių išteklių (hidroenergija, biomasė, biodujos) gavyba, vykdoma vadovaujantis teisės aktais ir nustatoma žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais ar techniniais projektais.</p> <p>Esminį alternatyvų skirtumą sudaro AEI potencialių išdėstymo arealų plotas. II-oje alternatyvoje numatomos palankesnės AEI vystymo sąlygos:</p>	
<p>I-oje alternatyvoje šiaurės vakarinėje savivaldybės dalyje, kuri nepatenka į didelio rekreacinio potencialo ribas, suformuoti 2 potencialūs vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių išdėstymo arealai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 vėjo elektrinių arealas (indeksas V) – 359 ha. Areale taikomi vėjo elektrinių aukščio ribojimai nuo ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealo Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje; - 1 mišrus vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių arealas (indeksas V ir VS) – 1634 ha. <p>Šiaurės vakarinėje savivaldybės dalyje suformuotas 1 potencialus saulės šviesos energijos elektrinių, kurių įrengtoji galia daugiau kaip 100 kW, parkų išdėstymo arealas, kurio plotas 3765 ha.</p>	<p>II-oje alternatyvoje šiaurės vakarinėje savivaldybės dalyje, kuri nepatenka į didelio rekreacinio potencialo ribas, suformuoti 2 potencialūs vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių išdėstymo arealai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 vėjo elektrinių arealas (indeksas V) – 359 ha. Areale taikomi vėjo elektrinių aukščio ribojimai nuo ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealo Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje; - 1 mišrus vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių arealas (indeksas V ir VS) – 1926 ha. <p>Šiaurės vakarinėje savivaldybės dalyje suformuotas 1 potencialus saulės šviesos energijos elektrinių, kurių įrengtoji galia daugiau kaip 100 kW, parkų išdėstymo arealas, kurio plotas 3959 ha.</p>
Turizmo ir rekreacijos vystymas	
<p>Nustatomos turizmo ir rekreacijos vystymo kryptys yra analogiškos: 1) <i>rekreacinių struktūrų plėtojimas didelio rekreacinio potencialo areale esamų rekreacinių struktūrų pagrindu ir formuojant naujas</i>; 2) <i>savivaldybės rekreacijos aptarnavimo centro ir 8 vietinių rekreacijos aptarnavimo centrų vystymas pagal nustatytą specializaciją</i>; 3) <i>pažintinio turizmo sistemos (autoturizmo ir dviračių trasų) plėtojimas siekiant eksponuoti gamtinius bei kultūrinius krašto savitumus, jo kraštovaizdžio vertybes</i>; 4) <i>Aukštaitijos nacionalinio ir Labanoro regioninio parkų rekreacijos ir turizmo bei jų infrastruktūros vystymo programų įgyvendinimas pagal parkų specialiuosius tvarkymo planus</i>; 5) <i>Alaušo rekreacinio parko steigimas</i>; 6) <i>Šventosios upės slėnio zonos įveiklinimas rekreacinio-turistinio naudojimo tikslais</i>; 7) <i>kultūrinės infrastruktūros plėtra numatant plėtoti Šv. Jokūbo Vilniaus kelyje</i>.</p> <p>Esminį alternatyvų skirtumą sudaro rekreacinių funkcinų zonų plotas:</p>	
<p>I alternatyvoje rekreacinių funkcinų zonų išdėstymas ir plotas, kurios nurodytos galiojančiame bendrajame plane, nekeičiami. I-oje alternatyvoje rekreacinių struktūrų vystymui skiriamas 364 ha plotas 28 rekreacinėse funkcinėse zonose.</p>	<p>II-oje alternatyvoje optimizuojamas rekreacinių funkcinų zonų išdėstymas ir sumažinamas plotas. II-oje alternatyvoje rekreacinių struktūrų vystymui skiriamas apie 20-30 proc. mažesnis plotas nei I-oje alternatyvoje, t. y. apie 290-250 ha.</p>

Utenos rajono savivaldybės teritorijos Bendrųjų sprendinių alternatyvų sprendiniai sudaro sąlygas rajono teritorijos darniam vystymuisi, užtikrinant prielaidas teigiamai ekonomikos ir socialinei raidai, inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimui kartu nepadarant žalos aplinkai.

2.2.1 pav. Erdvinės struktūros schema

2.3. Plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas rengiamas įvertinant ir atsižvelgiant į jo sąsajas su šalyje bei Utenos regione parengtomis strategijomis, programomis ir planais, nurodytais bendrojo plano keitimo planavimo darbų programoje ir institucijų išduotose planavimo sąlygose. Planuojamai teritorijai taikomi galiojančių aukštesnio ir atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir kitų strateginių dokumentų bei programų (projektų) nuostatų reikalavimai (2.3.1 lentelė).

2.3.1 lentelė. Planavimo dokumentai, programos

Eil. Nr.	Planavimo dokumento pavadinimas ir registracijos numeris
Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai	
1.	Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789, T00087007
2.	Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas, patvirtintas 2020 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Nr. TS-228 „Dėl Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo“ T00085181
3.	Utenos miesto bendrojo plano keitimas, T00080798 2017-09-11
4.	Utenos rajono savivaldybės dalies – Vyžuonų miestelio teritorijos bendrasis planas, T00078349
Specialiojo teritorijų planavimo dokumentai	
1.	Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703, T00077225
2.	Nacionalinio lygmens autoturizmo specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2009 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 4-68, T00053906 (100002000239)
3.	Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2009 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 4-67, T00053907 (100002000240)
4.	Utenos apskrities nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, T00053929 (100002000262)
5.	Utenos rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, T00053929 (100002000262)
6.	Utenos apskrities (Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Zarasų rajonų ir Visagino savivaldybių) miškų tvarkymo schema, T00054255
7.	Utenos rajono savivaldybės miškų išdėstymo žemėtvarkos schema, T00048605 (000822000849)
8.	Utenos apskrities miškų tvarkymo schema, T00053857 (100822000014)
9.	Utenos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimas, T00087508
10.	Utenos rajono vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų (SAZ) specialusis planas, T00050859 (000822001568)
11.	Utenos rajono teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo specialusis planas, T00080322
12.	Dviračių transporto infrastruktūros plėtros Utenos miesto ir miesto plėtros teritorijoje bei jungčių su Leliūnų, Vyžuonų, Sudeikių, Daugailių, Tauragnų, Kuktiškių miesteliais ir Pakalnių kaimo centru specialusis planas, T00077057
13.	Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schema (tvarkymo planas), T00080463
14.	Labanoro regioninio parko ir jo zonų ribų planas, T00054225 (100002000073)

Eil. Nr.	Planavimo dokumento pavadinimas ir registracijos numeris
15.	Labanoro regioninio parko tvarkymo planas, patvirtintas LR Aplinkos ministro 2013-03-28 įsakymu Nr. D1-219, T00071030 (100002000422)
16.	Gražutės regioninio parko, jo zonų ir buferinės apsaugos zonos ribų planas, (T00053717(100002000372)
17.	Gražutės regioninio parko tvarkymo planas (T00053356 (100002000377)
18.	Gaspariškių kaimo specialusis planas, T00050447 (000822001550)
19.	Garnelių kaimo dalies ir Padbuožės kaimo dalies specialusis planas, T00050448 (000822001551)
	Strateginiai veiklos planai
20.	Utenos rajono savivaldybės 2022-2024 metų strateginis veiklos planas (2022-01-27 Nr. TS-4)
21.	Utenos rajono plėtros strateginis planas 2018-2024 metams (2018-03-29 Nr. TS-64)

3. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

Vadovaujantis Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programa (patvirtinta Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. AĮ-1116), esamos būklės analizės stadijoje buvo surinkti ir analizuoti duomenys galintys įtakoti bendrojo plano sprendinius. Duomenys buvo renkami iš įvairių šaltinių: Statistikos departamento prie LRV, VĮ „Registru centras“, Valstybinės miškų tarnybos, Geologijos tarnybos, Saugomų teritorijų tarnybos ir kt. duomenų bankų.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos esamos aplinkos būklės apžvalga teikiama remiantis Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės analizės stadijos medžiaga (UAB „Atamis“, 2023) ir apima sekančias sritis:

- *erdvinės ir funkcinės struktūros vertinimas;*
- *socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas;*
- *susisiekimo sistemos vertinimas;*
- *inžinerinės infrastruktūros vertinimas*
- *gamtinės aplinkos, kraštovaizdžio, aplinkos kokybės vertinimas.*

Esamos būklės analizės duomenys, pagal aukščiau įvardintas sritis, leidžia ne tik suformuoti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius (konceptiją), bet ir pagrįsti SPAV ataskaitoje teikiamų alternatyvų (I, II) vertinimo rezultatus.

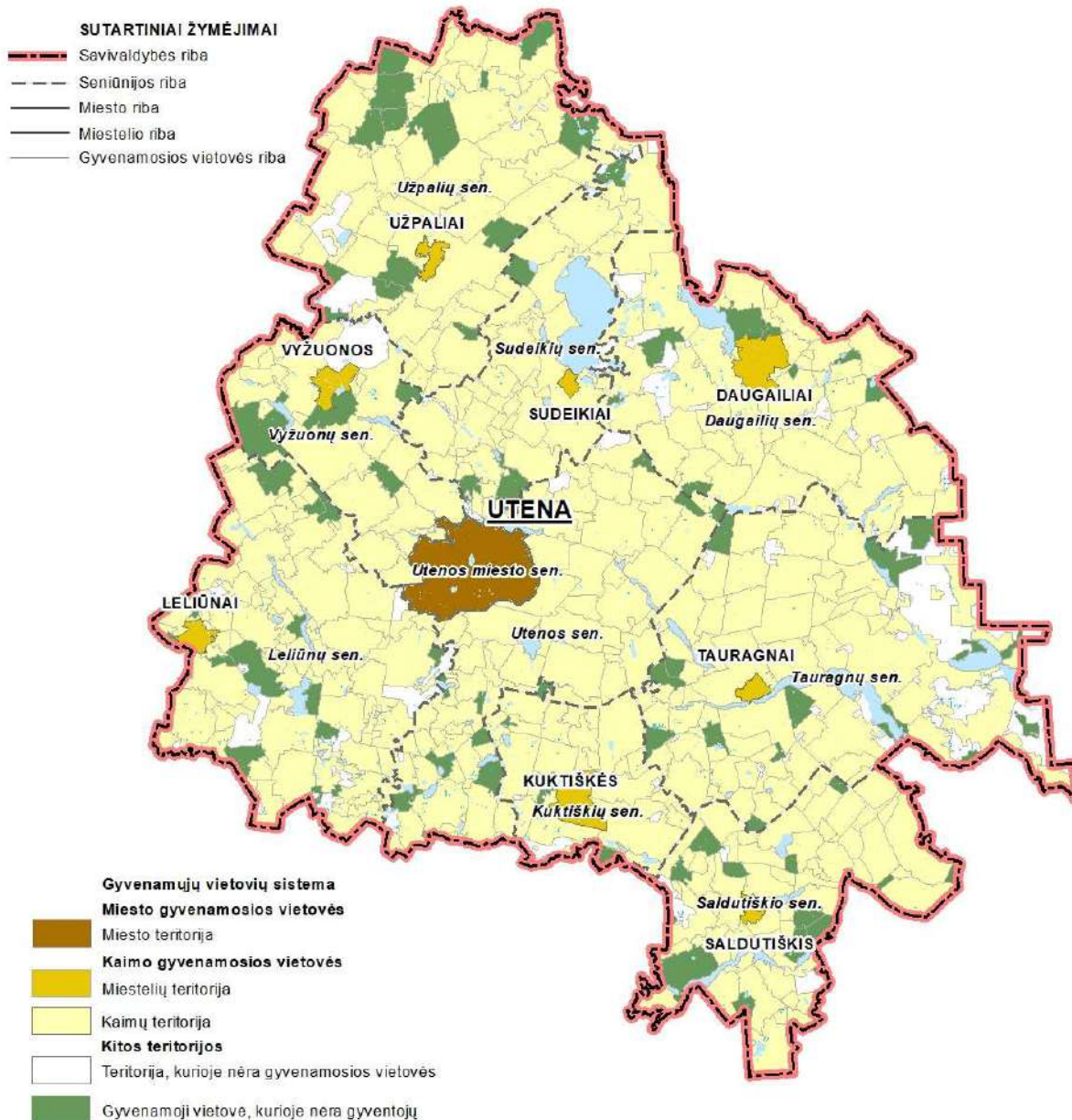
3.1. Erdvinės ir funkcinės struktūros vertinimas

Utenos rajono savivaldybės teritorija yra Lietuvos Respublikos rytinėje dalyje. Savivaldybė ribojasi su kitomis Utenos, Vilniaus ir Panevėžio apskričių savivaldybėmis: rytų kryptimi – Zarasų ir Ignalinos rajono savivaldybėmis, vakarų kryptimi – Anykščių rajono savivaldybe, šiaurės kryptimi – Rokiškio rajono savivaldybe, pietų kryptimi – Molėtų ir Švenčionių rajono savivaldybėmis. Savivaldybės teritorijos plotas – 1229 kv.km., kas sudaro 17,1 proc. Utenos apskrities teritorijos ir 1,9 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos.

Savivaldybės teritorija suskirstyta į 9 kaimiškas seniūnijas: Daugalių, Kuktiškių, Leliūnų, Saldutiškio, Sudeikių, Tauragnų, Utenos, Užpalių ir Vyžuonų. Kaimiškųjų seniūnijų plotas svyruoja nuo 5839,55 ha iki 19053,01 ha. Seniūnijų teritorinis išsidėstymas yra optimalus, todėl seniūnijų plotų optimizavimas ir seniūnijų skaičiaus mažinimas yra neaktualus

Gyvenamosios vietovės. VĮ „Registro centras“ 2023 m. sausio 1 d. duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra 588 gyvenamosios vietovės (3.1.1 pav.), kurias sudaro:

- **1 miestas** - Utena - regiono, rajono ir seniūnijos centras;
- **8 miesteliai ir seniūnijų centrai** - Vyžuonos, Užpaliai, Tauragnai, Sudeikiai, Saldutiškis, Leliūnai, Kuktiškės, Daugaliai;
- **579 kaimai ir viensėdžiai.**

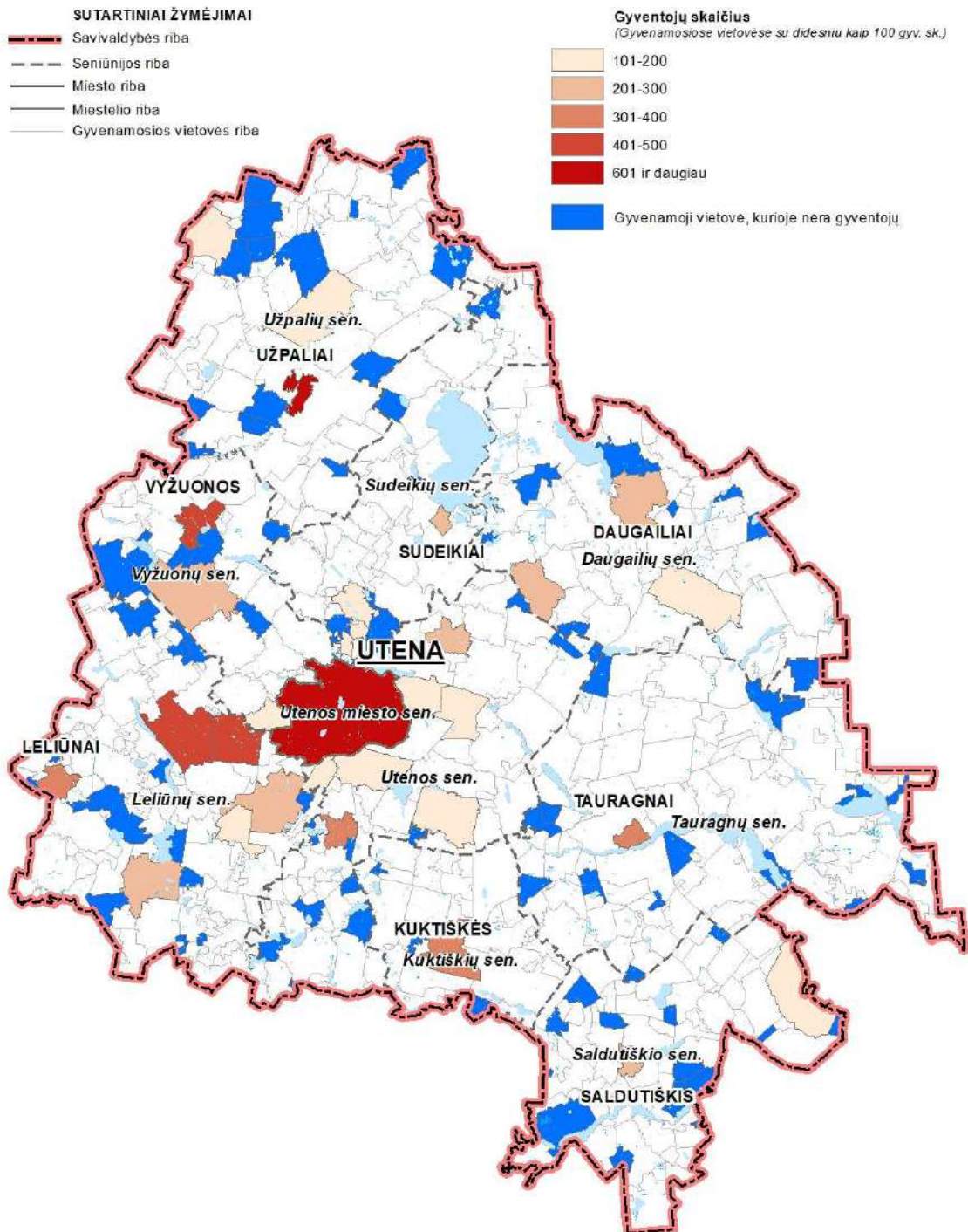

3.1.1 pav. Gyvenamųjų vietovių sistema (Duomenų šaltinis: VĮ Registrų centras)

Gyventojų pasiskirstymas gyvenamosiose vietovėse. Savivaldybės teritorijoje dominuoja gyvenamosios vietovės, kuriose gyventojų skaičius nuo 28 iki 116. Daugiausia gyvenamųjų vietovių yra Leliūnų (116 kaimų) ir Tauragnų (83 kaimai) seniūnijose. 2018 - 2023 m. padidėjo gyvenamųjų vietovių be gyventojų skaičius Vyžuonų seniūnijoje, likusiose seniūnijose konstatuojamas gyvenamųjų vietovių be gyventojų skaičiaus mažėjimas. Ženkliai gyvenamųjų vietovių be gyventojų mažėjo Utenos (39 proc.) ir Leliūnų (50 proc.) seniūnijose, kurios yra Utenos miesto gretimybėje ir yra veikiamos regioninio centro aglomeracinių procesų.

Gyvenamosiose vietovėse 2023 metų pradžioje gyveno 37266 gyventojai, iš kurių 11922 (32 proc.) gyveno kaimo teritorijoje. Didžiausias gyventojų skaičius konstatuojamas urbanistiniuose centruose: Utenos mieste – 25344 (68 proc.), Vyžuonų, Užpalių, Tauragnų, Leliūnų ir Kuktiškių miesteliuose - virš

300 gyventojų (3.1.2 pav.). Pagal gyventojų pasiskirstymą gyvenamosiose teritorijose galima išskirti intensyviausiai apgyvendintą teritoriją žiedą centrinėje savivaldybės dalyje aplink Utenos miestą.

3.1.2 pav. Gyventojų skaičius gyvenamosiose vietovėse (Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra).

Galiojančiame bendrajame plane teritorijų plėtra numatyta 170 gyvenamojoje vietovėje suplanuotose urbanizuojamose funkcinėse zonose, kurių plotas apie 14363 ha. Suplanuota urbanistinė plėtra viršija realų poreikį, tačiau gyvenamųjų vietovių identiteto išsaugojimo tikslais suplanuotos urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos sudaro galimybę išsaugoti susiklosčiusį gyvenamųjų vietovių tinklą.

Žemės naudojimas. Žemės fondo pokytis pagal naudmenas vertinamas 2018-2023 metų laikotarpiu vadovaujantis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenimis. Utenos rajono savivaldybėje susiklosčiusi naudmenų struktūra ir joje plėtojama funkcinė struktūra atitinka agrarinės savivaldybės plėtojimo kryptį ir sąlygas, kurios nustatytos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje vyrauja žemės ūkio naudmenos, kurios užima 56942,57 ha (46,3 proc.), ir miško žemės naudmenos, kurios užima 41771,35 ha (33,9 proc.). Nagrinėjamų laikotarpiu savivaldybėje mažėjo žemės ūkio (-2,1 proc.) ir miško (-0,7) naudmenų plotai, tačiau didėjo kelių (+0,05 proc.), užstatytų teritorijų (+6,0 proc.), vandenų (+3,0) ir kitos žemės (+10,7 proc.) naudmenos.

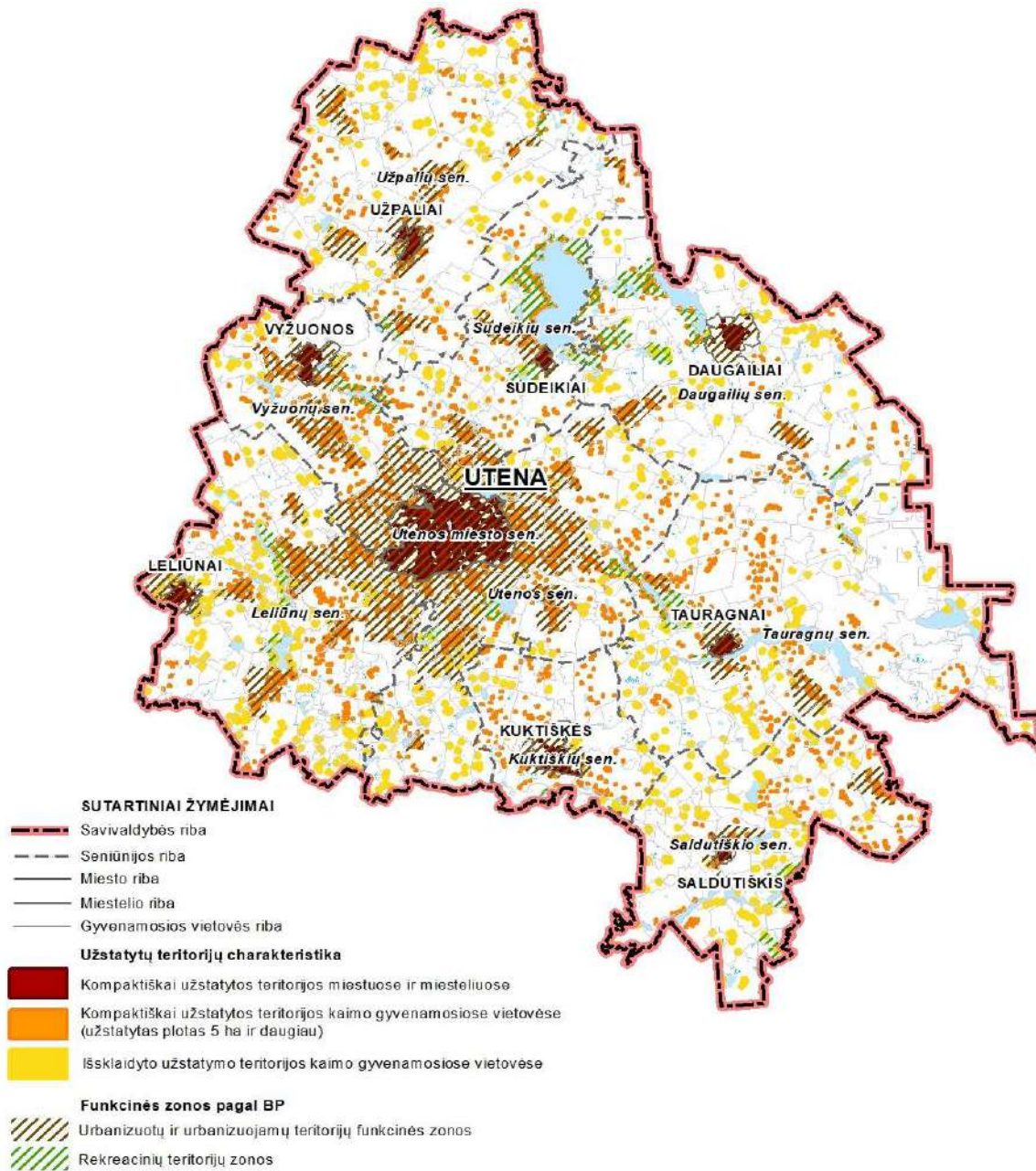
Utenos rajono savivaldybės teritorijos struktūroje dominuoja neužstatytos teritorijos, kurios užima 94,2 proc., t. y. 115886,05 ha savivaldybės teritorijos. Per nagrinėjamą laikotarpį užstatytos teritorijos padidėjo 0,2 proc. Urbanistiniai procesai pagrindė vyksta Utenos mieste ir jo gretimybėje, kas sąlygoja naujų ūkinių veiklų ir gyventojų koncentraciją bei regioninio centro stiprinimą.

Kompaktiškai užstatytos teritorijos². Utenos rajono savivaldybei būdingi smulkių gyvenamųjų vietovių tinklas ir žemėvalda, o su tuo tiesiogiai susijusi didelė užstatytų teritorijų sklaida. Utenos rajono savivaldybėje išskiriama 161 kompaktiškai užstatytos teritorija, kurios išsidėsto visose savivaldybės seniūnijose. Pagal teritorijos užstatymo intensyvumą skirstomos į kompaktiškai užstatytas teritorijas miestuose ir miesteliuose bei kompaktiškai užstatytas teritorijas kaimų teritorijose. Kompaktiškai užstatytoms teritorijoms priskiriamos 8 miestelių teritorijos ir kompaktiškai užstatytos teritorijos 153 kaimų teritorijose (3.1.3 pav.). Daugiausia kompaktiškai užstatytų teritorijų išsidėsto Utenos (22), Sudeikių (21), Leliūnų (21) ir Tauragnų (22) seniūnijose.

Galiojančiame bendrajame plane teritorijų plėtra numatyta 170 gyvenamojoje vietovėje suplanuotose urbanizuojamose funkcinėse zonose, kurių plotas apie 14363 ha. Urbanizuotos funkcinės zonos apjungia esamas kompaktiškai užstatytas teritorijas ir koncentruojamos aplink Utenos miestą, seniūnijų centrus ir funkcinių ryšių poveikio zonose bei rekreacinėse teritorijose. Bendrojo plano sprendiniuose urbanistinėmis priemonėmis stiprinamas regioninis centras. Kaimiškose teritorijose didžiausia plėtra numatyta priemiestinėse Leliūnų ir Sudeikių seniūnijose, miestelių tarpe labiausiai plečiamos urbanizuojamos teritorijų funkcinės zonos aplink Daugalių, Kuktiškių, Leliūnų, Tauragnų ir Vyžuonų miestelius. Numatyta urbanistinė plėtra viršija realų poreikį, tačiau gyvenamųjų vietovių identiteto išsaugojimo tikslais suplanuotos urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos sudaro galimybę išsaugoti susiklosčiusį gyvenamųjų vietovių tinklą.

Išsklaidyto užstatymo teritorijos. Išsklaidyto užstatymo teritorijoms priskiriamos pavienės gyvenamųjų pastatų, negyvenamųjų pastatų, inžinerinių statinių teritorijos kaimų teritorijose ir ūkininkų sodybos, kurių Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre registruota 3183 vnt.. Išsklaidyto užstatymo teritorijų išdėstymo analizė rodo, kad dėl smulkaus gyvenamųjų vietovių tinklo išsklaidytas užstatymas tolygiai pasklidęs visoje savivaldybės teritorijoje, išskyrus Tauragnų seniūnijos teritoriją, kuri patenka į Aukštaitijos nacionalinį parką.

² Kompaktiškai užstatytai teritorijai priskiriama didesnė kaip 5 ha užstatyta teritorija (pastatų, kiemų, aikštelių užimta žemė, kita tiesioginiam statinių eksploatavimui naudojama žemė), kurioje užstatymo tankis ne mažesnis kaip 20 procentų (Teritorijų planavimo įstatymas, Pirmas skirsnis, 2 str., 7 p.).

3.1.3 pav. Užstatytų teritorijų schema (Duomenų šaltinis: Valstybinis georeferencinių erdviųjų duomenų rinkinys, www.geoportal.lt)

Urbanistinis karkasas. Tarptautiniu, regioniniu ir rajoniniu lygmeniu veikiančių ryšių poveikio zonose formuojasi Utenos rajono savivaldybės urbanistinė sistema. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje išskirti:

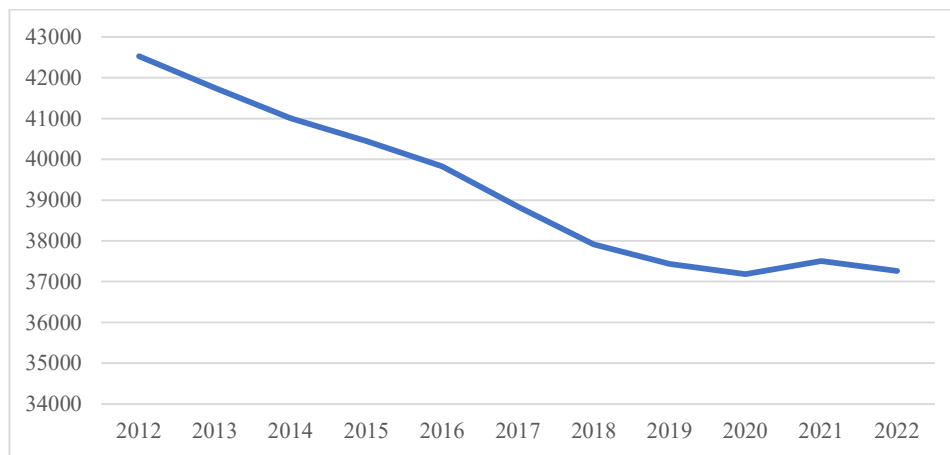
- Nacionaliniu lygmeniu veikiantys funkciniai ryšiai: Vilnius – Utena – Rokiškis – Biržai; Vilnius – Ukmergė – Utena; Vilnius – Utena – Anykščiai – Panevėžys.
- Regioniniu lygmeniu veikiantys funkciniai ryšiai: Anykščiai – Utena – Zarasai – Visaginas; Anykščiai – Utena – Ignalina – Visaginas; Anykščiai – Utena – Švenčionys – Švenčionėliai.

- Urbanistinę struktūrą Utenos rajono savivaldybės teritorijoje formuoja 9 urbanistiniai centrai:
- Regioninis palaikomojo tipo centras, Utenos rajono savivaldybės centras, Utenos miesto seniūnijos centras – **Utena**;
 - Vietiniai centrai, užtikrinantys būtino poreikio paslaugas ir aptarnaujantys mažiausius teritorinius vienetus: **Vyžuonos, Užpaliai, Tauragnai, Sudeikiai, Saldutiškis, Leliūnai, Kuktiškės, Daugaliai**.

Atsižvelgiant į bendras demografinės kaitos procesus ir siekiant optimizuoti tiek finansinius resursus skiriamus urbanistinės struktūros vystymui, tiek pačią urbanistinę struktūrą, didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas teritorijų modernizavimui - urbanizuotų teritorijų fizinės ir/ar funkcinės struktūros atnaujinimui, kai plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus. Galiojančiame bendrajame plane suplanuota urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtra yra perteklinė. Suplanuota plėtra turi būti optimizuota arba turi būti nustatytas urbanistinės plėtros reguliavimo mechanizmas. Naujų plėtros teritorijų poreikio nėra.

3.2. Socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas

Demografinė situacija. Statistikos departamento duomenimis Utenos rajone 2022 metų pradžioje gyveno 37266 gyventojai, iš kurių du trečdaliai (t. y. 67,63 proc.) gyveno mieste ir vienas trečdalis (t. y. 32,37 proc.) – kaime. Pastaruosius dešimt metų Utenos rajono savivaldybėje, kaip ir kitose Utenos apskrityje bei Lietuvos savivaldybėse, pastebimas pastovus gyventojų skaičiaus mažėjimas. Per dešimties metų laikotarpį, t. y. nuo 2012 m. iki 2022 m., gyventojų skaičius Utenos rajono savivaldybėje sumažėjo nuo 42 531 iki 37 266, t. y. daugiau nei 5 tūkst. arba 12,38 proc (3.1.1 pav.). Pagrindinis gyventojų skaičiaus mažėjimo veiksnys Utenos rajono savivaldybėje yra natūrali gyventojų kaita, o migracijos procesai paskutiniaisiais metais Utenos rajono savivaldybėje pasižymi teigiamomis reikšmėmis.

3.2.1 pav. Utenos rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus kaita 2012 - 2022 metais (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas)

Gyvenamasis fondas. Utenos rajono savivaldybė pasižymi didžiausia gyvenamojo fondo apimtimi visoje apskrityje. Gyvenamasis fondas yra santykinai tolygiai pasiskirstęs tarp miesto ir kaimo. Savivaldybei būdingas santykinai spartus gyvenamojo fondo didėjimas, pažymėtina, taip pat tolygiai

pasiskirstantys tarp miesto ir kaimo. Gyvenamojo fondo struktūroje dominuoja privačios nuosavybės būstai, tačiau poreikis socialiniam būstui yra perteklinis ir nėra tenkinamas.

Socialinė aplinka. Utenos rajono savivaldybė pasižymi santykinai išplėtotu švietimo, kultūros ir laisvalaikio bei sporto, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų tinklu, kuris koncentruojasi Utenos mieste. Rajone teikiamos viso būtinos socialinės paslaugos, tačiau paslaugų teikėjų koncentravimas mieste lemia poreikį plėtoti socialines paslaugas kaimiškose gyvenamosiose vietovėse (ypatingai aktualias nestacionarinio tipo paslaugas). Kultūros, laisvalaikio ir sporto veiklų pasiūla Utenos rajono savivaldybėje yra pakankama ir užtikrinama plataus kultūros centrų, bibliotekų tinklo bei santykinai gausia sporto infrastruktūra. Utenos rajono savivaldybė pasižymi optimizuotu švietimo įstaigų tinklu, koncentruotu Utenos mieste, generuojančiame didžiąją dalį paklausos. Savivaldybei būdingas santykinai išvystytas sveikatos priežiūros paslaugų tinklas (apimantis tiek viešuosius, tiek privačius subjektus), užtikrinantis skirtingo profilio stacionariųjų ir nestacionariųjų paslaugų prieinamumą, atitinkantį tiek Utenos rajono savivaldybės, tiek kitų savivaldybių gyventojų poreikius.

Ekonominė aplinka. Utenos rajono savivaldybė pasižymi aukštu ekonominiu aktyvumu, žymimu dideliu veikiančių ūkio subjektų skaičiumi. Nepaisant to, kad Utenos rajono savivaldybės verslo struktūroje dominuoja labai mažos įmonės, savivaldybei būdinga didelių įmonių, veikiančių pramonės ir prekybos srityse, esančių Lietuvos rinkos lyderiais, koncentracija. Aukštas ekonominis aktyvumas, būdingas Utenos rajono savivaldybei, žymimas aukštu investicijų Utenos rajono savivaldybėje lygiu. Nors Utenos rajono savivaldybė nepasižymi palankiomis žemės ūkio veiklai gamtinėmis sąlygomis, žemės ūkio sektorius Utenoje yra vystomas, o žemės ūkio produkcijos apimtys auga (nepaisant santykinai nedidelių ūkių dominavimo ūkių struktūroje). Turizmo vystymo srityje Utenos rajono savivaldybė yra konkurencingoje geografinėje aplinkoje, bet turizmo veikla savivaldybėje yra gana aktyviai vystoma ir turistams yra siūlomas santykinai platus apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų pasirinkimas. Utenos rajono savivaldybei būdingas santykinai nedidelis registruotų bedarbių skaičius ir geras bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, žymintis efektyvų ekonomikos ir verslo reagavimą į išorinių veiksnių lemiamas recesines tendencijas.

3.3. Susisiekimo sistemos vertinimas

Savivaldybės teritorijoje pagrindiniai transportiniai ryšiai realizuojami automobilių keliais. Rajono teritorijoje yra 2 magistraliniai keliai, 4 krašto ir 39 rajoninės reikšmės keliai, kurie jungia gyvenamąsias vietovės su pagrindinių kelių tinklu. Esamas valstybinės reikšmės automobilių kelių tinklas efektyviai aptarnauja rajono savivaldybės teritoriją ir yra pakankamas perspektyviam laikotarpiui.

Savivaldybės teritorijoje esantys magistraliniai ir krašto keliai turi asfalto dangą. Rajoninių kelių struktūroje apie 32 proc. kelių turi žvyro dangą. Perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti rajoninius kelius į krašto ir magistralinių kelių tinklą, būtinas rajoninių kelių dangos gerinimas.

Savivaldybės teritorijoje yra apie 995 km vietinės reikšmės kelių, iš kurių 134 km turi patobulintą dangą (14 proc.), 211 km žvyro dangą (21 proc.) ir 650 km be dangos/grunto keliai (65 proc.). Perspektyvoje rekomenduojama atnaujinti vietinės reikšmės kelių tinklo specialųjį planą arba parengti galimybių studiją, kurioje būtų atnaujinta informacija apie vietinės reikšmės kelius, jų būklę, techninius

parametrus, remonto poreikį, apsaugos zonas bei sukurta vietinės reikšmės kelių duomenų bazė leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei dangos atnaujinimą.

Utenos rajono savivaldybės keliuose per pastaruosius 10 metų žuvo 36 asmenys, eismo įvykiuose buvo sužeisti 381 asmenys. Daugiausiai įskaitinių eismo įvykių įvyko Utenos mieste bei jo priegose. Pagal 2022 m. Transporto kompetencijų agentūros sudarytą „juodųjų dėmių“ žemėlapi, Utenos rajone „juodųjų dėmių“ nėra.

Viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų plėtra vykdoma vadovaujantis 2016.08.25 Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-245 „Dėl elektromobilių įkrovimo prieigų plano Utenos rajono savivaldybėje patvirtinimo“, kurio numatoma įrengti 32 elektromobilių įkrovimo prieigų taškus. Šiuo metu, elektromobilių įkrovimo stotelės yra įrengtos tik Utenos mieste.

Savivaldybės teritorijoje veikia 15 miesto, 40 priemiesčio ir 5 tarp miestiniai maršrutai, kuriuose įrengtos 384 stotelės. Viešojo transporto pasiekiamumas, skaičiuojant 1 km atstumu nuo stotelės yra užtikrintas 92 proc. Utenos rajono gyventojų. Vidutiniškai vienas gyventojas per metus atlieka 9 keliones autobusu. Šis skaičius byloja, kad viešasis transportas pagrįdė atlieka socialinę funkciją gyventojams, kurie neturi alternatyvių keliavimo būdų. Strateginė visuomeninio transporto plėtros kryptis, pirmiausiai turėtų būti nukreipta į esamų pervežimo apimčių išlaikymą ir viešojo transporto priemonių parko atnaujinimą.

Savivaldybės teritorijoje dviračių takų tinklas nėra išplėtotas ir neturi rišlios sistemos, išskyrus Utenos miestą ir jo priemiesčius, kur takų tinklas gana gerai išvystytas kaip turistinė ar laisvalaikio infrastruktūra. Rajone bėmutorio transporto plėtra vykdoma vadovaujantis 2015 m. rugpjūčio 27 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-232 patvirtinto „Dviračių transporto infrastruktūros plėtros Utenos miesto ir miesto plėtros teritorijoje bei jungčių su Leliūnų, Vyžuonų, Sudeikių, Daugailių, Tauragnų, Kuktiškių miesteliais ir Pakalnių kaimo centru specialiojo plano“ sprendiniais.

3.4. Inžinerinės infrastruktūros vertinimas

Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas. Vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis 2022.03.24 Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-94 patvirtintu Utenos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu.

Utenos rajono gyventojams bei įmonėms vanduo tiekiamas iš 31 vandenvietės. Rajone centralizuotai tiekiamas vanduo atitinka Lietuvos higienos normose HN 24:2017 nustatytus reikalavimus.

UAB „Utenos vandenys“ rajone eksploatuoja 67 artezinius gręžinius, 2 vandens rezervuarus, 29 vandens gerinimo įrenginius, 11 vandens bokštų bei 366 km vandentiekio tinklų. Apie 44 proc. vandentiekio tinklų, esančių mieste ir apie 36 proc. tinklų, esančių kaimuose yra pastatyti prieš 30 ir daugiau metų.

Nuotekų surinkimui yra įrengta apie 258 km nuotekų tinklų. Apie 42 proc. nuotekų tinklų, esančių Utenos mieste buvo pastatyta prieš 30 ir daugiau metų, todėl nuolat juose įvyksta avarijos ir gruntinio

vandens infiltracija, kuri sudaro apie 37 proc. Kaimuose situacija geresnė, čia apie 77 proc. nuotekų tinklų yra nauji. Surinktos nuotekos valomos 11 nuotekų valyklų, kurių bendras pajėgumas - 18826 m³/d. Nuotekų valymo įrenginių būklė gera. Kirdeikių nuotekų valykloje iki 2027 metų reikia įdiegti azoto ir fosforo valymo grandis. Nuotekų valymo proceso metu susidaręs dumblas apdorojamas Utenos nuotekų valykloje, dumblo apdorojimo įrenginiuose. Dumblo apdorojimo įrenginių būklė gera.

Elektros energijos tiekimas. Esamos 330 kV oro linijos Utenos rajone kerta Daugailių, Utenos, Sudeikių, Vyžuonų, Leliūnų, Kuktiškių seniūnijas. 330 kV transformatorinė pastotė yra Sirutėnų k. Esamos 110 kV oro linijos Utenos rajone kerta Daugailių, Utenos, Utenos miesto, Tauragnų, Saldutiškio, Sudeikių, Vyžuonų, Užpalių, Leliūnų seniūnijas. 110 kV transformatorinės pastotės išsidėstę Tauragnų k., Utenos mieste (Aukštaičių g. ir J. Basanavičiaus g.) Sirutėnų k., Antalgės k., Lygamiškio k. Taip pat Utenos rajone veikia hidroelektrinė, kuri pastatyta Užpalių k. ant Šventosios upės. AB „Litgrid“ Utenos rajone statyti naujų aukštos įtampos elektros energijos perdavimo linijų ir naujų 110 kV pastočių savo iniciatyva neplanuoja.

Siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo patikimumą, svarbu tęsti elektros tinklų oro linijų keitimą požeminėmis, prioritetą teikiant dažnai atsijungiančių ir avaringų linijų keitimui. Naujai įrengiamos elektros linijos turi būti kabelių linijos.

Šilumos ūkis. Centralizuotos šilumos tiekimo sistema yra įrengta tik Utenos mieste. Miesto šilumos ūkio sistemos plėtra vykdoma vadovaujantis 2003 m. Utenos miesto šilumos tiekimo specialiuoju planu. UAB „Utenos šilumos tinklai“ mieste eksploatuoja 6 katilines – Utenos RK ir 5 mažos galios gamtinėmis dujomis kūrenamas katilines. Bendras katilinių galingumas sudaro apie 120 MW. Didžioji dalis šilumos energijos pagaminama Utenos RK. Utenos RK eksploatuojamų šilumos generavimo įrenginių galia sudaro 116 MW šilumos. Utenos RK eksploatuojamų šilumos gamybos pajėgumai pilnai užtikrina miesto ir pramonės vartotojų šilumos poreikius, naudojant įvairias kuro rūšis.

Dujų tiekimas. Magistralinio dujotiekio trasa Utenos rajone eina Leliūnų seniūnijoje pro Labeikių, Liveikių, Aukštagirių, Aleksiejiškių, Mirkėnų, Medinių, Narkūnų, Liaumuškių, Joneliškių, Pakalniškių kaimus iki dujų skirstymo stoties esančios Šabaldauskų kaime (Utenos sen.), nuo kurios plėtojamas skirstomasis vamzdynas aprūpina vartotojus. Dujų perdavimo operatoriaus neplanuoja Utenos rajone plėsti dujotiekio perdavimo sistemos.

Telekomunikacijos ir ryšiai. Pagrindinės telekomunikacijų įmonės Lietuvoje yra Telia Lietuva AB, UAB Tele2, UAB „Bitė GSM“. Šios įmonės savo veiklą vykdo bei telekomunikacijų ir ryšių paslaugas teikia ir Utenos rajono gyventojams. Pagrindinis viešojo fiksuoto telefoninio ryšio operatorius rajone yra Telia Lietuva AB. Šviesolaidinio ryšio linijos Utenos rajone aptarnauja Saldutiškio, Tauragnų, Utenos, Utenos miesto, Leliūnų seniūnijas.

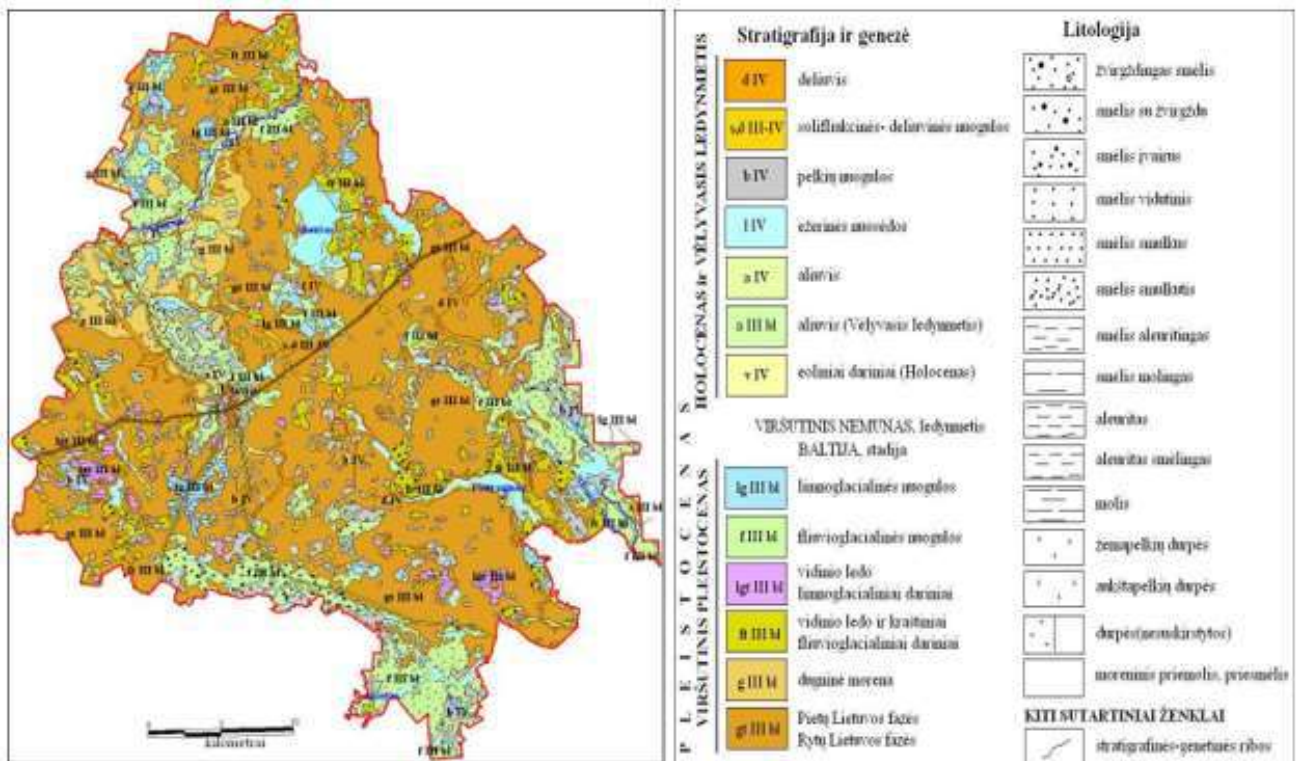
Atliekų tvarkymas. Atliekų tvarkymas vykdomas pagal Utenos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą 2014-2023 m. bei Utenos rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisykles. Utenos rajone atliekų tvarkymo paslauga yra teikiama visiems atliekų turėtojams. Komunalinės atliekos iš fizinių ir juridinių asmenų, kurios negali būti perdirbamos ar kitaip panaudojamos, priimamos Utenos regiono nepavojingų atliekų sąvartyne (Sąvartyno g. 5, Mockėnų k.).

Atsinaujinantys energijos šaltiniai. Vadovaujantis Utenos rajono savivaldybės duomenimis, Utenos rajone yra registruotos 2 biudujų elektrinės, 1 hidroelektrinė, 1 biokuro elektrinė bei 30 saulės šviesos energijos elektrinių. Vėjo elektrinių savivaldybės teritorijoje registruota nėra.

3.5. Gamtinės aplinkos būklės vertinimas

Geologinė sąranga. Struktūriniu- geologiniu požiūriu Utenos rajono teritorija priskiriama Baltarusijos–Mozūrijos anteklizės vakarinei daliai (šlaitui) ir Latvijos balno pietinei daliai. Rajono geologinė struktūra buvo nulemta stambių, įvairios geologinės istorijos žemės plutos segmentų. Todėl konstatuojamas lūžiais suskaldytas taip vadinamas kristalinispamatas ir nuosėdinių uolienų danga.. Ant kristalinio pamato slūgso apie 680- 750 m nuosėdinių uolienų storymė. Nuosėdinę dangą sudaro prekartero uolienos bei ledynų suformuotos kvartero nuogulos.

Utenos rajono paviršių bei viršutinę žemės gelmių dalį iki 80-120 m gylio suformavo kvartero periodo ledynai bei jų tirpsmo vandens mažiausiai 5 atskirų apledėjimų metu. Daugelio ledynų maksimalaus išplitimo ribos buvo piečiau Lietuvos. Tik paskutiniojo – Nemuno – ledyno pakraščio “pėdsakai” aptikti Lietuvoje. Dengęs beveik visą Lietuvos teritoriją, paskutinis ledynas bei jo tirpsmo vandens ir suformavo dabartinį Utenos rajono paviršių (3.5.1 pav.).

3.5.1 pav. Utenos rajono schematizuotas kvartero geologinis žemėlapis.

Utenos rajono žemės paviršiuje slūgso paskutiniojo apledėjimo Baltijos studijos kraštiniai dariniai, dugninė morena, ledyno tirpsmo vandens suklotos bei šiuolaikinių procesų (upių erozijos bei akumuliacijos, ežerų, pelkėjimo) suformuotos nuogulos (3.5.1 pav.). Didžiąją rajono dalį dengia ledyninės (glacigeninės) Baltijos studijos kraštinių darinių nuogulos- moreninis priemolis ir priemolis (indeksas — *gt III bl*). Šios nuogulos sudaro kaitaus storio sluoksnius. Rytinėje ir pietvakarinėje rajono dalyse paplitusios

Baltijos stadijos ledyno tirpsmo vandens suklotos (fliuvioglacialinės ir limnoglacialinės) kraštinių darinių nuogulos. Kraštinių fliuvioglacialinių darinių paplitimo plotai žymimi geologiniu indeksu *ft III bl*. Jie sudaryti iš įvairaus rupumo, žvirgždingo, dažnai molingo smėlio. Limnoglacialiniuose (ledyno pakraščio protirpų ežeruose) nusėdusių aleurito, molio bei smulkučio smėlio nuogulų išplitimo plotai paženklinėti indeksu *lgt III bl*. Vakariniėje- šiaurės vakariniėje rajono dalyje paplitusios Baltijos stadijos ledyninės nuogulos (dugninė morena). Nuo kraštinės morenos dugninė skiriasi savoslūgsojimo sąlygomis. Tai pastovaus storio (5- 8 m, rečiau iki 18 m storio) sluoksnis. Dugninės morenos suformuotas paviršius — plokščias arba banguotas. Šios nuogulos žymimos indeksu *g III bl*.

Fliuvioglacialinės Baltijos stadijos ledynų tirpsmo vandenų srautų suklostytos nuogulos (žemėlapyje –su indeksu *f III bl*) paplitusios lygumose ir plynaukštėse. Dažniausia tai 5-30 m storio įvairaus rupumo smėliai. Tik nedaugelyje vietų aptiktos įvairaus storio žvirgždingo smėlio ir žvirgždo-gargždo nuogulų sancaupos. Atskiruose nedideliuose plotuose šiauriniame rajono pakraštyje, piečiau Utenos miesto, į rytus nuo Minčios slėnio slūgso Baltijos ledyninio baseino limnoglacialinės nuogulos (*lg III bl*)- smulktis smėlis, aleuritas ir molis. Fliuvioglacialinių nuogulų storis kinta nuo 2-3 iki 10-25 m, limnoglacialinių – 2-10 m. Baltijos kraštinės morenos storis paprastai yra 2- 25 m, kartais iki 50 m.

Vietomis rajono paviršiuje slūgso holoceno (šiuolaikinės) nuogulos, susidariusios nuslinkus paskutiniam ledynui. Tai aliuvinės (upių suklostytos (*a IV*)), nuo šlaitų nuslinkusios ar nubyrėjusios deliuvinės (*d IV*) ar solifliukcinės (*sIV*) bei pelkių biogeninės (*b IV*) nuogulos.

Žemės gelmių išteklių – naudingosios iškasenos yra viena iš svarbių prielaidų ūkinei plėtrai. Tačiau naudingųjų iškasenų gavyba yra ne tik ekonominę raidą skatinantis, bet ir gamtinę aplinką įtakojantis veiksnys, todėl gavybos ir naudojimo plėtojimo galimybių nustatymas galimas tik remiantis kuo išsamesne informacija apie teritorijoje esančias naudingąsias iškasenas.

Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis į Utenos rajono savivaldybės teritoriją (2022 09 13) patenka 6 detalieji išžvalgyti (DŽ), telkiniai, 35 parengtiniai išžvalgyti (PŽ) telkiniai bei 3 prognoziniai (P) plotai. Iš jų: 26 durpių, 1 gėliavandenės klinties, 11 žvyro, 2 smėlio ir žvyro. Utenos rajono savivaldybės naudingųjų iškasenų išteklių suvestinė pateikiama 3.5.1 lentelėje. Telkiniai ir plotai sugrupuoti pagal naudingosios iškasenos rūšis, nurodant telkinio kodą, pavadinimą, išteklių ištyrimo laipsnį, telkinio plotą ir būklę (naudojamas, nenaudojamas). Naudingųjų iškasenų telkinių ir perspektyvių plotų teritorinė sklaida pateikiama grafines dalies brėžiniuose.

3.5.1 lentelė. Duomenys apie Utenos rajono savivaldybės naudingųjų iškasenų telkinius ir perspektyvius plotus (pagal 2022 09 13 būklę).

Telkinio kodas	Pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis ištirtumas*	Būklė	Plotas /dalis savivaldybėje ha
2497	Sudeikiai II	Gėliavandenė klintis	PŽ	nenaudojamas	2,14 / 2,14
1312	Aliai (Utenos raj.)	Durpės	PŽ	nenaudojamas	31,45 / 31,45
440	Blusiškės	Durpės	PŽ	nenaudojamas	39,5 / 39,5
1308	Degimas (Kubiliai I)	Durpės	PŽ	nenaudojamas	13,49 / 13,49
770	Gervynė	Durpės	PŽ	nenaudojamas	51,07 / 51,07

Telkinio kodas	Pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis ištirtumas*	Būklė	Plotas / dalis savivaldybėje ha
777	Gyvatynas I	Durpės	Pž	nenaudojamas	67,38 / 67,38
765	Juodabrasčiai	Durpės	Pž	nenaudojamas	98,02 / 98,02
776	Kaboriškės	Durpės	Pž	nenaudojamas	40,00 / 40,00
442	Kamša	Durpės	Pž	nenaudojamas	15,69 / 15,69
759	Kriašuona	Durpės	Pž	nenaudojamas	112,50 / 112,50
775	Liepasalė	Durpės	Pž	nenaudojamas	56,41 / 56,41
758	Minčia	Durpės	Pž	nenaudojamas	188,91 / 188,91
757	Ožkabalys	Durpės	Pž	nenaudojamas	100,16 / 100,16
764	Palsuodė (Aisetas)	Durpės	Pž	nenaudojamas	268,90 / 268,90
756	Pavyžintys	Durpės	Pž	nenaudojamas	434,8 / 269,76
761	Pliaušė	Durpės	Pž	nenaudojamas	207,51 / 207,51
768	Samanyčia (Nečėnai)	Durpės	Pž	nenaudojamas	70,37 / 70,37
1309	Stirtelė	Durpės	Pž	nenaudojamas	9,98 / 9,98
779	Utenykščio raistas	Durpės	Pž	nenaudojamas	112,28 / 112,28
1307	Vaitkūnai	Durpės	Pž	nenaudojamas	3,95 / 3,95
441	Varlys	Durpės	Pž	nenaudojamas	15,02 / 15,02
773	Varpiškė	Durpės	Pž	nenaudojamas	49,84 / 49,84
767	Vinkšniniai	Durpės	Pž	nenaudojamas	69,79 / 69,79
766	Vyžuonėliai	Durpės	Pž	nenaudojamas	62,96 / 62,96
439	Vovera (Blusiškės)	Durpės	Pž	nenaudojamas	74,56 / 74,56
224	Rėkiškis	Durpės	Pž	nenaudojamas	23,52 / 3,51
1278	Aviniuosta	Durpės	Pž	nenaudojamas	439,87 / 57,56
1422	Andreikėnai	Žvyras	Pž	nenaudojamas	6,17 / 6,17
1419	Avižieniškis	Žvyras	Pž	nenaudojamas	10,06 / 10,06
1423	Bajoriškės	Žvyras	Pž	nenaudojamas	3,82 / 3,82
1426	Jaurai	Žvyras	Dž	nenaudojamas	1,41 / 1,41
1424	Kuktiškės	Žvyras	Pž	nenaudojamas	67,85 / 67,85
1429	Kvykliai	Žvyras	Dž	naudojamas	357,1 / 308,6
1421	Lygamiškis	Žvyras	P	nenaudojamas	6,57 / 6,57
1420	Sirvydžiai	Žvyras	Pž	nenaudojamas	223,87 / 223,87
			P	nenaudojamas	40,54 / 40,54
1425	Šeimatis	Žvyras	Pž	nenaudojamas	133,53 / 133,53
			P	nenaudojamas	150,16 / 150,16
1428	Tauragnai	Žvyras	Dž	naudojamas	18,2 / 18,2
			Pž	nenaudojamas	49,36 / 49,36
1427	Vieteikiai	Žvyras	Dž	naudojamas	11,58 / 11,58
1431	Kiauliupys	Smėlis ir žvyras	Dž	naudojamas	60,87 / 60,87

Telkinio kodas	Pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis ištirtumas*	Būklė	Plotas /dalis savivaldybėje ha
			Pž	nenaudojamas	140,75 / 140,75
2889	Kiauliupys III	Smėlis ir žvyras	Dž	naudojamas	12,35 / 12,35

* - Pagal geologinio tyrimo etapų rezultatus skiriamos šios kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių kategorijos:

Dž – *detaliai išžvalgyti ištekliai* – tai telkinio arba jo dalies naudingųjų iškasenų ištekliai, kurių kiekis, kokybė, technologinės savybės, hidrogeologinės, kasybos ir kitos slūgsojimo sąlygos yra ištirti detalumu, pakankamu sudaryti naudojimo projektą;

Pž – *parengtiniai išžvalgyti ištekliai* - tai telkinio arba jo dalies naudingųjų iškasenų ištekliai, kurių kiekis, kokybė, technologinės savybės, hidrogeologinės, kasybos ir kitos sąlygos yra ištirti detalumu, pakankamu atlikti pirminį poveikio aplinkai vertinimą ir apskaičiuoti ekonominę jų vertę;

P – *prognoziniai ištekliai* - tai tikėtini perspektyvių teritorijų arba plotų naudingųjų iškasenų ištekliai.

Realų naudingųjų iškasenų išteklių potencialą sudaro detaliai išžvalgyti ir parengtiniai išžvalgyti ištekliai, o prognoziniai ištekliai – tai rezervas ateičiai, kai bus sunaudoti išžvalgyti ištekliai. Pagal Lietuvos Respublikos Žemės gelmių įstatymą ir poįstatyminius teisės aktus naudoti (eksploduoti) galima tik detaliai išžvalgytus ir Lietuvos geologijos tarnybos Žemės gelmių išteklių aprobavimo komisijos posėdyje aprobuotus išteklius. Parengtiniai išžvalgytus ir prognozinius išteklius prieš jų naudojimą reikia detaliai išžvalgyti.

Išžvalgytų ir aprobuotų rajono naudingųjų iškasenų ištekliai yra pakankami vietinių reikmių tenkinimui, tačiau yra svarbu išsaugoti neužstatytus prognozinius plotus. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas nenumato jokių apribojimų parengtiniai išžvalgytuose bei prognoziniuose plotuose, o tai reiškia, kad čia žemė gali būti privatizuojama bei naudojama kitoms reikmėms, dėl ko gali sumažėti naudingųjų iškasenų išteklių rezervas.

Hidrogeologinės sąlygos. Teritorijų planavimui bei ūkinei veiklai teritorijoje reikšmingiausios yra aktyvios vandens apykaitos hidrogeologinės zonos hidrogeologinės sąlygos.

Utenos rajono teritorijoje aktyvios vandens apykaitos hidrogeologinėje zonoje slūgso kvartero bei viršutinio – vidurinio devono Šventosios- Upninkų vandeningieji kompleksai, kurie yra hidrauliškai susiję ir sudaro vieningą hidraulinę sistemą. Šių kompleksų vanduo yra gėlas, dažniausiai hidrokarbonatinio magnio- kalcio cheminės sudėties tipo. Jis eksploatuojamas tiek viešajam, tiek individualiajam geriamojo vandens tiekimui.

Kvartero vandeningąjį kompleksą, kurio vyraujantis storis kinta nuo 80 iki 120 m, o vietomis paleoįrėžiuose siekia iki 200 m, sudaro gruntinis ir šeši spūdiniai (subspūdiniai) tarpmoreniniai vandeningieji sluoksniai.

Po kvartero vandeninguoju kompleksu visoje Utenos rajono teritorijoje (išskyrus paleoįrėžius rytinėje ir pietvakarinėje rajono dalyje) slūgso viršutinio- vidurinio devono Šventosios- Upninkų (D3 šv- D2 up) vandeningasis kompleksas. Kompleksą sudaro smulkus ir smulkutis smėlis, silpnai sucementuotas smiltainis, aleuritas bei molis. Komplekso storis kinta nuo 80 iki 150 m. Vyraujantis komplekso kraigo slūgsojimo gylis kinta nuo 80 iki 120 m, o padas slūgso ant regioninės viduriniojo devono Narvos vandensparos molių uolienu.

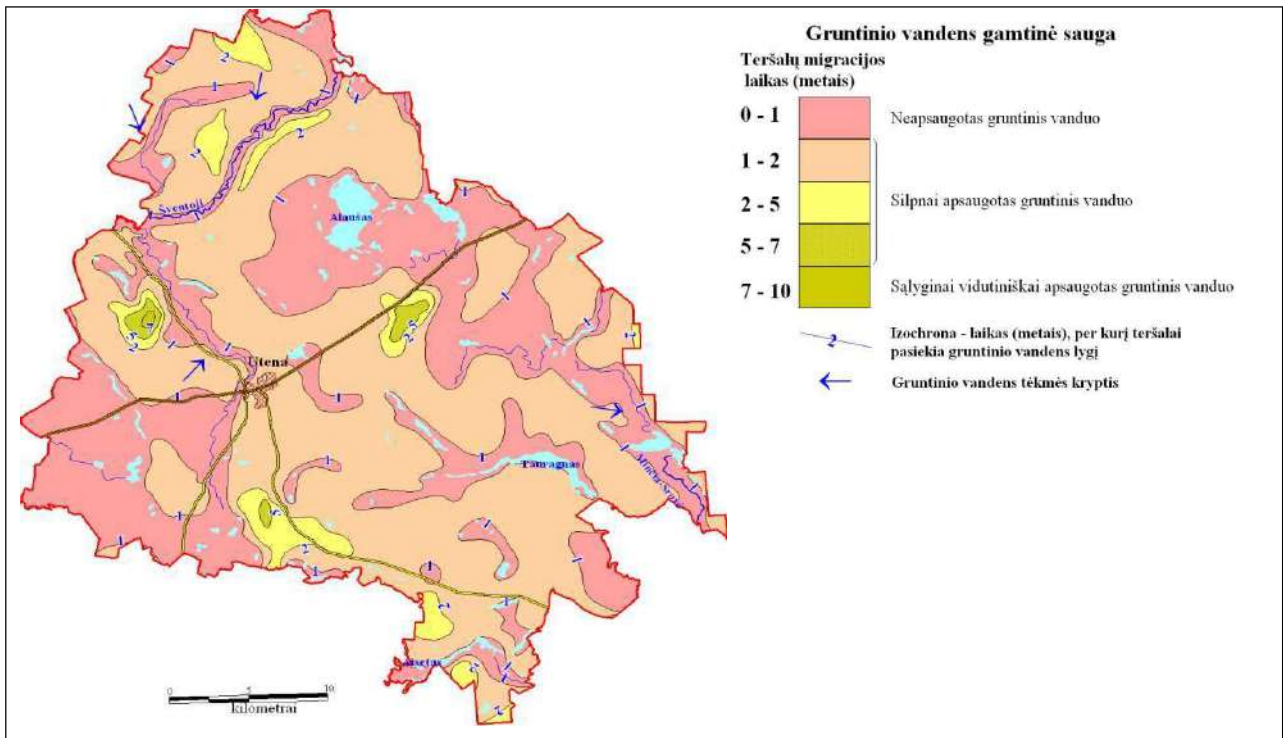
Viešajam vandens tiekimui ir pavienių pramoninių, žemės ūkio bei socialinių objektų aprūpinimui vandeniui Utenos rajone dažniausiai naudojami kvartero (tarpmoreninių) bei viršutinio ir vidurinio devono

Šventosios- Upninkų (D₃- D₂ šv- up) vandeningųjų kompleksų požeminio vandens ištekliai. Išžvalgyti ar įvertinti eksploataciniai ištekliai rajone vertinami kaip pakankami pramonės ir buities reikmėms. Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis šiuo metu Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra 45 vandenvietės.

Siekiant išsaugoti geriamojo požeminio vandens kokybę vandenviečių teritorijose ir jų apylinkėse, vadovaujantis požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašu, steigiamos vandenviečių apsaugos zonos (VAZ). Utenos rajone apsaugos zona, susidedanti iš trijų juostų yra nustatyta 6 vandenvietėms („Švyturys-Utenos alus“, Antalgės, Kuktiškių, Sudeikių, Užpalių, Kaliekių). Griežto režimo apsaugos juosta (1-oji juosta) skirta saugoti vandenvietę ir joje esančius požeminio vandens kauptuž įrenginius nuo nuolatinės, atsitiktinės arba tyčinės taršos. Apribojimų juostos yra skirtos apsaugoti vandenvietę nuo mikrobinės (2-oji juosta) ir cheminės (3- ioji juosta) taršos. Likusioms (39) rajono teritorijoje esančioms vandenvietėms yra nustatyta 1-oji juosta ir 50 m spinduliu (įskaitant 1-ąją juostą) aplink vandenvietę – taršos apribojimo juosta. Vandenviečių apsaugos zonos (VAZ) yra pateikiamos grafinės dalies brėžiniuose.

Požeminio vandens gamtinė sauga. Tai geologinių-hidrogeologinių sąlygų visuma lemianti teršalų patekimo į požeminę hidrosferą galimybę bei greitį. Požeminio vandens gamtinę saugą svarbu tirti ir vertinti rengiant teritorijų planavimo dokumentus, vertinant planuojamos ūkinės veiklos objektų galimą poveikį geologinei aplinkai, siekiant išsaugoti tinkamą požeminio vandens – vienintelio geriamojo vandens šaltinio Lietuvoje, kokybę.

Utenos rajono teritorijoje gruntinis vanduo yra neapsaugotas arba silpnai apsaugotas nuo paviršinės taršos (3.5.2 pav.). Šios gamtinės saugos kategorijos yra sąlyginės. Gruntinio vandens gamtinė sauga įvertinta pagal trumpiausią prognozuojamą drėgmės migracijos nuo žemės paviršiaus iki gruntinio vandens lygio laiką.

3.5.2 pav. Utenos rajono gruntinio vandens gamtinės saugos schema.

Utenos rajone geriausiai apsaugotu gruntinis vanduo vadintinas aukštesnėse kalvose, kur žemės paviršiuje slūgso moreninis priemolis, rečiau smėlis, o gruntinis vanduo sutinkamas 6- 8 ir daugiau metrų gylyje. Šiose vietose drėgmės migracijos nuo žemės paviršiaus iki gruntinio vandens lygio laikas siekia nuo 5 iki 7, o kartais (į pietus nuo Vyžuonų) ir 7- 10 metų.

Šiaurės vakarinėje ir pietinėje rajono teritorijos dalyse (Šventosios slėnio šlaituose ir mažesnių upių takoskyrose), kur žemės paviršiuje dažniausiai slūgso smėlingos nuogulos, o gruntinio vandens lygis nepakyla į mažesnę kaip 4 m gylį, drėgmės migracijos nuo žemės paviršiaus iki gruntinio vandens lygio laikas kinta nuo 2 iki 5 metų. Gana dideliuose rajono moreninių aukštumų plotuose mažiausias prognozuojamas gruntinio vandens gylis siekianuo 2 iki 4 m. Šių plotų aeracijos zoną dažniausiai sudaro padūlėjęs priemolis ar priemolis, o drėgmės migracijos nuo žemės paviršiaus iki gruntinio vandens lygio laikas siekia nuo 1 iki 2 metų.

Rajono plotuose aplink paviršinio vandens telkinius, pelkes, žemumose ir lėkštuose reljefo pažemėjimuose dėl prastų drenazo sąlygų gruntinis vanduo slūgso negiliai - nuo pirmųjų centimetrų iki 2 m gylyje. Mažame gylyje slūgsančios tiek smėlingos, tiek molingos nuogulos sudaro panašias grūntinį vandenį maitinančios atmosferos kritulių drėgmės migracijos sąlygas, todėl laikas, per kurį drėgmė ir teršalai galėtų pasiekti gruntinio vandens lygį, šiose teritorijose nesiekia 1 metų. Tokiuose plotuose gruntinis vanduo laikomas neapsaugotu nuo paviršinės taršos.

Reljefas. Utenos rajono reljefas, kuris yra labai įvairus ir nevienalytis, formavosi vėlyvuojų ledynmečiu paskutinio apledėjimo pakraštyje. Jam būdingos mažos kalvos ir daubos, kurios yra nevienodos savo forma. Abipus Šventosios upės plyti plynaukštė, o pietrytinėje Tauragnų seniūnijos dalyje (apie Tauragnus, Saldutiškį, Pakalnius) kalvų santykinis aukštis siekia iki 25 m. Aukščiausios Utenos rajono vietos yra Aukštaičių aukštumoje – Papiliakalnio kalnas (247 m virš jūros lygio) ir Taurapilio kalnas (246 m virš jūros lygio), šiek tiek žemiau yra Klykių kalnas (237 m virš jūros lygio) ir Kaboriškių kalnas (235 m virš jūros lygio). Žemiausia rajono vieta yra Vakarų Aukštaičių plynaukštėje – joje prie Šventosios upės tesiekia 88 m virš jūros lygio. Utenos rajono dirvožemiai yra įvairūs - daugiausia lengvo priemolio, karbonatingieji ir paprastieji išplautžemiai, pasotintieji balkšvažemiai, žemapelkės durpžemiai, yra paprastųjų smėlžemių, šlynžemių, pasotintųjų palvažemių, pradžiažemių, salpžemių, rudžemių.

Didžiąją teritorijos dalį apima Aukštaičių aukštumos dalis - Utenos aukštuma. Šiaurės vakarinėje rajono dalyje plyti Vakarų Aukštaičių plynaukštė ir Šventosios vidurupio terasuota slėnio atkarpa, o rytinėje ir pietrytinėje dalyse- Šiaurričių lygumos dalies - Žeimenos lygumos fragmentai. Šie geomorfologiniai rajonai ir parajoniai suskirstyti į mikrorajonus pagal orografines kategorijas: lygumas, pakilumas, nuolaidumas, plynaukštės, aukštumas, gūbrius, duburius, slėnius, kuriems suteikti artimiausių gyvenviečių ar vandens telkinių pavadinimai (3.5.3. pav.).

Vakarų Aukštaičių plynaukštę atstovauja:

Butėnų terasuota fluvio-glacialinė lyguma (Btn) plyti šiaurės vakarinėje rajono dalyje ir šliejasi prie Šventosios slėnio. Mikrorajonas suformuotas ledyno tirpsmo vandens erozijos. Terasų ir erozinio šlaito paviršius lygus, rytinėje dalyje smulkiai kalvotas, jo absoliutinis aukštis žemėja Šventosios slėnio link nuo 130 iki 115 m a. a.;

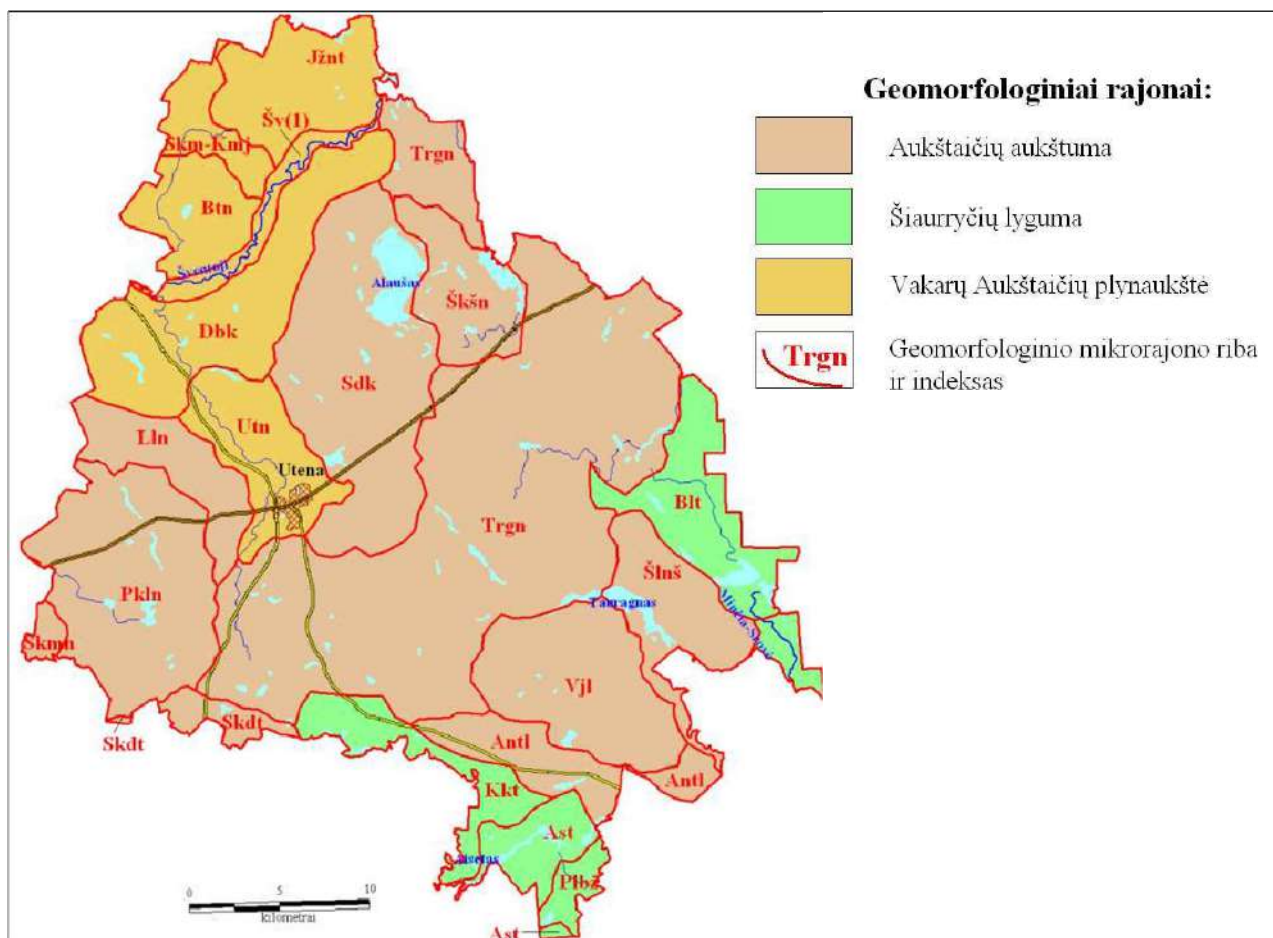
Skimų- Kamajų banguota moreninė nuolaiduma (Skm-Kmj) padengta vidutiniu ledyno tirpsmo vandens suklotusmėliu. Čia paviršiaus reljefas banguotas ar smulkiai kalvotas, santykinis jo formų aukštis nesiekia 10 m. Žemės paviršiaus altitudė kinta nuo 125 iki 135 m.

Jūžintų kalvotas moreninis masyvas (Jžnt) apima šiauriosią Utenos rajono dalį. Šis masyvas suformuotas paskutinio apledėjimo ledyno pakraščio ruože. Jo reljefas vidutiniškai kalvotas (vakarinėje dalyje- smulkiai kalvotas), santykinis formų aukštis siekia 10- 15 m. Žemės paviršiaus absoliutinis aukštis kinta nuo 130 iki 158 m a. a.

Debeikių erozinė moreninė lyguma (Dbk) driekiasi į pietryčius nuo Šventosios slėnio. Jos paviršius lygus, išraižytas fluvio-glacialinių riuų, jam būdingi eroziniai šlaitai. Absoliutinis žemės paviršiaus aukštis žemėje centrinės mikrorajono dalies ir Šventosios slėnio link nuo 140 iki 110 m a. a.

Utenos erozinis duburys (Utn) driekiasi aplink Utenos miestą šiaurės vakarų kryptimi. Duburio paviršius lygus, jovakarinėje dalyje susiformavusios fluvio-glacialinės terasos. Reljefo absoliutinis aukštis kinta nuo 100 iki 130 m a. a.

Šventosios vidurupio slėnio terasuota atkarpa (Šv (1)) pradėjo formuotis vėlyvajame ledynmetyje. Čia reljefą formuoja šiuolaikinė upės erozija bei akumuliacija, ko pasėkoje formuojasi eroziniai ir akumuliaciniai šlaitai. Absoliutinis slėnio šlaitų aukštis kinta nuo 130 (ŠR dalyje) iki 100 m a. a.

3.5.3 pav. Utenos rajono reljefo mikrorajonų schema.

Utenos aukštumą atstovauja:

Skiemonių kalvotas moreninis aukštumos ruožas (Skmn) yra labiausiai į vakarus nutolusioje rajono dalyje. Ruožoreljefas smulkai kalvotas, tačiau pasitaiko ir vidutinių kalvų. Santykinis reljefo formų aukštis siekia apie 10 m. Paviršiaus absoliutinis aukštis kinta nuo 155 iki 170 m a. a.

Pakalnių plokščiakalvių masyvas (Pkln) susiformavo pietvakarinėje rajono dalyje. Masyvo reljefas vidutiniškai kalvotas, santykinis formų aukštis kinta nuo 10 iki 15 m. Plokščiaviršės masyvo kalvos suformuotos tiek ledyno tirpsmo vandens srautų, tiek stovinčio vandens baseinų. Absoliutinis žemės paviršiaus aukštis kinta nuo 165 iki 195 m a. a.

Leliūnų kalvota nuolaiduma (Lln) šiaurės rytiniu pakraščiu šliejasi prie Vakarų Aukštaičių plynaukštės. Jai būdingos tiek ledyninės, tiek tirpsmo vandens suformuotos kalvos. Nuolaidumos reljefas smulkai kalvotas, santykinis formų aukštis siekia apie 10 m. Absoliutinis žemės paviršiaus aukštis žemėje šiaurės rytų kryptimi nuo 160 iki 120 m a. a.

Skudutiškio kalvotas moreninio masyvo (Skdt) fragmentai siekia Utenos rajono pietvakarinį pakraštį. Masyvo reljefas smulkiai kalvotas, santykinis kalvų aukštis siekia 10 m. Rytinėje mikrorajono dalyje pasitaiko glaciokarstinių duobių ir moreninių gūbrių. Absoliutinis reljefo aukštis kinta nuo 165 iki 180 m a. a.

Sudeikių kalvotas moreninis masyvas (Sdk) skiriamas centrinėje Utenos rajono dalyje. Masyvo reljefas smulkiaikalvotas, o šiaurės rytinėje dalyje, apie ledyno abrazinio šlaito ribojamą Alaušo ežerą, lygus. Kalvų santykinis aukštis siekia 10 m. Pietiniame mikrorajono pakraštyje pasitaiko glaciokarstinių duobių. Absoliutinis žemės paviršiaus aukštis kinta nuo 145 iki 175 m a.a. Didžiausios altitudės būdingos pietrytinei mikrorajono daliai.

Šikšnių kalvotas fluvioglacialinis masyvas (Škšn) driekiasi į rytus nuo Alaušo ežero. Jo paviršiaus reljefas suformuotas ledyno pakraščio tirpsmo vandens srautų. Šiaurinę mikrorajono dalį sudarančios kalvos vadinamos keiminėmis terasomis. Palei Indrajų ežerą pasitaiko limnoglacialinių plokščiakalvių. Masyvo reljefas smulkiai kalvotas, santykinis formų aukštis siekia iki 10 m. Absoliutinis žemės paviršiaus aukštis kinta nuo 150 iki 175 m a. a.

Tauragnų kalvotas moreninis aukštumos ruožas (Trgn)- didžiausias panašiomis sąlygomis susiformavusio reljefo mikrorajonas Utenos rajone. Dauguma jo kalvų- ledyno pakraščio moreniniai dariniai. Šio aukštumos ruožo reljefas smulkai kalvotas, santykinis formų aukštis siekia iki 10 m. Pietvakarinei mikrorajono daliai būdingas didelis glaciokarstinių duobių skaičius. Reljefo absoliutinis aukštis kinta nuo 160 m (pietvakarinėje dalyje) iki 215m a.a. (Vaikeso ežero apylinkėse).

Šiliniškės fluvioglacialinių gūbrių ruožas (Šlnš) yra nuo Tauragno ežero šiaurės vakarų-pietryčių kryptimi besitęsiančių fluvioglacialinių kraštinių gūbrių fragmentas. Smulkiai kalvotas ruožo reljefas suformuotas daugiausiai ledyno pakraščio tirpsmo vandens srautų, kai kurias kalvas sudaro kraštinių darinių moreninis priemėlis. Tauragno ežeras susiformavęs fluvioglacialinėje rinoje (ledyno tirpsmo vandens srauto vagoje). Šiaurinėse, šiaurės rytinėse jo pakrantėse gausu glaciokarstinių duobių. Santykinis reljefo formų aukštis siekia iki 10 m. Žemės paviršiaus absoliutinis aukštis kinta nuo 150 m (užpelkėjusiuose tarpukalviuose) iki 195 m a. a. (kalvųgūbrio keteroje).

Vajelių plokščiakalvių masyvas (Vjl) skiriamas pietrytinėje Utenos rajono dalyje. Masyvo reljefas vidutiniškai kalvotas, suformuotas kraštinių moreninių darinių, vietomis sutinkamos limnoglacialinės plokščiakalvės. Santykinis reljefo formų aukštis kinta nuo 10 iki 15 m. Žemės paviršiaus absoliutinis aukštis kinta nuo 150 iki 240 m a. a. Aplink aukštas ir vaizdingas morenines kalvas, Piliakalnio ežerą ir Gegužiakalnio mišką yra įsteigtas Žiezdrų kraštovaizdžio draustinis, kuriame kalvų absoliutinis aukštis viršija 240 m a. a.

Antalksnės kalvota moreninė aukštuma (Antl) iškyla tarp Tauragno ir Aiseto rinose telkšančių Ūkojo, Alksno ir Ūsių bei Žiezdrų ežerų. Aukštumos paviršius vienodai smulkiai kalvotas, dažniausiai sudarytas iš moreninio priesmėlio ir priemolio. Centrinėje dalyje sutinkamos atskiros kalvos- moreniniai gūbriai, volai. Santykinis kalvų aukštis siekia iki 10 m. Aukštumos absoliutinis aukštis kinta nuo 170 m rytuose iki 200 m a. a. (vakarinėje dalyje).

Žeimenos lygumą atstovauja:

Baltabiržio fluvio-glacialinė-limnoglacialinė lyguma (Blt) iš pietų ir vakarų supa Ažvinčių moreninių kalvagūbrį, esantį Ignalinos rajone. Į Utenos rajoną patenka tik vakarinė šios lygumos dalis, suklota iš įvairaus ir žvirgždingosmėlio plokščia arba banguota zandrinė lyguma, apaugusi Minčios giria. Į šiaurę ir vakarus nuo Balčio ir Žiezulnio ežerų lygumoje paplitusios glaciokarstinės duobės. Lygumos paviršiaus absoliutus aukštis kinta nuo 150 m (Minčios slėnyje) iki 210 m a. a. (Balčių miško pakraštyje).

Kuktiškių gūbriuotos zandrinės lygumos (Kkt) dalis plyti pietrytiniame Utenos rajono pakraštyje. Lygumos paviršius dažniausiai lygus, tik vietomis, dažniausiai rytinėje dalyje, sutinkami pavieniai moreniniai gūbriai. Ties rajono riba lyguma užpelkėjusi. Vakariame mikrorajono pakraštyje, Alksno ežero apylinkėse, pasitaiko glaciokarstinių duobių, kurios formuoja daubotą reljefą. Lygumos paviršiaus absoliutinis aukštis kinta nuo 160 m (Galuonio ežero pakrantėse) iki 180 m a. a. (šiaurinėje mikrorajono dalyje).

Aiseto fluvio-glacialinė lyguma (Ast) plyti aplink Aiseto ežerą. Šiaurinėje dalyje paviršiaus reljefas lygus, jame pasitaiko glaciokarstinių duobių. Pietinėje Aiseto ežero pakrantėje reljefas kauburiuotas, kur santykinis kauburių aukštis kinta nuo 1 iki 3 m. Lygumos absoliutinis aukštis kinta nuo 160 iki 170 m a. a.

Palabažio fluvio-glacialinės lygumos (Plbž) vakarinė dalis skiriama piečiausiame Utenos rajono pakraštyje. Šios lygumos dalies paviršius plokščias, dažniausiai užpelkėjęs (Paalsuodės durpynas), jo absoliutinis aukštis kinta nuo 150 iki 160 m a. a.

Paviršiniai vandenys. Utenos rajono teritorijoje paviršinių vandenų struktūrą formuoja upės, ežerai ir tvenkiniai, kurie užima apie 5,3% teritorijos ploto (šalies vidurkis 4,1%). Paviršiniai vandens telkiniai priklauso Nemuno upių baseino rajone esantiems Šventosios ir Žeimenos mažųjų intakų pabaseiniams. Šventosios ir Žeimenos upynų takoskyra kerta pietrytinį Utenos rajono kampą. Ji vingiuoja apytiksliai iš pietvakarių į šiaurės rytus per Kuktiškes, Raudoniškį, Ryliškius, Klykius, Sirvydžius ir Antilgę. Šventoji ir jos intakai drenuoja apie tris ketvirtadalius (73%) Utenos rajono ploto, o likusi teritorija (24,5%) maitina Žeimenos upyno aukštupius.

Vidutinis upių tinklo tankis Utenos rajone yra apie 0,8 km/km², t.y. į vieną juostą surištų upių ir upelių bendras ilgis siektų 1000 km. Šventosios pabaseinio dalyje svarbiausia ir didžiausia upė - Šventoji (ilgis rajono teritorijoje apie 30 km), kitos – Aknysta, Alauša (ilgis - 8,3 km), Anykšta, Bradesa, Dusyna,

Ilgė, Indrāja (ilgis - 38 km), Girbys, Gulbė, Karčiupis, Krašuona (ilgis – 21,7 km), Ligaja, Narupis, Nasvė (ilgis – 24,6 km), Rašė (ilgis -10,5 km), Raudesa, Ringys, Šavaša, Tralnys, Talė (ilgis – 12,8 km), Ūdrokšlis, Uolinta, Utenaitė (ilgis – 12,2 km), Versmynas, Vieša (ilgis – 17,7km), Virinta, Vastapa, Vyžuona (ilgis – 28 km). Žeimenos pabaseinyje rajono teritorijoje didesnių upių nėra, prateka ir/ar išteka – Būka, Gelainė, Gulbė, Kemeša, Kuksa, Minčia, Pliaušė, Tauragna, Vyžinta, Žiežulna. Mažieji upeliai sujungia daugelį ežerų ir pelkių, jie smarkiai patvinsta pavasarį ir beveik išdžiūsta vasarą. Pastovesnio vandeningumo upės Utenos rajone: Alauša, Tauragna, Vyžuona ir Šventoji. Vertinant hidrografinio tinklo būklę, kaip teigiamą bruožą reikia paminėti, kad Utenos rajone yra išlikę nemažai natūralių upių ir upelių atkarpų.

Utenos rajonas – Utenos apskrities, kuri poilsiautojams ir turistams pristatoma kaip „1002 ežerų kraštas“, dalis, kurioje telkšo 207 didesni ar mažesni ežerai. Jų bendras plotas siekia 4301,3 ha. Tarp šių ežerų yra giliausias (62,1 m) ir aukščiausiai virš jūros lygio esantis ežeras Lietuvoje Tauragnas (plotas – 503,7 ha), dešimtas pagal dydį ežeras šalyje Alaušas (plotas – 1071,8 ha, didžiausias gylis – 42 m) bei kiti didesnieji ežerai – Indrajai (299 ha), Utenas (202 ha), Vidinkstas (119,5 ha) ir kt. Reikia paminėti, kad Utenos rajone ežerų ištekliai labai koncentruoti: Alaušo daliai tenka 23% visų ežerų ploto, o šešių ežerų, didesnių kaip 100 ha (Aiseto, Alaušo, Indrajų, Tauragno, Uteno ir Vidinksto) daliai – net 58% visų ežerų ploto. Vieno ha arba didesnių ežerų yra net apie 145, o didesnių kaip 10 ha – 62. Didžiausia ežerų koncentracija (apie 36% viso jų skaičiaus) yra absoliutaus aukščių zonoje 140–160 m, o reljefui toliau kylant ir, priešingai, žemėjant, jų koncentracija mažėja (160–180 m aukštyje – 22%, 120–140 m – 19%, 100 – 120 m – 12% ir t. t.); du trečdaliai ežerų telkšo aukščiau kaip 140 m virš jūros lygio.

Utenos rajone yra 7 didesni tvenkiniai, kurių bendras jų plotas yra 195 ha. Didžiausi rajone yra Utenos m. (101 ha), ir Nemeikščių (82,4 ha)tvenkiniai.

Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių (LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymas Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo“ galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022 05 26) duomenimis visa Šventosios upės atkarpa Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra išskiriama kaip *potvynių grėsmės upių ruožas*. Šios upės pakrantės gali būti užtvindytos pagal sekančius scenarijus:

- a. *ekstremalių situacijų arba mažos tikimybės potvynis* – 0,1% tikimybė, kai remiantis hidrologiniais skaičiavimais tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per tūkstantį metų. Plotas nagrinėjamoje teritorijoje - 369,3 ha (0,3 % teritorijos ploto);
- b. *vidutinės tikimybės potvynis* – 1% tikimybė, kai remiantis hidrologiniais skaičiavimais tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per šimtą metų. Plotas nagrinėjamoje teritorijoje – 288,6 ha (0,2 % teritorijos ploto);
- c. *didelės tikimybės potvynis* – 10% tikimybė, kai remiantis hidrologiniais skaičiavimais tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per dešimt metų. Plotas planuojamoje teritorijoje – 151,5 ha (0,1% teritorijos ploto);

Potvyniai sukelia visą eilę grėsmių: mažina teritorijos ekonominės plėtros, susisiekimo galimybes, daro žalą gyventojų turtui, didina teršalų pasklidimą aplinkoje ir kt.. Grafinės dalies brėžiniuose yra parodytos: *vidutinės tikimybės potvynių* ir *didelės tikimybės potvynių* teritorijos. Informacija turi būti naudojama priimant sprendimus kokią veiklą tam tikroje teritorijoje saugu vykdyti, kokią tikslingiausia riboti, bei vertinant kur potvyniai reikšmingos žalos padaryti negali, o kur reikalinga numatyti priemonės apsaugai nuo potvynių.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose bus nurodyta, jog ūkinė veikla teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiams, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms (žr. 8 teksto skyrių).

Paviršinio vandens telkinių atveju svarbus vaidmuo tenka pakrančių apsaugos zonoms ir juostoms, kurių paskirtis sumažinti galimybę patekti į vandens telkinius pavojingoms medžiagoms, apsaugoti krantus nuo erozijos ir abrazijos, šlaitus – nuo griovų susidarymo bei nuošliaužų, užtikrinti vandens telkinių pakrančių ekosistemų stabilumą ir palankias jų formavimosi sąlygas; saugoti vandens telkinių pakrančių natūralų kraštovaizdį bei jo estetines vertybes; sudaryti palankias sąlygas rekreacijai.

Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatomos vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos Aprašas), patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. D1-293 redakcija). Tvarkos aprašu vadovaujama nustatant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas Lietuvos Respublikos specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytame plane, žemėlapyje ir (ar) schemeje, nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto. Veiklą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 ir 100 straipsnių reikalavimai. Vandens telkiniai naudojami, reguliuojami, tvarkomi ir prižiūrimi Lietuvos Respublikos Vandens įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo, Melioracijos įstatymo nustatyta tvarka.

Igyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius - rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus turi būti vadovujamasi Tvarkos Aprašo reikalavimais, pakrančių apsaugos juostos ir zonos lokalizuojamos naudojant patvirtinto paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų žemėlapių³ duomenis. Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, žemės valdos projektų, statinių projektų sprendiniai, susiję su veiklos reglamentavimu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose lieka galioti. Šios nuostatos turi būti taikomos kaip privalomasis bendrojo plano keitimo sprendinių reglamentas. (žr. 8 teksto skyrių).

Georeferencinio pagrindo kadastro (GRPK) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje 2154,5 ha (1,8% ploto) užima pelkės pelkės (drėgmės pertekliaus plotai sausumoje, apaugę specifine

³ Lietuvos Respublikos teritorijos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų žemėlapis M 1:10000 (nepatvirtintas projektas). Žemėlapij sudaro erdvinį duomenų rinkinys, kuriame pateikta paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų ribų geometrija. Žemėlapyje nurodytų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų dydžiai nustatyti vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu 2022 m. rugsėjo 2 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-293. Žemėlapijo sudarymo, jo tvirtinimo ir keitimo tvarką nustato Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų, pelkių ir šaltinių, natūralių pievų ir ganyklų, melioruotos žemės ir melioracijos statinių apsaugos zonų planų, žemėlapių ir (ar) schemų rengimo (kai nerengiamas teritorijų planavimo dokumentas ar žemės valdos projektas) ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2022 m. lapkričio 11 d. aplinko ministro įsakymu Nr. D1-355/3D-680.

augalija). Pelkių buveinės yra vienos iš vertingiausių ekosistemų, kurioms kyla daugiausiai grėsmių dėl hidrologinio režimo pokyčių, nutrūkusio ūkinio naudojimo ir klimato kaitos sukkelto apaugimo sumedėjusiais augalais. Remiantis Lietuvos geologijos tarnybos informacija („Lietuvos pelkių ir durpynų žemėlapis“) Utenos rajone pelkės ir durpynai telkiasi pietinėje, rytinėje ir centrinėje rajono dalyse (3.5.4 pav.).

3.5.4 pav. Ištrauka iš pelkių ir durpynų žemėlapis (Duomenų šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba).

Kelios rajone esančios pelkės paskelbtos telmologiniais draustiniais yra svarbios buveinių apsaugai (Alių ir Balčių telmologiniai), kitos yra naudingųjų iškasenų išteklių balanse kaip parengtiniai išžvalgyti

durpynai (3.5.1 lentelė). Visais atvejais pelkės ir durpynai teikia ne tik tiesioginę ekonominę naudą, bet ir ekologines paslaugas – reguliuoja vandens lygį aplinkinėse teritorijose, kaupia nemažus šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekius organinės anglies pavidalu, pelkių buveinės svarbios biologinei įvairovei išlaikyti. Siekiant, kad pelkės ir toliau teiktų ekologines paslaugas, svarbu užtikrinti žmogaus nepalietų pelkių apsaugą, tvarų durpynų naudojimą ir išekspluatuotų durpynų rekultivavimą. Pelkes ir šaltinius pažeisti ar keisti draudžia Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (102 straipsnis).

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esančių pelkių ir šaltinių lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose teikiama georeferencinio pagrindo kadastro (GRPK) duomenimis.

Biotos ypatumai. Miškai, pievos, pelkės, vandenys, t. y. tie plotai, kuriuose vyrauja natūrali ir pusiau natūrali augmenija užima apie 60% Utenos rajono savivaldybės teritorijos ploto. Iš paminėtų ekosistemų tarpo užimamais plotais, augalų rūšių įvairove, atliekamomis biologinėmis, ekologinėmis ir kitomis funkcijomis svarbiausios yra miškų ekosistemos.

LR žemės fondo duomenimis (2023 01 01) Utenos rajono savivaldybėje miškai (miško žemė) užima daugiau nei trečdalį teritorijos ploto – miškingumas siekia 33,9% ir yra artimas šalies vidutiniam miškingumui (33%), tame tarpe valstybinės reikšmės miškai⁴ užima 8,26 tūkst. ha (19,8 % viso miškų ploto).

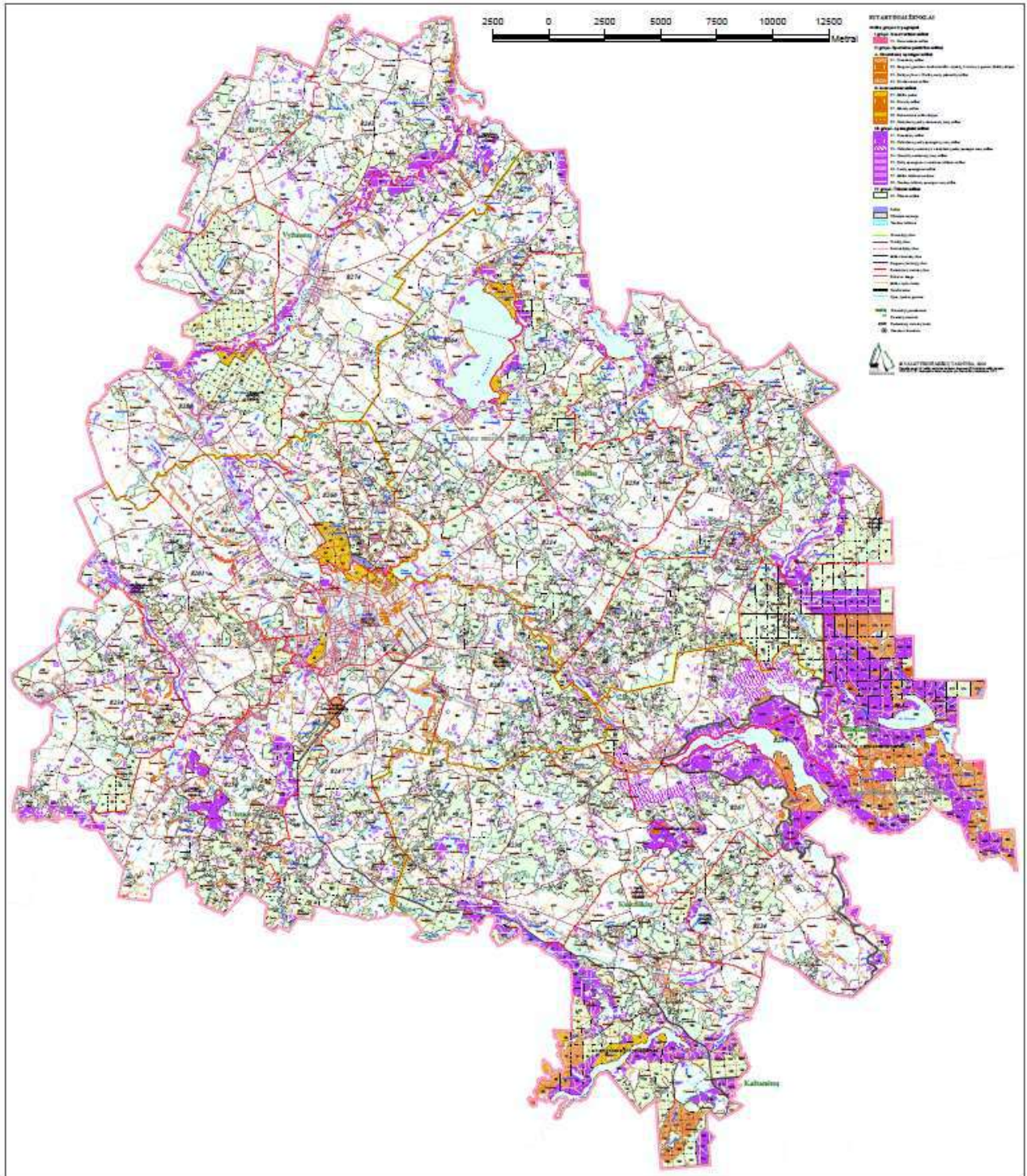
Utenos rajonui, kur didžiausius plotus užima kalvotų moreninių aukštumų, o greta jų - jų smėlingų ir molingų lygumų paviršiai, dėl dirvodarinių uolienuų ir drėkinimo sąlygų įvairumo būdinga didelė augimviečių mozaika - nuo pačių skurdžiausių iki maistingiausių, nuo sausiausių iki šlapiausių. Pagal medynų rūšis rajone vyrauja spygliuočiai - pušynai ir eglynai (apie 60%), minkštieji lapuočiai - beržynai, juodalksnynai, baltalksnynai drebulynai (apie 37,0%), o kietieji lapuočiai - ąžuolynai, uosynai, liepynai užima pačią mažiausią dalį (apie 3%).

Teritorinio miškų išsidėstymo požiūriu Utenos rajone labai ryškus miškų sklaidos netolygumas - centrinėje ir šiaurinėje dalyse daug didelių bemiškių plotų, o visi didesnieji miškų masyvai telkiasi pietinėje ir pietrytinėje dalyse. Didžiausi rajono miškai: Minčios, Balčių, Pagrandos, Daunorų, Varniškių ir Užupio, kurie plyti Aukštaičių aukštumos kalvotuose plotuose ir smėlingoje Žeimenos lygumoje. Vertingos augmenijos rūšine sudėtimi ąžuolų giraitės yra išlikusios prie Pakalnių ir Ažuolijos miške šalia Utenos miesto.

Siekiant geriau suderinti biologinės įvairovės išsaugojimo ir miškų produktyvumo didinimo bei jų naudojimo funkcijas, Utenos rajono savivaldybės, kaip ir visos Lietuvos miškai, pagal ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį skirstomi į grupes ir visą eilę pogrupių. Vadovaujantis Utenos apskrities Utenos rajono savivaldybės miškų priskyrimo miškų grupėms planu (patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. D1-256 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gegužės 24 d. įsakymo Nr. D1-323 redakcija)) pagal ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę

⁴ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. D1-426 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų schemų tikslinimo“, rengiamas Utenos rajono savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projektas. Patvirtinus Utenos rajono valstybinės reikšmės miškų plotos schemos tikslinimą, duomenys bus atnaujinti.

paskirtį Utenos rajono teritorijoje esantys miškai yra priskirti sekančioms grupėms ir pogrupiams (3.5.5 pav., grafinėje dalyje - „Esamos būklės įvertinimas. Žemės naudojimo brėžinys“.

3.5.5 pav. Utenos apskrities Utenos rajono savivaldybės miškų priskyrimo miškų grupėms planas (patvirtinta LR aplinkos ministro 2017 m. kovo 28 d. įsakymu Nr.D1-256 (LR aplinkos ministro 2019 m. gegužės 24 d. įsakymo Nr. D1-323 redakcija)).

I grupė – rezervatiniai miškai. Šioje grupėje Utenos raj. sav. išskiriamas pogrupis: rezervatiniai miškai, užima 0,04 % miškų ploto);

II grupė – specialios paskirties miškai. Joje skiriami:

A – *ekosistemų apsaugos miškai*. Tai gamtinių ir kompleksinių saugomų teritorijų (valstybinių draustinių ar jų dalių, valstybinių parkų dalių), priešeroziniai ir kiti miškai. Ūkininkavimo tikslas – išsaugoti arba atkurti miško ekosistemas arba atskirus jų komponentus. Šioje grupėje Utenos raj. sav. išskiriami sekantys pogrupiai: *draustinių miškai; saugomų gamtinio kraštovaizdžio objektų, buveinių ir gamtos išteklių sklypai; priešeroziniai miškai*, kurie užima 8,4% miškų ploto) .

B – *rekreaciniai miškai*. Tai miško parkai, miestų miškai, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai, rekreaciniai miško sklypai ir kiti poilsiui skirti miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką. Šioje grupėje Utenos raj. sav. išskiriami sekantys pogrupiai: *miško parkai; miestų miškai; rekreaciniai miško sklypai; valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai*, kurie užima 2,3% miškų ploto) .

III grupė – *apsauginiai miškai*. Tai gamtinių ir kultūrinių draustinių (tame tarpe valstybiniuose parkuose) ir apsaugos zonų miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti produktyvius medynus, galinčius atlikti dirvožemio, oro vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas. Šioje grupėje Utenos raj. sav. išskiriami sekantys pogrupiai: *draustinių miškai, valstybinių parkų apsauginių zonų miškai, valstybinių rezervatų ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškai; kelių apsauginės ir estetinės reikšmės miškai, laukų apsauginiai miškai, vandens telkinių apsaugos zonų miškai*, kurie užima 24,4% miškų ploto).

IV grupė – *ūkiniai miškai*. Tai visi kiti miškai, nepriskirti I-III miškų grupėms. Ūkininkavimo tikslas – laikantis aplinkosaugos reikalavimų, formuoti produktyvius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną. Utenos raj. sav. ūkiniai miškai užima 64,9 % miškų ploto).

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esančiuose miškuose yra inventorizuota nemažai kertinių miško buveinių⁵ (toliau KMB), kurios visos užima 444,4 ha. Kertinės miško buveinės pasižymi tuo, kad jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių organizmų rūšių. Veikla kertinėse miško buveinėse vykdoma vadovaujantis KMB tvarkymo rekomendacijomis (skirtingų tipų kertinių miško buveinių palaikymo ir tvarkymo rekomendacijos). KMB lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose.

Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizacijos žemėlapis (<https://www.geoportal.lt/>) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra nemažai buveinių apsaugai svarbių teritorijų. Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių lokalizacija pateikiama grafinėje dalyje „Esamos būklės įvertinimas. Žemės naudojimo brėžinys“. Visos šios buveinės - *miškų, pievų, pelkių, vandenių* yra įtrauktos į Lietuvoje sutinkamų Europos bendrijos svarbos gamtinių buveinių, kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas, sąrašą. Detalesnė informacija apie šias buveines, jų sklaidą rajono teritorijoje pateikiama 4.1.3 teksto skyriuje.

Georeferencinio pagrindo kadastro (GRPK) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje 15355,8 ha (12,5% ploto) užima natūralios pievos ir ganyklos. Šių teritorijų lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose.

LR Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinės sistemos „Lietuvos teritorijos natūralioje gamtinėje aplinkoje gyvenančių ar laikinai esančių saugomų laukinių gyvūnų, augalų ir grybų rūšių informacinė sistema“ duomenimis (gauti 2022 08 01) rajono teritorijoje gausu saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių (plačiau žr. 4.1.3 teksto skyriuje).

⁵ nepažeistas miško plotas, kuriame dabar yra didelė tikimybė aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinių specializuotųjų buveinių rūšių

Pagrindiniai veiksniai, kurie neigiamai veikia Utenos rajono biologinę įvairovę ir gausumą – intensyvios žemdirbystės vystymas ir miškų ūkinis naudojimas, pelkių eksploatavimas ir durpių gavyba, vandens telkinių eksploatacija, rekreacija, urbanizacijos plėtra, privatūs ūkiniai interesai ir įvairi aplinkos tarša.

Kraštovaizdžio struktūra ir stabilumas. Kraštovaizdžio morfologinė struktūra bei jos teritoriniai ypatumai formuoja pagrindines fundamentalias teritorijų planavimo prielaidas. Svarbiausi kraštovaizdžio naudojimą ir apsaugos kryptis galintys lemti veiksniai yra reljefo pobūdis ir erdvinė raiška, vandens telkinių ir vandentėkmių teritorinė sklaida bei miškų ir kitų želdinių pobūdis, jų teritorinis pasiskirstymas.

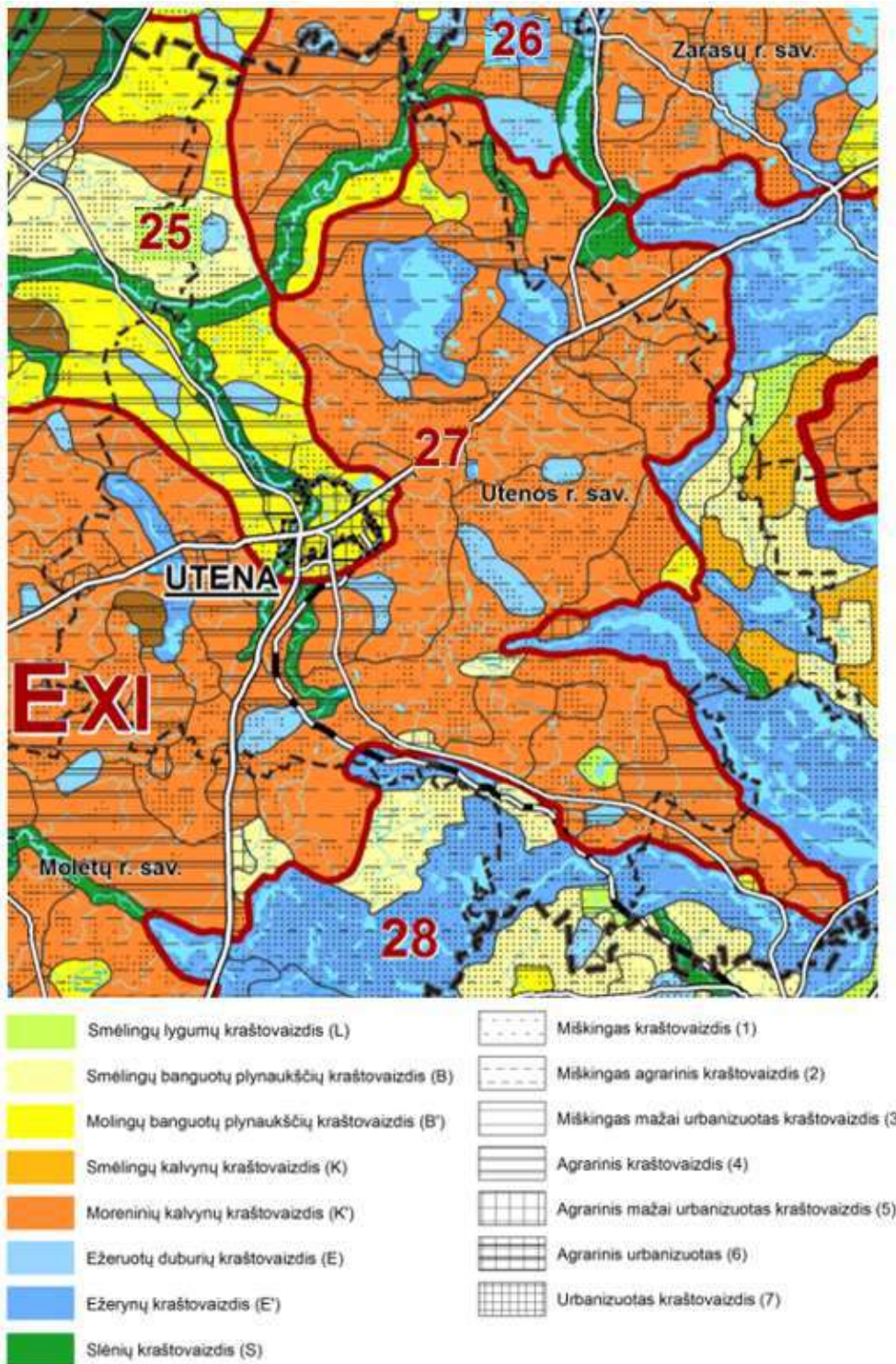
Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (toliau NKTP) (patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymas Nr. D1-703) yra teikiamas LR teritorijos kraštovaizdžio morfologinis rajonavimas - vadovaujantis teritorijos kilme ir reljefo pobūdžiu, skiriami stambiausi teritoriniai dariniai – kraštovaizdžio ruožai. Pastarieji pagal reljefo ir mezoklimatinį vientisumą skaidomi į sritis, šios – pagal vyraujančią gamtinį pobūdį ir sukultūrinimo laipsnį – į rajonus.

Vadovaujantis NKTP Utenos rajono savivaldybės teritorija patenka į Baltijos aukštumų ruožo (E) Aukštaičių aukštumos srities (XI) Vakarų Aukštaičių miškingos agrarinės pakilumos (plynaukštės) (25), Sėlių ežeroto miškingo agrarinio kalvyno (26), Vidurio aukštaičių mažai miškingo agrarinio kalvyno (27) ir Rytų Aukštaičių miškingųjų ežerynų (28) rajonų ribas (3.5.6 pav.).

Pagal *gamtinį* pobūdį Utenos rajone labiausiai paplitęs (didžiausią plotą užimantis) yra moreninių kalvynų (K') kraštovaizdis. Kiti kraštovaizdžiai - molingų banguotų plynaukščių (B'), smėlingų kalvynų (K), ežerutų duburių (E), ežerynų (E'), slėnių (S), smėlingų lygumų (L), moreninių gūbrių (G) užima nepalyginamai mažesnius plotus ir yra sutinkami daugiau pakraštiniuose rajono dalyse. Pagal *sukultūrinimo* pobūdį vyrauja miškingas agrarinis (ma), agrarinis (a) ir miškingas (m) kraštovaizdžiai.

Vadovaujantis NKTP sprendinių 15.3 papunkčiu⁶ Utenos rajono savivaldybės teritorijoje sutinkami keli gamtinio kraštovaizdžio kompleksai: ***K- smėlingas fliuvioglacialinis kalvynas/kopynas; S – upės slėnis, S' – senslėnis, E- ežerotas duburys, E' – ežerynas, L - smėlinga banguota lyguma, B- smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė)***, kurie pripažįstami kaip ypatingai reikšmingi šalies kraštovaizdžio įvairovės palaikymui ir jų išsaugojimas yra prioritetinis šalies mastu.

⁶ „15.3 <...> Vykdamas teritorijų planavimo ir kraštovaizdžio formavimo veiksmus ypatingas dėmesys turi būti skiriamas šio gamtinio pobūdžio kraštovaizdžiui: N' – raižyto marių kranto nerija, N – išlyginto marių kranto nerija, D' – delta, R' – senasis erozinis raguvynas, R – erozinis raguvynas, G' – moreninis/fliuvioglacialinis plokščiakalnis, P – pamario jūrinė lyguma, D – deltinis slėnis, P' – smėlinga pajūrio lyguma, S' – senslėnis, K – smėlingas fliuvioglacialinis kalvynas/kopynas, E – ežerotas duburys, E' – ežerynas, B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė), M – sekliosios (iki 2 m gylio) marios, G – moreninis/fliuvioglacialinis gūbrys/kalvyngūbris, L – smėlinga banguota lyguma, L'' – molinga banguota/rumbėta lyguma, S – upės slėnis . <...>”.

3.5.6 pav. Ištrauka iš „Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas. Esama būklė. „Kraštovaizdžio morfologinė struktūra“ brėžinio (šaltinis: TPDR).

Nacionaliniame kraštovaizdžio plane teikiama principinė Lietuvos teritorijos kraštovaizdžio morfologinė struktūra, kurią Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano detalizacijos lygmenyje (M 1: 50000) yra galimybė panagrinėti smulkiau (3.5.7 pav.).

3.5.7 pav. Utenos rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio struktūra

Utenos rajono teritorijoje išskiriami 5 žemėvaizdžių tipai: *kalvotų moreninių ežeringų aukštumų, moreninių lygumų, prieledyninių upinių (zandrinų) lygumų, senovinių aliuvinių lygumų*, bei *upių slėnių* žemėvaizdžiai. Kaip itin vertingo kraštovaizdžio teritorijas Utenos rajone reikia paminėti Baltiškųjų moreninių ežeringų aukštumų dalį (Aukštaičių aukštumas), su stačiais ir apystačiais kalvotais, giliai daubuotais, pelkingais ir ežeringais vietovaizdžiais, termokarstinėmis ežeringomis daubomis suskaidytą prieledyninių upinių lygumų žemėvaizdį, Šventosios vidurupio slėninį žemėvaizdį (žr.3.5.7 pav.).

Kiekvienas iš paminėtų žemėvaizdžio tipų turi individualias – vyraujančias tik jam būdingas savybes: granulometrinę pagrindą, hidroklimatinį režimą, kurie sąlygoja vienokios ar kitokios augalijos vystymąsi, o tuo pačiu ir pastarojo žemėvaizdžio pritaikomumą įvairioms ūkio šakoms, rekreacijai. Pastarieji du veiksniai sąlygoja teritorijos naudojimo kryptis, bei tvarkymo pobūdį, įtakoja apgyvendinimo ir infrastruktūros sistemų išsidėstymą. Siekiant išlaikyti kraštovaizdžio stabilumą skirtinguose žemėvaizdžiuose taikomos kraštotvarkos priemonės turėtų būti diferencijuojamos.

Utenos rajono teritorijos kraštovaizdžio įsisavinimo pobūdis ir intensyvumas didele dalimi priklauso nuo konkrečiam žemėvaizdžiui būdingų litologinio pamato savybių, jų nulemtu dirvožemio derlingumo.

Šiaurinėje Utenos rajono dalyje (į šiaurvakarius nuo Utenos ir į vakarus nuo Alaušo), kur dominuoja moreninių lygumų ir senovinių aliuvinių lygumų žemėvaizdžiai, litologinis pamatas yra sunkesnės mechaninės sudėties, drėgnesnis ir tuo pačiu maistingesnis. Tose vietose natūrali kraštovaizdžio struktūra buvo labiausiai pakeista. Sureguliuotas hidrografinis tinklas, suformuoti stambesni bemiškiai laukų masyvai. Visiškai priešinga situacija rytinėje ir pietrytinėje rajono dalyje, kur plyti smėlingos fluvio-glacialinės kilmės lygumos. Šiosteritorijos dėl mažo derlingumo yra mažai tinkamos žemės ūkio veiklai, todėl jos išlaikė natūralų pobūdį bei organiškai susiklosčiusią žemėveikšlių struktūrą. Likusi Utenos rajono teritorijos dalis, apimanti kalvotąsias Aukštaičių aukštumas, ypač tose vietose, kur vyrauja stambus kalvotumas, taip pat buvo žymiai paveikta tarybinio laikotarpio žemės ūkio plėtros stambinant žemėveikšlius. Tik techniškai sunkiau pasiekiamos teritorijos dalys pačios gamtinės situacijos buvo apsaugotos nuo žemėveikšlių stambinimo invazijos – išlaikė natūralų pobūdį, organiškai susiklosčiusią žemėveikšlių struktūrą.

Šiandienos Utenos rajono kraštovaizdžio vystymosi tendencijas - brandžių miškų plotų mažėjimą, dirbamų žemių ploto didinimą natūralių pievų ganyklų sąskaita reikėtų vertinti kaip ne itin palankų reiškinį. Pastarieji kraštovaizdyje vykstantys procesai mažina geoekologinių Utenos rajono kraštovaizdžio stabilumą. Natūralų ir paramos skatinama apmiškinimą, reikėtų išskirti kaip prioritetinį atstatant ir gerinant geoekologiniu požiūriu stabilią kraštovaizdžio struktūrą.

Kraštovaizdžio vizualinis estetiškas potencialas. Kraštovaizdžio vizualinę struktūrą apsprendžia kraštovaizdžio morfologinės įvairovės bei sukultūrinimo ypatumai. Utenos rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio vizualinio estetiško potencialo vertinimas pateikiamas vadovaujantis Nacionaliniu kraštovaizdžio tvarkymo planu (toliau NKTP) (2015 m.), kuriame vizualinės struktūros veiksniai diferencijuojami pagal: vertikaliąją sąskaidą (V), horizontaliąją sąskaidą (H), vizualinį dominavimą kraštovaizdyje.

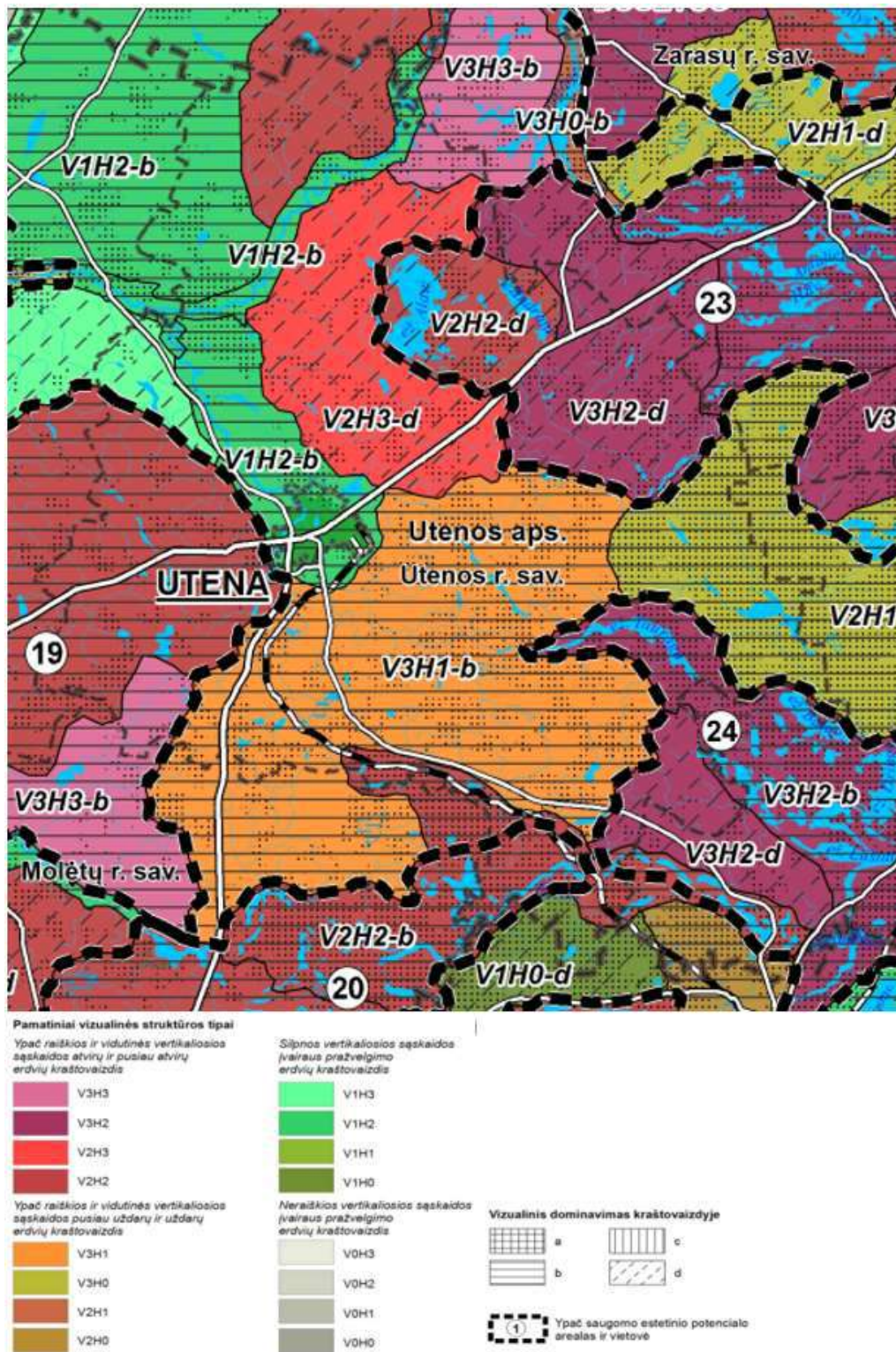
Vadovaujanti NKTP Utenos rajono teritorija didesne ar mažesne dalimi patenka į kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipų A, B ir C ribas (3.5.2 lentelė, 3.5.8 pav.).

3.5.2 lentelė. Kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipai Utenos rajono savivaldybės teritorijoje

Vizualinės struktūros tipo indeksas	Kraštovaizdžio vertikalioji vizualinė sąskaida (V)	Kraštovaizdžio horizontalioji vizualinė sąskaida (H)	Vizualinis dominavimas kraštovaizdyje (a, b, c, d)	% (nuo viso ploto)
A. Ypač ir vidutiniškai raiškios vertikaliosios sąskaidos atvirų ir pusiau atvirų erdvių kraštovaizdis:				
V3H3 (AI) - b	Ypač raiški vertikalioji sąskaida (stipriai kalvotasis bei gilių slėnių kraštovaizdis su keturių-penkių lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių atvirų pilnai apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės	2,2
V3H2 (AII) - b	Ypač raiški vertikalioji sąskaida (stipriai kalvotasis bei gilių slėnių	Vyraujančių pusiau atvirų didžiąja dalimi	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės	3,2

Vizualinės struktūros tipo indeksas	Kraštovaizdžio vertikalioji vizualinė sąskaida (V)	Kraštovaizdžio horizontalioji vizualinė sąskaida (H)	Vizualinis dominavimas kraštovaizdyje (a, b, c, d)	% (nuo viso ploto)
	kraštovaizdis su keturių-penkių lygmenų videotopų kompleksais)	apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis		
V3H2 (AII) - d	Ypač raiški vertikalioji sąskaida (stipriai kalvotasis bei gilių slėnių kraštovaizdis su keturių-penkių lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau atvirų didžiaja dalimi apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų dominantų	10,5
V2H3 (AIII) - d	Vidutinė vertikalioji sąskaida (kalvotas bei išreikštų slėnių kraštovaizdis su 3 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių atvirų pilnai apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų dominantų	11,8
V2H2 (AIV) - b	Vidutinė vertikalioji sąskaida (kalvotas bei išreikštų slėnių kraštovaizdis su 3 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau atvirų didžiaja dalimi apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės	15,1
V2H2 (AIV) - d	Vidutinė vertikalioji sąskaida (kalvotas bei išreikštų slėnių kraštovaizdis su 3 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau atvirų didžiaja dalimi apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų dominantų	9,3
<i>B. Ypač ir vidutiniškai raiškios vertikaliosios sąskaidos pusiau uždary ir uždary erdvių kraštovaizdis:</i>				
V3H1 (BI)-b	Ypač raiški vertikalioji sąskaida (stipriai kalvotasis bei gilių slėnių kraštovaizdis su keturių-penkių lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau uždary iš dalies pražvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės	25,7
V2H1 (BIII) - b	Vidutinė vertikalioji sąskaida (kalvotas bei išreikštų slėnių kraštovaizdis su 3 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau uždary iš dalies pražvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės	6,8
<i>C. Nežymios vertikalios sąskaidos įvairaus pražvelgimo erdvių kraštovaizdis:</i>				
V1H3 (CI) -d	Nežymi vertikalioji sąskaida (banguotas bei lėkštašlaičių slėnių kraštovaizdis su 2 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių atvirų pilnai apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų dominantų	1,8
V1H2 (CII) - b	Nežymi vertikalioji sąskaida (banguotas bei lėkštašlaičių slėnių kraštovaizdis su 2 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau atvirų didžiaja dalimi apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės	12,7
V1H0 (CIV) -d	Nežymi vertikalioji sąskaida (banguotas bei lėkštašlaičių slėnių kraštovaizdis su 2 lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių uždary nepražvelgiamų (miškingų ar užstatytų) erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų dominantų	0,9

Vizualinės struktūros tipo indeksas	Kraštovaizdžio vertikalioji vizualinė sąskaida (V)	Kraštovaizdžio horizontalioji vizualinė sąskaida (H)	Vizualinis dominavimas kraštovaizdyje (a, b, c, d)	% (nuo viso ploto)
			Viso:	100

3.5.8 pav. Ištrauka iš „Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas. Sprendiniai. „Kraštovaizdžio vizualinis estetiškas potencialas“ brėžinio (šaltinis: TPDR).

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra išskirta net 11 vizualinės struktūros tipų variantų ir tai rodo, kokia didelė kraštovaizdžių įvairovė telkiasi šiame krašte. Gamtinio kraštovaizdžio požiūriu su didesniu vizualiniu estetiniu potencialu yra susiję *kalvotų moreninių ežeringų aukštumų* bei *upių slėnių* žemėvaizdžiai (plačiau 2.7 teksto skyriuje), Kaip itin vertingo estetiniu požiūriu kraštovaizdžio teritorijas Utenos rajone reikia išskirti ežeringą Aukštaičių aukštumų dalį su įvairiai kalvotais, giliai daubuotais, pelkingais ir ežeringais vietovaizdžiais bei ežeringą Žeimenos lygumą.

Ypač ir vidutiniškai raiškios vertikaliosios sąskaidos atvirų ir pusiau atvirų erdvių kraštovaizdis (A tipas) Utenos rajono savivaldybėje užima daugiau nei pusę jos ploto (52,1%) ir yra vertingiausias vizualiuoju aspektu. Šio kraštovaizdžio tipo ribose raiškiausia kraštovaizdžio vizualine struktūra pasižymi AI ir AII tipai, kurie yra išskiriami ypač dideliu vaizdingumu pasižyminčiose šiaurės rytinėje ir pietrytinėje Utenos rajono dalyse. Šioms teritorijoms būdinga ypač raiški vertikali sąskaida, vyraujančios pusiau atviros gerai apžvelgiamos erdvės, kuriose pagrindinė dominantė yra išraiškingos kalvos ir ežerų duburiai. *A tipo* ribose kiek mažiau raiški yra AIII ir AIV tipų kraštovaizdžio struktūra – vyrauja vidutinė vertikaloji sąskaida (kalvotas bei išreikštų slėnių kraštovaizdis), didesnę vaidmenį vaidina horizontalioji žemėveikslių sąskaida. Šiems tipams priskiriama kalvoti arealai vakarinėje, šiaurės rytinėje, šiaurinėje ir pietinėje rajono dalyse.

Ypač raiškios ir vidutiniškai raiškios vertikaliosios sąskaidos pusiau uždarytų ir uždarytų erdvių kraštovaizdis (B tipas), turi kiek mažesnes morfologinės raiškos suvokimo galimybes už A tipo vizualinės struktūros kraštovaizdžio erdves. Utenos rajono savivaldybėje šis tipas užima apie 32,5% jos ploto, ir yra išskiriamas piečiau Utenos miesto esančioje savivaldybės dalyje.

Nežymios vertikalios sąskaidos įvairaus pražvelgimo erdvių kraštovaizdis (C tipas) Utenos rajono savivaldybėje užima santykinai mažiausią ploto dalį – apie 15,4%. Šiam vizualinės struktūros tipui priskiriama Utenos miesto teritorija ir nuo jos į šiaurės vakarus (palei Kupiškio kelią) besitęsiantis ruožas bei šiaurės vakariniai rajono pakraščiai. Šio tipo kraštovaizdžio kompleksai yra vidutinio raiškumo, gana monotoniško reljefo pobūdžio (banguotas bei lėkštašlaičių slėnių), mažai miškingi, erdvinėje struktūroje neturintys išreikštų vertikalių dominančių.

Mažiausio vizualinio estetinio potencialo - *neišreikštos vertikaliosios sąskaidos įvairaus pražvelgimo erdvių kraštovaizdis (D tipas)* Utenos rajono savivaldybės teritorijoje neišskirtas.

Didesnioji dalis AI, AII, AIII, AIV tipams priskirtų rajono teritorijų yra įtrauktos į NKTP išskirtų ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealų (toliau YSK) ribas:

- Rubikių kalvotas ežerynas – Pakalnių kalvynas (19);
- Molėtų -Labanoro ežerynas (20);
- Alaušo -Antalieptės marių -Luodžio ežerynas (23);
- Tauragnų -Ignalinos -Sirvėtos kalvotas ežerynas (24).

Šiuose arealuose, užimančiuose apie 33% rajono teritorijos ploto, būtina taikyti griežčiausius vizualinės apsaugos reikalavimus, įskaitant draudimą statyti pavienes vėjo elektrines ir pramoninius vėjo parkus. Ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealų lokalizacija pateikiama grafinėje dalyje.

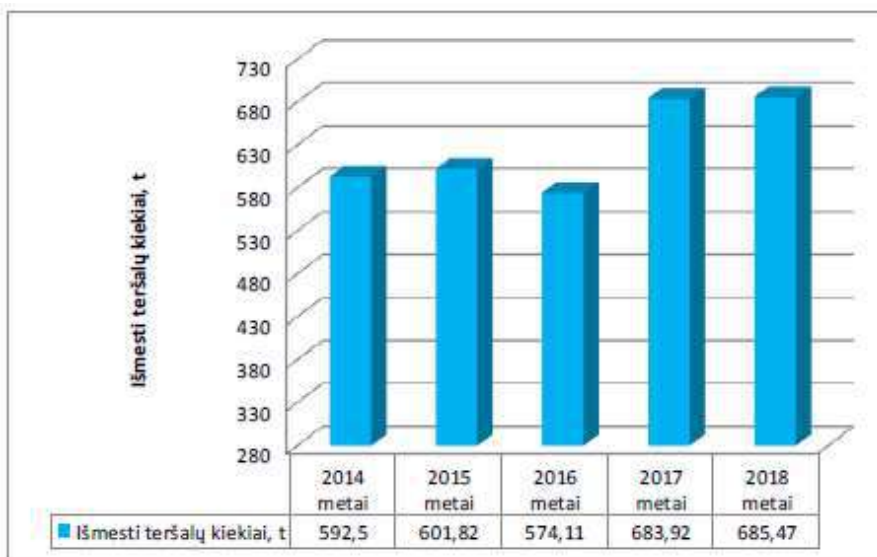
Aplinkos ministerijos tinklalapyje⁷ skelbiamo vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašo (patvirtintas aplinkos ministro 2017-10-31 įsakymu Nr. D1-885, kaip Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 1 priedo priedėlis) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje nėra nustatytų vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų.

3.6. Aplinkos kokybės vertinimas

Aplinkos oro kokybė. Utenos rajone pagrindiniai aplinkos oro teršėjai yra stacionarūs taršos šaltiniai ir transportas. Labiausiai aplinkos orą teršia mobilūs taršos šaltiniai, t. y. transporto priemonės, tačiau jų išmetami teršalai nėra tokie toksiški, kaip stacionarių taršos šaltinių teršalai. Todėl daugiausia pastangų siekiant gerinti oro kokybę yra skiriama stacionarių šaltinių išmetamų teršalų kiekiui mažinti.

Utenos rajone iš stacionarių taršos šaltinių įvairius teršalus išmeta energetikos, pramonės ir ūkio objektai, taip pat individualūs gyvenamieji namai. Individualių gyvenamųjų namų išmetamų teršalų ypač padaugėja šaltuoju metų laiku, intensyviai kūrenant katilus ir esant nepalankioms taršos sklaidai meteorologinėms sąlygoms, tačiau ši tarša nėra kontroliuojama. Utenos rajono savivaldybėje veikiančios įmonės turi vykdyti aplinkos oro monitoringą. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, galiojančius TIPK / taršos leidimus rajone turi 12 įmonių, turinčių stacionarius taršos šaltinius. Iš jų 6 savo veiklą vykdo Utenos mieste.

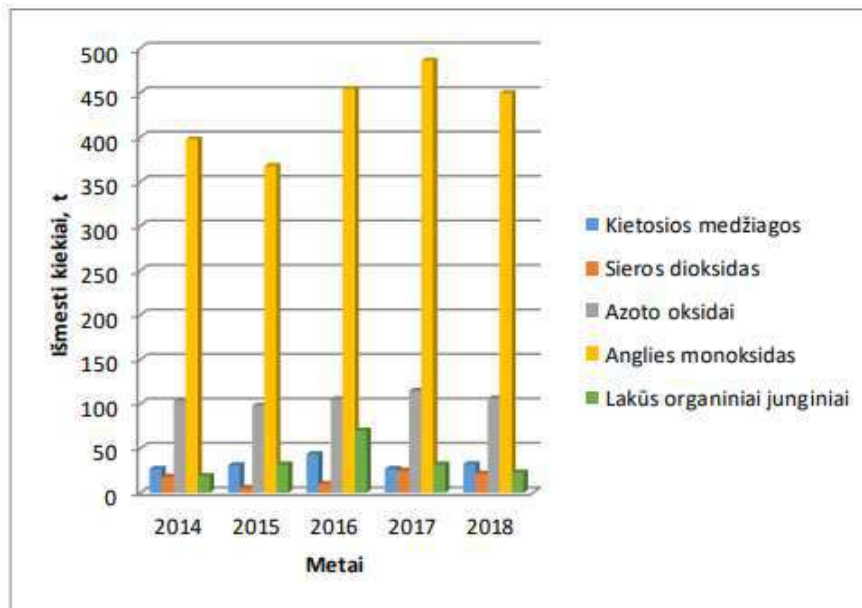
Kaip ir bendras išmetamų teršalų kiekis, taip ir atskirų teršalų kiekiai, išmetami iš stacionarių taršos šaltinių, kasmet kinta. Lietuvos statistikos departamento duomenimis teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių Utenos rajono savivaldybėje 2014 – 2018 m. laikotarpyje kito nuo 592,5 t iki 685,47 t, tame tarpe išmetimai 2018 m., lyginant su 2014 m., padidėjo 5 %, bet lyginant su 2017 m. – sumažėjo 8 % (3.6.1 pav.).

3.6.1 pav. Bendras išmestų teršalų kiekis (t/m) Utenos rajono savivaldybėje 2014 -2018 m. (Duomenų šaltinis: Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021 -2026 metų programa).

⁷ Taškai pateikiami žemėlapyje, kurio nuoroda: <https://vst-t.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=80388c28c00845d9a9792bb01cd936df>.

Kaip ir bendras išmetamų teršalų kiekis, taip ir atskirų teršalų kiekiai, išmetami iš stacionarių taršos šaltinių, kasmet kinta. Teršalų (kietųjų medžiagų, sieros dioksido, azoto oksidų, anglies monoksidų ir lakiųjų organinių junginių) kiekiai, išmetami į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių Utenos rajono savivaldybėje, pateikti 2.12.2 pav..

3.6.2 pav. Kietųjų medžiagų, sieros dioksido, azoto oksidų, anglies monoksidų ir lakiųjų organinių junginių kiekiai (t/m.), išmetami į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių Utenos rajono savivaldybėje (*Duomenų šaltinis: Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021 -2026 metų programa*).

Utenos rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane iki 2024 m. statyti stambių pramonės įmonių Utenos rajone, kurios galėtų ženkliai prisidėti prie oro taršos, nenumatoma.

Pagrindinis oro teršalų emisijos į atmosferą šaltinis Utenos rajone yra autotransportas. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, Lietuvoje transporto emisijos sudaro nuo 50 iki 70 % suminių emisijų kiekio. Didžiausią dalį teršalų struktūroje sudaro anglies monoksidas (CO), azoto oksidai (NO₂) ir nemetaniniai lakieji organiniai junginiai (NMLOJ).

Statistiniai duomenys rodo, kad Utenos rajone automobilizacijos lygis didėja, transporto srantai auga. Rajono teritoriją kerta europinė magistralė E262 (Kaunas–Utena–Daugpilis– Rėzeknė–Ostravas), magistraliniai keliai A14 (Vilnius–Utena), A6 (Kaunas–Zarasai–Daugpilis), valstybinės ir vietinės reikšmės keliai, kurių visų bendras ilgis apie 1430 km. Įvertinant minėtas aplinkybes tikėtina, kad ir ateityje vis didesnę įtaką oro kokybei turės automobilių išmetamosios dujos.

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra stacionari valstybinio aplinkos oro monitoringo stotelė („Aukštaitija“), kurioje nustatomi teršalai: kietosios dalelės (KD_{2,5}) ir ozonas (O₃). Eilėje tyrimo vietų oro kokybės matavimai atliekami pagal periodiškai atnaujinamas aplinkos monitoringo programas (Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2009 -2014, 2015-2020, 2021 -2026 metų programos).

Įgyvendinant 2015 – 2020 metų monitoringo programą savivaldybės teritorijoje stebėti teršalai – sieros dioksidas (SO₂), azoto dioksidas (NO₂), lakieji organiniai junginiai (LOJ), anglies monoksidas (CO) ir kietosios dalelės (KD₁₀). Oro kokybė buvo stebėta 4 matavimų vietose, kurių trys buvo Utenos mieste

viešosios paskirties teritorijose, o viena netoli nuo miesto esančiame Ažuolijos botaniniame - zoologiniame draustinyje.

2016 – 2020 m. laikotarpyje atliktų antropogeninės oro taršos tyrimų duomenimis nei vienoje matavimo vietoje nebuvo užfiksuota NO₂, SO₂ ir lakiųjų organinių junginių (LOJ) (benzeno, tolueno, etilbenzeno, m/p-ksileno ir o-ksileno (BTEX)) bei kietųjų dalelių (KD10) ir anglies monoksido (CO) teisės aktuose nustatytų vidutinių metinių ribinių verčių viršijimų.

Einamuoju laikotarpiu oro kokybės matavimai Utenos rajono teritorijoje atliekami pagal patvirtintą Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021 – 2026 m. programą, kurioje Utenos mieste yra numatytos 6 matavimo vietos, 3 vietos mažesnėse gyvenvietėse (Užpaliai, Sudeikiai, Tauragnai) bei 1 vieta Ažuolijos botaniniame -zoologiniame draustinyje. Matavimo vietos Utenos rajono savivaldybėje parinktos skirtingose vietovėse siekiant, kad rezultatai kuo objektyviau reprezentuotų transporto, pramonės įtaką, apibūdintų užterštumo lygį gyvenamuosiuose mikrorajonuose ir miestų centruose – dažnai ir gausiai žmonių lankomose vietose arba foninėse vietose.

Paviršinių vandenų kokybė. Paviršinių vandenų kokybė priklauso nuo teršalų, patenkančių į vandens telkinius kiekių ir savybių bei pačių vandens telkinių ypatybių. Tarp pagrindinių vandens telkinių teršėjų yra namų ūkiai, pramonė ir žemės ūkis. Gyventojų ir pramonės išleidžiami nutekamieji vandenys priskiriami sutelktajai taršai, o tarša iš žemės ūkio vadinama pasklidąja, tuo nurodant skirtingą sklaidos pobūdį. Taškinė tarša, nepaisant to, kad labai pakito ne tik bendras nuotekų kiekis (vandens suvartojimo pramonės ir komunaliniame sektoriuje sumažėjimas), pagerėjo jų išvalymo lygis (buvo modernizuojami ar statomi nuotekų valymo įrenginiai), išlieka viena iš labiausiai įtakojančių paviršinio vandens kokybę. Pagrindinis vandenų apsaugos strateginis tikslas – pagerinti vandens telkinių ekologinę būklę, mažinant teršimą iš koncentruotų taršos židinių – miestų.

Nors sutelktosios taršos šaltiniai daro žymią įtaką vandens aplinkai, tačiau didelė dalis teršalų, ypač azoto junginių, į upelius ir upes patenka iš pasklidųjų taršos šaltinių. Būtent dėl to, kad nėra žinomi konkretūs taršą sukeltantys šaltiniai bei taršos mastas, pasklidąją taršą žymiai sunkiau įvertinti bei kontroliuoti nei sutelktąją. Pagrindiniai pasklidosios taršos šaltiniai yra žemės ūkio veikla. Gyvulių mėšlo ir mineralinių trąšų naudojimas didina azoto ir nitratų azoto koncentraciją upėse.

Upių, ežerų ir tvenkinių valstybinio monitoringo metu kiekvienais metais tiriami⁸ skirtingi paviršinio vandens telkiniai (2017 m. – Talė ties Andreikėnais, Utenaitė ties Narkūnais, Būka ties Vaišnoriškėmis, ež. Paštys, ež. Lamėstas; 2018 m.- Klykių ež., Nemeikščių tv.; 2019 m.- ež. Luknas, ež. Utenas, ež. Utenykštis, Utenos tv.).

Pagal Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2015 -2020 metų programą buvo vykdoma Šventosios, Vyžuonos, Rašės, Viešos upių ir Politiškių ežero vandens kokybės stebėseną. Tyrimo tikslas: iširti paviršinių vandens telkinių būklę ir teikti informaciją, reikalingą antropogeninės taršos mažinimo bei vandens telkinių būklės gerinimo priemonių parengimui ir įgyvendinimui, įgyvendinamų vandensaugos

⁸ tirti šie parametrai: temperatūra (°C); ištirpusio deguonies kiekis vandenyje O₂ (mg/l O₂); aktyvi vandens reakcija, pH; BDS7 (mg/l O₂); fosfatų fosforas (mg/l PO₄); nitratų azotas (mg/l NO₃); nitritų azotas (mg/l NO₂); amonio azotas (mg/l NH₄); permanganato indeksas; P bendras (mg/l P); N bendras (mg/l N); suspenduotos medžiagos (mg/l), Vyžuonos ir Rašės upėse papildomai naftos produktai (mg/l).

priemonių efektyvumo įvertinimui. Vykdyto monitoringo metu aktyvios vandens reakcijos (pH) ir skendinčių medžiagų nustatytos vertės kito norminių verčių ribose. Tyrimų laikotarpiu tirtose upėse padidėjo prisotinimas deguonimi. Visose tirtose upėse ištirpusio deguonies kiekis, BDS7 rodiklio, fosfatų fosforo ir amonio azoto koncentracijų vertės nesiekė vandens telkiniams taikomų ribinių verčių. Tirtose upėse fosforo junginių koncentracija 2016–2019 metų laikotarpiu kito nežymiai. Vidutinė naftos angliavandenilių koncentracija 2016–2019 metų laikotarpiu neviršijo ribinės vertės.

Einamuoju laikotarpiu rajono teritorijoje esančių paviršinių vandens telkinių vandens kokybės stebėseną vykdoma pagal patvirtintą Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021 – 2026 m. programą. Siekiant išlaikyti ankstesnių monitoringų stebėsenos metu gautų duomenų vientisumą, paviršinio vandens kokybės matavimų vietas išlieka tos pačios, naujos vandens kokybės matavimo vietos numatytos Leliūnų tvenkinyje, Tauragno ir Klykių ežeruose.

Požeminių vandenų kokybė. Požeminis vanduo yra viena iš aplinkos komponentų, kurio kokybė priklauso nuo kitų komponentų – dirvožemio, paviršinio, atmosferos užterštumo ir ūkinės veiklos. Ūkinė veikla daro dvejopą įtaką požeminio vandens ištekliams: naudojimo išdavėje sekinami jo resursai, o skleidžiama tarša keičia vandens cheminę sudėtį, tuo pačiu ir jo kokybę. Siekiant užtikrinti visuomenės teisę turėti pakankamai geros kokybės švarų ir nekenksmingą sveikatai vandenį, didelis dėmesys skiriamas požeminio vandens išteklių apsaugai. Vykdomi veiksmai yra orientuojami į požeminio vandens išteklių kiekybės ir kokybės kitimo kontrolę bei teršimo minimizavimą.

Utenos rajone yra Politiškių valstybinio požeminio vandens monitoringo postas. Šis postas įrengtas nepažeistose gamtinėse sąlygose. Daugiamečių stebėjimų duomenimis šiame poste požeminio vandens tarša nenustatyta.

Siekiant stebėti, vertinti bei prognozuoti ūkinės veiklos daromą poveikį gamtinės aplinkos kokybei, vykdomas ūkio subjektų poveikio požeminiam vandeniui monitoringas, tam, kad būtų galima užtikrinti jų sukeltos taršos ar kito poveikio mažinimą. Požeminio vandens monitoringas yra privalomas:

- požeminio vandens vartotojams (vandenvietėms, imančioms daugiau kaip 100 m³/d);
- ūkinės veiklos vykdytojams, kurie patenka į potencialių teršėjų sąrašą.

Utenos rajono gyventojams centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens kokybė tikrinama vadovaujantis geriamojo vandens programinės priežiūros planais, suderintais su Utenos valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba.

Utenos rajono vandenvietėse išgaunamo tarpmoreninių vandeningųjų sluoksnių ir Šventosios-Upninkų vandeningojo komplekso požeminio vandens kokybė yra gera ir atitinka Lietuvos Higienos normos 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimus. Tik pavieniuose vandens mėginiuose pasitaiko padidintų organinės medžiagos, amonio ar geležies jonų koncentracijų. Utenos m. Kaliekių ir Tauragnų miestelio vandenvietėse išgaunamo vandens kokybės stebėjimo rezultatai yra sisteminami centralizuotai. Kitų vandenviečių vandens cheminės sudėties tyrimų rezultatai kaupiami įvairiose organizacijose, todėl negali būti apibendrinti.

Siekiant išsaugoti geriamojo požeminio vandens kokybę vandenviečių teritorijose ir jų apylinkėse, vadovaujantis požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašu, steigiamos

vandenviečių apsaugos zonos (VAZ). Utenos rajone apsaugos zona, susidedanti iš trijų juostų yra nustatyta 6 vandenvietėms („Švyturys-Utenos alus“, Antalgės, Kuktiškių, Sudeikių, Užpalių, Kaliekių). Griežto režimo apsaugos juosta (1-oji juosta) skirta saugoti vandenvietę ir joje esančius požeminio vandens kaptazo įrenginius nuo nuolatinės, atsitiktinės arba tyčinės taršos. Apribojimų juostos yra skirtos apsaugoti vandenvietę nuo mikrobinės (2-oji juosta) ir cheminės (3-joji juosta) taršos. Likusioms (39) rajono teritorijoje esančioms vandenvietėms yra nustatyta 1-oji juosta ir 50 m spinduliu (įskaitant 1-ąją juostą) aplink vandenvietę – taršos apribojimo juosta. Vandenviečių apsaugos zonos (VAZ) yra pateikiamos grafinės dalies brėžiniuose.

Ūkio subjektų požeminio vandens monitoringas vykdomas pagal kiekvienam ūkio subjektui 3 – 5 metų laikotarpiui paruoštą individualią monitoringo programą, kurią derina Lietuvos geologijos tarnyba ir regionų aplinkos apsaugos departamentai. Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis, ūkio subjektų požeminio vandens monitoringą rajono teritorijoje turi vykdyti kelios dešimtys ūkio subjektų. Ūkio subjektų požeminio vandens monitoringo rezultatai liudija gruntinio vandens taršą organine medžiaga ir azoto junginiais.

Didžiojoje Utenos rajono teritorijos dalyje pirmojo nuo žemės paviršiaus, negiliai slūgsančio gruntinio vandens sluoksnio gamtinė sauga yra silpna (žr. 2.3 teksto skyriuje), todėl jo kokybė labai priklauso nuo žemės paviršiuje vykdomos ūkinės veiklos. Didėjant antropogeninės kilmės atmosferos ir dirvožemio užterštumui, tam tikra dalis teršalų patenka į požeminius vandenis. Kokia dalis Utenos rajono gyventojų naudoja šachtinių šulinių vandenį tiksliai duomenų nėra, bet tokių vis dar išlieka, nepaisant vykdomos vandentvarkos infrastruktūros plėtros.

Utenos visuomenės sveikatos centras, Nacionalinė maisto ir veterinarijos tarnyba nuolat tiria šachtinių šulinių vandenį, vertina jo atitikimą saugos ir kokybės reikalavimams, kuriuos reglamentuoja HN 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“. Vadovaujantis Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2015 -2020 metų programą buvo atliekamas šachtinių šulinių monitoringas eilėje Utenos rajono savivaldybės gyvenviečių (Užpaliai, Mockėnai, Vijeikiai, Nečioniškis). Pagal Programas buvo tiriami šie parametrai: požeminio vandens pH, savitasis elektrinis laidis, permanganato indeksas, nitratų (NO_3^-), amonio azoto (NH_4^+-N), nitritų (NO_2^-), fosfatų, ištirpusio deguonies koncentracijos. Tyrimų duomenys rodo, kad nebuvo fiksuojama besitęsiančių ribinių verčių viršijimų. Visi nustatyti ribinių verčių viršijimai (nitritų, nitratų, fosfatų) vienkartiniai ir neturi jokio ryškaus tęstinumo.

Einamuoju laikotarpiu Utenos rajono teritorijoje šachtinių šulinių vandens kokybės stebėseną vykdoma pagal patvirtintą Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021 – 2026 m. programą. Šachtinių šulinių monitoringo vietos parinktos atsižvelgus į komunalinių atliekų sąvartyną bei pasklidąją taršą, šalia potencialių žemės ūkio taršos šaltinių dėl neigiamos žemės ūkio veiklos įtakos. Išlaikomas tęstinumas – parinktos šachtinių šulinių monitoringo vietos yra tos pačios kaip Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2015–2020 metų programoje ir atsižvelgiant į potencialiai užterštas teritorijas įtrauktos papildomos šachtinių šulinių vandens kokybės matavimų vietos (Daržiniai, Kaniūkai, Dičiūnai).

Dirvožemio tarša. Dirvožemio ekologinė būklė Utenos rajone buvo tirta, sudarant Lietuvos geocheminį atlasą (Kadūnas ir kt., 1999). Šių tyrimų metu buvo nustatytos sunkiųjų metalų koncentracijos paviršiniame skirtingos mineralinės sudėties dirvožemio sluoksnyje, upių dugno nuosėdose ir sniego dangos dulkėse.

Utenos rajone nustatytos padidintos šių elementų koncentracijos:

- Kobalto (**Co**)- >9,1 ppm durpingame ir priemolingame dirvožemyje;
- Itrio (**Y**)- > 30,8 ppm ir ličio(**Li**)- >24,8 ppm durpingame dirvožemyje šiaurinėje rajono dalyje;
- Mangano (**Mn**) 94- 98 ppm dirvožemyje šiaurės rytinėje rajono dalyje ir 1303- 1737 ppm upelių dugno nuosėdose Tauragnų apylinkėse;
- Švino (**Pb**)- nuo 94 iki 99 ppm dirvožemyje šiaurės rytinėje rajono dalyje ir > 29 ppm upelių dugno nuosėdose prie Tauragno ežero;
- Cinko (**Zn**)- > 56,3 ppm durpingame dirvožemyje ir apie 84 ppm upelių dugno nuosėdose pietinėje rajono dalyje.

Palyginti su kitais Lietuvos rajonais, bendras dirvožemio užterštumas Utenos rajone yra nedidelis, tačiau atliktais tyrimais nebuvo vertinama koncentruotos taršos židinių įtaka dirvožemio kokybei. Žmogaus ūkinės veiklos sąlygotą dirvožemio taršą atspindi Pb, Mo, Ag, P, Mn elementų koncentracijos. Sunkieji metalai kaupiasi daugiausiai durpingame dirvožemyje, o su paviršiniu ir gruntiniu vandeniu patenka į upių dugno nuosėdas. Kai kurių iš technogeninių elementų koncentracijų padidėjimas nustatytas šiaurės rytinėje rajono dalyje.

Pagal Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2015-2020 metų programą buvo atlikti dirvožemio tyrimai nustatytose tyrimo vietose: prie kelio Utena – Zarasai, prie kelio Vilnius -Utena, Ažuolijos botaninio -zoologinio draustinio zonoje.

Dirvožemio užterštumo pavojingumas vertintas naudojant didžiausių leidžiamų koncentracijų dirvožemyje (DLK) reikšmes vadovaujantis Lietuvos higienos norma HN 60:2015 Pavojingųjų cheminių medžiagų ribinės vertės dirvožemyje. 2016–2019 metais vykdyto dirvožemio monitoringo metu stebėtos bendrosios savybės (dirvožemio granulimetrinė sudėtis, tūrinis svoris), cheminė sudėtis (bendrieji org. C ir N, judriojo P, mineralinio N kiekiai, sorbuotų bazių suma), elektrocheminiai parametrai (pH, elektrinis laidumas), sunkiųjų metalų (Cu, Pb, Cd, Zn, Cr, Ni) koncentracijos.

Remiantis tyrimų duomenimis, visose tyrimų vietose (prie kelio Utena – Zarasai, prie kelio Vilnius – Utena ir Ažuolijos botaninio – zoologinio draustinio zonoje) dirvožemio tūrinis svoris buvo iki 2,0 g/cm³, bendra organinė anglis iki 3 %, judrusis fosforas iki 840 mg/kg, pH iki 8, elektrinis laidis iki 20 μS/cm. Sunkiųjų metalų (Pb, Zn, Ni, Cd, Cr) nustatytos reikšmės nė karto neviršijo DLK, tik Cu 2019 m. prie kelio Utena – Zarasai viršijo DLK. Iš pateiktų rezultatų matyti, kad sunkiųjų metalų kiekiai dirvožemiuose nekinta, todėl kasmet imti dirvožemio mėginius nebūtina.

Einamuoju laikotarpiu Utenos rajono teritorijoje dirvožemio užterštumo tyrimai vykdomi pagal patvirtintą Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2021– 2026 m. programą. Siekiant išlaikyti ankstesnių monitoringų stebėsenos metu gautų duomenų vientisumą, dirvožemio kokybės matavimų vietos išlieka tos pačios kaip ir Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2015 –2020 metų programoje. Taip pat, siekiant įvertinti viršutinio dirvožemio horizonto, kuris yra antrinis taršos emisijos šaltinis augalams ir gruntiniam vandeniui, užterštumą sunkiaisiais metalais numatytos papildomos dirvožemio užtaršos matavimų vietos Utenos rajono savivaldybės mažesnėse gyvenvietėse (Užpaliai, Vyžuonos, Sudeikiai, Daugailiai, Joneliškis, Kuktiškės, Tauragnai).

Lietuvos Geologijos tarnybos duomenimis Utenos rajono teritorijoje yra 281 potencialus geologinės aplinkos taršos židiny (TŽ)⁹. Įvertinant pavojingumo laipsnį gruntui, paviršiniam bei požeminiam vandeniui jie yra priskiriami: *vidutinio* (153), *didelio* (92) ir *ypatingai didelio* (36) pavojingumo objektų kategorijoms. TŽ kelia grėsmę geologinės aplinkos, tame tarpe dirvožemio kokybei. Neigiamos žmogaus ūkinės veiklos įtakos geologinės aplinkos kokybei tikimybę galima vertinti pagal TŽ techninę būklę, padėtį geologinėje aplinkoje, teršiančių medžiagų šiuose objektuose savybes ir kitus požymius. Daugiausiai TŽ planuojamoje teritorijų telkiasi Utenos miesto teritorijoje (133).

Potencialiai pavojingi geologinei aplinkai yra tie ūkinės veiklos objektai, kuriuose sukauptas didelis kiekis pavojingu medžiagų, o teritorijoje slūgsančio gruntinio vandens gamtinė sauga yra silpna. Potencialų pavojų užteršti geologinę aplinką kelia ilgalaikė bei netvarkinga objektų eksploatacija ir/ar techniniu aplinkosauginių priemonių netaikymas (rezervuarų izoliacinių dangų nebuvimas, teršiančių medžiagų patekimas ant žemės paviršiaus technologinio proceso metu ir kt.).

3.7. Aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas bus įgyvendinamas ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – rajono dalių, gyvenamųjų vietovių (miestų, miestelių, kaimų) bendruosius, detaliuosius ar specialiuosius planus stambesniame mastelyje bei konkrečių objektų techninius projektus. Neįgyvendinti rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano reiškia, kad visi žemesnio lygmens planai neturės bendro konteksto ir bus tikimybė žymių klaidų ir žymaus neigiamo poveikio aplinkai.

Dabar galiojančiame Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2020 m.) suformuoti sprendiniai buvo orientuoti į kuo didesnę urbanizuotų teritorijų plėtrą, neišskiriant aiškių prioritetinių krypčių. Esamos būklės duomenų vertinimo išvados rodo, kad bendrojo plano sprendimais nustatyta rajono teritorijos plėtra savo apimtimis buvo per didelė. Per laikotarpį, praėjusi nuo bendrojo plano patvirtinimo, didžioji dalis sprendinių liko neįgyvendinti. Utenos rajono savivaldybei būdingos neigiamos demografinės tendencijos bei neigiamos prognozės verčia orientuotis ne į kiekybinę, bet į kokybinę rajono teritorijos vystymą. Tad rengiamame Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime prioritetą yra teikiamas kokybinei plėtrai, išlaikant susiformavusią gyvenamųjų vietovių sistemos struktūrą bei didinant teritorijų, tame tarpe rekreacinių, panaudojimo efektyvumą bei visa tai derinant su kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo interesais. Parengtos Bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos sudaro sąlygos išvengti procesų, kurie savo poveikiu gali stipriai įtakoti kraštovaizdžio erdvinės struktūros ir estetinio potencialo pokyčius t.y. devastuoti, sumažinti kraštovaizdžio erdvinės struktūros stabilumą užtikrinančių teritorijų vertę.

Utenos rajono bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo (koncepcijos) stadijoje nustatytas funkcinis – erdvinis planas bei kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijos ir kryptys užtikrina vertingiausių kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės, didelio vizualinio estetinio potencialo arealų vertės, gamtinio karkaso teritorijų geokologinio potencialo išsaugojimą ir/ar jo

⁹ *Potencialus taršos židiny* - žmogaus ūkinės veiklos objektas, iš kurio teršiančios medžiagos gali patekti į aplinką

stiprinimą. Numatomos kaitos tendencijos iš esmės pačios fiziomorfologinės kraštovaizdžio struktūros nekeičia, tačiau sąlygoja funkcinės pusiausvyros užtikrinimą, plėtros tvarumą.

Neįgyvendinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijoje numatomų teritorijos vystymo sprendinių, bus sudėtinga reikiamai reguliuoti urbanizacijos procesus, vykstančius natūralaus bei dalinai natūralaus kraštovaizdžio sąskaita, nevyks kryptingas inžinerinės infrastruktūros ir paskutiniu metu labai aktuali tapęs atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo plėtojimas. Suaktyvėję žemėnaudos kaitos procesai ir toliau turės tendenciją plėstis, darydami žalą gamtiniam ir kultūriniam kraštovaizdžiui, jo vertybėms, nebus sudarytos sąlygos optimalios urbanistinio karkaso bei kraštovaizdžio struktūros išlaikymui. Privataus intereso skatinamas kraštovaizdžio apsaugos požiūriu vertingų gamtinio karkaso teritorijų urbanizavimas, netaikant bendrojo plano sprendinių, neigiamai įtakos gamtinio karkaso teritorijų būklę, gamtinių rekreacinių išteklių kiekį ir kokybę, jų panaudojimo galimybes. Ilgainiui aplinkoje pradeda reikštis geoekologinės krizės požymiai – dirvožemio erozija, vandenų eutrofikacija, nuotėkio svyravimai, bioįvairovės nykimas, aplinkos oro, paviršinių ir požeminių vandenų, dirvožemio užterštumo didėjimas. Neplaninis arba stichinis (anarchinis) teritorijų vystymas iššaukia didelę gamtinės aplinkos pažeidimų tikimybę, jos kokybės blogėjimą, probleminių taškų gausos didėjimą. Neapgalvotos raidos grubių klaidų taisymas natūroje daug kartų brangesnis, negu modeliavimas planuose.

4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS

Gamtinė aplinka yra atsvara urbanizuotai technogeninei aplinkai, todėl darnaus vystymosi principas reikalauja reguliuoti urbanizacijos procesą, nedarant žalos aplinkai. Nevaldoma urbanizacija gali turėti neigiamos įtakos ir negrįžtamų pasekmių aplinkai, visų pirma gamtinei ir kultūrinei. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniais rajono teritoriją siekiama vystyti sudarant optimalias sąlygas urbanizacijos, ūkinės veiklos, rekreacijos vystymui bei gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio apsaugos užtikrinimui.

Remiantis atliktu esamos būklės vertinimu nustatyta, kad teritorijas, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus Utenos rjono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendinius, atstovauja *kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės bei nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugai svarbios teritorijos ir objektai*.

4.1. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos

4.1.1. Saugomos gamtinės teritorijos ir gamtos paveldo objektai

Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis Utenos rajono savivaldybėje saugomų teritorijų tinklą formuoja: *konservacinės apsaugos prioriteto* saugomos teritorijos – 10 draustinių (tame tarpe 2 savivaldybės saugomi), 20 gamtos paveldo objektų (tame tarpe 5 savivaldybės saugomi) bei *kompleksinės saugomos teritorijos* - 1 nacionalinis parkas (dalis), 2 regioniniai parkai (nedidelės dalys). Visos šios teritorijos užima 12249,7 ha plotą (10% savivaldybės teritorijos ploto). Šis rodiklis Utenos rajono savivaldybėje yra beveik dvigubai mažesnis už vidutinį šalyje (17,6%).

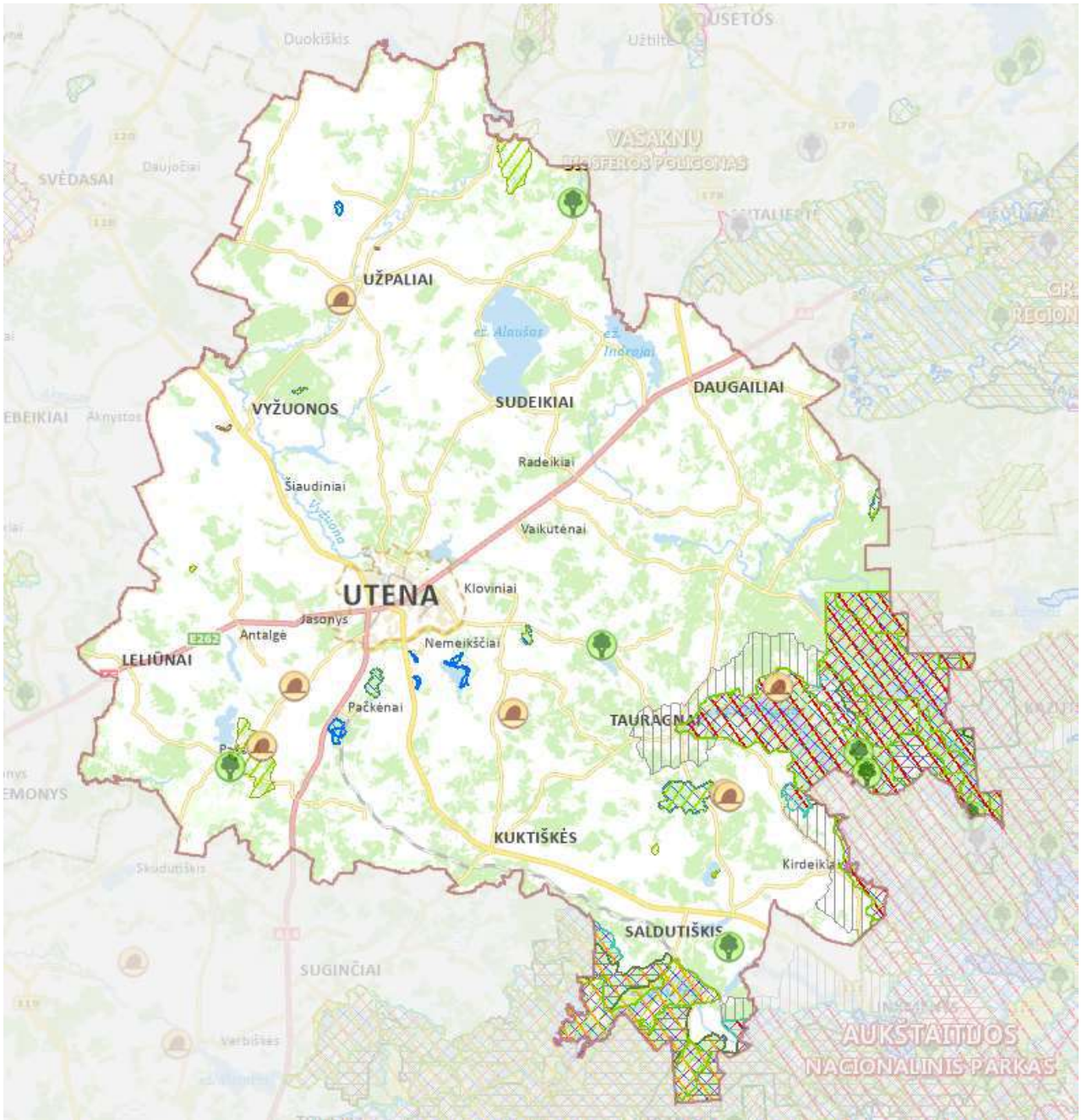
Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esančių ypač saugomų teritorijų bei objektų sąrašai pateikiami 4.1.1 ir 4.1.2 lentelėse, teritorinė lokalizacija 4.1.1 pav. bei grafines dalies brėžiniuose.

4.1.1 lentelė. Saugomos teritorijos Utenos rajono savivaldybėje

Saugomų teritorijų grupė	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas/dalis rajone (ha)	Paskirtis
VALSTYBINIAI PARKAI	1. Aukštaitijos nacionalinis	40974,8 / 8143,6	Seniausias, 1974 m. įkurtas nacionalinis parkas – reprezentuoja miškingą ežerynų kraštovaizdį, saugo unikalią trijų kraštovaizdžio sričių sandūroje esančių Žeimenos aukštupio ekosistemų, Ažvinčių (Gervėčių) sengirės ir Balčio ežero gamtinius kompleksus, Baluošo, Šiliniškių, Tauragno ir Uteno miškingų ežeruočių dubaklonių, Kiaunos slėnio bei Benediktavo moreninio masyvo kraštovaizdį, kitas gamtos vertybes, 104 pušynų apsuptus ežerus.
	2. Labanoro regioninis	55320,2 / 2921,8	Išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo bei rekreaciniu požiūriais vertingus Rytų

Saugomų teritorijų grupė	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas/dalis rajone (ha)	Paskirtis
			Aukštaitijos kraštovaizdžio kompleksus, jų gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti
	3. Gražutės regioninis	31932,9 / 0,2	Išsaugoti ežeringo miškingo Šventosios aukštupio kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes
VALSTYBINIAI IR SAVIVALDYBĖS DRAUSTINIAI	4. Indubakių geologinis	7,5 / 7,5	Išsaugoti ledyno paliktą riedulyną
	5. Stabulankių geologinis	7,4 / 7,4	Išsaugoti ledyno paliktą riedulyną
	6. Vajelių geologinis	13,5 / 13,5	Išsaugoti ledyno paliktą riedulyną
	7. Pakalnių geomorfologinis	404,3 / 404,3	Išsaugoti Baltijos aukštumų lanko moreninių plokščiakalvių ruožo etaloną Aukštaičių aukštumoje
	8. Vaiskūnų geomorfologinis	445,1 / 320,1	Išsaugoti gausių termokarstinių pradubų performuotą reljefą Sėlių aukštumoje
	9. Vyžuonų botaninis*	6,8 / 6,8	Išsaugoti spygliuočių ir mišraus miško medynų beimiško pelkinius biotopus, tipiškas jiems augalijos gyvūnijos bendrijas, retų saugomų ir į raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų rūšių buveines
	10. Ažuolijos botaninis - zoologinis *	67,6 / 67,6	Išsaugoti unikalų brandžių medynų ažuolyną, lapuočių miško augalijos ir gyvūnijos bendrijas, retų bei saugomų ir į raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų rūšių buveines, vaizdingą Viešos upelio kraštovaizdį
	11. Alių telmologinis	25,9 / 25,9	Išsaugoti vertingą aukštapelkės raistą, kuriame yra Europos Bendrijos svarbos natūrali buveinė – 91D0 pelkiniai miškai ir užtikrinti palankią natūralios buveinės apsaugos būklę; vykdyti natūralios buveinės stebėseną, mokslo tyrimus.
	12. Balčių telmologinis	48,4 / 39,4	Išsaugoti pakraštiniams moreninėms aukštumoms būdingą Samanyčios pelkę
13. Žiezdrių kraštovaizdžio	291,5 / 291,5	Išsaugoti raiškų keiminių didžkalvių kraštovaizdį su aukščiausiu Aukštaičių aukštumoje Papiliakalnio kalnu	
VISOS ST RAJONE		12249,7	10% savivaldybės teritorijos ploto

*- draustinio reikšmė – savivaldybės

4.1.1 pav. Saugomos teritorijos Utenos rajono savivaldybės teritorijoje (šaltinis: LR saugomų teritorijų valstybės kadastras).

Didžiąją dalį, apie 90,3% saugomų teritorijų ploto Utenos rajone užima kompleksinės saugomos teritorijos: *Aukštaitijos nacionalinis parkas* (8143,6 ha), *Labanoro regioninis parkas* (2921,8 ha) ir *Gražutės regioninis parkas* (0,2 ha).

Saugomų teritorijų tarpe Utenos rajono savivaldybėje savo svarba ir užimamu plotu išsiskiria *Aukštaitijos nacionalinis parkas* (rajono ribose yra 19,9% šio parko ploto). *Aukštaitijos nacionalinis parkas* yra seniausias nacionalinis parkas Lietuvoje - įsteigtas Lietuvos Ministrų Tarybos 1974 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. 124 Ignalinos, Švenčionių ir Utenos rajonų savivaldybių administruojamų teritorijų dalyse

ir skirtas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams bei antropoekosistemoms, reprezentuojantiems Aukštaitijos etnokultūrinės srities ir jos paribio gamtos bei kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti. Nacionalinio parko paskirtis nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273 „Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo“. Aukštaitijos nacionalinio parko apsaugos režimą užtikrina ir nacionalinio parko steigimo tikslų įgyvendinimą koordinuoja Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija.

Aukštaitijos nacionalinis parkas tvarkomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 416 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 16 d. Nr.1041 redakcija) patvirtinta Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), kuri nustato nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonas, bendrus planavimo ir tvarkymo principus bei kryptis rekreacinei sistemai sukurti, ūkinės veiklos apribojimus visam NP bei atskirose funkcinio prioriteto zonose, kitais teritorijų ir strateginio planavimo dokumentais, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 438 patvirtintu Aukštaitijos nacionalinio parko apsaugos reglamentu.

Aukštaitijos nacionalinio parko teritorija, pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir naudojimo galimybes yra skirstoma į: konservacinio, ekologinės apsaugos, rekreacinio, gyvenamojo funkcinio prioriteto zonas. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra nustatytos parko buferinės apsaugos zonos, kurių paskirtis– apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio. Veiklą buferinėje zonoje reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo V skyriaus dvidešimt ketvirtojo skirsnio reikalavimai.

Antroji kompleksinės saugoma teritorija – *Labanoro regioninis parkas*, kurio steigimo tikslas išsaugoti Labanoro girios ir jos ežerynų kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, rekreaciniu požiūriu vertingus Rytų Aukštaitijos kraštovaizdžio kompleksus, į Utenos rajono savivaldybės ribas patenka tik nedidele ploto dalimi (5,3%) yra tvarkoma vadovaujantis Labanoro regioninio parko ir jo zonų ribų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1530 ir Labanoro regioninio parko tvarkymo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013-03-28 įsakymu Nr. D1-219.

Trečioji kompleksinė saugoma teritorija – *Gražutės regioninis parkas*, kurio steigimo tikslas išsaugoti ežeringo, miškingo Šventosios upės aukštupio kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti, į Utenos rajono savivaldybės ribas patenka labai nedidele ploto dalimi (0,2ha) šiaurės rytinėje dalyje.

Utenos rajono savivaldybėje draustinių grupė nėra gausi (10, tame tarpe 2 savivaldybės saugomi), draustinius sudaro:

- **geomorfologiniai** draustiniai skirti tipiškų bei unikalių reljefo kompleksų apsaugai – *Pakalnių, Vaiskūnų*;
- **geologiniai** draustiniai skirti žemės gelmių struktūrų, tipiškų sluoksnių atodangų, uolienu ar fosilijų kompleksams saugoti – *Indubakių, Stabulankių, Vajelių*;
- **telmologiniai** draustiniai skirti įvairių tipų pelkių ekologinėms bendrijoms apsaugoti – *Alių, Balčių*;
- **kraštovaizdžio** draustiniai skirti raiškiems ir unikaliems kraštovaizdžio fragmentams apsaugoti – *Žiezdrių*;

- **botaniniai** draustiniai skirti retoms bei nykstančioms laukinių augalų ir grybų rūšims bei jų bendrijoms ir buveinėms saugoti – *Vyžuonų*;
- **botaniniai -zoologiniai** draustiniai skirti retoms bei nykstančioms laukinių augalų, grybų ir gyvūnų rūšims, jų bendrijoms ar buveinėms saugoti – *Ažuolijos*.

Draustiniai Utenos rajono savivaldybėje užima nedidelę visų saugomų teritorijų ploto dalį (9,7%) ir tik 1% rajono savivaldybės teritorijos ploto.

Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP), kurio sprendiniai yra integruoti į naująjį LR bendrąjį planą, Utenos ir nedidele dalimi Zarasų rajonų savivaldybių teritorijoje yra rekomenduojama įsteigti *Alaušo* rekreacinį parką (žr. grafinės dalies brėžiniuose). Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosiuose sprendiniuose naujų saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų steigimo pasiūlymai neteikiami, nes tai yra specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslai. Įvertinant kiekybinius saugomų teritorijų tinklo išvystymo Utenos rajono savivaldybėje rodiklius, didžiausią dėmesį reikėtų skirti saugomų teritorijų, tame tarpe ir savivaldybės svarbos, sistemos vystymui bei reikiamam saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų užtikrinimui.

Kraštovaizdžio apsaugai ir jo identitetui svarbios ne tik dešimtis, šimtus ir daugiau hektarų užimančios saugomos teritorijos, bet ir nedidelius plotus užimantys gamtos paveldo objektai. Utenos rajono savivaldybėje gamtos paveldo objektų grupė palyginti gausi – 20 objektų, tame tarpe: geologiniai - 8, hidrografiniai - 1, botaniniai – 7, hidrogeologiniai – 3, geomorfologiniai – 1 (4.1.2 lentelė). Gamtos paveldo objektai yra sutinkami įvairaus sukultūrinimo laipsnio Utenos rajono teritorijose.

4.1.2 lentelė. Gamtos paveldo objektai Utenos rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
<i>Geologiniai objektai</i>		
1.	Akmenys „Mokas ir Mokiukas“	Tauragnų sen., Šeimatis k., Aukštaitijos nacionalinis parkas (Tauragno kraštovaizdžio draustinis)
2.	Laumės valtis (riedulys)*	Užpalių sen., Lygamiškio k.
3.	Utenio akmuo	Leliūnų sen., Viskėnų k.
4.	Vosgėlių akmuo	Leliūnų sen., Vosgėlių k.
5.	Biliakiemio Puntukas*	Utenos sen. Biliakiemio k.
6.	Žiezdrių akmuo*	Tauragnų sen., Žiezdrių k.
7.	Laumės akmuo*	Tauragnų sen., Žiezdrių k.
8.	Šeimyniškių atodanga su konglomerato uola	Užpalių sen., Šeimyniškių k.
<i>Geomorfologiniai objektai</i>		
9.	Kartuvių kalnas (Vyžuonų ozas)	Vyžuonų sen., Vyžuonų vs., Utenos miškų urėdijos Vyžuonų g-jos (273 kv., 4-10 skl.) teritorija
<i>Hidrogeologiniai objektai</i>		
10.	Lygamiškio šaltinis	Užpalių sen., Lygamiškio k.
11.	Varniškių šaltinis*	Tauragnų sen., buv. Varniškių II vs., Ignalinos miškų urėdijos Minčiagirės g-jos (510 kv., 20 skl.) teritorija, Aukštaitijos nacionalinis parkas, Pliaušės hidrografinis draustinis
12.	Rašės versmės Laumės Akys	Utenos miestas, Rašės parko teritorija
<i>Hidrografiniai objektai</i>		

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
13.	Aiseto pusiasalis	Labanoro regioninis parkas, Aiseto kraštovaizdžio draustinis
Botaniniai objektai		
14.	Pakalnių ažuolas	Leliūnų sen., Pakalnių k.
15.	Klykių ažuolas	Tauragnų sen., Klykių k.
16.	Ūniškių ažuolas	Saldutiškio sen., Ūniškių k.
17.	Šuminių pušis	Tauragnų sen., Šuminių k. Aukštaitijos nacionalinis parkas (Baluošo kraštovaizdžio draustinis)
18.	Varniškių II ažuolas	Tauragnų sen., Varniškių III vs., Aukštaitijos nacionalinis parkas, Pliaušės hidrografinis draustinis
19.	Varniškių liepa	Tauragnų sen., buv. Varniškių IV k., Aukštaitijos nacionalinis parkas, Varniškių kultūrinis draustinis
20.	Bikūnų daugiakamienė liepa	Sudeikių sen., Bikūnų k.

*- gamtos paveldo objekto reikšmė - savivaldybės saugomas

Valstybinės geologijos informacinės sistemos (GEOLIS) duomenimis Utenos rajono teritorijoje yra 14 geotopų¹⁰: *Jokimo duobelė, Kauprinių akmuo, Starkų šaltinis, Utenos šaltinis, Mockėnų akmuo, Narkūnų piliakalnio šaltinis, Perkulės versmė, Pagelžkelės versmelė, Zabuko akmuo, Klykių kalnas, Žvirblio šaltinis, Aukštakalnis, Šaltoji versmė, Žiezdrių kalnas*. Šie geotopai apsaugos statuso¹¹ neturi, tačiau tai yra potencialūs gamtos paveldo objektai (žr. grafines dalies brėžiniuose). Rekomenduojama sprendinių konkretizavimo stadijoje reglamentuoti šių geotopų apsaugos ir tvarkymo reikalavimus, numatant sąlygas jų apsaugai ir pažintiniam lankymui.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose visos saugomos teritorijos patenka į jų apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimus atitinkančias kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypčių zonas (žr. grafines dalies brėžiniuose - „Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva, II alternatyva“):

- **2 - konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (B strategija)** yra polifunkcinė, nustatoma esamų valstybinių parkų (Aukštaitijos nacionalinio, Labanoro ir Gražutės regioninių) teritorijoms, kurių tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvios (atskirais atvejais ir intensyvios) rekreacijos bei pažintinio turizmo plėtra, intensyvaus bioproductinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu, prioritetą teikiant tausojančio bioproductinio ūkio vystymui.
- **3a - rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (C strategija)** nustatoma perspektyvinio rekreacinio naudojimo *Alaušo parko* areale, kuriame tikslinga formuoti ir palaikyti rekreacinį kraštovaizdį su rekreacijai palankia aplinka bei reikalinga infrastruktūra bei užtikrinant areale esančių gamtos ir kultūros paveldo vertybių

¹⁰ Geotopas - saugomas ar saugotinas, tipiškas ar unikalus geologinės, geomorfologinės ar geoeologinės svarbos erdvinis objektas geosferoje vertingas mokslui ir pažinimui.

¹¹ Visa eilė Utenos rajono savivaldybėje esančių geotopų – *Vyžuonų ozas, Vosgėlių akmuo, Utenio akmuo, Biliakiemio puntukas, akmenys „Mokas ir Mokiukas“, Šeimyniškių atodanga su konglomerato uola, Varniškių šaltinis, Laumės akmuo, Žiezdrių akmuo, Lygamiškio šaltinis* yra paskelbti gamtos paveldo objektais, o *Stabulankių, Vajelių ir Indubakių riedulynai* – geologiniais draustiniais.

apsaugą ir tvarkymą, ekstensyvos rekreacijos bei pažintinio turizmo vystymą;
– **4a** - *tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (D strategija)* nustatoma visų rajone esančių draustinių teritorijose - Žiezdrių kraštovaizdžio, Vaiskūnų geomorfologinio, Ažuolijos botaninio-zoologinio, Pakalnių geomorfologinio ir kt. (šiai kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo kryptčiai yra priskiriamos ir visos kitos nedidelį plotą užimančios saugomos teritorijos, kurios dėl grafinės raiškos galimybių atskiru žymėjimu neišskiriamos koncepcijos alternatyvų grafinės dalies brėžiniuose), kurių tvarkymas siejamas su tausojančiu bioprodukciniu naudojimu.

Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) išskiriamos kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonos, susijusios su saugomomis teritorijomis yra analogiškos, neprieštarauja veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. *Urbanizacijos reglamentų (6a, 6b) bei mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų (7a) zonų* vystymas saugomose teritorijose nenumatomas. Kelios *urbanizacijos reglamentų (6a) zonos* yra Aukštaitijos nacionalinio parko buferinės apsaugos zonoje. Veikla gali būti vykdoma tiek, kiek ji neprieštauja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo V skyriaus dvidešimt ketvirtojo skirsnio reikalavimams.

Bendrųjų sprendinių alternatyvose šiaurės vakarinėje savivaldybės teritorijos dalyje numatomi trys potencialūs vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo arealai (lokalizacija I ir II alternatyvose analogiška), kurie yra *išskiriami tausojančio bioprodukcinio naudojimo (4c) ir intensyvaus bioprodukcinio naudojimo (5) kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo kryptčių zonose*. Saugomos teritorijos ir atitinkamas atstumas nuo jų (žr. 2.2.1 lentelę) yra įtraukti į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų planavimo ribojimų sąvadą, kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma.

Saugomos teritorijos į planuojamus vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo arealus nepatenka, yra nutolusios nuo 2800 m ir didesniu atstumu. Reikia pažymėti, kad išskiriant vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo arealus yra įvertintos ne tik Utenos rajone, bet ir kaimyniniuose rajonuose (Rokiškio, Anykščių) esančios saugomos teritorijos.

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esantys gamtos paveldo objektai Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) patenka į įvairias kraštovaizdžio tvarkymo zonas, tačiau visais atvejais taikomi LR teisės aktų reglamentuojami gamtos paveldo objektų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai.

Bendrųjų sprendinių alternatyvų sprendiniai neturės reikšmingų neigiamų pasekmių gamtos vertybėms saugomose teritorijose bei nesudarys prielaidų sumenkinti ar kitaip pažeisti saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų vertę.

4.1.2. „Natura 2000“ teritorijos

Svarbų vaidmenį saugant biologinę įvairovę atlieka ypač saugomos gamtinės teritorijos (draustiniai, valstybiniai parkai), kurių tinklas apima apie 10% rajono teritorijos ploto. Šiuo požiūriu itin svarbūs biologinio profilio draustiniai skirti retoms bei nykstančioms laukinių augalų, grybų ir gyvūnų rūšims bei jų bendrijoms ir buveinėms saugoti (Vyžuonų botaninis ir Ažuolijos botaninis - zoologinis, biologinio profilio draustiniai Aukštaitijos nacionaliniame ir Labanoro regioniniame parkuose), tipiškiems bei unikaliems pelkių kompleksams saugoti skirti telmologiniai draustiniai (Alių, Balčių).

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais¹² patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, į administracines Utenos rajono savivaldybės teritorijos ribas patenka visa eilė „Natura 2000“ teritorijų. Informacija apie jas pateikiama 4.1.3 ir 4.1.4 lentelėse, teritorinė lokalizacija 4.1.1 pav. ir grafinės dalies brėžiniuose.

„Natura 2000“ teritorijose turi būti garantuojama, kad ekologinė vertė, dėl kurios jos buvo įjungtos į „Natura 2000“ tinklą, nebūs pabloginta. Teritorijos naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės ar kitais tikslais išlaikomas ankstesnių apimčių, jeigu jis nedaro neigiamo ilgalaikio poveikio natūralioms buveinėms ir rūšims. Ūkinių veiklų nesiekama apriboti, jeigu jos vykdomos pagal teisės aktų reikalavimus, o nauji planai ir projektai rengiami bei įgyvendinami atlikus tinkamą išankstinį įvertinimą.

4.1.3 lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) Utenos rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Paukščių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	Vakarinė Aukštaitijos nacionalinio parko dalis, LTIGNB003	34923,1/ 8143,6	Juodieji pesliai (<i>Milvus migrans</i>); Žuvininkai (<i>Pandion haliaetus</i>); Griežlės (<i>Crex crex</i>); Žvirblinės pelėdos (<i>Glaucidium passerinum</i>); Lututės (<i>Aegolius funereus</i>); Žalvarniai (<i>Coracias garrulus</i>)	PAST ribos sutampa su patvirtintomis Aukštaitijos NP ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio ir gyvenamojo prioriteto funkcines zonas
2.	Labanoro giria, LTSVEB002	53065,2 /2782,7	Juodakakliai narai (<i>Gavia arctica</i>), vapsvaėdžiai (<i>Pernis apivorus</i>), juodieji pesliai (<i>Milvus migrans</i>), žuvininkai (<i>Pandion haliaetus</i>)	PAST ribos sutampa su patvirtintomis Labanoro RP ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio ir gyvenamojo prioriteto funkcines zonas

4.1.4 lentelė. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) Utenos rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Buveinių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	Alių pelkė, LTUTE0006	25,9 / 25,9	91D0, Pelkiniai miškai	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Alių telmologinio draustinio ribomis
2.	Aukštaitijos nacionalinis	32828, 7 / 8132,2	3140, Ežerai su menturdumblių bendrijomis, 3150; Natūralūs	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Aukštaitijos NP

¹² 2009-04-22 įsakymas Nr. D1-210 „Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirtą pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“; 2018-04-19 įsakymas Nr. D1-317 „Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“; 2014-03-14 įsakymas Nr. D1-281 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“.

Eil. Nr.	Buveinių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribų
	parkas, LTIGN0018		eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 6410, Melvenynai; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7210, Žemapelkės su šakotąja ratainyte; 7230, Šarmingos žemapelkės; 9010, Vakarų taiga; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; Šarvuotoji skėtė; Kūdrinis pelėausis; Pelkinė uolaskėlė; Plačialapė klumpaitė; Ūdra	ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio ir gyvenamojo prioriteto funkcines zonas
3.	Gegužiakalnio miškas, LTUTE0012	291,5 / 291,5	9050, Žolių turtingi eglynai; 91D0, Pelkiniai miškai; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 9010, Vakarų taiga; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos.	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Žiezdrių kraštovaizdžio draustinio ribomis
4.	Labanoro regioninis parkas, LTMOL0010	53200,6/ 2782,7	3130, Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis; 3140, Ežerai su menturdumblių bendrijomis; 3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 3260, Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6230, Rūšių turtingi briedgaurnai; 6410, Melvenynai; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7230, Šarmingos žemapelkės; 9010, Vakarų taiga; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; Auksuotoji šaškytė; Didysis auksinukas; Dvilapė nendriadusė; Dvilapis purvuolis; Mažoji nėgė; Ovalioji	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Labanoro RP ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio ir gyvenamojo prioriteto funkcines zonas

Eil. Nr.	Buveinių apsaugai svarbi teritorija, ES kodas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribų
			geldutė; Paprastasis kirtiklis; Pelkinė uolaskėlė; Plačioji dusia; Pleištinė skėtė; Plikažiedis linlapis; Raudonpilvė kūmutė; Skiauterėtasis tritonas; Šarvuotoji skėtė; Šneiderio kirmvabalis; Ūdra; Vėjalandė šilagėlė; Vijūnas; Žvilgančioji riestūnė	
5.	Nemeikščių apylinkės, LTUTE001	52,1 / 52,1	9180 griovų ir šlaitų miškai; 91E0 aliuviniai miškai.	Į patvirtintas BAST ribas patenka Krašuonos up., Viržintėlės up., ir Nemeikščių tv. apsaugos zonų miškai
6.	Puodžių pievos, LTUTE0015	16,4 / 16,4	6270 Rūšių turtingi smilgynai	BAST ribos pagal patvirtintą ribų planą
7.	Samanyčios pelkė, LTUTE0013	48,7 / 48,7	91D0, Pelkiniai miškai; 7110, Aktyvios aukštapelkės	BAST ribos sutampa su patvirtintomis Balčių telmologinio draustinio ribomis
8.	Vyžuonų šilas, LTUTE0011	6,8 / 6,8	7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7230, Šarmingos žemapelkės; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; Dvilapis purvuolis; Pelkinė uolaskėlė	BAST ribos sutampa su savivaldybės saugomo Vyžuonų botaninio draustinio ribomis
9.	Ažuolijos miškas, LTUTE0010	114,6 / 114,6	9020, plačialapių ir mišrūs miškai	Į patvirtintas BAST ribas patenka Ažuolijos miškas, tame tarpe savivaldybės saugomas Ažuolijos botaninis zoologinis draustinis

„Natura 2000“ teritorijos yra saugomų teritorijų sistemos dalis, formuojama pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas. Be visų teisės aktų, reglamentuojančių Saugomų teritorijų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą, Europos Bendrijos svarbos buveinių (BAST) ar paukščių apsaugai (PAST) svarbių teritorijų naudojimą bei apsaugą reglamentuoja LR laukinės gyvūnijos įstatymas, LR laukinės augalijos įstatymas, LR saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymas, tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose „Natura 2000“ teritorijos patenka į jų apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimus atitinkančias kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo kryptinių zonas - konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (2), rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų (3a), rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų (3b), tausojančio bioproductinio naudojimo ir konservacijos reglamentų (4a), tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų (4c). Tuo atveju, kai koncepcijos alternatyvų (I, II) grafines dalies brėžiniuose „Natura 2000“ teritorijos patenka į intensyvesnio ūkinio vystymo

reglamentavimo krypties zonas (5, 6a, 6b, 7a) joms taikomi visi teisės aktų reglamentuojami apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimai.

„Natura 2000“ teritorijos ir atitinkamas atstumas nuo jų (žr. 2.2.1 lentelę) yra įtraukti į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų planavimo ribojimų sąvadą, kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma. „Natura 2000“ teritorijos į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo arealus (V, VS, S) nepatenka, yra nutolusios nuo 500 m ir didesniu atstumu. Reikia pažymėti, kad išskiriant arealus yra įvertintos ne tik Utenos rajone, bet ir kaimyniniuose rajonuose (Rokiškio, Anykščių) esančios „Natura 2000“ teritorijos.

Bendrujų sprendinių alternatyvų sprendiniai neturės reikšmingų neigiamų pasekmių biologinei įvairovei, natūralioms buveinėms bei rūšims bei nesudarys priedaidų sumažinti ar kitaip pažeisti „Natura 2000“ teritorijų vertę.

4.1.3. Kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje, dėka išskirtinių gamtinio pamato ypatumų ir didele dalimi su tuo susijusios ūkinės raidos, apie 60% ploto užima gamtinės ir dalinai pakeistos ekosistemos, kuriose yra sutinkamos vertingiausios biologinės įvairovės požiūriu buveinės su retomis augalų, gyvūnų ir paukščių rūšimis. Kaip svarbios biologinės įvairovės išsaugojimui planuojamos teritorijos atveju išskirtinos: *Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, miškai ir kertinės miško buveinės, pelkės ir šaltiniai, natūralios pievos ir ganyklos.*

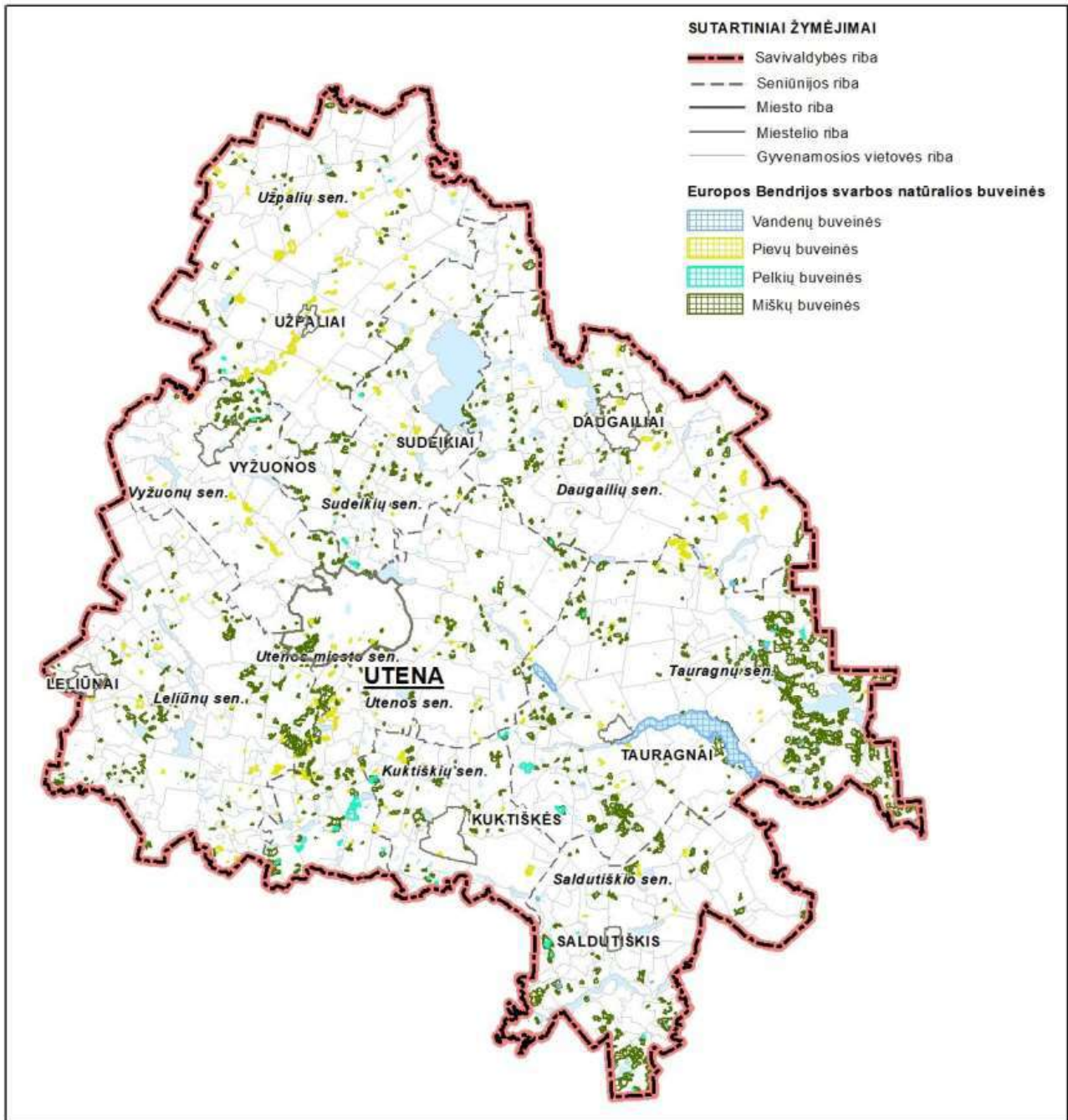
Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės

Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizacijos žemėlapis (<https://www.geoportal.lt/>) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra nemažai buveinių apsaugai svarbių teritorijų. Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose ir 4.1.2 pav.. Visos šios buveinės - *miškų, pievų, pelkių, vandenų* yra įtrauktos į Lietuvoje sutinkamų Europos bendrijos svarbos gamtinių buveinių, kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas, sąrašą. Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių užimamas plotas Utenos rajono teritorijoje 4930,1 ha (4% teritorijos ploto), tame tarpe:

- miškų buveinių – 3564,3 ha (jų tarpe 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 pelkėti lapuočių miškai, 91D0 Pelkiniai miškai, 9010 Vakarų taiga, 91E0 Aliuviniai miškai ir kt.);
- pievų buveinių – 615,1 ha (6270 Rūšių turtingi smilgynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6210 Karbonatinių smėlynų smiltpievės, 6450 Aliuvinės pievos, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai ir kt.);
- pelkių buveinių 174,1 ha (7110 Aktyvios aukštapelkės, 7120 Degradavusios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 7230 Šarmingos žemapelkės, 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės ir kt.);
- vandenų buveinių – 576,6 ha (3160 Natūralūs distrofiniai ežerai).

Rajono teritorijoje yra tik keli kiek didesni buveinių koncentracijos arealai – pietrytinėje dalyje Aukštaitijos NP ribose, Vyžuonų ir Ažuolijos miškuose.

Remiantis koncepcijos alternatyvų grafines dalies skaitmenine analize (4.1.5 lentelė) Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendiniuose EB svarbos natūralių buveinių pasiskirstymas kraštovaizdžio tvarkymo zonose yra beveik analogiškas. Didžiausia EB svarbos natūralių buveinių ploto dalis patenka į *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (2)* bei *tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų (4c)* kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo kryptių zonas.

4.1.2 pav. Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės Utenos rajono savivaldybėje (schema parengta naudojant Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventORIZACIJOS žemėlapiu (*Duomenų šaltinis: geoportal.lt*))

4.1.5 lentelė. EB svarbos natūralių buveinių pasiskirstymas kraštovaizdžio tvarkymo zonose

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	EB svarbos natūralios buveinės, ha / %	
		I alternatyva	II alternatyva
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)	1967,8 / 39,9	1967,8 / 39,9
2.	Rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (3 a)	193,2 / 3,9	196,5 / 4,0
3.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (3b)	287,1 / 5,8	297,6 / 6,0
4.	Tausojančio bioproductinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (4a)	101,8 / 2,1	101,8 / 2,1
5.	Tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų kryptis (4c)	1738,0 / 35,3	1826,5 / 37,0
6.	Intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų kryptis (5)	235,6 / 4,8	269,0 / 5,5
7.	Ekstensyvos urbanizacijos reglamentų kryptis (6a)	305,1 / 6,2	152,0 / 3,1
8.	Intensyvos urbanizacijos reglamentų kryptis (6b)	96,0 / 1,9	96,0 / 1,9
9.	Mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų kryptis (7a)	5,5 / 0,1	22,9 / 0,5
	Viso:	4930,1 / 100	4930,1 / 100

I potencialius vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo arealus (S, SV, V) patenkančių EB svarbos natūralių buveinių plotas I ir II koncepcijos alternatyvose yra nedidelis, atitinkamai 106,2 ha ir 126,4 ha. EB svarbos natūralios buveinės yra įtrauktos į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų planavimo ribojimų sąvadą (žr. 2.2.1 lentelė), kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma.

Išsaugoti visoje šalyje inventorizuotas EB svarbos natūralias buveines numatyta aplinkos ministro 2015 -01 -09 įsakymu Nr. D1-12 patvirtinto Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015 – 2020 metų veiksmų plano 4 priede nustatytuose Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių nacionaliniuose apsaugos tiksluose. Iki bus nustatytas atitinkamas apsaugos režimas, dėmesys turi būti skiriamas tam, kaip išlaikyti natūralių ir pusiau natūralių teritorijų bendrijų kokybę, apsaugant jas nuo nuskurdimo ir nevietinių augalų ir gyvūnų rūšių išplitimo.

Rekomenduojama sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis „Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais“ Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms nustatyti jų išsaugojimą, palaikymą ir tvarkymą užtikrinantį reglamentą, kuris būtų taikomas rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus (žinodami, kur yra natūralios buveinės, ūkinės veiklos organizatoriai gali pasirinkti vietas, kur gamtosauginiai konfliktai yra mažiausiai tikėtini).

Saugomų rūšių augavietės ir radavietės

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymo 8 straipsnio 9 punktu, saugomų rūšių apsauga užtikrinama atliekant planų ir programų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą ir šių įvertinimų pagrindu ribojant ar draudžiant ūkinę ar kitokią veiklą, kuri gali daryti

neigiamą poveikį saugomoms rūšims. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą informaciją, prie teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, priskiriamos saugomų rūšių¹³ radavietės¹⁴ bei augavietės¹⁵ (buveinės¹⁶).

Saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių informacija teikiama Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos Ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS). Teritorinė saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių lokalizacija Utenos rajono savivaldybės teritorijoje pateikiama 4.1.3 pav..

Pagal SRIS duomenis (gauti 2022 08 01) planuojamoje Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra registruotos 1475 taškinės, 2028,7 ha užimančios plotinės bei 56,7 km ilgio linijinės saugomų rūšių radavietės ir augavietės. Aptiktos (stebėtos) saugomų rūšių augavietės ir radavietės yra pasklidusios visoje rajono teritorijoje, kiek didesnė jų koncentracija stebima pietinėje ir vakarinėje rajono dalyse.

Informacija apie saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių pasiskirstymą planuojamose kraštovaizdžio tvarkymo zonose pateikiama 4.1.6 lentelėje. Atlikta grafinės dalies analizė rodo (4.1.6 lentelė), kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – kraštovaizdžio tvarkymo zonų lokalizacija saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių atžvilgiu yra beveik analogiška, didžiausia aptiktų (stebėtų) saugomų rūšių koncentracija yra *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo (2)*, *tausojančio bioproductinio naudojimo (4c)*, *ekstensyvioji urbanizacijos (6a)* kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo kryptių zonose. Likusiose zonose jų yra ženkliai mažiau – jos yra pasklidusios praktiškai visoje rajono teritorijoje, ne tik natūraliose gamtinėse, bet ir sukultūrintose teritorijose.

4.1.6 lentelė. Saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių pasiskirstymas kraštovaizdžio tvarkymo zonose (I, II alternatyva

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Saugomų rūšių augavietės ir radavietės					
		I alternatyva			II alternatyva		
		Taškinės, vnt.	Plotinės, ha	Linijinės, km	Taškinės, vnt.	Plotinės, ha	Linijinės, km
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)	237	573,3	0,87	237	573,3	0,87
2.	Rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (3 a)	95	75,4	-	97	75,4	-
3.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (3b)	113	3,6	5,42	137	16,2	5,42
4.	Tausojančio bioproductinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (4a)	40	18,1	-	40	18,1	-
5.	Tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų kryptis (4c)	485	1241,0	17,16	540	1297,6	22,38
6.	Intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų kryptis (5)	100	6,9	10,05	128	6,9	13,80

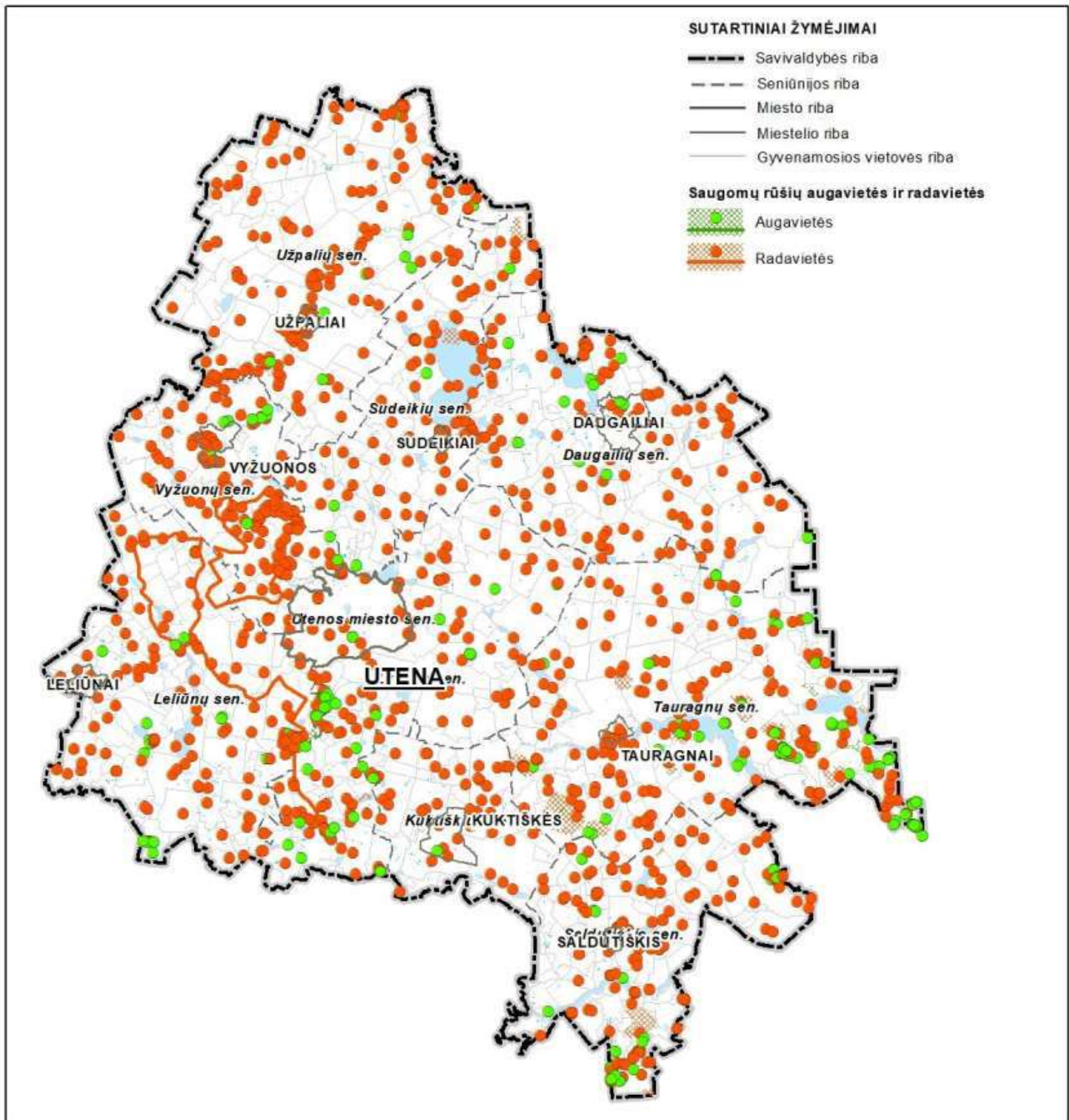
¹³ *Saugoma rūšis* – nykstanti, pažeidžiama, reta arba endeminė gyvūnų, augalų arba grybų rūšis, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymo nustatyta tvarka įrašyta į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ir (arba) Europos bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus arba saugoma pagal tarptautinius susitarimus, taip pat visos laukinių paukščių rūšys, natūraliai paplitusios Europos Sąjungos valstybių narių europinėje teritorijoje.

¹⁴ *Radavietė* – geografinė vieta ar plotas, kuriuose aptinkama (pastebima) ar kitaip nustatoma gyvūnų rūšių individų.

¹⁵ *Augavietė* – augalų ir grybų, jų populiacijų natūrali augimo vieta.

¹⁶ *Rūšies buveinė* – specifiniais abiotiniais ir biotiniais veiksniais pasižyminti gamtinė aplinka, kurioje rūšis gyvena bet kuriuo savo biologinio ciklo etapu.

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Saugomų rūšių augavietės ir radavietės					
		I alternatyva			II alternatyva		
		Taškinės, vnt.	Plotinės, ha	Linijinės, km	Taškinės, vnt.	Plotinės, ha	Linijinės, km
7.	Ekstensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6a)	361	109,0	23,21	247	39,8	13,36
8.	Intensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6b)	38	1,4	-	38	1,4	-
9.	Mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų kryptis (7a)	6	-	-	11	-	0,88
	Viso:	1475	2028,7	56,71	1475	2028,7	56,71

4.1.3 pav. Saugomų rūšių augavietės ir radavietės Utenos rajono savivaldybėje (schema parengta naudojant SRIS duomenis, gautus 2022 08 01).

Abejų alternatyvų (I, II) atveju į potencialius saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių elektrinių vystymo arealus (S, SV, V) patenkančių saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių skaičius yra nedidelis, atitinkamai 26 ir 31. Saugomų rūšių augavietės ir radavietės yra įtrauktos į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų planavimo ribojimų sąvadą (žr. 2.2.1 lentelę), kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma. Tuo atveju, kai jų yra išdėstymo zonose, tolimesnis vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymas galimas tik įvertinus planuojamų ūkinių veiklų poveikio reikšmingumą saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms.

Siekiant išvengti ir / ar sumažinti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose numatomų sprendinių poveikį planuojamoje teritorijoje aptinkamoms saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, ypač atkreipiant dėmesį į *urbanizacijos reglamentų krypties (6a) zonas*, rekomenduojama sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatyti bendrąjį reikalavimą Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimui: įgyvendinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius - rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus vertinti sprendinių poveikį saugomoms rūšims.

Mišakai ir kertinės miško buveinės

LR žemės fondo duomenimis (2023 01 01) Utenos rajono savivaldybėje miškai (miško žemė) užima daugiau nei trečdalį teritorijos ploto – 41,77 tūkst. ha, miškingumas siekia 33,9% ir yra artimas šalies vidutiniam miškingumui (33%), tame tarpe valstybinės reikšmės miškai¹⁷ užima 8,26 tūkst. ha (19,8 % viso miškų ploto). Detalesnė Utenos rajono *miškų* analizė ir informacija apie *kertinės miško buveinės* pateikiama 3.5 teksto skyriuje, lokalizacija grafinėje dalyje – „Esamos būklės įvertinimas. Žemės naudojimo brėžinys“.

Remiantis koncepcijos alternatyvų grafinės dalies skaitmenine analize (4.1.7 lentelė) Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendiniuose *miškų* ir *kertinių miško buveinių* pasiskirstymas kraštovaizdžio tvarkymo zonose yra beveik analogiškas (skirtumas labai neženklaus), daugiausiai miškų ir kertinių miškų buveinių patenka į *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (2) bei tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų (4c) zonas*.

Abejų alternatyvų (I, II) atveju į potencialius saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių elektrinių vystymo arealus (S, SV, V) patenkančių miškų plotas yra atitinkamai 1122,8 ha ir 1163,3 ha. *Mišakai*, tame tarpe *kertinės miško buveinės* yra įtraukti į saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių vystymo ribojimų sąvadą (žr. 2.2.1 lentelę), kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nenumatomas.

¹⁷ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. D1-426 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų schemų tikslinimo“, rengiamas Utenos rajono savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projektas. Patvirtinus Utenos rajono valstybinės reikšmės miškų plotos schemos tikslinimą, duomenys bus atnaujinti.

4.1.7 lentelė. Miškų ir kertinių miško buveinių pasiskirstymas planuojamose kraštovaizdžio tvarkymo zonose (I, II alternatyva)

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	I alternatyva		II alternatyva	
		Miškai, ha / %	Kertinės miško buveinės, ha / %	Miškai, ha / %	Kertinės miško buveinės, ha / %
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)	7819,4 / 18,7	103,4 / 23,3	7819,4 / 18,7	103,4 / 23,3
2.	Rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (3 a)	2164,8 / 5,2	24,8 / 5,6	2182,2 / 5,2	24,8 / 5,6
3.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (3b)	3495,2 / 8,4	67,0 / 15,1	3553,7 / 8,5	67,6 / 15,2
4.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (4a)	530,1 / 1,3	52,5 / 11,8	530,1 / 1,3	52,5 / 11,8
5.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (4c)	21277,6 / 50,9	148,0 / 33,3	21773,5 / 52,1	155,1 / 34,9
6.	Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (5)	3720,9 / 8,9	19,8 / 4,4	3952,2 / 9,5	19,8 / 4,4
7.	Ekstensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6a)	2270,1 / 5,4	21,7 / 4,9	1387,3 / 3,3	14,0 / 3,2
8.	Intensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6b)	445,9 / 1,1	3,9 / 0,9	445,9 / 1,1	3,9 / 0,9
9.	Mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų kryptis (7a)	47,1 / 0,1	3,3 / 0,7	126,8 / 0,3	3,3 / 0,7
	Viso:	41771,1	444,4 / 100	41777,1	444,4 / 100

Bendrieji sprendiniai (I, II alternatyva) užtikrina visų planuojamoje teritorijoje esančių *miškų* bei *kertinių miško buveinių* išsaugojimą. Sprendinių konkretizavimo stadijoje bus išskiriamos miškų ir miškingų teritorijų funkcinio prioriteto zonos, numatant galimybę miško plotų didinimui.

Natūralios pievos ir ganyklos, pelkės¹⁸ ir šaltiniai

Pelkes ir šaltinius, natūralias pievas ir ganyklas pažeisti ar keisti draudžia Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (96 ir 102 straipsniai). Atsižvelgiant į tai, jos yra nagrinėjamos kaip teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos.

Georeferencinio pagrindo kadastro (GRPK) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje 15355,8 ha (12,5% ploto) užima *natūralios pievos ir ganyklos*. Šių teritorijų lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose.

Natūralios pievos egzistuoja tik ten, kur gamtos veiksniai (upių potvyniai užliejamose pievose) ar žmonių veikla (šienavimas, ganymas) neleidžia jose užaugti krūmams ir medžiams. Nedideli lopinėliai

¹⁸ įmirkęs žemės plotas su charakteringa pelkių augalija, kuriame vyksta pelkėjimo procesas ir dažniausiai yra susidaręs durpių sluoksnis

žemyninių pievų įsiterpę tarpumiškėse, pasislėpę tarpukalvių, duburių nedirbamose atšlaitėse, prisišlięję prie pelkių, ežerų ar šaltinių.

Atlikta skaitmeninė grafinės dalies analizė rodo (4.1.8 lentelė), kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – kraštovaizdžio tvarkymo zonų lokalizacija *natūralių pievų ir ganyklų atžvilgiu* yra beveik analogiška. Abiejų alternatyvų (I, II) atveju didžioji *natūralių pievų ir ganyklų* ploto dalis (atitinkamai 52,1% ir 55,2%) patenka į *tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų (4c)* kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypties zonas (4.1.8 lentelė). Reikia pažymėti, kad II-os alternatyvos atveju į *ekstensyvos urbanizacijos reglamentų krypties (6a)* zonas patenka dvigubai mažesnis natūralių pievų ir ganyklų plotas nei I-oje alternatyvoje.

Abiejų alternatyvų (I, II) atveju į potencialius saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių elektrinių vystymo arealus (S, SV, V) patenkančių *natūralių pievų ir ganyklų* plotas yra atitinkamai 953,0 ha ir 972,6 ha. Natūralios pievos ir ganyklos yra įtrauktos į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų planavimo ribojimų sąvadą (žr. 2.2.1 lentelę), kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma.

Vertinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomus sprendinius, II-oji alternatyva yra palankesnė planuojamoje teritorijoje esančių *pievų ir natūralių ganyklų* išsaugojimui.

Georeferencinio pagrindo kadastro (GRPK) duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje 2154,5 ha (1,8% ploto) užima pelkės (žr. 3.5 teksto skyriuje, 3.5.4 pav.). Šių teritorijų lokalizacija pateikiama grafinės dalies brėžiniuose.

Atlikta skaitmeninė grafinės dalies analizė rodo (4.1.8 lentelė), kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai - kraštovaizdžio tvarkymo zonų lokalizacija *pelkių ir šaltinynų* atžvilgiu yra analogiška 2, 3a, 3b, 4a, 4c, 5, 6b ir 7 reglamentų kryptyse. Kiek ženklėsnis skirtumas yra tik ekstensyvos urbanizacijos reglamentų kryptyje (6a) dėl II-oje alternatyvoje numatomų mažesnių urbanistinės plėtros apimčių.

Koncepcijos alternatyvose (I, II) didžioji *pelkių ir šaltinynų* ploto dalis patenka į *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (2) bei tausojančio bioproductinio naudojimo (4c)* kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypties zonas (4.1.8 lentelė).

Abiejų alternatyvų (I, II) atveju į potencialius saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių elektrinių vystymo arealus (S, SV, V) patenkančių *pelkių ir šaltinynų* plotas yra atitinkamai 68,0 ha ir 68,3 ha. *Pelkės ir šaltinynai* yra įtraukti į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų planavimo ribojimų sąvadą (žr. 2.2.1 lentelę), kaip teritorijos, kuriose minėta veikla negali būti vystoma.

Vertinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomus sprendinius, II-oji alternatyva yra palankesnė planuojamoje teritorijoje esančių *pelkių ir šaltinynų* išsaugojimui.

4.1.8 lentelė. Pelkių ir šaltinių bei natūralių pievų ir ganyklų pasiskirstymas planuojamose kraštovaizdžio tvarkymo zonose (I, II alternatyva)

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	I alternatyva		II alternatyva	
		Pelkės ir šaltiniai, ha / %	Natūralios pievos ir ganyklos, ha / %	Pelkės ir šaltiniai, ha / %	Natūralios pievos ir ganyklos, ha / %
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)	317,9 / 14,7	502,2 / 3,3	317,9/14,7	502,2 / 3,3
2.	Rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (3 a)	180,9 / 8,4	958,7 / 6,2	181,2 / 8,4	978,0 /6,4
3.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (3b)	128,9 / 6,0	1392,7 / 9,1	135,1 / 6,3	1519,3 / 9,9
4.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (4a)	36,1 / 1,7	217,5 / 1,4	36,1 / 1,7	217,5 /1,4
5.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (4c)	1251,1 / 58,1	7991,8 / 52,1	1274,3/59,2	8485,1 /55,2
6.	Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (5)	71,7 /3,3	1551,9/10,1	76,0 / 3,5	1892,1 / 12,3
7.	Ekstensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6a)	115,8 /5,4	2202,8 / 14,3	80,0 / 3,7	1116,8 / 7,3
8.	Intensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6b)	46,0 / 2,1	508,5 / 3,3	46,0 / 2,1	508,5 / 3,3
9.	Mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų kryptis (7a)	6,1 /0,3	29,7 / 0,2	7,9 / 0,4	136,3 / 0,9
	Viso:	2154,5/100	15355,8 /100	2154,5/ 100	15355,8 /100

4.1.4 Gamtinio kraštovaizdžio kompleksų ir vizualinio estetinio potencialo išsaugojimui svarbios teritorijos

Vadovaujantis Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano 15.3 papunkčiu Utenos rajono savivaldybės teritorijoje yra išskirti keli gamtinio kraštovaizdžio kompleksai: **K- smėlingas fluvioglacialinis kalvynas/kopynas; S – upės slėnis, S' – senslėnis, E- ežerotas duburys, E' – ežerynas, L - smėlinga banguota lyguma, B- smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė)** (3.5.6 pav.), kurie pripažįstami kaip ypatingai reikšmingi šalies kraštovaizdžio įvairovės palaikymui ir jų išsaugojimas yra prioritetas šalies mastu. Detalesnis Utenos rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio apibūdinimas pateikiamas 3.5 teksto skyriuje.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (konceptijos) rengimo stadijoje yra nustatytos kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypties zonos, kurių išskyrimas atliktas įvertinant svarbiausių funkcinį prioritetų pasiskirstymą rajono teritorijoje, teritorijos naudojimo ir apsaugos santykinį laipsnį, kraštovaizdžio morfologinę struktūrą, tame tarpe gamtinį kraštovaizdžio pobūdį, kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą, gamtinio karkaso teritorijų lokalizaciją, registrinių kultūros paveldo vertybių lokalizaciją, patvirtintus kompleksinius (bendruosius) ir saugomų teritorijų tvarkymo planus, miškų ūkinių grupių nustatymo planus. Tokiu būdu nustatytas principinis kraštovaizdžio tvarkomasis zonavimas užtikrina / sudaro prielaidas išsaugoti bei tinkamai naudoti vertingiausias gamtinio kraštovaizdžio kompleksus (K, S, S', E, E', L, B).

Remiantis koncepcijos alternatyvų grafines dalies skaitmenine analize (4.1.9 lentelė) Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendiniuose kraštovaizdžio įvairovės palaikymui ir išsaugojimui reikšmingi gamtinio kraštovaizdžio kompleksai didesne ar mažesne ploto dalimi patenka į visas kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo kryptis zonas. Gamtinio kraštovaizdžio kompleksų pasiskirstymas minėtose zonose I-oje ir II-oje alternatyvose analogiškas.

4.1.9 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio kompleksų pasiskirstymas planuojamose kraštovaizdžio tvarkymo zonose (I, II alternatyva)

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Gamtinio kraštovaizdžio kompleksai*	
		I alternatyva	II alternatyva
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)	B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys E' - ežerynas K – smėlingas kalvynas /kopynas K' -priemolingas moreninis kalvynas L – smėlinga banguota lyguma S – upės slėnis	B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys E' - ežerynas K – smėlingas kalvynas /kopynas K' -priemolingas moreninis kalvynas L – smėlinga banguota lyguma S – upės slėnis
2.	Rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (3 a)	E - ežeruotas duburys E' - ežerynas K' - priemolingas moreninis kalvynas	E - ežeruotas duburys E' - ežerynas K' - priemolingas moreninis kalvynas
3.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (3b)	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E - ežeruotas duburys E' - ežerynas K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E - ežeruotas duburys E' - ežerynas K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis
4.	Tausojančio bioproductinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (4a)	K' - priemolingas moreninis kalvynas S – Upės slėnis	K' - priemolingas moreninis kalvynas S – Upės slėnis
5.	Tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų kryptis (4c)	B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė) B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys E' – ežerynas G' - moreninis/fliuvioglacialinis plokščiakalnis K – smėlingas kalvynas /kopynas K' - priemolingas moreninis kalvynas L – smėlinga banguota lyguma S – upės slėnis S' - senslėnis	B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė) B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys E' – ežerynas G' - moreninis/fliuvioglacialinis plokščiakalnis K – smėlingas kalvynas /kopynas K' - priemolingas moreninis kalvynas L – smėlinga banguota lyguma S – upės slėnis S' - senslėnis
6.	Intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų kryptis (5)	B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė)	B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė)

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Gamtinio kraštovaizdžio kompleksai*	
		I alternatyva	II alternatyva
		B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis S' – senslėnis	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis S' – senslėnis
7.	Ekstensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6a)	B– smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė) B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys E' – ežerynas K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis S' – senslėnis	B– smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė) B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys E' – ežerynas K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis S' – senslėnis
8.	Intensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6b)	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis S' – senslėnis	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) E – ežeruotas duburys K' - priemolingas moreninis kalvynas S – upės slėnis S' – senslėnis
9.	Mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų kryptis (7a)	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) K' - priemolingas moreninis kalvynas	B' - molinga banguota pakiluma (plynaukštė) K' - priemolingas moreninis kalvynas

* ypatingai reikšmingi šalies kraštovaizdžio įvairovės palaikymui gamtinio kraštovaizdžio kompleksai išskirti ryškiau

Vadovaujanti NKTP Utenos rajono teritorija didesne ar mažesne ploto dalimi patenka į kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipų A, B ir C ribas ar su jais ribojasi (plačiau žr. 3.5 teksto skyrių, 3.5.2 lentelė, 3.5.8 pav.).

Rajono teritorijoje yra išskirta 11 vizualinės struktūros tipų variantų ir tai rodo, kokia didelė kraštovaizdžių įvairovė telkiasi šiame krašte. Nacionaliniame kraštovaizdžio plane yra išskirti 27 ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealai ir vietovės (toliau YSK), kuriose būtina taikyti griežčiausius vizualinės apsaugos reikalavimus. Iš jų Utenos rajono teritorijoje (didesne ar mažesne ploto dalimi) yra net keturi: *Rubikių kalvotas ežerynas – Pakalnių kalvynas (19)*; *Molėtų -Labanoro ežerynas (20)*; *Alaušo -Antalieptės marių -Luodžio ežerynas (23)*; *Tauragnų - Ignalinos - Sirvėtos kalvotas ežerynas (24)* (žr. grafinės dalies brėžiniuose - „Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva; II alternatyva“).

Aplinkos ministerijos tinklalapyje¹⁹ skelbiamo vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašo (patvirtintas aplinkos ministro 2017-10-31 įsakymu Nr. D1-885, kaip Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 1 priedo priedėlis) duomenimis

¹⁹ Taškai pateikiami žemėlapyje, kurio nuoroda: <https://vst-t.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=80388c28c00845d9a9792bb01cd936df>.

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje nėra nustatytų vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų.

Remiantis koncepcijos alternatyvų grafinės dalies analize Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendiniuose didžioji YSK arealų ploto dalis patenka į *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (2)*, *tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų (4a)*, *tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų (4c)*, *rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų (3 a)*, *rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų (3b) kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypčių zonas*. Minėtų krypčių zonų vystymas nesusijęs su kraštovaizdžio vizualinio estetinio potencialo pabloginimu.

Į kelių YSK arealų ribas I-oje ir II-oje koncepcijos alternatyvose patenka su urbanistiniu vystymu susijusios kraštovaizdžio tvarkymo zonos - *ekstensyvios urbanizacijos reglamentų (6a)*, *intensyvios urbanizacijos reglamentų (6b)*, *mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų (7a)*: Rubikių kalvotas ežernas-Pakalnių kalvynas – 6a, 6b, 7a (I ir II alternatyvose atitinkamai 3675 ha ir 2874 ha); Molėtų -Labanoro ežernas – 6a (I ir II alternatyvose apie 69 ha); Alaušo-Antalieptės marių-Luodžio ežernas (I ir II alternatyvose atitinkamai 746 ha ir 272 ha); Tauragnų -Ignalinos -Sirvėtos kalvotas ežernas (I ir II alternatyvose atitinkamai 492 ha ir 200 ha). Urbanistinė plėtra YSK arealuose nėra draudžiama, tačiau, įvertinant mažesnes urbanistinės plėtros teritorines apimtis II-oji alternatyva yra vertinama kaip palankesnė kraštovaizdžio vizualinio estetinio potencialo išsaugojimo aspektu. Siekiant nebloginti YSK arealų kraštovaizdžio kompleksų kokybės, sprendinių konkretizavimo stadijoje rekomenduojama nustatyti vizualinės apsaugos reikalavimus į YSK arealus patenkančių 6a, 6b ir 7a reglamentavimo krypčių zonų vystymui.

Iš visų Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) numatomų sprendinių su galimu poveikiu kraštovaizdžio vizualiniam estetiniam potencialui yra susiję atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pasiūlymai, numatant potencialius saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių vystymo arealus (S, SV, V) (žr. grafinės dalies brėžiniuose - „Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva; II alternatyva“). Minėti arealai yra išskirti vadovaujantis sudarytu vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių planavimo ribojimų sąvadu (žr. 2.2 teksto skyrių), kuriame YSK arealuose bei už YSK arealų ribų esančiuose AI, AII, AIII, AIV, BI, BIII vizualinės struktūros tipuose vėjo ir saulės šviesos energijos elektinių /parkų statybos draudžiamos, yra numatyti būtini atsitraukimo atstumai nuo YSK arealų. Reikia pažymėti, kad išskiriant saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinių vystymo arealus yra įvertinti ne tik Utenos rajone, bet ir kaimyniniuose rajonuose (Rokiškio, Anykščių) esantys YSK arealai (artimiausias yra Anykščių rajone – *Šventosios-Anykštos santakos senslėniai (18)*).

Atlikus koncepcijos alternatyvų grafinės dalies analizę nustatyta, kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendiniuose numatomi vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių/parkų vystymo arealai (S, SV,V) nuo YSK arealų yra nutolę nuo 6,2 km ir didesniu atstumu. Visais atvejais, vizualinis poveikis kraštovaizdžiui turi būti vertinamas tolimesniuose projektų vystymo etapuose, kai bus žinomos konkrečios planuojamos ūkinės veiklos vietos ir apimtys, planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nustatyta tvarka.

4.1.5. Gamtinio karkaso teritorijos

Gamtinio pobūdžio saugomas ir kitas ekologiškai svarbias teritorijas, užtikrinančias kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, į krašto tvarkymą subalansuojančią bendrą sistemą jungia *gamtinis karkasas*, tačiau jis nėra saugoma teritorija. Tai bendra kraštovarkos ekologinio kompensavimo zonų sistema, jungianti visas gamtinio pobūdžio saugomas ir kitas ekologiškai svarbias bei pakankamai natūralias teritorijas, garantuojančias ekologinį kraštovaizdžio stabilumą

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių stadijoje, laikantis tęstinumo principo, yra teikiama Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose (2020 m.)²⁰ nustatyta GK struktūra, kuri buvo išskirta įvertinus Utenos rajono padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, rajono teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę.

Utenos rajono savivaldybės teritorija išsiskiria itin didele gamtinio pagrindo įvairove. Didesnė dalis savivaldybės teritorijos yra susieta su skirtingo kalvotumo stambia geomorfologine struktūra — Aukštaičių aukštuma, kurios atskiros dalys (miškingi ežerynai) savivaldybės teritorijos ribose ir už jos yra ypač saugomi, išskirtinės gamtinės vertės ir itin didelį geoekologinį ir rekreacinį potencialą turinti struktūra. Dėl santykinai didelio natūralumo, ji pasižymi ne itin didele žemėveikslių sąskaida ir didele kraštovaizdžio įvairove. Gal tik rytinėje vakarinėje ir šiaurės vakarinėje teritorijos dalyje, kurios apima Šventosios ir Vyžuonos apyslėnyje esančias banguotas lygumas, kraštovaizdžio įvairovė, dėl intensyvios žemės ūkio veiklos, gerokai mažesnė. Paminėti faktai Utenos rajono savivaldybės teritorijoje (ypač rytinėje ir pietrytinėje dalyje) sudaro gana palankias sąlygas gamtiniam karkasui nustatytų uždavinių realizavimui.

Gamtinis karkasas Utenos rajono teritorijoje jungia įvairaus pobūdžio teritorijas: kompleksines saugomas teritorijas (Aukštaitijos nacionalinis parkas, Labanoro regioninis parkas), valstybinius ir savivaldybių draustinius, ekologinės apsaugos zonas, taip pat miškų ūkio, gamtines rekreacines ir ekologiniu požiūriu itin svarbias agrarines teritorijas. Gamtinį karkasą formuoja pagal reikšmę skirstomos šios pagrindinės dalys: *tarptautinės reikšmės geoekologinės takoskyra (T')*, *regioninės ir vietinės reikšmės geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (S, s)*, *regioninės ir vietinės reikšmės migraciniai koridoriai (M; m)*.

Geoekologinės takoskyros – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Geoekologinėms takoskyroms Utenos rajono gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

- *Tarptautinės (europinės) reikšmės (T')* Valdajaus – Baltijos – Pomeranijos aukštumų juostos *Baltijos ežerotojo kalvyno* geoekologinės takoskyros ruožas, kuris tęsiasi pietinėje, pietrytinėje ir rytinėje rajono dalyse (Tauragnų sen., Saldutiškio sen., Kuktiškės sen.). Tai viena iš svarbiausių gamtinio karkaso sudedamųjų dalių ne tik rajono savivaldybės, bet ir visos šalies mastu.

²⁰ Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose (2020 m.) yra integruota gamtinio karkaso teritorinė struktūra, nustatyta Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2008 m.).

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai - teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiujų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms. Geosistemų vidinio stabilizavimo arealams Utenos rajono gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

- Regioninės reikšmės (S) Alaušo – Indrąjų ežerų ir apyežerių vidinio stabilizavimo arealas ribojamas visos eilės kaimų teritorijų: Svirpliškių k. – Liepakalnių k. (šiaurinėje arealo dalyje), Toleikių k. – Pilvelių k. (vakarinėje arealo dalyje), Kirklių k. – Nuodėgulių k. - (pietiniame arealo pakraštyje) ir Staškūniškio k. (rytiniame arealo pakraštyje).
- Vietinės reikšmės (s) vidinio stabilizavimo arealai: Trečialaukio k. – Liepiniškių k. – Šlapių k. – Liginiškio k. - Andreikėnų k. teritorijų ribojamame plote (pietinėje Utenos rajono dalyje), Kvyklių k. – Krylių k. - Kvoselių k. – Ažuolijos k. - Labeikių k. – Baltučių k. – Vareikių k. – Aknystėlių k. - Apvydžių k. – Medinių k. teritorijų ribojamame plote (pietvakarinėje rajono teritorijos dalyje), Tarvydžių k. – Vanagiškių k. – Plaviškių k. ribojamame plote (šiaurės vakarinėje rajono teritorijos dalyje), Karveliškio vs. – Juodiškio vs. – Avietynės vs. teritorijų ribojamame plote (teritorija į šiaurę nuo Utenos m.), Kuosiškių k – Vajasiškio k. – Blusiškių k. teritorijų ribojamame plote rytiniame rajono pakraštyje.

Migraciniai koridoriai - slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija. Migraciniams koridoriams Utenos rajono gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

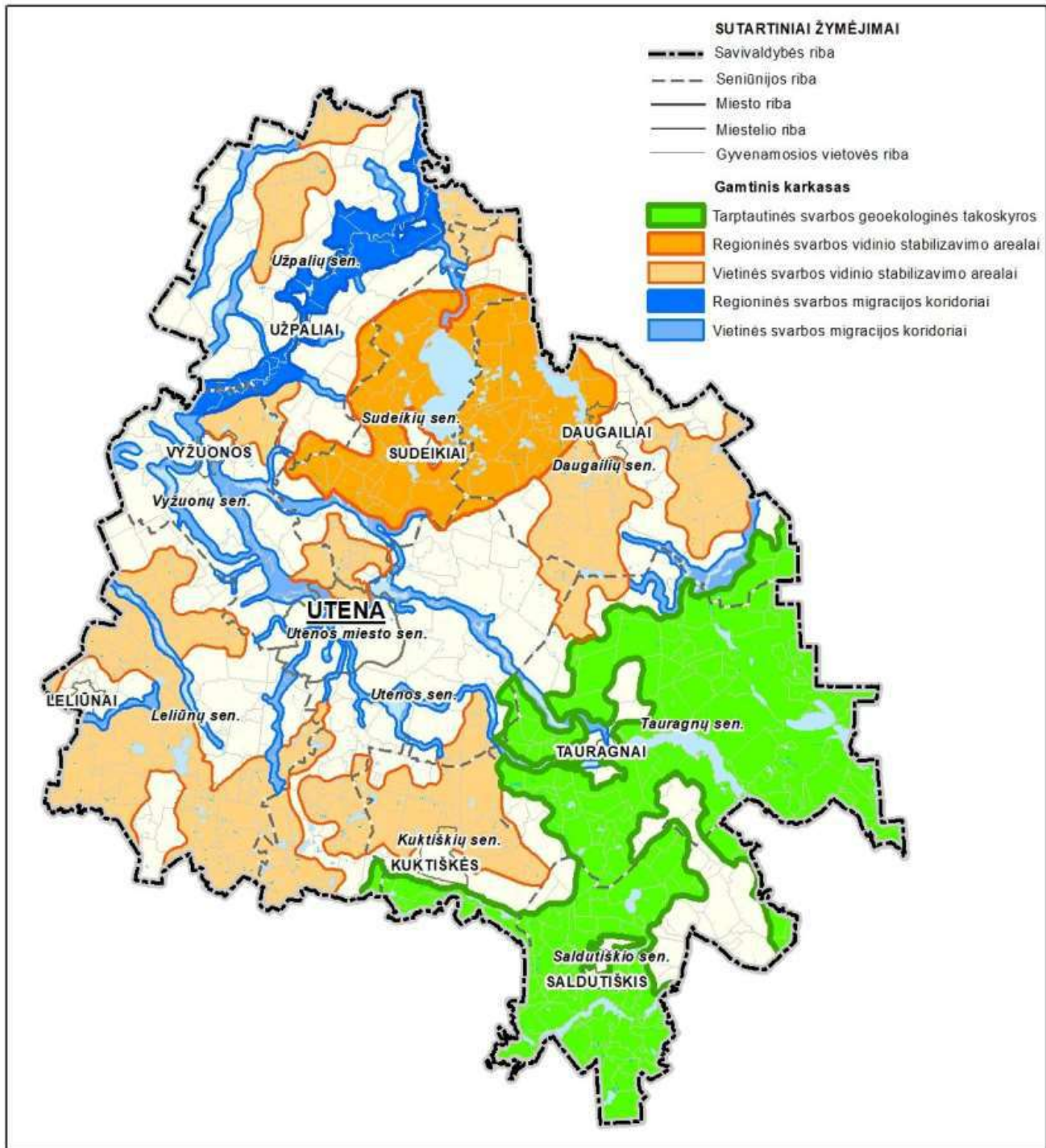
- Regioninės reikšmės (M) Šventosios upės slėnio migracinio koridoriaus ruožas šiaurės vakarinėje Utenos rajono savivaldybės teritorijos dalyje.
- Vietinės reikšmės (m) Vyžuonos, Krašuonos, Raudesos, Utenėlės, Šaltupio, Alaušos, Uolos, Uolintos, Nasvės, Dusynos, Upiaus, Bradesos, Ilgės ir kai kurių kitų mažesnių vandentekmių migracinių koridorių ruožai ar jų atkarpos savivaldybės teritorijoje. Taip pat ežerų virtinių dubakloniai daugumoje vietų besišliejantys su upiniais – slėniniais migracijos kordoriais: *Limino – Politiškių, Labės – Šeduikių, Ilgio – Aknystėlio*, bei dalinai *Lukno* ir *Dusyno dubakloniai*.

Gamtinio karkaso teritorijų apskaita pagal nustatytas kategorijas teikiama 4.1.10 lentelėje, gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija - grafinės dalies brėžiniuose bei 4.1.4 pav. Gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl teikiamose alternatyvose gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija ir užimamas plotas yra analogiški.

4.1.10 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos Utenos rajone

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	GK plotas, ha	% GK ploto	% Utenos raj. ploto
<i>GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS</i>			
<i>tarptautinės reikšmės (T')</i>	28658,6	37,7	23,3
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI</i>			
<i>regioninės reikšmės (S)</i>	11922,5	15,7	9,7
<i>vietinės reikšmės (s)</i>	24283,6	32,0	19,8
viso:	36206,1	47,7	29,5
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI</i>			

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	GK plotas, ha	% GK ploto	% Utenos raj. ploto
<i>regioninės reikšmės (M)</i>	3065,3	4,0	2,5
<i>vietinės reikšmės (m)</i>	8010,1	10,6	6,5
viso:	11075,4	14,6	9,0
<i>VISAS GK:</i>	75940,1	100	61,8

4.1.4 pav. Utenos rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso struktūra.

Visos gamtinio karkaso metafunkcinės dalys Utenos rajone užima 61,8% teritorijos ploto (2.1.10 lentelė). Šis rodiklis yra artimas Respublikos gamtinio karkaso užimamos ploto dalies vidurkiui (60%). Struktūriškai gamtinio karkaso teritorijų tarpe didesnioji ploto dalis pasiskirsto tarp geosistemų vidinio stabilizavimo arealų (47,7%) ir geoekologinės takoskyros (37,7%), santykinai mažiausią gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį užima migraciniai koridoriai (14,6%).

Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, bendrųjų sprendinių stadijoje yra atliktas Utenos rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas. Utenos rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso geoekologinio potencialo vertinimas atliktas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografų draugija, 2016). Pagrindinė vertinimo nuostata: geoekologinis teritorijos potencialas tiesiogiai siejasi su teritorijos paviršiaus natūralumu: kuo natūralesnių žemėveikšlių (žemės naudmenų) dalis areale didesnė, tuo geoekologinis potencialas aukštesnis ir priešingai – kuo arealą formuojančių žemėveikšlių natūralumas mažesnis, tuo geoekologinis potencialas žemesnis. Išskiriamos vienodo geoekologinio potencialo teritorijos - santykinai vienalytės teritorijos apimančios vienodo mozaikiškumo, iš vieno žemėveikšlio (žemės naudmenos) arba jų derinio suformuotą plotą.

Reikia pažymėti, kad Gamtinio karkaso nuostatuose teikiamas gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo kategorijų apibrėžimas neįvertina geoekologinio potencialo arealų išskyrimo principų skirtinguose planavimo lygmenyse, todėl vertinant tenka nuostatų reikalavimus interpretuoti atsižvelgiant į detalizacijos M 1:50000 ypatumus. Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas, išskiriant tam tikro dydžio arealus ir juos priskiriant vienai ar kitai geoekologinio potencialo kategorijai, atitinka kartografinio mastelio (1:50 000) raiškos georeferencines galimybes. Reikia pažymėti, kad žemesniuose planavimo lygmenyse, stambėjant masteliui ir didėjant detalizacijos galimybėms, galimas, o kai kuriais atvejais ir būtinas išskirtų arealų vertinimo detalizavimas – skaidymas į smulkesnius plotus, atitinkamai atliekant ir detalesnį vertinimą.

Pagal kraštovaizdžio natūralumo laipsnį ir gebėjimą atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas Utenos rajono gamtiniame karkase išskiriamos *patikimo (Gp)*, *riboto (Gr)*, *silpno (Gs)*, *pažeisto (Gpž)* **geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos**.

Utenos rajono savivaldybės gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas pateikiamas grafinės dalies brėžinyje „Bendrųjų sprendinių formavimas. Gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas“, vertinimo rezultatai 4.1.11 lentelėje.

4.1.11. lentelė. Utenos rajono savivaldybės gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas		Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto
Indeksas brėžinyje	Potencialo kategorija		
	<i>GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS</i>		
Gp	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos	19016,7	25,0
Gr	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos	5819,3	7,7
Gs	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos	3822,6	5,0
Gpž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos	-	-

		Viso:	28658,6	37,7
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI</i>				
Gp	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos		2068,4	2,7
Gr	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos		4510,4	5,9
Gs	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos		-	-
Gpž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos		4496,6	6,0
		Viso:	11075,4	14,6
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI</i>				
Gp	Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos		11751,2	15,5
Gr	Riboto geoekologinio potencialo teritorijos		13349,2	17,6
Gs	Silpno geoekologinio potencialo teritorijos		-	-
Gpž	Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos		11105,7	14,6
		Viso:	36206,1	47,7
		Iš viso:	75940,1	100

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – santykinai natūralios miškingos (80-100%) arba pelkingos teritorijos bei paviršinio vandens telkiniai ir jų pakrantės, kitos neurbanizuotos teritorijos, labai gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos Utenos rajono savivaldybės gamtiniame karkase išskiriamos ištiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose - zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. *Patikimo potencialo* arealai užima palyginti didelę gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį - 43,2%. Tai aukštas rodiklis, liudijantis apie rajone esančių maksimaliai natūralių (miškingų, pelkėtų, vandeningų) arealų paplitimą. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe santykinai didžiausia *patikimo geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra išskirta tarptautinės svarbos geoekologinės takoskyros (66,4% jos ploto) ir geosistemų vidinio stabilizavimo arealų (32,5% ploto) ribose, tuo tarpu migraciniuose koridoriuose *patikimo geoekologinio potencialo* arealų išskirta palyginti nedaug – 18,7% jų ploto.

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – santykinai natūralios miškingos (50-80%) teritorijos, stipriai ar iš dalies nusausintos pelkės ir (ar) pievos, paviršinio vandens telkinių ir jų pakrančių teritorijos, gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos arealuose, kuriuose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Utenos rajono gamtiniame karkase šios kategorijos geoekologinio potencialo teritorijos užima beveik trečdalį GK teritorijų ploto (31,2%). Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe *riboto geoekologinio potencialo* arealų santykinė dalis didžiausia geosistemų vidinio stabilizavimo arealų grupėje (apie 36,9%).

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – mažai miško plotų ir pelkūčių turinčios, žemės ūkio gamybai naudojamo kaimiškojo kraštovaizdžio (agrarinės) teritorijos, kitos sukultūrintos teritorijos su urbanistiniais elementais, tik patenkinamai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotos žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose, kurioms priskiriami santykinai natūralūs vidutiniškai arba mažai miškingi, pelkėti ir vandeningi plotai bei ūkinės (agrarinės) teritorijos -

pievos, dirbami laukai. Utenos rajono gamtiniame karkase *silpno geoekologinio potencialo* teritorijos užima 5% viso jo ploto ir yra išskiriamos tik *geoekologinių takoskyrų* grupėje.

Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – tai mažai miškingos (20-40%) teritorijos, esančios mažesniuose miestuose, miesteliuose, kompaktiškai užstatytuose kaimuose ir (ar) jų artimoje sukultūrintoje aplinkoje, didžiąja dalimi praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą ir (arba) vertingiausias gamtinius elementus, jų dalis ir nebegalinčios arba galinčios tik iš dalies atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

*Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotos antropogeniškai pakeistuose dirbtinių žemėveikšlių plotuose (kultūrinės pievos, dirbami laukai, taškinis užstatymas), formuojančiuose vientisus didelius arealus su labai nedidele arba nuline santykinai natūralių naudmenų (miškingų, pelkėtų, vandeningų) dalimi. Utenos rajono gamtiniame karkase *pažeisto potencialo* teritorijos užima 20,6% viso jo ploto. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe santykinai didžiausia *pažeisto geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra nustatyta migraciniuose koridoriuose – 40,6% jų ploto (priskiriamos sureguliuotų vandentėkmių atkarpos neturinčios apsauginių želdinių).*

Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – tai teritorijos praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą, nebegalinčios atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų, esančios intensyviai urbanizuotose, užstatytose didžiųjų ir vidutinio dydžio miestų centrinių dalių (senamiesčių) teritorijose, pramonės rajonuose, taip pat kitose teritorijose, kuriose iki 20% ploto užima miškai, pavieniai medžiai ar jų grupės, medžių juostos, krūmai, želdynai, pievos, kiti gamtinio kraštovaizdžio elementai (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos atliekamo vertinimo detalizacijos lygmenyje (M 1:50000) neišskiriamos. Šis geoekologinio potencialo tipas paprastai užima nedidelio ploto teritorijas (nuo kelių iki keliolikos ha) ir yra susijęs su gyvenamosiomis vietovėmis (miestais, miesteliais ir kt.), naudingųjų iškasenų gavybos bei kitomis intensyvios ūkinės veiklos teritorijomis, kurioms paprastai rengiami vietovės lygmens kompleksiniai teritorijų planavimo dokumentai – bendrieji planai ir /ar specialieji planai, detaliau nagrinėjantys gamtinio karkaso teritorijų ribų, geoekologinio potencialo vertinimo ir tolimesnio tvarkymo klausimus stambesniame mastelyje.

Atlikto vertinimo rezultatai rodo, kad *patikimo* ir *riboto* geoekologinio potencialo teritorijos, kurios laikytinos rajono gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindu, užima palyginti didelę Utenos rajono gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį (apie 74,4%) ir tai sudaro palankias sąlygas tolimesniam gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo vystymui.

Koncepcijos alternatyvų grafinės dalies skaitmeninė analizė (4.1.12 lentelė) parodė, kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendiniuose gamtinio karkaso teritorijų pasiskirstymas kraštovaizdžio tvarkymo zonose yra beveik analogiškas (skirtumai labai neženkliūs). Didžiausia gamtinio karkaso teritorijų ploto dalis patenka į: *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų (2)* bei *tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų (4c)* kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypčių zonas, kuriose yra „palankiausias“ sąlygos gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo palaikymui ir stiprinimui bei kitų šioms teritorijoms deleguotų funkcijų įgyvendinimui.

4.1.12 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijų pasiskirstymas planuojamose kraštovaizdžio tvarkymo zonose (I, II alternatyva)

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Gamtinio karkaso teritorijų plotas, ha / %	
		I alternatyva	II alternatyva
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)	11057,9 / 14,6	11057,9 / 14,6
2.	Rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų kryptis (3 a)	7948,2 / 10,5	7994,4 / 10,5
3.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (3b)	7804,5 / 10,3	8101,9 / 10,7
4.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis (4a)	1013,0 / 1,3	1013,0 / 1,3
5.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (4c)	39592,5 / 52,1	40587,0 / 53,5
6.	Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (5)	3811,2 / 5,0	4105,0 / 5,4
7.	Ekstensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6a)	3775,4 / 5,0	2079,0 / 2,7
8.	Intensyvios urbanizacijos reglamentų kryptis (6b)	757,4 / 1,0	757,4 / 1,0
9.	Mišraus ūkinio naudojimo urbanizuojamų zonų formavimo reglamentų kryptis (7a)	180,0 / 0,2	244,5 / 0,3
	Viso:	75940,1 / 100	75940,1 / 100

Kiek sudėtingiau gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo nuostatas realizuoti gamtinio karkaso teritorijų ir urbanistinio vystymo teritorijų sankirtos zonose – planuojamos teritorijos atveju tai atitinkamai paliečia apie 6,2% (I alternatyva) ir 4% (II alternatyva) Utenos rajono teritorijoje lokalizuotą gamtinio karkaso teritorijų plotą. Urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose gamtinis karkasas, kaip miesto ar miestelio bendrosios erdvinės struktūros dalis, nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, būtinus bendrajai ekologiškai pusiausvyrai palaikyti. Svarbiausia gamtinio karkaso paskirtis šiuo atveju yra reguliuoti kraštovaizdžio urbanizacijos ir technogenizacijos plėtrą, saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius, saugoti ir įveisti želdynus bei želdinius. Savivaldybės lygmens bendrojo plano detalizacijos lygmenyje formuluojamos tik principinės gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys, kurios turi būti konkretizuojamos rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo (bendruosius ir detaliuosius miestų, miestelių ir kitų gyvenamųjų vietovių) dokumentus.

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vienas iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais, bei atlikto gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimo pagrindu bus nustatomi gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai. Gamtinio karkaso teritorijose numatoma: saugoti natūralų kraštovaizdžio pobūdį; palaikyti ir didinti gamtinę įvairovę; pagrindus būtinybę vykdyti rekultivacijos bei renatūralizacijos darbus, kurie užtikrintų kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkurtų pažeistas ekosistemas.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose numatomi gamtinio karkaso teritorinės sistemos vystymo sprendiniai ilgalaikėje perspektyvoje būtų palankūs gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui, kaip to reikalauja veiklą gamtinio karkaso reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai. II-oji alternatyva, įvertinant numatomus mažesnius

urbanizacijos plėtros mastus, vertinama kaip palankesnė gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui.

4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės

Vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 8 straipsnio 12 dalimi, Kultūros vertybių registro duomenys yra vieši ir skelbiami tinklapyje adresu <https://kvr.kpd.lt>. Vadovaujantis kultūros vertybių registro (toliau KVR) 2023 m. sausio 27 d. duomenimis Utenos rajono savivaldybės teritorijoje buvo 462 registruotos nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės (50 iš jų Utenos mieste)²¹.

Utenos rajono savivaldybės teritorijoje KVR yra registruotas 51 kompleksas su 137 į kompleksą įeinančiais objektais ir 249 pavieniai objektai. Teritorijoje taip pat yra registruotos 5 vietovės tipo kultūros vertybės. Valstybės saugomais paskelbti 13 kompleksinių objektų ir 122 pavieniai objektai.

Informacija apie planuojamoje teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių statusą, reikšmingumo lygmenį, plotą, vertybės tipą pagal sandarą, vertingųjų savybių pobūdį, nustatytas apsaugos zonas ir vertingąsias savybes yra pateikta PRIEDE – 1, 2, 3 lentelės, lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose.

Savivaldybės teritorijoje išskirti ryškiausio dominuojančio kultūros paveldo arealai: 1) *Regioninio reikšmingumo paveldo arealo zona*, 2) *4 valstybės istorijai reikšmingo paveldo arealai*; 3) *Dominuojančio archeologinio paveldo arealas, į kurį patenka visa Utenos savivaldybės teritorija*.

Tvarkybos ir naudojimo kryptys: 1) *kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais*; 2) *kultūros paveldo objektams, esantiems Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko teritorijose, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šių parkų apsaugos reglamentas, planavimo schemas, teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo specialieji planai ir šių objektų apsaugos reglamentai bei kitais aktais nustatyti paveldosauginiai reikalavimai*; 3) *archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 11 str. 5 dalis)*; 4) *savivaldybės teritorija tvarkoma išryškinant archeologinio paveldo sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir gamtine aplinka*; 6) *į kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos naudojamos viešam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai*; 7) *rengiami nekilnojamųjų kultūros vertybių projektai ir kultūros paveldo specialieji planai*; 8) *krašto pažinimo tikslais į turizmo maršrutus įtraukiamos nekilnojamo kultūros paveldo vertybės, pasižyminčios didžiausiu kultūriniu potencialu*.

Įvertinant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos interesus bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose visos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijos ir jų apsaugos zonos yra įtrauktos į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių plėtros ribojimų sąvadą (žr. 2.2.1 lentelę) kaip teritorijos, kuriose vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių statyba negalima.

²¹ Kultūros paveldo objektų ir teritorijų sąrašas nėra baigtinis, kadangi Kultūros vertybių registro (KVR) duomenys yra nuolat pildomi, atnaujinant apskaitos dokumentaciją, todėl projekto rengimo eigoje tai bus įvertinta.

Dėl spėjamų archeologinių vertybių: statant vėjo ar saulės šviesos energijos elektrines yra tikimybė aptikti dar nefiksuotų archeologinių vertybių. Kai bus nustatytos tikslios vėjo ar saulės šviesos energijos elektrinių įrengimo vietos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-538 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ patvirtinimo“, III dalies 12.5 punkto reikalavimais, atliekant atranką dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai (jei turimais duomenimis pagrindžiama archeologinio pobūdžio vertingųjų savybių buvimo tikimybė) bei vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai pagal poreikį atlikti archeologinius tyrimus.

I-oje ir II-oje alternatyvose numatomos analogiškos kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys, kurios užtikrina kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą bei nykimo prevenciją. Alternatyvos yra palankios kultūros paveldo apsaugai, prioritetas teikiamas kultūros vertybių naudojimui viešai paskirčiai, kultūros, rekreacijos ir turizmo reikmėms, savivaldybės teritorijos savitumo raiškos, kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio integralumo užtikrinimui.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos savitumo raiškos, kultūros paveldo ir kultūrinio kraštovaizdžio integralumo užtikrinimo aspektu I-oje alternatyvoje poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui yra reikšmingesnis dėl nebūdingo dydžio ekstensyvos ir intensyvos urbanizacijos struktūrų formavimo kaimiškajame kraštovaizdyje. Šiuo aspektu II-oji alternatyva yra palankesnė.

5. SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS, YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos pagrindu yra parengti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai, siūlomos dvi koncepcijos alternatyvos (I, II). Įgyvendinant planavimo darbų programoje numatytus tikslus bei uždavinius, bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje yra nustatomos erdvinės ir funkcinės struktūros, inžinerinės, susisiekimo infrastruktūros, nekilnojamojo kultūros paveldo, ekologinio stabilizavimo – gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir vystymo bei kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijos ir kryptys, teikiami rekreacijos ir turizmo vystymo pasiūlymai.

Racionalaus gamtinių išteklių naudojimo ir apsaugos, gamtinio kraštovaizdžio stabilumo, savitumo bei bioįvairovės išsaugojimo, aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimo siektinumai tiesiogiai įtakoja bendrojo plano koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų, naudojimo ir apsaugos reglamentų nustatymą, o tuo pačiu sudaro sąlygas išvengti ar bent jau sumažinti su bendrojo plano koncepcijos realizavimu susijusių aplinkosauginių problemų.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių rengimo stadijoje laikomasi Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane taikytų metodologinių kraštovaizdžio tvarkymo strategijų išskyrimo nuostatų. Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų sistemos kūrimo metodinį pamatą formuoja šios žemiau išvardintos principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos: 1) intensyviai antropogeniškai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, antropogeninės įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse; 2) vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis; 3) vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose; 4) vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (koncepcijos) rengimo stadijoje kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonos yra išskiriamos remiantis esamos būklės analizės duomenimis, įvertinant svarbiausių funkcinių prioritetų pasiskirstymą rajono teritorijoje, teritorijos naudojimo ir apsaugos santykinį laipsnį, kraštovaizdžio morfologinę struktūrą, kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą, gamtinio karkaso teritorijų lokalizaciją, registrinių kultūros paveldo vertybių lokalizaciją, patvirtintus kompleksinius (bendruosius) ir saugomų teritorijų tvarkymo planus, miškų ūkinių grupių nustatymo planus. Remiantis aukščiau minėtomis nuostatomis išskirtos kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypties zonos sudaro sąlygas visaverčiam kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui.

Reikia pažymėti, kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai yra parengti vadovaujantis tęstinumo principu, t.y. prisilaikant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2008 m.) ir Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo (2020 m.) sprendiniuose nustatyto rajono teritorijos vystymo modelio.

Teikiamų Utenos rajono savivaldybės teritorijos vystymo alternatyvų skirtingumą lemia urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų teritorinis išdėstymas ir apimtys, o ekologinio stabilizavimo teritorijų bei

kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo kryptų zonų (išskyrus urbanizacijos reglamentų) lokalizacija, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys, principai ir prioritetai nesikeičia (plačiau apie koncepcijos alternatyvas žr. 2.2 teksto skyriuje). Detaliau - kuria linkme ir kurie bendrojo plano sprendiniai gali veikti aplinką ir jos komponentus vertinama ataskaitos 7 teksto skyriuje.

Plano įgyvendinimo poveikis teritorijos aplinkos kokybės normoms ir visuomenės sveikatingumui.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniai gali tiesiogiai arba netiesiogiai turėti reikšmės planuojamos teritorijos aplinkos būklės charakteristikoms ar jų tendencijoms, todėl jau šioje (bendrųjų sprendinių formavimo) stadijoje atkreipiamas dėmesys į tai, kaip išvengti nepageidaujamų pasekmių aplinkos kokybės normoms ir visuomenės sveikatingumui.

Sprendiniuose bus reglamentuota, kad verslo, inžinerinės infrastruktūros (susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos) teritorijų funkcinėse zonose numatoma veikla neturi daryti neigiamo poveikio greta esančioms ir numatomoms gyvenamosioms, visuomeninėms, rekreacinėms, bendro naudojimo, atskirųjų želdynų teritorijoms. Galimai taršios veiklos objektų teritorijų plėtra koncepcijoje nėra numatoma.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas įgyvendinamas ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – rajono dalių, miestų, miestelių ir kitų gyvenamųjų teritorijų bendruosius, detaliuosius ar specialiuosius planus stambesniame mastelyje bei konkrečių objektų techninius projektus.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje *teritorijos tvarkymo, reglamentavimo, naudojimo ir apsaugos principai* nedetalizuojami. Jie bus nustatomi sprendinių konkretizavimo stadijoje, nustatant teritorijų naudojimo būdų turinio, teritorijų struktūros, užstatymo rodiklių, teritorijų tvarkymo ir naudojimo režimų bei kitus specialius reikalavimus. Vykdamas pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtrą, LR teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) procedūros. Jų metu identifikuojami konkrečių objektų/veiklų sukelti poveikiai aplinkai bei visuomenės sveikatai ir saugumui, numatomos konkrečios priemonės galimiems poveikiams išvengti, sumažinti ar kompensuoti.

Įgyvendinant koncepcijos sprendinius bei vystant plėtos teritorijas šalia esamų intensyvaus eismo kelių ir gatvių būtina atsižvelgti į transporto poveikį visuomenės sveikatai. Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ arba techniniuose projektuose, esant būtinybei įvertinti keliamo triukšmo ir oro taršos lygį. Teritorijose, kuriose viršijamos didžiausios leistinos akustinio triukšmo ir oro taršos ribos, reglamentuojamos higienos normomis (HN 33:2011; HN 35:2007), neplanuoti užstatymo arba pagal atliktus skaičiavimus taikyti neigiamo poveikio mažinimo priemonės (akustines sienutes, želdynų juostas ir pan.).

Rengiant specialiuosius arba detaliuosius teritorijų planavimo dokumentus, siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio žmonių sveikatai aplink esamus ar planuojamus stacionarius taršos šaltinius (gamybinius ir komunalinius objektus), vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skyriaus reikalavimais, turi būti nustatomos ar tikslinamos sanitarinės apsaugos zonos.

Abiejų alternatyvų (I, II) atveju laikomasi nuostatos, kad pramonės ir sandėliavimo zonose vystoma veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio aplinkai ir

gyventojams. Įmonių, įsikursiančių šiose zonose sanitarinės apsaugos zonos neturėtų peržengti teritorijos sklypo ribų.

Planinga inžinerinės infrastruktūros plėtra užtikrins reikiamos komunalinės infrastruktūros išvystymą, suteikiant gyventojams galimybes naudotis kokybiškais komunaliniais (vandentiekio, vandenvalos) paslaugomis, kas palankiai veiks gyventojų sveikatingumą.

Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto nesukels pokyčių žmonių sveikatai. Planuojami sprendiniai pagerins gyventojų gyvenimo kokybę. Planinga vandentiekio ir nuotekų sistemų plėtra užtikrins reikiamos komunalinės infrastruktūros išvystymą, suteikiant gyventojams galimybes naudotis kokybiškais komunaliniais (vandentiekio, vandenvalos) paslaugomis, kas palankiai veiks gyventojų sveikatingumą.

Plano įgyvendinimo poveikis aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms

Planuojamoje Utenos rajono savivaldybės teritorijoje aplinkos apsaugai svarbias teritorijas atstovauja: *konservacinės apsaugos prioriteto, „Natura 2000“, gamtinio karkaso teritorijos, EB svarbos natūralios buveinės, miškai ir kertinės miško buveinės, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, pelkės ir šaltiniai bei natūralios pievos ir ganyklos, gamtinio kraštovaizdžio kompleksų ir vizualinio estetinio potencialo išsaugojimui svarbios teritorijos, nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės.*

Aplinkos apsaugai ypač svarbios, tačiau ir labai jautrios ūkinės veiklos poveikiui konservacinės apsaugos prioriteto teritorijos (draustiniai, valstybiniai parkai), „Natura 2000“ teritorijos Utenos rajone užima apie 10% ploto. Įvertinant svarbą ir jautrumą Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijoje visi sprendiniai numatomi įvertinant ir laikantis saugomų ir „Natura 2000“ teritorijų ribų bei zonų ir tvarkymo planų, o jų nesant veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Šiose teritorijose nenumatomos veiklos, kurios keltų tiesioginę grėsmę saugomoms vertybėms. Saugomose teritorijose žemės naudojimas reglamentuojamas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais įstatymais bei teisės aktais.

Rengiamo Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimo atveju tikėtinas netiesioginis poveikis saugomoms teritorijoms, susijęs su numatomais plėtos sprendiniais (užstatomų teritorijų, susisiekimo bei inžinerinės infrastruktūros, tame tarpe vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių /parkų vystymu) saugomų ir „Natura 2000“ teritorijų gretimybėje. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo alternatyvose (I, II) laikomasi nuostatos, kad saugomų ir „Natura 2000“ teritorijų gretimybėje numatomi sprendiniai neturi daryti neigiamo poveikio šioms teritorijoms. Visais atvejais, rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus sprendiniai turi būti tikslinami, numatomos priemonės poveikiui sumažinti ar jo išvengti.

Atlikus aplinkos apsaugai svarbių teritorijų - *EB svarbos natūralių buveinių, miškų ir kertinių miško buveinių, saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių, pelkių ir šaltynų, natūralių pievų ir ganyklų, gamtinio kraštovaizdžio kompleksų ir vizualinio estetinio potencialo išsaugojimui svarbių teritorijų, gamtinio karkaso teritorijų* padėties analizę kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypties zonų atžvilgiu nustatyta (plačiau žr. 4 teksto skyriuje), kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijos sprendiniai planuojamoje teritorijoje esančioms kraštovaizdžio ir

biologinės įvairovės išsaugojimui svarbioms teritorijoms poveikio neturės, nesudarys prielaidų sumenkinti ar kitaip pažeisti jų vertę. Galimo poveikio atvejai yra susiję su rengiamo bendrojo plano detalizacijos lygmeniu ir rengimo stadija, kuomet yra nustatomos tik principinės atskirų sektorių (inžinerinės infrastruktūros, susisiekimo sistemos, urbanistinės plėtros ir kt.) vystymo kryptys, o konkrečios veiklos ir jų mastai nėra konkretizuojami.

Nepageidaujamų pasekmių aplinkos apsaugai svarbioms, tačiau griežtos apsaugos statuso neturinčioms teritorijoms (saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, natūralioms pievoms ir ganykloms, EB svarbos natūralioms buveinėms) galima būtų išvengti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, atitinkamai reglamentuojant probleminius atvejus arba deleguojant jų sprendimą žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentams, kuomet tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai. SPAV ataskaitoje nustatomos rekomendacijos poveikio aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms išvengimui ir/ar sumažinimui pateikiamos 8 teksto skyriuje.

Utenos rajono savivaldybėje yra daug kultūros vertybių, kurios, vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, priskiriamos saugomų teritorijų sistemai. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas nustato, kad valstybės ir savivaldybių saugomų gamtos ir kultūros paveldo objektų sklypai priskiriami konservacinės paskirties žemei. Juose draudžiama ūkinė veikla, nesusijusi su šių objektų ir jų užimtų teritorijų specialia priežiūra, tvarkymu ir apsauga. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijoje, atsižvelgiant ir įvertinant kultūros vertybių apsaugos interesus, numatoma išsaugoti objektus ir jų teritorijas, kad vertės, dėl kurių šie objektai įtraukti į kultūros vertybių registrą būtų palaikomos autentiškos, tinkamai atskleidžiamos visuomenei.

Įvertinant aukščiau pateiktus argumentus galima teigti, kad Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniai (I-oji ir II-oji alternatyva) nėra susiję su poveikiu aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms, nepažeidžia saugomų gamtos bei kultūros paveldo vertybių išsaugojimo interesų ir negeneruoja aplinkosauginių problemų.

6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU

Pagrindiniai Europos Sąjungos tikslai aplinkosaugos srityje yra išsaugoti, saugoti ir gerinti aplinkos apsaugos kokybę, saugoti žmonių sveikatą, apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius. Minėti Europos Sąjungos tikslai atsispindi ir Lietuvos Respublikos aplinkosaugos politikoje. Rengiamoje savivaldybės lygmens *Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo* koncepcijoje nustatytų sprendinių tikslai glaudžiai siejasi su aukštesnio lygmens (regioninio, nacionalinio Europos bendrijos bei tarptautinio) aplinkosaugos tikslais ir jiems neprieštaruoja. Žemiau pateikiami tarptautiniu, Europos Bendrijos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, į kuriuos privalu atsižvelgti rengiant *Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą*.

6.1. lentelė. Tarptautiniu, Europos Bendrijos ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai

Dokumento pavadinimas	Tikslai
ES darnaus vystymosi strategija	Mažinti oro taršą, siekti tvaraus vartojimo ir gamybos, skatinti netaršių technologijų kūrimą ir diegimą.
Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencija	Skatinti tvarią plėtrą bei laikytis įsipareigojimo riboti ir mažinti išmetamus teršalus
LR ratifikuota ES Tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos ir floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21)	Skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus.
LR ratifikuota Europos kraštovaizdžio konvencija	Skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais (3 str.): <ul style="list-style-type: none"> • Įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindimą (5a str.); • integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.); • nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą jiems priskiriamą ypatingą vertę (6cb str.)
LR ratifikuota Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija	Priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.): <ul style="list-style-type: none"> • Vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.); • imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globaliai, išsaugojimui, prezentavimui ir reabilitavimui (5d str.).

Dokumento pavadinimas	Tiksmai
Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas, patvirtintas LR Vyriausybės 2004 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1526	<p>LR kraštovaizdžio politikos kryptių tikslas – sudaryti sąlygas išsaugoti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealus, užtikrinti tinkamą jų tvarkymą, naudojimą, planavimo ir darnią plėtrą.</p> <p><i>Pagrindinės Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptys yra šios:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • užtikrinti Lietuvos kraštovaizdžio formavimo socialines, ekonomines ir ekologines funkcijas; • užtikrinti kraštovaizdžio apsaugą, naudojimą, tvarkymą, planavimą ir krašto saviraiškos bruožus; • palaikyti ir didinti turimą šalies biologinę įvairovę, kraštovaizdžio teritorinę erdvinę struktūrą ir jo potencialą; • optimizuoti kultūrinio kraštovaizdžio kryptingą formavimą; • suderinti kraštovaizdžio architektūrinę erdvinę kompoziciją. <p><i>Svarbiausi Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių uždaviniai yra:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • įgyvendinant šalies teritorijos bendrojo plano sprendinius; • saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius; • užtikrinti kraštovaizdžio ekologinį stabilumą; • užtikrinti biologinės įvairovės apsaugą ir optimalų kraštovaizdžio tvarkymą; • numatyti priemones istoriškai susiklosčiusioms kultūrinio kraštovaizdžio erdvinėms struktūroms išsaugoti; • optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą; • įgyvendinti Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatas.
Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, patvirtinta LR Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160	<ul style="list-style-type: none"> • Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; • Efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; • Pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; • Geresnė biologinės įvairovės apsauga; • Geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas.
Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta LR Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187	<ul style="list-style-type: none"> • Įgyvendinti tvariosios plėtros principą; • sudaryti prielaidas racionaliam gamtos išteklių naudojimui, apsaugai ir atkūrimui; • atsižvelgiant į Europos Sąjungos normas ir standartus, užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę; • išsaugoti gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio savitumą ir biologinę įvairovę; • didinti šalies miškingumą ir miškų aplinkosaugos vertę; • mažinti vandenų taršą buitinėmis ir gamybinėmis nuotekomis; • gerinti geriamojo vandens kokybę; • skatinti energijos naudojimo veiksmingumą bei atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą; • mažinti taršą didelių (energetikos) įrenginių; • mažinti poveikį klimato kaitai, ozono sluoksniui, rūgštėjimo eutrofikacijos procesui; • sukurti racionalią atliekų tvarkymo sistemą; • kuo daugiau ir racionaliau panaudoti atliekų medžiaginius ir energetikos išteklius.
Nacionalinė aplinkos apsaugos strategija, patvirtinta 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626	<ul style="list-style-type: none"> • darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; • aplinkos kokybės gerinimas; • ekosistemų stabilumo išsaugojimas;

Dokumento pavadinimas	Tikslai
	<ul style="list-style-type: none"> • klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių.
<p>LR saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas LR Seimo 1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301 (Nr. I-301</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes) (3 str.).
<p>Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas LR Seimo 1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų valstybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas (3.1.2 str.); • Sudaryti sąlygas racionaliam šalies gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui (3.1.3 str.); • Numatyti šalies gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą (3.1.4); • Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertę gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse (3.1.5).
<p>Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, patvirtintas LR Seimo 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1241</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nustatyti Lietuvos Respublikos teritorijoje ne miškų ūkio paskirties žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindus, siekiant užtikrinti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo. koncepcija susijusi su aukščiau išvardintais dokumentais ir jiems neprieštarauja. Svarbiausias tikslas, kurio siekiama rengiant šį planą – teritorijos darnioji plėtra. Ji įgyvendinama per urbanistinio ir gamtinio karkasų subalansavimą, optimalaus hierarchizuoto gyvenamųjų vietovių tinklo vystymą, gamtinio karkaso teritorijų tausojantį naudojimą.

7. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI

Siekiant tinkamai įvertinti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) galimas reikšmingas pasekmes analizuojamos teritorijos raidai, strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje nagrinėjami įvairūs aplinkos komponentai ir galimos reikšmingos tiesioginės, netiesioginės, kaupiamosios, sąveikaujančios (sinergetinės), trumpalaikės, vidutinės trukmės, ilgalaikės, nuolatinės, laikinos, teigiamos ir neigiamos pasekmės:

- **saugomoms teritorijoms** (įskaitant Natura 2000 teritorijas) bei gamtos paveldo objektams;
- **biologinei įvairovei** (EB svarbos natūralioms buveinėms, saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, natūralioms pievoms ir ganykloms, pelkėms ir šaltinynams);
- **kraštovaizdžiui** (gamtiniam karkasui, gamtinio kraštovaizdžio kompleksams, vizualiniam estetiniam potencialui);
- **kultūros paveldui** (Kultūros vertybių registre registruotoms nekilnojamoms kultūros paveldo vertybėms (jų teritorijoms ir apsaugos zonoms), archeologinėms vertybėms, kurios gali būti atrastos vykdant žemės kasimo darbus);
- **visuomenei ir jos sveikatai;**
- **neatsinaujinantiems ir atsinaujinantiems gamtos ištekliams** (vandeniui, orui, klimatui, dirvožemiui);
- **materialiajam turtui;**
- *ir šių veiksmų tarpusavio sąveikai.*

Poveikis kitiems aplinkos komponentams yra nepastebimas arba gali būti nustatomas detalesnėse planavimo stadijose.

Vertinamos parengtos bendrųjų sprendinių alternatyvos: **I alternatyva; II alternatyva** (informacija apie alternatyvas pateikiama 2.2 teksto skyriuje). Alternatyvos vertinamos parengtos „Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo“ 7.1 lentelės pagalba. Vertinimo skalė:

- tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės (**žymima +**);
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės (**žymima -**);
- tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės (**žymima +/-**)
- nenumatoma reikšmingų pasekmių (**žymima 0**)

Vertinimo argumentavimas pateikiamas „Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo“ 7.1 lentelėje. Vertinimo lentelėje stulpelyje „*Reikšmingo poveikio charakteris*“, įvertinus plano lygmenį ir detalizacijos mastelį yra apibendrinamas, nes atitinkami *pasekmių pobūdžiai* (Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 2 priedas, 8 p.) neturi aiškių ar reikšmingų skiriamųjų požymių t. y. trumpalaikės pasekmės prilyginamos laikinoms pasekmėms, ilgalaikės pasekmės prilyginamos vidutinės trukmės ir nuolatinėms, kaupiamosioms ir sąveikaujančioms pasekmėms.

atamis

Žirmūnų g.139 - 321, 09120 Vilnius
Tel.: (8~5) 272 83 34; Faks.: (8~5) 203 12 80

7.1.lentelė. Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimas

Konceptijos sprendiniai	Alternatyva	Reikšmingo poveikio charakteris	SPAV vertinimo komponentai									Sprendinių vertinimo komentaras		
			Saugomos teritorijos	Bioįvairovė ir ekotinklas	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenės sveikatingumas	Vanduo (paviršinis, požeminis)	Dirvožemis	Oras, klimatas	Materialusis turtas			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Planuojamos teritorijos erdvinės ir funkcinės struktūros vystymo kryptių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	Funkcinių ryšių vystymo kryptys I-oje ir II-oje alternatyvoje analogiškos. Urbanistinį karkasą I-oje ir I-oje alternatyvose analogiškai formuoja regioninis palaikomojo tipo centras – Utenos miestas bei tolygiai savivaldybės teritorijoje pasklidę 8 urbanistiniai centrai: Vyžuonos, Užpaliai, Tauragnai, Sudeikiai, Saldutiškis, Leliūnai, Kuktiškės, Daugaliai, kurie taip pat atlieka įvairios specializacijos rekreacinių centrų funkciją. I-oje alternatyvoje taikomas išsklaidytos plėtros modelis, kuris orientuotas į užstatomų teritorijų plėtrą. Urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų išdėstymas ir plotas, kurie nurodyti galiojančiame bendrajame plane, nekeičiami. I-oje alternatyvoje urbanistinį karkasą formuoja 1 intensyvos ir 30 ekstensyvos kompaktiškos urbanizacijos zonų, kurios užima 19264 ha plotą. Galiojančio bendrojo plano sprendiniai papildomi mišraus ūkinio naudojimo zonomis, kuriose dominuoja paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinė veikla. Planuojamos 7 mišraus ūkinio naudojimo zonos, kurių plotas 484 ha.	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-		
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	+/-	+/-	0	0	0	0	+/-	0	+/-		II-oje alternatyvoje optimizuojama urbanistinė plėtra ir užstatomų teritorijų skaida. Urbanistinė plėtra orientuota į esamų užstatytų teritorijų vidinių resursų panaudojimą, fizinės ir funkcinės struktūros atnaujinimą: regeneravimą, modernizavimą, tankinimą ir konversiją bei kompaktišką plėtrą. II-oje alternatyvoje urbanistinį karkasą formuoja 1 intensyvos ir 30 ekstensyvos kompaktiškos urbanizacijos zonų, kurios užima 11177,5 ha plotą. Planuojama 13 mišraus ūkinio naudojimo zonų, kurių plotas 1646,1 ha. Mažesnis kompaktiškos urbanizacijos zonų plotas ir jų optimalesnė lokalizacija II-oje alternatyvoje sudaro geresnes sąlygas driekos procesų suvaldymui, yra palankesnė inžinerinės infrastruktūros vystymui laikantis ekonomiško ir tęstinumo principų.
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
												Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo aspektu II-oji alternatyva vertinama kaip palankesnė, nes yra susijusi su nuoseklesnio, optimesnio, labiau suvaldyto urbanistinio modelio formavimu, kuris padės išvengti chaotiško kraštovaizdžio urbanizavimo, mažiau paveiks gamtinę aplinką.	
Kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir krypčių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių rengimo stadijoje laikomasi Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane taikytų metodologinių kraštovaizdžio tvarkymo strategijų išskyrimo nuostatų.	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų sistemos kūrimo metodinių pamatą formuoja šios žemiau išvardintos principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos: 1) intensyviai antropogeniškai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, antropogeninės įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse; 2) vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis; 3) vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose; 4) vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais.
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	+/-	+/-	0	0	0	0	+/-	0	+/-	Remiantis aukščiau minėtomis nuostatomis išskirtos kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių zonos sudaro sąlygas visaverčiam kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui. Nustatytų kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypčių tarpe vyraujančią dalį sudaro tos, kurių įgyvendinimas susijęs su subalansuotu ūkinių bei gamtosauginių priemonių taikymu, todėl tikėtinos reikšmingos ilgalaikės pasekmės visiems aplinkos komponentams, o ypač kraštovaizdžiui, tame tarpe gamtiniam karkasui bei visuomenės sveikatingumui, kraštovaizdžio struktūrai.
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	<u>Teikiamų alternatyvų (I, II) skirtingumą lemia urbanistinio vystymo pasiūlymai, o konservacinės apsaugos, rekreacinio naudojimo ir bioprodukcinio (tiek tausojančio, tiek intensyvaus) vystymo kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių lokalizacija iš esmės nesikeičia.</u>
												Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo aspektu II-oji alternatyva vertinama kaip palankesnė, nes yra susijusi su mažesnėmis urbanistinio vystymo teritorinėmis apimtėmis, o tuo pačiu ir mažesniu poveikiu gamtinei aplinkai.	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas	1	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	<p><i>Gamtinis karkasas</i>, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl teikiamose alternatyvose <i>gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija nesikeičia</i>.</p> <p>Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, bendrųjų sprendinių stadijoje yra atliktas Utenos rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei atlikto gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimo pagrindu bus nustatomi gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai.</p> <p>Su gamtinio karkaso teritorijų apsauga ir vystymu susijusių sprendinių įgyvendinimas užtikrins rajono gamtinės aplinkos stabilumą ir ekologinį pilnavertiškumą ilgalaikėje perspektyvoje, padės išsaugoti paviršinių ir požeminių vandenų kokybę, dirvožemio ir miškų išteklius, vertingas ekosistemas, gamtinės aplinkos bendrąją estetinę kokybę ir rekreacinį patrauklumą.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	+	+	0	+	+	+	+	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	+	+	0	+	+	+	+	+	
Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo kryptų nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	<p><u>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Utenos rajono savivaldybės teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritoriniai apsaugos prioritetai ir principai yra analogiški</u>. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos (I, II) suformuotos taip, kad jose teikiami sprendiniai neprieštarautų (atitiktų) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritoriniams apsaugos prioritetams ir principams. Utenos rajono savivaldybės teritorijos savitumo raiškos, kultūros paveldo ir kultūrinio kraštovaizdžio integralumo užtikrinimo aspektu I-joje alternatyvoje poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui yra reikšmingesnis dėl nebūdingo dydžio ekstensyvios ir intensyvios urbanizacijos struktūrų formavimo kaimiškajame kraštovaizdyje. Šiuo aspektu II-oji alternatyva yra palankesnė.</p> <p>Kultūros paveldo objektų teritorijos tvarkomos pagal kultūros paveldo objektų tvarkymo reglamentus ir projektus. Apsaugos teritorinės priemonės konkretizuojamos teritorijų specialiaisiais ir detaliaisiais planais bei objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, individualiais apsaugos reglamentais (tipiniai apsaugos reglamentai, jei individualių reglamentų nėra nustatyta). Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų bei vietovių teritorijose ir apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	+/-	+/-	0	0	0	0	0	
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	+	+	0	0	0	0	0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Socialinės ir ekonominės aplinkos vystymo krypčių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	Bendrųjų sprendinių alternatyvose Utenos rajono savivaldybės <u>socialinės aplinkos vystymo kryptys yra analogiškos</u> . Socialinės, švietimo, sveikatos ir paslaugų infrastruktūros racionali plėtra numatoma įvertinant demografinės raidos prognozę (kaip labiausiai tikėtinas pasirinktinai realistinis scenarijus (37,6 tūkst. gyventojų 2052 m.).	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	Ekonominės aplinkos vystymo atveju I-os alternatyvos įgyvendinimas laikytinas mažiau tikslingu dėl santykinai riboto naujų teritorijų, numatomų ekonominės veiklos plėtojimui pasiūlos ir jų koncentracijos Utenos rajono savivaldybės pietų-pietryčių dalyje. I-osios alternatyvos atveju numatoma urbanizacija nėra lydimą pakankamo (tiek apimtys, tiek diversifikuotumo, tiek geografinio pasiskirstymo) teritorinių prielaidų ekonominiam vystymuisi suformavimo, todėl jos pagrįstumas yra kvestionuotinas, ypatingai aiškios ekonominio potencialo koncentracijos Utenos mieste kontekste.
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	+/-	+/-	0	0	0	0	+/-	0	+/-	Ekonominės plėtros krypčių kontekste II alternatyvos įgyvendinimas laikytinas tikslingu. Alternatyvoje numatoma galimybė dekoncentruotai vystyti ekonomikos ir verslo plėtrai reikalingas teritorijas, kurios yra tikslingai numatytos skirtingose Utenos rajono savivaldybės dalyse, sudaro santykinai didelio ploto zonas ir formuoja prielaidas didesnei atskirų plėtros iniciatyvų geografinėi aprėpčiai. II-osios alternatyvos atveju urbanizuojamos teritorijos yra lydimos ekonominiam vystymui numatytomis zonomis, kurios tolygiai pasiskirsčiusios visoje savivaldybės teritorijoje ir leidžia vykdyti skirtingų rūšių ekonominės veiklas.
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	<p>Sprendiniuose bus reglamentuota, kad ekonominės aplinkos vystymas neturi daryti neigiamo poveikio greta esančioms ir numatomoms gyvenamosioms, visuomeninėms, rekreacinėms, bendro naudojimo, atskirųjų želdynų teritorijoms. Galimai taršios veiklos objektų teritorijų plėtra koncepcijoje nėra numatoma.</p> <p>Rengiant specialiuosius arba detaliuosius teritorijų planavimo dokumentus, siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio žmonių sveikatai aplink esamus ar planuojamus stacionarius taršos šaltinius (gamybinius ir komunalinius objektus), vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skyriaus reikalavimais, turi būti nustatomos ar tikslinamos sanitarinės apsaugos zonos.</p> <p>Abiejų alternatyvų (I, II) atveju laikomasi nuostatos, kad pramonės ir sandėliavimo zonose vystoma veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio aplinkai ir gyventojams. Įmonių, iškursiančių šiose zonose sanitarinės apsaugos zonos neturėtų peržengti teritorijos sklypo ribų.</p> <p>Vykdamas pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtrą, LR teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti atliekamos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSU) procedūros. Jų metu identifikuojami konkrečių objektų/veiklų sukelti poveikiai aplinkai bei visuomenės sveikatai ir saugumui, numatomos konkrečios priemonės galimiems poveikiams išvengti, sumažinti ar kompensuoti.</p>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Susisiekimo sistemos vystymo krypčių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	-	-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	I-a alternatyva maksimaliai atkartoja šiuo metu galiojančio rajono bendrojo plano sprendinius ir nenustato jokių esminių pokyčių susisiekimo sistemoje. Numatoma: įrengti/plėsti Utenos miesto aplinkkelių bei jungiamųjų kelių sistemas; formuoti elektromobilių įkrovos tinklą, įrengiant 18 elektromobilių įkrovimo vietų; gerinti rajoninių kelių būklę, išasfaltuojant rajoninius kelius Nr. 4910, 5310, 5930; plėsti bėmatorio transporto sistemą, įrengiant dviračių takus; vystyti viešojo transporto sistemą.
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	0	0	0	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	-	-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	II-oje alternatyvoje nustatytos susisiekimo sistemos vystymo kryptys, kurios atitinka ES darnaus judumo politiką, užtikrina saugias eismo sąlygas, skatina netaršios transporto infrastruktūros plėtrą. Vystymo kryptys sietinos su urbanistiniais ir demografiniais gyvenviečių raidos pokyčiais. Visais atvejais naujos susisiekimo infrastruktūros vystymo sprendiniai yra konkretizuojami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose. Susisiekimo infrastruktūros vystymas, kaip ir kiekviena statyba, neišvengiamai darys trumpalaikį poveikį atskiriems aplinkos komponentams. Statybą vystant griežtai laikantis normatyvinių dokumentų reikalavimų, ilgalaikio neigiamo poveikio neturėtų būti. Materialinio turto atžvilgiu susisiekimo infrastruktūros vystymas vertinamas teigiamai, nes įtakoja nekilnojamo turto vertės augimą. Abiejose alternatyvose gerinamos susisiekimo sąlygos, didinamas kelių tinklo rišlumas. Įgyvendinant koncepcijos sprendinius bei vystant plėtos teritorijas šalia esamų intensyvaus eismo gatvių būtina atsižvelgti į transporto poveikį visuomenės sveikatai. Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ arba techniniuose projektuose, esant būtinybei įvertinti keliamo triukšmo ir oro taršos lygį. Teritorijose, kuriose viršijamos didžiausios leistinos akustinio triukšmo ir oro taršos ribos, reglamentuojamos higienos normomis (HN 33:2011, „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“; HN 35:2007 „Didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore“), neplanuoti užstatymo arba pagal atliktus skaičiavimus taikyti neigiamo poveikio mažinimo priemones (akustinės sienutes, želdynų juostas ir pan.).
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	0	0	0	0	0	0	+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Inžinerinės infrastruktūros vystymo krypčių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	-	<p>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Utenos rajono savivaldybės teritorijoje inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys – vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros, elektros energijos tiekimo, centralizuoto šilumos tiekimo, gamtinių dujų tiekimo, ryšių infrastruktūros plėtojimo, atliekų tvarkymo yra analogiškos. Visais atvejais naujos inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendiniai yra konkretizuojami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose.</p> <p>Nepakankamas infrastruktūros išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas reikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.</p> <p>I-oje alternatyvoje numatomas urbanistinės struktūros modelis orientuotas į mažiau kompaktišką urbanizuojamų teritorijų plėtrą, todėl gali kilti problemų dėl mažo skirstomųjų tinklų apkrovimo, apsunkinamos ir padidinamos inžinerinės infrastruktūros plėtos darbų apimtys. Tikėtini technologiniai, ilgalaikiai finansiniai ir teisiniai žemės įsigijimo komunikaciniams koridoriams organizaciniai ir kitokie sunkumai. Galima daryti prielaidą, kad I-os alternatyvos atveju resursai ir pastangos inžinerinės infrastruktūros vystymui būtų išsklaidyti</p>		
		ilgalaikis (nuolatinis)	-	-	-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	-			
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-		+/-	<p>II-oji alternatyva, numatanti funkcinės ir erdvinės struktūros optimizavimą, mažesnį urbanizuojamų teritorijų plotą, drienos procesų suvaldymą yra palankesnė inžinerinės infrastruktūros vystymui laikantis ekonomiškumo ir tęstinumo principų.</p> <p>Utenos rajono savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros vystymas turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų gyvenimo kokybei ir sveikatingumui, kadangi didės būstų aprūpinimas reikiamomis komunalinėmis paslaugomis (vandentiekio ir nuotekų surinkimo), gyventojams bus sudarytos sąlygos tinkamai higienai, sveikai gyvenamajai aplinkai, lems mažesni neigiamą poveikį kitiems aplinkos komponentams, turintiems įtakos gyvenamajai aplinkai – orui, vandeniui, dirvožemiui ir kt.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	+	0	+	+	0	+	+			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo vystymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	-	0	+/-	<p>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Utenos rajono savivaldybės teritorijoje numatomi 2 potencialūs arealai vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių plėtojimui. Arealų lokalizacija I ir II alternatyvose analogiška, skirtumą lemia arealų plotas.</p> <p>Vėjo ir saulės šviesos energija yra neišsenkantis atsinaujinančios energijos šaltinis, o šios energijos panaudojimas elektros gamybai yra prioritetas gamtosauginiuose požiūriu. Vėjo ir saulės elektrinės yra ekologiškos, gamina „švarią“ energiją, neišskirdamos į aplinką kenksmingų medžiagų, tačiau dėl technologinių ypatumų vėjo elektrinės gali daryti neigiamą poveikį arti gyvenantiems žmonėms.</p> <p>Potencialios teritorijos vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių plėtojimui yra nustatytos vadovaujantis vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių plėtros ribojimų sąvadu (žr. 2.2 teksto skyrių), probleminių vietų atmetimu būdu. Šios veiklos vystymui yra parinktos tam tinkamos teritorijos, įvertinant jų specifika, gamtinės ir socialinės aplinkos ypatumus bei kitus faktorius, todėl numatomas atsinaujinančių išteklių energetikos infrastruktūros plėtojimas sukels mažiausią poveikį aplinkai ir savivaldybės gyventojams.</p> <p>Tolesniuose planavimo etapuose, einant sprendinių detalizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškūs planuojamos veiklos mastai, rengiant poveikio aplinkai vertinimo dokumentus, konkretizuojamos vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo pasekmės aplinkai, numatomos priemonės neigiamų pasekmių prevencijai vykdyti, jas sumažinti ar kompensuoti.</p> <p>Tiksliai įvertinti vėjo elektrinių poveikį aplinkos kokybės normoms ir visuomenės sveikatai yra įmanoma prieš vėjo elektrinės statinio techninio projekto rengimą atliekant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, kurio metu naudojami konkretūs vėjo elektrinės įrenginio duomenys (gamintojas, parametrai, technologinė kortelė) ir tikslūs netoliese esančių gyvenamųjų namų ir juos supančios aplinkos duomenys. Pritaikius šiuolaikinius sprendinius ir technologijas, aplinkos kokybė ir higieninė būklė turi atitikti aplinkosaugos ir higienos reikalavimus.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	-	0	+/-	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+	+	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Turizmo ir rekreacijos vystymo kryptių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	0	0	0	+/-	0	+/-	Bendrųjų sprendinių alternatyvose Utenos rajono savivaldybės teritorijoje turizmo ir rekreacijos vystymo kryptys analogiškos. Jos sudarys sąlygas plėtoti turizmo paslaugas ir infrastruktūrą, racionaliai naudoti gamtinius, kultūrinius išteklius ir rekreacinį potencialą, nustatyti turizmo ir rekreacinių teritorijų plėtros perspektyvas, jų naudojimo sąlygas. Planingas, gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio potencialą išnaudojantis turizmo ir rekreacijos vystymas yra draugiškas aplinkai, užtikrina racionalų rekreacijos išteklių naudojimą, nepažeidžia saugomų gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimo interesų, pagerina investicinę aplinką, skatina investicijas plėtojant turizmo ir rekreacijos veiklą rajono teritorijoje.
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	0	+	+	+	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	0	0	0	+/-	0	+/-	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	0	+	+	+	0	0	0	+	

atamis

Žirmūnų g.139 - 321, 09120 Vilnius
Tel.: (8-5) 272 83 34; Faks.: (8-5) 203 12 80

Bendrojo plano koncepcijos alternatyvų galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo rezultatų suvestinė pateikiama 7.2 lentelėje.

7.2 lentelė. Galimų reikšmingų pasekmių vertinimo suvestinė lentelė

Pasekmių pobūdis		1 alternatyvas		2 alternatyva	
„+“ tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės	trumpalaikės (laikinos)	-	Viso: 19	-	Viso: 41
	Ilgalaikės (nuolatinės)	19		41	
„-“ tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės	trumpalaikės (laikinos)	6	Viso: 13	5	Viso: 5
	Ilgalaikės (nuolatinės)	7		-	
„+ / -“ tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės	trumpalaikės (laikinos)	56	Viso: 95	42	Viso: 49
	Ilgalaikės (nuolatinės)	39		7	
„0“ nenumatoma reikšmingų pasekmių	trumpalaikės (laikinos)	28	Viso: 53	43	Viso: 85
	Ilgalaikės (nuolatinės)	25		42	

Apibendrinimas

Rengiant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą laikomasi Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano tęstinumo principo. Formuojant teritorijos tvarkymo koncepciją remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarant galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Rengiamo plano bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje nustatoma apibendrinta planuojamos teritorijos vystymo erdvinė koncepcija. Atliekama galimų vystymo alternatyvų palyginamoji analizė, kurioje vertinami teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai parenkant plėtos kryptis ir vystymo perspektyvas.

Atliktas Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendinių grupių: *planuojamos teritorijos erdvinės ir funkcinės struktūros vystymo krypčių nustatymas; kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir krypčių nustatymas; gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas; nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo krypčių nustatymas; socialinės ir ekonominės aplinkos vystymo krypčių nustatymas; susisiekimo sistemos vystymo krypčių nustatymas; inžinerinės infrastruktūros vystymo krypčių nustatymas; atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo vystymas; turizmo ir rekreacijos vystymo krypčių nustatymas* strateginis poveikio aplinkos komponentams – saugomoms teritorijoms; bioįvairovei ir ekotinklui; gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui; kultūros paveldui; vandeniui; dirvožemiui; orui, klimatui; materialiajam turtui vertinimas parodė, kad **II-oji alternatyva**, numatanti racionalesnius teritorijos planinės erdvinės struktūros vystymo sprendinius, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, kraštovaizdžio apsaugos, investicijų pasiūlos, plėtos reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes. Bendrųjų sprendinių II alternatyva yra palankesnė investicijų poreikio ir pasiūlos bei socialinių procesų reguliavimo aspektais, nes sąlygoja socioekonominių procesų stabilizavimą. Integralumo ir kompaktiškumo aspektu II alternatyva pranašesnė už pirmą. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo požiūriu **II -oji alternatyva** vertinama kaip pranašesnė už **I-ąją alternatyvą**.

8. PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai bus įgyvendinami ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – miestų, miestelių ir kitų gyvenamųjų vietovių bendruosius ir detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus žymiai stambesniame mastelyje ir labiau konkretizuojamus. Todėl, einant sprendinių detalizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemones. Siekiant išvengti galimų reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai, visų pirma reikalinga:

- Iš teikiamų Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų pasirinkti tą, kurios įgyvendinimas nesukeltų reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai;
- Konkretizuojant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius vadovautis aprobuota koncepcija, iš esmės nekeičiant joje numatytų teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų bei kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir krypčių;
- Laikytis reglamentavimo principų ir jų tolimesnio detalizavimo žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose;
- Rengiant žemesnio lygmens planus - savivaldybės dalių, gyvenamųjų vietovių (miestų, miestelių, kaimų) ir kitų teritorijų bendruosius, detaliuosius bei specialiuosius planus, vadovautis bendrojo plano, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais sprendiniais, įvirtinančiais tvaraus vystymosi principus;
- Rengti kraštovaizdžio, tame tarpe gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo planus;
- Įgyvendinti Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo IV skyriaus nuostatas, reglamentuojančias želdynų kūrimą, želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą;
- Užtikrinti reikalingų inžinerinių komunikacijų įrengimą bei jų prijungimą prie centralizuotų sistemų; taikyti geriausias prieinamas technologijas, diegiant naujus inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo plėtros objektus ar atliekant esamų objektų modernizavimą;
- Vadovautis saugomų teritorijų tvarkymo specialiaisiais planais ir kitais teisės aktais, kuriais remiantis įgyvendinamos saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo priemonės;
- Vadovautis kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais, numatant atitinkamas šių teritorijų ir/ar objektų apsaugos ir tvarkymo priemones;
- Registruotų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių teritorijose ir apsaugos zonose vadovautis veiklą reglamentuojančių LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, poįstatyminių teisės aktų, apsaugos reglamentų reikalavimais ir paveldosaugos specialiųjų planų sprendiniais;
- Kultūros paveldo vertybių tvarkymas ir naudojimas turi būti vykdomi pagal individualius arba tipinius apsaugos reglamentus (jei individualūs reglamentai nenustatyti), apsaugos specialiuosius planus, strateginius planus, tikslines programas ir tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus.
- Vykdyti ekologinį švietimą ir didinti Utenos rajono gyventojų ekologinį sąmoningumą;
- Supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniais.

Atliekant strateginį pasekmių aplinkai vertinimą – nagrinėjant parengtų koncepcijos alternatyvų (I, II) įgyvendinimo pasekmes aplinkai (žr. 4 teksto skyrių) nustatyta, kad dalies pasekmių aplinkai galima būtų išvengti ar jas sumažinti jau sprendinių konkretizavimo stadijoje, atitinkamai reglamentuojant kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbių teritorijų ir objektų apsaugos bei tvarkymo reikalavimus:

- Nepageidaujamų pasekmių aplinkos apsaugai svarbioms, tačiau griežtos apsaugos statuso neturinčioms teritorijoms (natūralioms pievoms ir ganykloms, pelkėms, EB svarbos natūralioms buveinėms) galima būtų išvengti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, atitinkamai reglamentuojant apsaugos ir tvarkymo reikalavimus arba deleguojant jų sprendimą žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentams, kuomet tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai.
- Bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje reglamentuoti geotopų apsaugos ir tvarkymo reikalavimus, numatant sąlygas jų apsaugai ir pažintiniam lankymui.
- Siekiant išvengti ir / ar sumažinti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose numatomų sprendinių poveikį planuojamoje teritorijoje aptinkamoms saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms rekomenduojama sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatyti bendrąjį reikalavimą Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimui: įgyvendinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį saugomoms rūšims.
- Bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje reglamentuoti paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos nustatymo reikalavimą: paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatomos rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus vadovaujantis galiojančiais teisės aktais. Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, žemės valdos projektų, statinių projektų sprendiniai, susiję su veiklos reglamentavimu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose lieka galioti. Veiklą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 ir 100 straipsnių reikalavimai.
- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose nurodyti, jog ūkinė veikla teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiams, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms.
- Siekiant nebloginti ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealų kraštovaizdžio kompleksų kokybės, sprendinių konkretizavimo stadijoje rekomenduojama nustatyti apsaugos ir tvarkymo nuostatas (vizualinės apsaugos reikalavimus) kurios turi būti konkretizuojamos rengiant žemesnio lygmens teritorijų ir strateginio planavimo dokumentus.
- *Dėl spėjamų archeologinių vertybių*: įgyvendinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius yra tikimybė aptikti dar nefiksuotų archeologinių vertybių. Kai bus žinomos konkrečios veiklos ir jų įgyvendinimo vietos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. IV-538 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ patvirtinimo“, III dalies 12.4 ir 12.5 punktų reikalavimais, atlikti archeologinius tyrimus tose vietose, kur bus planuojami žemės judinimo darbai.

9. VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS, SU KURIAIS SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendinių strateginio pasekmių aplinkai vertinimas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967, patvirtintu „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“ ir Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu (UAB „Atamis“, 2023 m.).

Rengiant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą, informacijos kiekis, kuris leistų įvertinti reikšmingas galimas plano įgyvendinimo pasekmes, buvo pakankamas. Buvo analizuojami įvairių šaltinių: Statistikos departamento prie LRV; VĮ „Registru centras“; Valstybinės miškų tarnybos; Geologijos tarnybos; Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos ir kitų duomenų bankų duomenys, Esamos būklės įvertinimo ataskaita bei su rengiamu planu susiję teritorijų planavimo dokumentai bei teisės aktai.

Didesnė vertinimo problema susijusi su aiškių metodikų, tam tikriems aspektams vertinti, trūkumu. Poveikis aplinkai gali būti labai įvairus, atsižvelgiant į prevencines ir kompensacines priemones, kurios gali būti detalizuojamos žemesniuose planavimo lygmenyse - savivaldybės dalių, gyvenamųjų vietovių (miestų, miestelių, kaimų) ir kitų teritorijų bendruosiuose, detaliuosiuose ir specialiuosiuose planuose bei objektų techniniuose projektuose. Todėl nustatyti apibendrintą poveikį aplinkai savivaldybės lygmens bendrajame plane dėl įvairių faktorių tampa problematiška, o vertinimas tampa deklaratyvus.

Parengtoje SPAV ataskaitoje pasekmės aplinkai vertinamos strategiškai, atsižvelgiant į galimus pokyčius aplinkoje, neatliekant tikslaus kiekybinio vertinimo kiekvieno aplinkos komponento atžvilgiu.

10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Įgyvendinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, vadovaujantis LR teritorijų planavimo įstatymu ir Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintinus bendrojo plano keitimą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos privalo vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo stebėsenos (monitoringo) metu turės būti atliekama:

- Rengiama plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- Analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- Formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimo
- Stebimi ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- Analizuojami urbanistinės plėtros ir susisiekimo bei inžinerinės infrastruktūros pokyčiai;
- Analizuojamos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir aplinkos kokybę lemiantys faktoriai.

Gamtinės aplinkos būklės ir antropogeninio poveikio jai stebėjimai turi būti vykdomi vadovaujantis LR Aplinkos monitoringo įstatymo nustatyta tvarka ir Valstybine aplinkos monitoringo 2018-2023 metų programa. Rekomenduojama šio plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai stebėseną įtraukti į Utenos rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programą. Savivaldybės aplinkos monitoringas vykdomas pagal savivaldybės aplinkos monitoringo programą, kurią rengia savivaldybės vykdomoji institucija. Savivaldybės aplinkos monitoringo programos turinį, jo rengimo, derinimo, vykdymo, savivaldybių aplinkos monitoringo kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką nustato Bendrieji savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatai. Savivaldybės aplinkos monitoringo programa turi būti suderinta su Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų nustatyta tvarka ir patvirtinta savivaldybės tarybos. Pagrindinis dėmesys vykdant monitoringą turi būti skiriamas dirvožemio, oro, požeminio bei paviršinio vandens būklės kokybinių pokyčių stebėsenai. Taip pat turėtų būti vykdomas kraštovaizdžio struktūros pokyčių, tame tarpe teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano sprendinius bei vizualinės kraštovaizdžio kokybės monitoringas.

11. SANTRAUKA

Ivadas. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas teritorijos vystymo koncepcijos rengimo stadijoje. Šio vertinimo tikslas – įvertinti galimas teigiamas ir neigiamas pasekmes, galimas įgyvendinus bendrojo plano koncepcijos sprendinius.

Strateginio pasekmių vertinimo dokumentas (toliau – SPAV) parengtas vadovaujantis „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 ir vėlesniais jo pakeitimais bei Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu.

Pirmajame skyriuje pateikiama informacija apie plano rengimo organizatorių, plano ir SPAV dokumento rengėją.

Antrajame skyriuje išdėstomi pagrindiniai Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo tikslai bei uždaviniai, plano sąsaja su kitais planais ir programomis, pristatomi koncepcijos alternatyvų formavimo principai bei pateikiamas koncepcijos alternatyvų (I, II) aprašymas.

Utenos rajono savivaldybės teritorijos Bendrųjų sprendinių alternatyvų sprendiniai sudaro sąlygas rajono teritorijos darniam vystymuisi, užtikrinant prielaidas teigiamai ekonomikos ir socialinei raidai, inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimui kartu nepadarant žalos aplinkai. Utenos rajono savivaldybės teritorijos funkcinės struktūros modelis formuojamas testinumo pagrindu iš dalies keičiant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime (T00085181) suplanuotos funkcinės struktūros sprendinius. Nepalanki demografinė situacija ir nuolat mažėjantis gyventojų skaičius sąlygoja žymiai mažesnius urbanizacijos tempus nei buvo prognozuota. Konstatuota, kad galiojančiame Bendrajame plane suplanuota decentralizuota perteklinė teritorinė plėtra, kuriai nėra realaus poreikio. Esminiai sprendinių pokyčiai susisieti su urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų teritoriniu išdėstymu ir apimties mažinimu.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo kryptys, gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos vystymo kryptys – kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo, gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymo, kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir krypčių nustatymo, inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys, susisiekimo sistemos vystymo kryptys, socialinės ir ekonominės aplinkos vystymo kryptys Bendrųjų sprendinių I ir II alternatyvoje yra analogiškos.

Teikiamų alternatyvų skirtumus lemia: sprendiniai susisieti su urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų teritoriniu išdėstymu ir apimties mažinimu II-oje alternatyvoje.

Trečiajame skyriuje pateikiamas planuojamos teritorijos esamos aplinkos būklės įvertinimas, bei galimi aplinkos būklės pokyčiai, jeigu plano sprendiniai nebūtų įgyvendinti, kuris apima sekančias sritis:

- erdvinės ir funkcinės struktūros vertinimas;
- socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas;
- susisiekimo sistemos vertinimas;
- inžinerinės infrastruktūros vertinimas;
- gamtinės aplinkos (geologinių sąlygų, žemės gelmių išteklių, reljefo, dirvožemių, hidrografinio tinklo, biotos ypatumų, kraštovaizdžio struktūros, kraštovaizdžio vizualinio estetinio potencialo) vertinimas.

Ketvirtajame skyriuje pateikiama informacija apie teritorijas, kurias gali paveikti Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai. Teritorijas, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendinius, atstovauja *kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos ir vertybės (saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai, „Natura 2000“ teritorijos, kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos ir vertybės – Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, kartinės miško buveinės, pelkės, natūralios pievos) bei nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugai svarbios teritorijos ir objektai*. Šiame skyriuje pateikiama išsami informacija apie kiekvieno aukščiau pristatyto teritorinio ar objektinio aplinkos komponento padėtį alternatyvose (I, II) numatomų sprendinių (kraštovaizdžio tvarkymo ir reglamentavimo krypčių zonų, vėjo ir saulės šviesos energijos elektrinių vystymo arealų atžvilgiu. Informaciją iliustruoja lentelės.

Penktajame skyriuje nagrinėjamos aplinkosauginės problemos ir jų priežastys, susijusios su Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniais. Teikiamose alternatyvose numatomų sprendinių įgyvendinimas nesąlygos ženklesnių aplinkosauginių problemų, o galimų lokalių problemų galima išvengti sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatant atitinkamus reglamento reikalavimus.

Šeštajame skyriuje išskirti tarptautiniu, Europos Bendrijos ir nacionaliniu lygmenimis nustatyti aplinkosaugos tikslai, susiję su rengiamu planu ir į kuriuos šiame plane reikia atsižvelgti.

Septintajame skyriuje vertinamos galimos koncepcijos I ir II alternatyvų sprendinių pasekmės saugomoms teritorijoms (įskaitant Natura 2000 teritorijas) bei gamtos paveldo objektams; biologinei įvairovei (EB svarbos natūralioms buveinėms, saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, natūralioms pievoms ir ganykloms, pelkėms ir šaltinams); kultūros paveldui (Kultūros vertybių registre registruotoms nekilnojamos kultūros paveldo vertybėms (jų teritorijoms ir apsaugos zonoms); kraštovaizdžiui (gamtiniam karkasui, gamtinio kraštovaizdžio kompleksams, vizualiniam estetiniam potencialui); visuomenei ir jos sveikatai; neatsinaujinantiems ir atsinaujinantiems gamtos ištekliams (vandeniui, orui, klimatui, dirvožemiui) materialiajam turtui ir šių veiksmų tarpusavio sąveikai.

Atliktas Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I ir II) sprendinių grupių: planuojamos teritorijos vystymo erdvinės koncepcijos nustatymas (funkcinis zonavimas); socialinės ir ekonominės aplinkos vystymas; susisiektimo sistemos vystymas; inžinerinės infrastruktūros plėtojimas; gamtinės aplinkos apsaugos vystymas; nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo krypčių nustatymas strateginis poveikio aplinkos komponentams vertinimas parodė, kad **II-oji alternatyva**, numatanti racialesnės teritorijos planinės erdvinės struktūros vystymo sprendinius, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, kraštovaizdžio apsaugos, investicijų pasiūlos, plėtros reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes bei strateginio pasekmių aplinkai vertinimo požiūriu yra pranašesnė už **I-ąją alternatyvą**.

Aštuntajame skyriuje nagrinėjamos priemonės plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti. Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai bus įgyvendinami ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – bendruosius, detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus žymiai stambesniame mastelyje ir labiau konkretizuojamus. Todėl, einant sprendinių detalizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemones.

Atliekant strateginį pasekmių aplinkai vertinimą – nagrinėjant parengtų koncepcijos alternatyvų (I, II) įgyvendinimo pasekmes aplinkai nustatyta, kad dalies pasekmių aplinkai galima būtų išvengti ar jas sumažinti jau sprendinių konkretizavimo stadijoje, atitinkamai reglamentuojant kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbių teritorijų ir objektų apsaugos bei tvarkymo reikalavimus.

Devintajame skyriuje trumpai aprašytas vertinimas bei sunkumai, iškilę rengiant strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą.

Dešimtajame skyriuje pateikta informacija apie monitoringo priemones. Įgyvendinant Utenos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, vadovaujantis LR teritorijų planavimo įstatymu ir Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintinus bendrojo plano keitimą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos privalo vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę.

PRIEDAI

1 lentelė. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esančios kultūros vertybės pagal sandarą: Kompleksai ir į kompleksus įeinantys objektai

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	16758	Antano ir Motiejaus Miškinių sodyba	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Juknėnų k.	Registritinis	Regioninis	KVR objektas: 6654.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
1.1	38032	Antano ir Motiejaus Miškinių sodybos namas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Juknėnų k.	Registritinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
1.2	38033	Antano ir Motiejaus Miškinių sodybos svirnas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Juknėnų k.	Registritinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
1.3	38034	Antano ir Motiejaus Miškinių sodybos tvartas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Juknėnų k.	Registritinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
1.4	38035	Antano ir Motiejaus Miškinių sodybos rūšys	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Juknėnų k.	Registritinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
1.5	38036	Antano ir Motiejaus Miškinių sodybos ledainė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Juknėnų k.	Registritinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
2	44043	Šuminių kaimo Silvestro Šumino etnoarchitektūrinė sodyba	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registritinis	Regioninis	KVR objektas: 2771.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retą); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
2.1	44044	Šuminių kaimo Silvestro Šumino etnoarchitektūrinė sodybos namas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registritinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retą); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2.2	44045	Šuminių kaimo Silvestro Šumino etnoarchitektūrinės sodybos svirnas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
2.3	43985	Šuminių kaimo Silvestro Šumino etnoarchitektūrinės sodybos svirnas ir ratinė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
2.4	44151	Šuminių kaimo Silvestro Šumino etnoarchitektūrinės sodybos kluonas ir jauja	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
3	24071	Tauragnų piliakalnis su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Paminklas	Nacionalini	KVR objektas: 32056.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
3.1	3629	Tauragnų piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis, vad. Majaku	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
3.2	24072	Tauragnų piliakalnio su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
4	834	Saldutiškio dvaro sodyba	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 111346.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
4.1	27017	Saldutiškio dvaro sodybos rūmai	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl., Miško g.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4.2	27018	Saldutiškio dvaro sodybos svirno liekanos	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl., Liepų g. 11	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
4.3	27019	Saldutiškio dvaro sodybos ledainė	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
4.4	27020	Saldutiškio dvaro sodybos tvarto liekanos	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
4.5	27021	Saldutiškio dvaro sodybos arklidės liekanos	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
4.6	27022	Saldutiškio dvaro sodybos parkas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
5	24087	Šiaudinių piliakalnis su priešpiliu ir gyvenvietė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Šiaudinių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 47047.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	Vizualinės apsaugos zonos pozonai: 10183 3.00 kv. m
5.1	3642	Šiaudinių piliakalnio su priešpiliu ir gyvenvietė piliakalnis, vad. Pilalė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Šiaudinių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-
5.2	37499	Šiaudinių piliakalnio su priešpiliu ir gyvenvietė priešpilis	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Šiaudinių k.	Inicijuotas skelbti	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.3	24088	Šiaudinių piliakalnio su priešpiliu ir gyvenvietę gyvenvietė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Šiaudinių k.	Paminklas	Nacionalini	-	Į kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
6	29526	Jasonių dvaro senųjų kapinių kompleksas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Jasonių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 1456.00 kv. m	Kompleksas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonai: 776.00 kv. m
6.1	29527	Jasonių dvaro senųjų kapinių komplekso dvaro senosios kapinės	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Jasonių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
6.2	16805	Jasonių dvaro senųjų kapinių komplekso Lietuvos archeologinių paminklų tyrinėtojo, kolekcionieriaus Pranciškaus Vilčinskio kapas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Jasonių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
7	33068	Antano ir Onos Pinkevičių sodyba - Lietuvos partizano Antano Kraujelio-Pabaisos, Siaubūno žuvimo vieta	Utenos rajono sav., Utenos sen., Papiškių k.	Kultūros paveldo objekto apsauga panaikinta	-	-	Kompleksas	-	-	-
7.1	33071	Antano ir Onos Pinkevičių sodybos - Lietuvos partizano Antano Kraujelio-Pabaisos, Siaubūno žuvimo vietos tvartas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Papiškių k.	Kultūros paveldo objekto apsauga panaikinta	-	-	Į kompleksą įeinantis	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8	838	Vaikutėnų dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Utenos sen., Vaikutėnų k., Zarasų g. 1,5,7,11	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 92417.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
8.1	46559	Vaikutėnų dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Vaikutėnų k., Zarasų g.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
8.2	46560	Vaikutėnų dvaro sodybos fragmentų karvidė	Utenos rajono sav., Utenos sen., Vaikutėnų k., Zarasų g. 11	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
8.3	46561	Vaikutėnų dvaro sodybos fragmentų arklidė	Utenos rajono sav., Utenos sen., Vaikutėnų k., Zarasų g. 7	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
8.4	46562	Vaikutėnų dvaro sodybos fragmentų tvartas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Vaikutėnų k., Zarasų g. 5	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
9	856	Vyžuonų dvaro sodyba	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 98359.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
9.1	39912	Vyžuonų dvaro sodybos namas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
9.2	39914	Vyžuonų dvaro sodybos kumetynas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
9.3	39915	Vyžuonų dvaro sodybos svirnas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9.4	39916	Vyžuonų dvaro sodybos sandėlis	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
9.5	39917	Vyžuonų dvaro sodybos spirito varykla	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
9.6	39918	Vyžuonų dvaro sodybos spirito saugykla	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
9.7	39919	Vyžuonų dvaro sodybos kalvė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
9.8	39920	Vyžuonų dvaro sodybos tvartas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
9.9	39921	Vyžuonų dvaro sodybos pirmas kluonas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
9.10	39922	Vyžuonų dvaro sodybos antras kluonas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
10	28444	Taukelių dvaro senosios kapinės	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Taukelių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 700.00 kv. m	Kompleksas	-	-	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozoninis: 1459.36 kv. m

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10.1	28445	Dvaro senosios kapinės	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Taukelių k.	Valstybės saugomas	'	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
10.2	16646	J. Šimkevičiaus kapas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Taukelių k.	Valstybės saugomas	'	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
11	24047	Garnių piliakalnis II su gyvenviete	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Garnių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 32881.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	Vizualinės apsaugos pozonai: 15330 2.00 kv. m
11.1	3576	Garnių piliakalnio II su gyvenviete piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Garnių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-
11.2	24048	Garnių piliakalnio II su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Garnių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
12	2797	Sodyba	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Strazdų k.	Registrinis	'	-	Kompleksas	-	+	-
13	25152	Akmenys	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimaticės k.	Valstybės saugomas	'	-	Kompleksas	-	-	-
13.1	3621	Akmuo vad. Moku	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimaticės k.	Valstybės saugomas	'	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
13.2	3622	Akmuo vad. Mokiuku	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimaticės k.	Valstybės saugomas	'	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
14	832	Noliškio buv. dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Noliškio k.	Kultūros paveldo	-	-	Kompleksas	-	-	-
15	830	Jotaučių dvaro sodyba	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jotaučių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 60070.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Kraštovaizdžio	+	-
15.1	33683	Jotaučių dvaro sodybos rūmai	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jotaučių k., Dvaro g. 8	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
15.2	33684	Jotaučių dvaro sodybos pastatas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jotaučių k., Žirgų g. 2	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
15.3	34616	Jotaučių dvaro sodybos pirmas tvartas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jotaučių k., Dvaro g. 1	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
15.4	37486	Jotaučių dvaro sodybos antras tvartas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jotaučių k., Dvaro g. 4	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
15.5	37487	Jotaučių dvaro sodybos trečias tvartas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jotaučių k., Žirgų g.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
16	24085	Šeimyniškių piliakalnis su papiliu	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Šeimyniškių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 74550.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio	+	Vizualinės apsaugos zonos pozonai: 29598 9.00 kv. m
16.1	3635	Šeimyniškių piliakalnio su papiliu piliakalnis, vad. Pilimi	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Šeimyniškių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
16.2	24086	Šeimyniškių piliakalnio su papiliiu papilys	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Šeimyniškių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio	+	-
17	828	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Degsnio k.	Registritinis	-	KVR objektas: 90488.04 kv. m	Kompleksas	-	-	-
18	25806	Siaurojo geležinkelio Utenos stoties statinių kompleksas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Stoties g. 39	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 5102.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozoninis: 12193.00 kv. m
18.1	25807	Siaurojo geležinkelio Utenos stoties statinių komplekso geležinkelio stotis	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Stoties g. 39	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
18.2	16803	Siaurojo geležinkelio Utenos stoties komplekso vandentiekio bokštas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Stoties g. 40	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Inžinerinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
19	24053	Klykių piliakalnis su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Klykių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 33546.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	Vizualinės apsaugos pozoninis: 121219.00 kv. m
19.1	3605	Klykių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Klykių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
19.2	24054	Klykių piliakalnio su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Klykių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
20	24060	Šeimatis piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Valstybės saugomas	Nacionalini	KVR objektas: 37949.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
20.1	3618	Šeimatis piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Batarėja	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Valstybės saugomas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
20.2	24061	Šeimatis piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Valstybės saugomas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio	+	-
21	1746	Užpalių dvaro sodyba	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 33054.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas);Inžinerinis (lemiantis reikšmingumą retas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonai: 94609.06 kv. m
21.1	26696	Užpalių dvaro sodybos administratoriaus namas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl., Vytauto g. 11	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (svarbus)	+	-
21.2	26697	Užpalių dvaro sodybos tvartas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl., Vytauto g. 30	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
21.3	26698	Užpalių dvaro sodybos vandens malūnas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl., J. Baranausko g. 2A	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Inžinerinis (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-
22	836	Tauragnų buv. dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Registritinis	-	KVR objektas: 59288.44 kv. m	Kompleksas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
23	1741	Bikuškio dvaro sodyba	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Bikuškio k., Dvaro g. 29	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 96386.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonai: 1194.00 kv. m; Vizualinės apsaugos pozonai: 15969.80 kv. m
23.1	41659	Bikuškio dvaro sodybos rūmai	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Bikuškio k., Dvaro g. 29	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
23.2	41660	Bikuškio dvaro sodybos svirnas	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Bikuškio k., Dvaro g.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
23.3	41662	Bikuškio dvaro sodybos kluono liekanos	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Bikuškio k., Dvaro g.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
24	24051	Kamšos piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Kamšos k.	Paminklas	-	KVR objektas: 16800.00 kv. m	Kompleksas	-	+	-
24.1	16179	Kamšos piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Barsukakalniu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Kamšos k.	Paminklas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
24.2	24052	Kamšos piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Kamšos k.	Paminklas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
25	30378	Šlepečių senųjų kapinių kompleksas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 576.00 kv. m	Kompleksas	Dailės (lemiantis reikšmingumą retas); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio zonos: 481.88 kv. m
25.1	30379	Šlepečių senųjų kapinių senosios kapinės	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
25.2	17267	Šlepečių senųjų kapinių komplekso Lietuvos partizanų ir jų ryšininkų kapas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
25.3	33750	Šlepečių senųjų kapinių komplekso Lietuvos partizano Povilo Leipaus kapas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Registrinis	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
25.4	33785	Šlepečių senųjų kapinių komplekso Lietuvos partizanų ryšininko Juozo Žuklio kapas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Registrinis	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
25.5	33745	Šlepečių senųjų kapinių komplekso pirmas antkapinis paminklas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Dailės (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-
25.6	33746	Šlepečių senųjų kapinių komplekso antras antkapinis paminklas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šlepečių k.	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Dailės (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-
26	827	Bajoriškių palivarko sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Bajoriškių k.	Kultūros paveldo	-	-	Kompleksas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
27	24083	Staniuliškių piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Staniuliškių k.	Paminklas	-	KVR objektas: 19000.00 kv. m	Kompleksas	-	+	Vizualinės apsaugos pozoninis: 13590 00.00 kv. M
27,1	3597	Staniuliškių piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Pilale	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Staniuliškių k.	Paminklas	-	-	Į kompleksą įeinantis	-	-	-
27.2	24084	Staniuliškių piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Staniuliškių k.	Paminklas	-	-	Į kompleksą įeinantis	-	-	-
28	42659	Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinė sodyba	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 2910.00 kv. M	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
28.1	42660	Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinės sodybos namas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
28.2	42661	Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinės sodybos svirnas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
28.3	42662	Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinės sodybos tvartas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
28.4	42663	Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinės sodybos pirtis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
29	24077	Vitkūnų piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Vitkūnų k.	Paminklas	-	KVR objektas: 77000.00 kv. M	Kompleksas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 60400.00 kv. M
29.1	3595	Vitkūnų piliakalnio su gyvenviete piliakalnis	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Vitkūnų k.	Paminklas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
29.2	24078	Vitkūnų piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Vitkūnų k.	Paminklas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
30	4270	Maneičių piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Maneičių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 78978.00 kv. M	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 91448.00 kv. M
30.1	3612	Maneičių piliakalnio su gyvenviete piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Maneičių k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą nenurodytas)	+	-
30.2	24059	Maneičių piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Maneičių k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
31	25111	Utenos pašto stoties statinių kompleksas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g. 34, 36, 38	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 5741.00 kv. M	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 5002.00 kv. M

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
31.1	25112	Utenos pašto stoties statinių komplekso ratinė	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g. 34	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
31.2	1737	Utenos pašto stoties statinių komplekso paštas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g. 36	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
31.3	25113	Utenos pašto stoties statinių komplekso arklidė	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g. 38	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
31.4	25114	Utenos pašto stoties statinių komplekso tvora ir vartai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
32	23152	Šaltinis ir akmuo	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 3100.00 kv. m	Kompleksas	-	-	-
32.1	4269	Šaltinis	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Valstybės saugomas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
32.2	23153	Akmuo	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Valstybės saugomas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
33	45066	Dauniškio kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų užkasimo vietos ir kapų kompleksas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Sudeikių g.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 3493.00 kv. m	Kompleksas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
33.1	45068	Dauniškio kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų užkasimo vietos ir kapų komplekso Dauniškio kaimo senosios kapinės	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Sudeikių g.	Registrinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
33.2	17265	Dauniškio kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų užkasimo vietos ir kapų komplekso Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Sudeikių g.	Registrinis	Nacionalinis	-	Į kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
34	17242	Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios statinių kompleksas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Vytauto a. 1, 3	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 8231.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
34.1	46532	Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios statinių komplekso Kristaus Žengimo į dangų bažnyčia	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Vytauto a. 3	Registrinis	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
34.2	46533	Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios statinių komplekso varpinė	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Vytauto a. 3	Registris	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
34.3	46534	Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios statinių komplekso šventoriaus tvora ir vartai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Vytauto a. 4	Registris	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
34.4	46535	Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios statinių komplekso klebonija	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Vytauto a. 1	Registris	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
34.5	15395	Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios statinių komplekso Kryžius ir Jėzaus Kristaus kankinimo atributai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Vytauto a. 3	Registris	Regioninis	-	Į kompleksą įeinantis	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
35	24065	Nuodėgulių piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Nuodėgulių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 39700.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	Vizualinės apsaugos zonos pozoninis: 86500.00 kv. m
35.1	3613	Nuodėgulių piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Gikiškio kalnu	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Nuodėgulių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	Į kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
35.2	24066	Nuodėgulių piliakalnio su gyvenvietės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Nuodėgulių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
36	826	Avižienių dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Avižienių k., Lankų g.	Registritinis	Vietinis	KVR objektas: 46847.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
36.1	39072	Avižienių dvaro sodybos fragmentų namas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Avižienių k.	Registritinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
36.2	39073	Avižienių dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Avižienių k.	Registritinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
36.3	39074	Avižienių dvaro sodybos fragmentų bravoras	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Avižienių k.	Registritinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
36.4	1739	Avižienių dvaro sodybos fragmentų tvartas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Avižienių k.	Registritinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-
37	3592	Narkūnų piliakalnis su priešpiliu ir gyvenvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Narkūnų k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 44650.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos zonos: 13524 7.00 kv. m
37.1	24062	Narkūnų piliakalnio su priešpiliu ir gyvenvietės piliakalnis, vad. Utenio kapu	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Narkūnų k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
37.2	24063	Narkūnų piliakalnio su priešpiliu ir gyvenvietė priešpilis, vad. Utenio pilimi	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Narkūnų k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;Mitoliginis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
37.3	24064	Narkūnų piliakalnio su priešpiliu ir gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Narkūnų k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
38	41322	Rukšėnų kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų kapų kompleksas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Rukšėnų k.	Registritinis	Nacionalinis	KVR objektas: 620.00 kv. m	Kompleksas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
38.1	41323	Rukšėnų kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų kapų komplekso Rukšėnų kaimo senosios kapinės	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Rukšėnų k.	Registritinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
38.2	41324	Rukšėnų kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų kapų komplekso Lietuvos partizanų kapai	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Rukšėnų k.	Registritinis	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39	855	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registritinis	Vietinis	KVR objektas: 76475.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
39.1	38864	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų rūmai	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registritinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.2	38865	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų namas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registritinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
39.3	38866	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų vežiminė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.4	38867	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų sandėlis	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.5	38868	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų tvartas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.6	38869	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų pirmas kluonas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.7	38870	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų antras kluonas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.8	38871	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų arklidė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-
39.9	38873	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
39.10	38992	Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentų rūšys	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonėlių k.	Registrinis	Vietinis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
40	24069	Pakalnių piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 121712.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos zonos pozonai: 25921

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
										9.00 kv. m
40.1	3593	Pakalnių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis, vad. Švedų baterija	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
40.2	24070	Pakalnių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
41	24073	Taurapilio piliakalnis su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Taurapilio k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 101936.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
41.1	3630	Taurapilio piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Taurapilio k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
41.2	24074	Taurapilio piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Taurapilio k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
42	24067	Ruklių piliakalnis su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Ruklių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 22991.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos zonos pozonai: 99834.00 kv. m
42.1	3614	Ruklių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis, vad. Kliedakalniu	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Ruklių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštovaizdžio;Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
42.2	24068	Ruklių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Ruklių k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
43	24055	Likančių piliakalnis su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Likančių k.	Paminklas	-	KVR objektas: 11000.00 kv. m	Kompleksas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonės: 86500.00 kv. m
43.1	3633	Likančių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Likančių k.	Paminklas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
43.2	24056	Likančių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Likančių k.	Paminklas	-	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
44	24075	Užpalių piliakalnis su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 38976.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	Vizualinės apsaugos pozonės: 15701.00 kv. m
44.1	7122	Užpalių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis, vad. Pilies kalnu	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių k.	Paminklas	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-
44.2	24076	Užpalių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių k.	Paminklas	Nacionalini	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
45	40274	Tauragnų piliakalnis II su gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 9652.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
45.1	40275	Tauragnų piliakalnio II su gyvenvietė piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl.	Registrinis	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-
45.2	40276	Tauragnų piliakalnio II su gyvenvietė gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl.	Registrinis	Nacionalinis	-	I kompleksą įeinantis	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
46	1743	Dvi sodybos	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Varniškių II vs.	Registrinis	-	-	Kompleksas	-	-	-
47	831	Leliūnų buv. dvaro sodybos fragmentai	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Leliūnų mstl.	Registrinis	-	KVR objektas: 23865.58 kv. m	Kompleksas	-	-	-
48	47740	Kuktiškių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios statinių kompleksas	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių mstl., Žvejų g. 2	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 4933.00 kv. m	Kompleksas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
48.1	47741	Kuktiškių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios statinių komplekso Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių mstl., Žvejų g. 2	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
48.2	47742	Kuktiškių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios statinių komplekso varpinė	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių mstl., Žvejų g. 2	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
48.3	47743	Kuktiškių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios statinių komplekso šventoriaus tvora ir vartai	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių mstl., Žvejų g. 2	Registrinis	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
49	24049	Kačiūnų piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kačiūnų k.	Paminklas	,	KVR objektas: 41000.00 kv. m	Kompleksas	-	+	Vizualinės apsaugos pozoninis: 55299 9.99 kv. m
49.1	13034	Kačiūnų piliakalnio su gyvenviete piliakalnis	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kačiūnų k.	Paminklas	,	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
49.2	24050	Kačiūnų piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kačiūnų k.	Paminklas	,	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
50	24057	Lygamiškio piliakalnis su gyvenviete	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Paminklas	,	KVR objektas: 32400.00 kv. m	Kompleksas	-	+	Vizualinės apsaugos pozoninis: 63100 0.00 kv. m
50.1	3634	Lygamiškio piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Geniupio kalnu	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Paminklas	,	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
50.2	24058	Lygamiškio piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Paminklas	,	-	I kompleksą įeinantis	-	-	-
51	837	Utenos dvaro sodyba	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., K. Ladygos g.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 25183.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	Vizualinės apsaugos pozoninis: 71470.00 kv. m

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
51.1	17053	Utenos dvaro sodybos rūmai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., K. Ladygos g. 20	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
51.2	40636	Utenos dvaro sodybos kumetynas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., K. Ladygos g.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
51.3	40637	Utenos dvaro sodybos namas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., K. Ladygos g. 20D	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
51.4	40638	Utenos dvaro sodybos kalvė	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
51.5	40639	Utenos dvaro sodybos tvartas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Valstybės saugomas	Regioninis	-	I kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-

2 lentelė. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esančios kultūros vertybės pagal sandarą: Pavieniai objektai

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	15396	Žadavainių kaimo koplytstulpis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Žadavainių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 4.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
2	14469	Biliakiemio kaimo stogastulpis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Biliakiemio k., Liepų g.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
3	7088	Sudeikių antrasis akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Sudeikių mstl., Aukštaičių g.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 18.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
4	16240	Žaibiškių piliakalnis	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Žaibiškių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 10.30 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
5	16804	Poetės, vertėjos Karolinos Onos Praniauskaitės kapas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
6	43420	Stučių senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Stučių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 14104.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizdžio	+	-
7	17057	Kapas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8	3580	Kuktiškių pilkapynas	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 7591.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuofizinio poveikio pozonis: 3440.00 kv. m
9	7082	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Nuodėgulių k.	Valstybės saugomas	.	KVR objektas: 24.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
10	13148	Spitrėnų antrasis akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Spitrėnų k.	Valstybės saugomas	.	KVR objektas: 46.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
11	35258	Lietuvos partizano Algirdo Raškevičiaus-Titnago žūties vieta	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Maneičių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 49.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
12	37342	Sudeikių senosios mokyklos pastatas	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Sudeikių mstl., Aukštaičių g. 22	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 712.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškai); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
13	20339	Koplytstulpis su Jono Nepomuko skulptūra	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Sėlės k.	Registrinis	.	KVR objektas: 15.89 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
14	10239	Kryžius su Nukryžiuotojo, Marijos (2), nežinomų šventųjų (2) ir angelų (2) skulptūromis	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Antalgės k.	Registrinis	.	KVR objektas: 8.06 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
15	7067	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Indubakių k.	Valstybės saugomas	.	KVR objektas: 25.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
16	3625	Varniškių pilkapynas, vad. Milžinkapiai	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Varniškių II vs.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 16590.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaidžio	+	-
17	1747	Užpalių Švč. Trejybės bažnyčios varpinė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl.	Registris	Regioninis	KVR objektas: 4769.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
18	29616	Lietuvos partizano Jono Žemaičio-Maumedžio kovos ir žūties vieta	Utenos rajono sav., Utenos sen., Katlėrių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 48.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
19	17287	1918 m. vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro, tautinio judėjimo veikėjo Jono Basanavičiaus paminklas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g.	Registris	Regioninis	KVR objektas: 50.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
20	15189	Petro ir Eleonoros Ramelių antkapinis stogastulpis	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Užpalių g.	Registris	Regioninis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
21	3584	Aknystėlių piliakalnis	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Aknystėlių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 0.49 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 6780.00 kv. m; Vizualinės apsaugos pozonis: 192140.00 kv. m
22	14478	Spitrėnų kaimo stogastulpis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Spitrėnų k.	Registris	Vietinis	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
23	27107	Bajoriškių kapinynas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Bajoriškių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 2536.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1517.00 kv. m
24	31848	Šeimatis pilkapis II	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 600.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
25	35399	Antandrajės senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Moniščio k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 13301.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
26	10240	Pagilbiškio kaimo stogastulpis	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Pagilbiškio k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 6.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
27	45440	Lietuvos partizanų kapai	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Padbuožės k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 36.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
28	33761	Kuktiškių piliakalnis	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 35795.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
29	7040	Piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Brinkliškių k.	Registrinis	-	KVR objektas: 16421.04 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
30	7091	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Toleikių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 32.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
31	32540	Lietuvos karių kapai	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 10.50 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
32	14476	Ripaičių kaimo kapinių stogastulpis	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Ripaičių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 12.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
33	11311	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Užpalių g.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 1168.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
34	7046	Senkapis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Gudėniškių k.	Registrinis	-	KVR objektas: 11803.56 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
35	31838	Žadavainių pilkapių vieta	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Žadavainių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 32900.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
36	43832	Lietuvos šaulių sąjungos Utenos šaulių namai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Maironio g. 8	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 3550.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
37	27577	Lietuvos partizanų rėmėjų Pinkevičių namas ir Lietuvos partizano Antano Kraujelio-Pabaisos, Siaubūno kautynių ir žūties vieta	Utenos rajono sav., Utenos sen., Papiškių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 669.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuofizinio poveikio pozonis: 104.00 kv. m
38	3579	Gimžiškių piliakalnis	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Gimžiškių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 4.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 1122000.00 kv. m

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertinimosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
39	1742	Minčios vandens malūnas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Minčios k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 5648.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio	+	-
40	4274	Pakalnių kalnas, vad. Laumės kvartukėliu, Laumės žiursteliu	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 4523.00 kv. m	Pavienis objektas	Kraštovaizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 259219.00 kv. m
41	29625	Akmuo su "Velnio pėda"	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šimkūnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 20.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
42	2622	Lietuvos karo aviacijos lakūno, majoro Juozo Namiko kapas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių k., Astiko g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
43	16464	Minčios pilkapynas V	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Minčios k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 2690.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaizdžio	+	-
44	16151	Rukšėnų piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Rukšėnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 1170000.00 kv. m
45	3574	Daugailių piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Daugailių mstl.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 10.50 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
46	15670	Ikona "Stebuklingas Kristaus atvaizdas" - dingusi	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
47	29522	Lietuvos karių kapai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
48	16757	Rašytojo Konstantino Jasiukaičio kapas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 3.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
49	3575	Garnių piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Garnių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 46449.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizzio	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 158747.00 kv. m
50	3604	Jaurelio piliakalnis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Jaurelio k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 33240.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizzio	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 1247000.00 kv. m
51	7095	Stūglių akmuo su ženklais	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Stūglių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 25.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
52	33757	Gailiešionių piliakalnis, vad. Kepurkalniu	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Gailiešionių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 17162.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizzio	+	-
53	29623	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 7.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
54	29621	Bajorų akmuo	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Bajorų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 200.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
55	14479	Koplytstulpis su Jono Nepomuko skulptūra	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Ruklių k.	Kultūros paveldo	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
56	27109	Padborkos pilkapynas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Padborkos k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 15218.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2781.00 kv. m
57	7087	Sudeikių pirmasis akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Sudeikių mstl., Aukštaičių g.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 18.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
58	13146	Narkūnų kapinynas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Narkūnų k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 2200.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
59	3617	Minčios pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Minčios k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 25674.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
60	16239	Ragas vad. Dievalkiu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Alkų vs.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 28000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
61	16293	Skroblaus I pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Skroblaus I vs.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 18000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
62	7078	Baltakarčių piliakalnis	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Baltakarčių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 11689.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 95051.00 kv. m

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
63	3611	Akmuo, vad. Patkaviniu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Kirklių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 10.90 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
64	41713	Holokausto aukų kapas ir Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl., Liepų g.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 255.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
65	13036	Piliakalnis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Našlonišio k.	Registrinis	-	KVR objektas: 5565.04 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
66	25390	Geografo, visuomenės veikėjo, profesoriaus Kazio Pakšto gimtosios sodybos vieta	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Alinaukos vs.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 2695.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 2449.00 kv. m
67	7043	Kubilių piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Kubilių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 48403.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 99477.00 kv. m
68	3591	Noliškio akmuo su ženklais	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Noliškio k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 100.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
69	17058	Stogastulpis 1863-1864 m. sukilimo būrio vadui Povilui Červinskiui ir jo būrio kovotojams atminti	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl., Astiko g.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
70	3603	Dabulės pilkapis II	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Balčių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 787.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
71	2602	Šeimatis pradinė mokykla	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 3338.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
72	35256	Lietuvos partizano Algirdo Raškevičiaus-Titnago kapas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Daugailių mstl.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 6.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
73	43421	Tauragnų pilkapynas II	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 2516.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaidžio	+	-
74	3578	Gatelių pilkapynas, vad. Švedkapiais, Prancūzkapiai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Gatelių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 50313.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 10153.00 kv. m
75	3627	Papirčių, Kamšos piliakalnis vad. Dovydo, Barsuko kalnu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Papirčių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 138000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
76	20596	Užpalių žydų senosios kapinės	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 9533.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
77	40210	Lietuvos partizanės Onos Gimžauskaitės-Maceikienės-Kregždutės kapas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Kirdeikių k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
78	2551	Tauragnų pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 15284.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštovaidžio	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
79	43037	Lietuvos partizanų, rezistentų Jakimavičių kapai	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl., Liepų g.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
80	29524	Visuomenės veikėjo, kunigo Pranciškaus Turauskio-Raseinių Magdės kapas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 6.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
81	35398	Pakalnių senovės gyvenvietė II	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 11749.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
82	1748	Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčia	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl., B. Radzevičiaus g. 23	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 3618.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Architekūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
83	3596	Dryžių piliakalnis	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Dryžių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 15619.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 4742.00 kv. m; Vizualinės apsaugos pozonis: 161327.00 kv. m
84	3609	Ažuolaušio pilkapynas vad. Švedkapiais	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Antandrajos k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 2.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
85	20334	Altorius su skulptūrine grupe	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių mstl.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
86	20594	Vyžuonų žydų senosios kapinės	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl., A. Masionio g.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 5271.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2012.00 kv. m
87	37318	Levizarų senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Levizarų k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 11661.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
88	17060	Fiziko Antano Žvirono namas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl., J. Basanavičiaus g. 41	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 2608.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
89	3606	Spirėnų piliakalnis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Spirėnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 20.10 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
90	3624	Urviškių, Ūdriškių, Rūgšteliško piliakalnis vad. Piniginiu kalnu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Urviškių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 21000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
91	3623	Akmuo vad. Velniapėdžiu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimaties k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
92	14471	Ornamentuoti kryžiai (2)	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
93	14468	Stogastulpis su Rūpintojėlio ir "Sėjėjo" bareljefais	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Leliūnų mstl.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
94	44152	Šuminių kaimo Silvestro Šumino etnoarchitektūrinės sodybos pirtis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 777.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
95	3583	Pilkapiai	Utenos rajono sav., Utenos sen., Stanėnų k.	Registrinis	-	KVR objektas: 12395.62 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
96	14480	Pilkenių kaimo stogastulpis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Pilkenių k., Gandrų g.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
97	7049	Antalgės piliakalnis	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Antalgės k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 10.40 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
98	41320	Vytauto apygardos partizanų vado Broniaus Zinkevičiaus-Artojo, Kalvio kautynių ir žūties vieta	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Sūdalaukio k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 55.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
99	14472	Koplytėlė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 200.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką); Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
100	2548	Daugilio dvarvietė	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Daugilio vs.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 14800.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
101	3577	Gatelių piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Gatelių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 20313.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aidžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 141424.00 kv. m
102	25975	Geniakalnio kapinynas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Geniakalnio k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 6600.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 207300.00 kv. m
103	10579	Administracinis pastatas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Kauno g. 39 / Utenos rajono sav., Utenio a. 1	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 700.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 600.00 kv. m
104	20333	Pikčiūnų kaimo koplytėlė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Pikčiūnų k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
105	3639	Skaistašilio pilkapynas, vad. Švedkapiais	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Šeimyniškių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 8675.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
106	7054	Vaitkūnų kaimo senosios kapinės	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Vaitkūnų k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 973.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
107	27626	Senajo miesto vieta	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 291800.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
108	11317	Kunigo, poeto, vertėjo Juozo Šnapščio-Margalio kapas	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Sudeikių mstl., Aukštaičių g.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
109	29523	Lietuvos kario savanorio Miko Bachmetevo (Bachmetjevo) kapas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 3.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
110	15398	Čiviškių kaimo kryžius	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Čiviškių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 16.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
111	29626	Lygamiškio akmuo vad. Laumės valtimi	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Lygamiškio k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 25.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
112	16467	Varniškių pilkapis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Varniškių II vs.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 271.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizdžio	+	-
113	17059	Rezistento, profesoriaus Antano Žvirono kapas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių k., Astiko g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 25.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
114	16520	Vyžuonų pilkapykas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 4200.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
115	7096	Akmenys su dubenimis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Stūglių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 100.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
116	10241	Alaušų kaimo koplytstulpis	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Alaušų k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
117	3572	Antilgės, Untilgės piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Antilgės k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 30.80 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
118	17054	Lietuvos karių kapai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Daugailių mstl., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 68.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 5.00 kv. m
119	40208	Lietuvos partizano Broniaus Šalnos-Margio, Ažuoliuko kapas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Kirdeikių k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 3.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
120	3599	Antabaltės piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Antabaltės k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 10.20 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 240000.00 kv. m
121	2539	Noliškio dvarvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Noliškio k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 9400.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	Vizualinės apsaugos pozonis: 137700.00 kv. m
122	16294	Stučių pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Stučių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 1400.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
123	20337	Kryžius su Nukryžiuotojo ir Marijos skulptūromis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Griūčių k.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
124	7106	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šimkūnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 25.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
125	29528	Rašytojo Broniaus Radzevičiaus kapas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl., A. Masionio g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 6.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
126	3632	Tautiško pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tautiško k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 12270.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1501.00 kv. m
127	3589	Klovinių akmuo su ženklais	Utenos rajono sav., Utenos sen., Klovinių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 20.30 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
128	42041	Šeimatis pilkapynas II	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Registinis	Nacionalinis	KVR objektas: 6823.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
129	40206	Lietuvos partizano, Tigro rinktinės bataliono vado Mykolo Vilučio-Klevo kapas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Kirdeikių k.	Registinis	Nacionalinis	KVR objektas: 2.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
130	32541	Lietuvos karių kapai	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Leliūnų k.	Registinis	Nacionalinis	KVR objektas: 3.68 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
131	1745	Namas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Bajorų k.	Kultūros paveldo	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
132	29622	Gaidžių akmuo vad. Darymo, kitaip Usnynės akmeniui	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Gaidžių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 110.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
133	20597	Utenos m. žydų antrosios senosios kapinės	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 9360.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
134	20595	Tauragnų žydų senosios kapinės	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Avižieniškio k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 6454.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 8230.78 kv. m
135	3607	Vaikutėnų piliakalnis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Vaikutėnų k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 31704.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštov aizardžio	+	-
136	7072	Kalvių piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Kalvių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 27000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
137	42725	Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Trinkūnų k., Centro g. 1	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 322.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
138	3602	Dabulės pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 14990.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
139	7073	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Katlėrių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 27.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
140	16461	Minčios pilkapynas II	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Minčios k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 70559.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštov aizardžio	+	-
141	16465	Minčios pilkapynas VI	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Balčių k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 3282.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą);Kraštov aizardžio	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertinimosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
142	20332	Pikčiūnų kaimo koplytstulpis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Pikčiūnų k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 4.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškais)	+	-
143	16150	Griūčių kapinynas	Utenos rajono sav., Utenos sen., Griūčių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 4500.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
144	35259	Lietuvos partizanų Antano Norkūno ir Kazimiero Juodėno kapai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Daugailių mstl.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
145	31110	Gaižiūnų piliakalnis, vad. Ramybės kalneliu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Gaižiūnų k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 7000.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aždžio	+	-
146	16271	Ruklių kapinynas, vad. Milžinkapiai	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Ruklių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 3900.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
147	3638	Nolėnų akmuo, vad. Laumių stalu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Nolėnų k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 25.00 kv. m	Pavienis objektas	Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 124.00 kv. m
148	3620	Šeimatis pilkapis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 600.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
149	47487	Lietuvos kriminalinės policijos pareigūnų kapai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 19.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą retas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-
150	2554	Luknių kapinynas	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Luknių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 12400.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
151	35401	Bajoriškių senovės gyvenvietė II	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Bajoriškių k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 3309.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
152	13147	Spitrėnų pirmasis akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Spitrėnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 48.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
153	29619	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Biliakiemio k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 18.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
154	16759	Poeto, literatūros kritiko Antano Masionio kapas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl., A. Masionio g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 5.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
155	30376	Klykių senosios kapinės	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Klykių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 529.00 kv. m	Pavienis objektas	Kraštovaizdžio; Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 127.77 kv. m
156	38807	Utenos žydų senųjų kapinių dalis	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Stoties g.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 1457.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
157	3637	Galelių senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Galelių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 27416.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
158	3586	Stabulankių akmuo su plokščiaadugniu dubeniu	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Stabulankių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 397.04 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertinimosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
159	3619	Šeimatis pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šeimatis k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 4059.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
160	39408	Žudynių ir užkasimo vieta	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 225.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
161	12214	Taurapilio pilkapynas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Taurapilio k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 68472.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 2104000.00 kv. m
162	16152	Sprakšių pilkapynas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Sprakšių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 1200.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
163	42969	Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Saldutiškio mstl., Liepų g.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 212.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
164	17055	Poeto Jono Šiožinio gimtosios sodybos namas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šiožinių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 9380.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
165	42945	Artmaniškio piliakalnis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Artmaniškio k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 6725.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
166	3628	Sėlės piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Sėlės k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 22000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
167	34727	Jonaukos piliakalnis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Balčių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 3802.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
168	4310	Kartuvių kalnas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų vs.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 5300.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
169	16462	Minčios pilkapynas III	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Minčios k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 49190.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
170	29620	Akmuo su "Velnio nugaros antspaudu"	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Alžutėnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 200.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
171	7059	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Puodžių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 36.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
172	17214	Galinių, Užpalių pilkapynas	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Galinių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 8237.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 13032.00 kv. m
173	3581	Pavyžinčio pilkapynas	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Pavyžinčio k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 15469.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2455.00 kv. m
174	2550	Petronišio senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Petronišio vs.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 4404.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
175	40644	Antakalnio senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Antakalnio k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 4279.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
176	17266	Lietuvos partizanų kapas	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Padbuožės k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 10.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
177	16466	Varniškių pilkapynas II	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Skroblaus I vs.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 3533.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
178	3587	Sūngailiščio piliakalnis	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Sūngailiščio k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 21000.10 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
179	29529	Biologijos mokslų habilituotos daktarės Eugenijos Šimkūnaitės kapas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl., A. Musteikio g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 8.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
180	7056	Nemeikščių piliakalnis	Utenos rajono sav., Utenos sen., Nemeikščių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 23405.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
181	3601	Dabulės pilkapis	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Balčių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 775.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
182	27110	Utenėlės dvarvietė, vad. Padvarčiais	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Utenėlės k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 17396.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 12124.00 kv. m
183	3608	Armališkių piliakalnis	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Armališkių vs.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 11991.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
184	27108	Aknystėlių kapinynas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Aknystėlių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 16700.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 3028.00 kv. m
185	2541	Maželiškių kapinynas, vad. Plikio kalva	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Maželiškių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 1700.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
186	13035	Ažugirių kapinynas	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Ažugirių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 3093.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1839.00 kv. m
187	1740	Svimas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Kalytiškės k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 330.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
188	33771	Noliškio piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Noliškio k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 17117.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizardžio	+	-
189	43849	Lietuvos banko Utenos skyriaus pastatas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., J. Basanavičiaus g. 61	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 1905.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
190	3598	Subiškio pilkapynas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Žiezdrėlės k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 53425.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
191	29624	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl., A. Musteikio g.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 7.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
192	2552	Degėsių piliakalnis, vad. Lapakalniu	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Degėsių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 8000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 741600.00 kv. m
193	14474	Indubakių kaimo kapinių stogastulpis	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Indubakių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
194	17213	Galinių senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Galinių k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 5621.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1923.00 kv. m
195	35257	Lietuvos partizanų Vytauto Kruopio-Laimučio ir Antano Tilindžio-Dilinio kapas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Daugailių mstl.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
196	3610	Bikūnų piliakalnis	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Bikūnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 13000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 710000.00 kv. m
197	17051	Lietuvos karių kapai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 75.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 1.00 kv. m
198	3615	Šikšnių piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Šikšnių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 50000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
199	7089	Akmuo su dubeniu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Sudeikių mstl., Klevų g.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 27.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
200	35397	Pakalnių senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 9617.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
201	7039	Bajoriškių piliakalnis	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Bajoriškių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 11989.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aždžio	+	-
202	3582	Andreikėnų piliakalnis, vad. Juozapotos kalnu	Utenos rajono sav., Utenos sen., Andreikėnų k.	Paminklas	Nacionalinis	KVR objektas: 61889.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aždžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 208293.00 kv. m
203	27111	Antandrajės kapinynas	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Antandrajės k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 7952.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 2288.00 kv. m
204	16463	Minčios pilkapynas IV	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Minčios k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 2798.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aždžio	+	-
205	7115	Sen. Gyvenvietė	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Kaniūkų k.	Registrinis	-	KVR objektas: 6597.76 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
206	14464	Stogastulpis su ornamentuotu kryželiu	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
207	17052	Rašytojo, tautodailininko, kunigo Petro Markevičiaus kapas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
208	21481	Ragas vad. Dievaragių	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Daunorių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 223000.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-
209	14484	Jono ir Marijos Šatkų antkapis	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Užpalių mstl., Astiko g.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 6.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
210	33755	Daugailių piliakalnis II, vad. Pylimu	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Garnių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 22912.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizzio	+	-
211	2543	Senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Baltučių k.	Registrinis	-	KVR objektas: 3020.87 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
212	14467	Kuktiškių miestelio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios šventoriaus kryžius	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Kuktiškių mstl.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 8.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
213	2556	Asmalų kaimavietė	Utenos rajono sav., Kuktiškių sen., Asmalų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 78600.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
214	42709	Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinės sodybos kluonas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 705.00 kv. m	Pavienis objektas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
215	4023	Pilkapis, vad. Prancūzkapiu	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų k.	Registrinis	-	KVR objektas: 2520.59 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
216	3640	Skaistašilio pilkapynas II	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Kavoliškio vs.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 9103.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
217	17265	Dauniškio kaimo senųjų kapinių ir Lietuvos partizanų užkasimo vietos ir kapų komplekso Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Sudeikių g.	Registrinis	Nacionalinis	-	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
218	33223	Pakalnių dvarvietė	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Pakalnių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 38548.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizdžio	+	-
219	7079	Bikūnų kapinynas, vad. Kapų kalnu	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Bikūnų k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 9700.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizdžio	+	-
220	14475	Kirdeikių kaimo kryžius	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Kirdeikių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 1.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-
221	7108	Akmuo su dubeniu III	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šimkūnų k.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
222	3616	Daunorių, Paduobių pilkapynas vad. Kuronais	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Daunorių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 20.70 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
223	14473	Dryžių kaimo kapinių stogastulpis	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Dryžių k.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 9.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas)	+	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
224	11313	Žydų žudynių vieta ir kapai	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Užpalių g.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 2568.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
225	17061	Sodybos vieta	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Grybelių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 4500.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	Vizualinės apsaugos pozonis: 28010.71 kv. m
226	2546	Stasiūnų pilkapynas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Stasiūnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 1.50 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
227	39407	Vyžuonų žydų žudynių vieta ir kapas	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Luknių k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 300.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
228	29525	Visuomenės veikėjo, kunigo Juozo Bakšio kapas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m., Bažnyčios g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 20.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
229	15190	Antkapinis paminklas	Utenos rajono sav., Utenos miesto sen., Utenos m.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
230	30377	Antandrajės kaimo senosios kapinės	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Antandrajės k.	Valstybės saugomas	Regioninis	KVR objektas: 1632.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis: 361.00 kv. m
231	15399	Antkapinis paminklas	Utenos rajono sav., Vyžuonų sen., Vyžuonų mstl.	Kultūros paveldo	-	-	Pavienis objektas	-	-	-

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
232	35400	Bajoriškių senovės gyvenvietė	Utenos rajono sav., Daugailių sen., Bajoriškių k.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 6225.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą)	+	-
233	7135	Nolėnų piliakalnis	Utenos rajono sav., Sudeikių sen., Nolėnų k.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 53260.00 kv. m	Pavienis objektas	Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Kraštov aizdžio; Mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Vizualinės apsaugos pozonis: 154940.00 kv. m
234	14482	Antkapinis paminklas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Tauragnų mstl.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	-
235	7128	Akmenys su dubenimis - dingęs vienas akmuo	Utenos rajono sav., Užpalių sen., Bartašiūnų k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 40.00 kv. m	Pavienis objektas	-	-	-
236	3594	Vosgėlių piliakalnis	Utenos rajono sav., Leliūnų sen., Vosgėlių k.	Valstybės saugomas	-	KVR objektas: 6921.00 kv. m	Pavienis objektas	-	+	-

3 lentelė. Utenos rajono savivaldybės teritorijoje esančios kultūros vertybės pagal sandarą: Vietovės

Vertybės Nr.	Unikalūs KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	10331	Trijų sodybų kaimas	Utenos rajono sav., Saldutiškio sen., Stasiūnų k.	Kultūros paveldo objekto apsauga panaikinta	-	-	Vietovė	-	-	-
2	10333	Šuminių etnoarchitektūrinis kaimas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šuminių k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 61013.00 kv. m	Vietovė	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą retas); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Urbanistinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
3	10335	Keturių sodybų kaimas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Šiaudiniškio k.	Registrinis	-	KVR objektas: 21000.00 kv. m	Vietovė	-	-	-
4	10334	Vaišnoriškės etnoarchitektūrinis kaimas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Vaišnoriškės k.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 43349.00 kv. m	Vietovė	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Urbanistinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
5	10332	Penkių sodybų kaimas	Utenos rajono sav., Tauragnų sen., Strazdų k.	Registrinis	-	KVR objektas: 75000.00 kv. m	Vietovė	-	-	-

GRAFINĖ DALIS

1. Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva. SPAV M 1:50 000 (brėžinys Nr. 1).
2. Bendrųjų sprendinių formavimas. II alternatyva. SPAV M 1:50 000 (brėžinys Nr. 2).
3. Bendrųjų sprendinių formavimas. Gamtinio karkaso teritorijos ir jų geoekologinis potencialas M 1:50000.
4. Esamos būklės įvertinimas. Žemės naudojimo brėžinys. M 1:50000